

Onsdagen den 14 februari

Kl. 09.00–20.46

Välkomsthälsning

Välkomsthälsning

Anf. 1 TALMANNEN:

Innan vi inleder debatten vill jag välkomna representanterna för den diplomatiska kåren till den utrikespolitiska debatten. Varmt tack för att ni finns här i riksdagen i dag!

§ 1 Utrikespolitisk debatt

Utrikespolitisk debatt

Anf. 2 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! I Norden, i Baltikum och längs Östersjöns södra stränder finns våra närmaste grannar. Sedan järnridåns fall och demokratins genombrott har vi knutit än starkare band med varandra. Vi hör till varandras närmaste samarbetspartner, och tillsammans utgör vi en betydande politisk och ekonomisk kraft. Regeringen prioriterar dessa relationer.

Sverige är i år ordförande för Nordiska ministerrådet, institutionen för det bredare samarbetet mellan de nordiska regeringarna. Visionen om Norden som världens mest integrerade och hållbara region 2030 är vägledande här. Vi leder även arbetet i N5 och NB8, som samlar de nordiska och nordisk-baltiska länderna i ett informellt samarbete fokuserat på utrikes- och säkerhetspolitik. Vi vill under året befästa och förstärka detta samarbete. Det är en nödvändighet i en ny allvarstid.

Vår främsta prioritering kommer självklart att vara stödet till Ukraina, där samtliga nordiska och baltiska länder är djupt engagerade. När samtliga länder kring Östersjön utom Ryssland snart är medlemmar i Nato finns förutsättningar för än djupare dialog och samverkan. Tillsammans med min finska kollega har jag tagit initiativ till en diskussion om hur dessa möjligheter bäst tas till vara.

Herr talman! Bara ett fåtal mil från vår nordisk-baltiska region pågår ett krig där en demokratisk stat har anfallits av en auktoritär. Rysslands fullskaliga krig mot Ukraina går snart in på sitt tredje år. Det mod som det ukrainska folket har uppådat för att möta aggressionen inger den största respekt. Vi påminns om att vi vill leva i frihet och demokrati, och då måste vi också vara beredda att försvara dessa värden.

För regeringen är stödet till Ukraina de kommande årens främsta utrikespolitiska uppgift. Sverige fortsätter att stödja Ukraina så länge det behövs – politiskt, humanitärt, militärt och ekonomiskt. Sveriges totala stöd

till Ukraina sedan den fullskaliga invasionen inleddes uppgår till cirka 30 miljarder kronor, och 80 procent av stödet till Ukraina har getts efter denna regerings tillträde 2022.

Sedan tidigare har regeringen fattat beslut om 14 militära stödpaket och antagit en omfattande strategi för uppbyggnads- och reformsamarbete med Ukraina. Regeringen förbereder nya militära och civila stödpaket. Ukrainas sak är vår.

Regeringen har också varit pådrivande för ett starkt och långsiktigt stöd genom EU. Nyligen nåddes en historisk överenskommelse om finansiellt stöd till Ukraina på totalt 50 miljarder euro. Det är en signal inte bara till Ukraina utan också till våra internationella partner.

Låt mig vara tydlig med att regeringen inte vacklar i stödet till Ukraina utan tvärtom känner en fast beslutsamhet. Sveriges stöd fortsätter så länge det krävs.

Ryssland kommer under överskådlig tid att utgöra ett allvarligt hot mot Sveriges säkerhet. Det ligger därför i vårt intresse att Rysslands strategiska handlingsmöjligheter begränsas militärt, ekonomiskt och politiskt.

Sverige driver på för att skärpa sanktionerna mot Ryssland. Hittills har EU antagit tolv sanktionspaket. Arbetet inom EU för att motverka kringgående av sanktioner måste intensifieras. Sverige välkomnar att EU nu har lagt grunden för att kunna använda frysta ryska tillgångar till stöd för Ukraina. Detta är något som Sverige tog initiativ till under det svenska EU-ordförandeskapet. Sverige bidrar till att säkerställa ansvarsutkrävande för Rysslands aggression mot Ukraina och för brott mot folkrätten som begåtts i och med kriget.

Vi ser också grova och allvarliga kränkningar av mänskliga fri- och rättigheter i Belarus. Det finns i dag nästan 1 400 politiska fångar i landet. Sverige verkar för ytterligare sanktioner mot den belarusiska regimen med anledning av repressionen i landet och medverkan till Rysslands aggression mot Ukraina. Under våren anordnar Utrikesdepartementet en konferens med fokus på utvecklingen i Belarus. Det är ytterligare ett sätt att stärka dialogen med de demokratiska krafterna i exil. Regeringen stöder det belarusiska folket på dess väg mot ett fritt och demokratiskt Belarus som är en del av den europeiska familjen.

Herr talman! Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har skapat momentum för EU:s utvidgning. Sverige välkomnar beslutet att inleda anslutningsförhandlingar med Ukraina och Moldavien. Sverige har arbetat för detta beslut, som är ett erkännande av ländernas omfattande reformansträngningar, och fortsätter att stödja deras EU-närmande. Deras framtid är i EU.

EU:s utvidgning är en geostrategisk investering i fred, demokrati, säkerhet, stabilitet och välbefinnande. Det ligger i vårt intresse att hjälpa kandidatländerna att närma sig unionen. Sverige stöder ansatsen om gradvis integration. Det är angeläget att ansatsen utformas som ett stöd på vägen mot ett EU-medlemskap och inte som ett substitut till det. Medlemskapsförhandlingarna bygger på kandidatländernas meriter och på genomförandet av nödvändiga reformer, inte minst när det gäller rättsstatens principer och demokrati.

Herr talman! EU är en värdegemenskap och Sveriges viktigaste utrikespolitiska plattform. I juni är det val till Europaparlamentet, och sedan ska en ny kommission tillsättas. Ett starkt och enat EU ger Europa kraft

och ger Sverige en röst i globala frågor. I svaret på Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har EU visat prov på stark vilja och förmåga att agera enat och strategiskt. Att värna fred och frihet på vår kontinent är unionens själva kärna. EU har stärkt sin roll som utrikes-, säkerhets- och försvarspolitisk aktör, vilket regeringen har varit pådrivande för.

En förutsättning för EU:s kapacitet att möta säkerhetshot är stärkt konkurrenskraft. Genom företag, handel och innovationer stärker vi EU:s geostrategiska och geopolitiska inflytande. Därför tog regeringen under ordförandeskapet initiativ till en ny långsiktig konkurrenskraftsstrategi. Det finns ett behov av att skydda strategiska intressen inom EU. Detta måste ske på ett sätt som så långt som möjligt begränsar de negativa effekterna på den inre marknaden. Det gemensamma handels- och teknikrådet, TTC, är en allt viktigare plattform för transatlantisk samverkan i kritiska framtidsfrågor.

Sverige vill ha en fördjupad relation mellan EU och Storbritannien. Det är också positivt att EU utvecklar sina relationer med andra viktiga aktörer. EU-institutionerna har presenterat förslag om förnyat engagemang med Turkiet.

Herr talman! Sverige är redo att inträda som fullvärdig medlem i Nato, de västliga demokratiernas försvarsgemenskap. Natosamarbetet syftar ytterst till att värna de allierades frihet och säkerhet. Med Sverige i Nato kommer Sverige att bli säkrare och Nato starkare. Vi välkomnar att Turkiet slutfört sin ratifikationsprocess och förväntar oss att Ungern inom kort kommer att göra detsamma.

Sverige kommer att vara en pålitlig, solidarisk och engagerad Nato-medlem. Vi kommer att ta ett betydande ansvar i vårt närområde och bidra till samtliga allierades säkerhet genom Natos 360-gradersansats och alliansens avskräckningspolitik. Sveriges försvarsutgifter överskrider i år 2 procent av bnp och kommer att fortsätta göra det under överskådlig tid.

Sverige fortsätter sitt engagemang för rustningskontroll, nedrustning och icke-spridning, bland annat genom att aktivt delta i Stockholmsinitiativet för kärnvapenedrustning.

Herr talman! Den transatlantiska länken är omistlig för svensk och europeisk säkerhet men får aldrig tas för given. Det bilaterala avtalet om försvarssamarbete med USA har en strategisk betydelse och är en milstolpe i relationen mellan våra länder. Det är av grundläggande betydelse att Sverige upprätthåller och fördjupar sin säkerhetspolitiska och ekonomiska relation med USA. Även Kanada och Storbritannien är viktiga partner.

Herr talman! Regeringens främsta uppgift är att värna alla svenskars frihet, säkerhet och trygghet, både i Sverige och utomlands. Hotbilden mot Sverige blir alltmer komplex. Påverkanskampanjer med syfte att skada Sverige har kännbara demokratiska, ekonomiska, säkerhetsmässiga och utrikespolitiska konsekvenser. Regeringen har under en längre tid arbetat för att förebygga och förhindra spridning av desinformation och för att stärka Sverige bilden. Vi har också under det gångna året hanterat ett antal konsulära kriser, inklusive evakueringen från Sudan och den fortsatt pågående hanteringen för att ge stöd till svenskar med anledning av utvecklingen i Mellanöstern.

Regeringen kommer att fortsätta arbetet för att uppnå en frigivning av journalisten Dawit Isaak och förläggaren och poeten Gui Minhai. Regeringen arbetar samtidigt intensivt med andra konsulära fall där svenska

medborgare har frihetsberövats, inklusive EU-tjänstemannen Johan Floderus. Regeringen kräver att de alla friges.

Herr talman! Sedan oktober råder ett nytt och allvarligt läge i Mellanöstern. Sverige står bakom Israels legitima rätt att försvara sig mot Hamas i enlighet med folkrätten och den internationella humanitära rätten. Samtliga i gisslan måste frisläppas omedelbart och villkorslöst.

(TALMANNEN: Får jag be att den som stör genast avlägsnas från läktaren. Det är inte tillåtet att störa kammarens sammanträden.)

Mot bakgrund av det katastrofala läget i Gaza anser regeringen att ett eldupphör av humanitära skäl är nödvändigt.

Sverige är en stor kärnstödsgevare till flera humanitära aktörer som verkar på plats. Vi har sedan krigsutbrottet bidragit med över 250 miljoner kronor i ytterligare humanitärt stöd till civila i Gaza. Svenska biståndsmedel ska användas effektivt och bidra till att främja förutsättningarna för en tvåstatslösning och kanaliseras genom aktörer som varken direkt eller indirekt ger stöd åt Hamas, terrorism eller antisemitism.

Sverige och EU ser ingen annan fredlig väg framåt än en förhandlad tvåstatslösning, där Israel och Palestina kan samexistera i fred och säkerhet. Vi har historiskt mycket täta band med Israel, som den här regeringen har återuppbyggt, och sedan tidigare upparbetade förbindelser med Palestina. Svenskt engagemang i regionen och Israel ska öka ytterligare över tid. Sverige har tydliga förväntningar på den palestinska myndigheten att fördöma Hamas liksom att vidta åtgärder mot korruption. Israels rätt att existera som stat är obestridlig.

Israel måste ta itu med det oacceptabla bosättarvåldet på Västbanken och upphöra med expansionen av bosättningar. Regeringen stöder arbetet som pågår inom EU med ett förslag om sanktioner mot extremistiska bosättare.

Det är av stor vikt att undvika regional eskalering. Regeringen stöder ansträngningar för att upprätthålla säkerhet, handel och fri sjöfart i och omkring Röda havet. Sverige välkomnar EU:s beslut att upprätta insatsen Operation Aspides för att bidra till dessa ansträngningar.

Herr talman! För Sveriges säkerhet och stabiliteten i omvärlden är det avgörande att den regelbaserade världsordningen, folkrätten och respekten för FN-stadgan upprätthålls. Mänskliga fri- och rättigheter måste försvaras. Varje individs lika värde oavsett kön, ålder, sexuell läggning eller religion är en frihetsfråga. Flera religiösa minoritetsgrupper, som kristna och uigurer, är runt om i världen utsatta för förtryck. Det är oroande när dessa regler undergrävs av auktoritära stater, som Ryssland, Kina och Iran, som vill omforma dem utifrån sina värderingssystem.

Det finns också anledning till oro över Irans agerande på det kärntekniska området och dess destabiliserande roll i Mellanöstern liksom över landets militära samarbete med Ryssland.

FN har fortsatt en central roll i arbetet med globala frågor. Regeringen kommer att fortsätta driva svenska utrikespolitiska intressen i engagemanget inom FN.

Regeringen ökar ambitionerna inom utrikespolitiken i cyberfrågor och digitala frågor. Ett särskilt sändebud för internationella cyberfrågor har utsetts.

Sverige är en ledande rymdnation och kommer att bedriva en aktiv rymddiplomati. Rymdbasen Esrange bidrar till vår egen och våra partners forskning, innovation och säkerhet. Den är en strategisk resurs som stärker Natos och EU:s tillträde till rymden.

Herr talman! Jämställdhet är ett kärnvärde i svensk utrikespolitik. Vi ser hur det globala motståndet mot jämställdhet ökar. I länder som Afghanistan och Iran är det auktoritära styrets grund ett omfattande och systematiskt förtryck av kvinnor. Det kan Sverige aldrig acceptera. Men vi ser det också i Europa, inte minst i form av systematiskt sexuellt våld i spåren av den ryska aggressionen mot Ukraina. Denna utveckling arbetar vi inom såväl utrikes- som biståndspolitiken för att vända.

Herr talman! Det finns ökade protektionistiska strömningar i världspolitiken. Sveriges ställning som ett exportberoende land gör det viktigt att slå vakt om en fri, hållbar och regelbaserad handel liksom en väl fungerande inre marknad i EU. Detta bidrar till vår konkurrens- och motståndskraft. Regeringen har presenterat en ny utrikeshandelsstrategi. Sveriges konkurrenskraft ska stärkas och förutsättningarna för handel, investeringar och innovation förbättras.

Sveriges ställning som global prioriterad partner för grön och digital omställning ska stärkas. Svenska företag har ett starkt engagemang för hållbarhet, jämställdhet och socialt ansvarstagande.

Under det senaste året har EU slutit frihandelsavtal med Nya Zeeland. Regeringen kommer fortsatt att aktivt verka för att fler frihandelsavtal förhandlas fram. Länderna i den indopacifiska regionen är viktiga partner såväl inom handelspolitiken som inom utrikes- och säkerhetspolitiken.

Vi fördjupar våra relationer med globala partner i Afrika och Latinamerika. Det finns goda möjligheter för utökat samarbete inom både teknik och handel liksom inom bredare utrikespolitiska frågor.

Kina är världens näst största ekonomi och en teknologisk ledarnation samtidigt som landet fortfarande har ett auktoritärt styre och växande globala ambitioner. Kinas agerande mot Taiwan inger oro, och hot om militärt våld är oacceptabelt. Sveriges relation till Kina ska vara förankrad i en europeisk strategi och i nära transatlantisk samverkan. Under vårt EU-ordförandeskap togs viktiga steg i en sådan riktning. Vi bejakar dialog och samarbete med Kina där det är möjligt och i linje med våra intressen och värderingar, till exempel för att främja handel på lika villkor och hantera klimatfrågan. Parallellt fortsätter vi, tillsammans med övriga EU, att påtala överträdelser mot mänskliga rättigheter.

Herr talman! Svenskt bistånd ska skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Länder som utvecklas i frihet ger sina befolkningar framtidstro. Genom den nya reformagendan görs en modernisering av svensk biståndspolitik. Utvecklingssamarbetet är ett av de viktigaste utrikespolitiska verktygen för att möta de utmaningar som vi och världen står inför. Så värnar vi om svenska intressen. Marknadsekonomi, investeringar, handel och utbildning är avgörande för att människor ska kunna lyftas ur fattigdom genom att utvecklingsländer deltar i den globala ekonomin.

Vårt breda engagemang för global hälsa ligger fast. Investeringar i hälsa är viktigt för både individers och samhällens utveckling. Sverige ska särskilt arbeta för allas åtnjutande av rättigheter som är politiskt känsliga i andra länder, såsom sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Utvecklingssamarbetet har en viktig roll i att motverka den demokratiska tillbakagången på många håll i världen. Sverige är en stark röst och aktör för demokrati och mänskliga fri- och rättigheter. Öppna demokratiska samhällen är en förutsättning för att skapa och garantera fred och frihet.

Biståndet ska förebygga grundorsakerna till irreguljär migration och tvångsfördrivning och skapa förutsättningar för hållbar återintegrering. Sverige fortsätter att vara en av världens största givare av humanitärt bistånd. Vi utökar och effektiviserar klimatbiståndet, och svenskt bistånd ska bidra till att påskynda den gröna omställningen. Vi stärker också kvinnors och flickors frihet, rättigheter och egenmakt och motverkar begränsande sedvänjor och normer. I alla dessa delar är civilsamhällets organisationer omistliga partner.

Herr talman! Regeringens utrikespolitik vilar på en europeisk, nordisk-baltisk och transatlantisk grund. Med ett krig i Europa är det ofrånkomligt att vårt närområde har högsta prioritet i utrikespolitiken, men vår utrikespolitik kommer alltid att ha en viktig global dimension.

Vi stärker samarbetet i EU. Jag hoppas snart kunna återkomma till riksdagen för att redovisa vår politik som fullvärdig medlem av Nato. Vi prioriterar våra ordförandeskap i nordiska och nordisk-baltiska samarbetsformat. De utmaningar vi står inför är komplexa och svåra. Vi behöver våra vänner, och vi behöver global dialog.

Starkast står vi också när det finns en samling i Sveriges riksdag. Jag gläder mig åt det samarbete vi har haft, inte minst om det allra viktigaste – stödet till Ukraina.

(Applåder)

I detta anförande instämde David Josefsson (M).

Anf. 3 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Först vill jag säga att det finns mycket i den här deklARATIONEN som jag håller med om. Det gäller förstas framför allt det fortsatta stödet till Ukraina i kriget mot Ryssland. Där har vi en total uppslutning i riksdagen, och det har vi haft ända sedan den socialdemokratiska regeringen lade fast den linjen 2022. Det är i sig en styrka för Sverige.

Annat har jag synpunkter på. Jag tycker att regeringens politik är alldeles för provinsial och att man glömmer världen. Biståndet har dragits ned, och Sverige drar sig undan från många länder som vi tidigare har varit närvarande i. Det är visserligen bra att utrikesministern nämner jämställdhet, men sanningen är ju att regeringen på två år har mer än halverat stödet till FN:s viktiga arbete för kvinnors och flickors rättigheter i UN Women.

Allvarligast tycker jag nog ändå är att vi inte får några nya besked i den fråga som är mest akut just nu, nämligen den katastrofala humanitära situationen i Gaza. Vi ser hur hungern breder ut sig, och hundratusentals människor saknar vatten, läkemedel och sjukvård. Vi ser en svältkatastrof som kan komma att kräva tusentals liv. Rädda Barnen sa redan för tre veckor sedan att över 300 000 barn i Gaza under fem år är nära akut undernäring och svält – det var alltså för tre veckor sedan.

Samtidigt har Sverige tillsammans med en grupp andra länder dragit in stödet till UNRWA, som är den viktigaste biståndsorganisationen i Gaza. FN, Rädda Barnen, Röda Korset – ja, alla som jobbar på plats för att hjälpa de civila vädjar nu om att man ska ompröva det beslutet så att hjälpen kan

komma fram. Länder som Spanien, Norge, Portugal, Irland och Belgien har tvärtom markerat sitt stöd för UNRWA och i några fall också utökat det.

Min fråga till utrikesministern blir då: Tänker regeringen nu ompröva sitt besked om UNRWA så att hjälpen till palestinierna äntligen kan komma fram?

(Applåder)

Anf. 4 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att säga att jämställdhetsfrågan är viktig och prioriterad för regeringen. Som jag sa i mitt anförande är jämställdhet ett svenskt kärnvärde, och det kommer alltid att vara det.

Ekonomisk egenmakt, inte minst möjligheten att genom egna ekonomiska resurser själv forma sitt liv, är viktigt för ett bredare politiskt deltagande. Kvinnors ekonomiska egenmakt är alltså viktig. Därför har regeringen också lagt fokus på detta.

Vårt fokus på sexuell och reproduktiv hälsa visar sig bland annat genom de riktade bidrag på 120 miljoner kronor till UNFPA och UN Women genom vilka Sverige stöttar kvinnor och flickor i Ukraina och Moldavien som utsatts för bland annat konfliktrelaterat sexuellt våld.

Vi arbetar också aktivt med säkerhetsrådets resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet, och regeringen beslutade i november att anta en ny, uppdaterad nationell handlingsplan för Sveriges genomförande av WPS-agendan, som den kallas. Sverige har även bidragit till att Ukraina mitt under brinnande krig kunde lansera sin uppdaterade nationella handlingsplan för resolution 1325, och vi arbetar nu för att bidra till Natos uppdaterade WPS-policy.

Det är svårt att kalla detta för provinsiell politik – tvärtom, skulle jag säga.

När det sedan gäller frågan om UNRWA har Sverige inte dragit in något bistånd. Sverige har pausat det i avvaktan på en utredning för att klargöra vad som kommer att hända. Det är alltså en planerad utbetalning till UNRWA som är indragen.

Samtidigt ökar Sida stödet till andra humanitära organisationer i Gaza och i regionen, precis i enlighet med vad jag upplever att Morgan Johansson efterfrågar. Det är ett välkommet beslut eftersom den humanitära responsen i Gaza är mer angelägen än någonsin.

För att en effektiv humanitär respons ska kunna göras rätt måste också det humanitära tillträdet förbättras. Det är i dagsläget svårt för humanitära organisationer att nå stora delar av Gaza, och därför kämpar regeringen även för en förändring på den här punkten.

Anf. 5 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Om jag inte hörde fel sa utrikesministern i ena andetaget att UNRWA-stödet inte var indraget och i nästa andetag att den planerade utbetalningen var indragen. Utrikesministern måste nog faktiskt reda ut vad som egentligen gäller.

Det kan vara så att utrikesministern och regeringen här söker en utväg att kunna ändra sin politik. I så fall välkomnar jag det. Man kan inte straffa hundratusentals oskyldiga människor för vad kanske en handfull andra har gjort. Det finns en hänvisning till anklagelserna mot UNRWA, men det

finns som sagt andra länder som inte fryser sitt stöd utan tvärtom ökar det, såsom Spanien och Norge.

Jag förstår att man vill avvakta en utredning. Det är klart att detta ska utredas, men hjälpen kan ju inte vänta. Utan läkemedel kan man dö på några timmar, utan vatten dör man på några dagar och utan mat dör man på några veckor.

Det finns bara en anständig sak här, Billström, och det är att återuppta stödet till UNRWA så att hjälpen äntligen kan komma fram – den behövs *nu*.

(Applåder)

Anf. 6 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Som protokollet kommer att visa så jag att Sida har fattat ett beslut om att avvakta med en planerad utbetalning till UNRWA. Det var Morgan Johansson som använde uttrycket ”dragit in”. Det här pausandet, avvaktandet, sker för att man ska kunna klarlägga vad som egentligen har hänt med dessa UNRWA-anställda.

Jag vill inte på något vis förringa det faktum att den humanitära situationen i Gaza är problematisk. Därför är det viktigt att framhålla att Sverige är en av de största givarna av kärnstöd till flera centrala humanitära aktörer i Gaza, inklusive UNRWA, och härutöver sedan den 7 oktober har skjutit till över 250 miljoner kronor i humanitärt stöd till bland annat FN:s livsmedelsprogram, FN:s barnfond, FN:s befolkningsfond och den internationella rödakorsrörelsen.

Vi kommer alltså att avvakta med att betala ut de här pengarna till UNRWA, men det betyder inte att svenska pengar inte finns på plats i Gaza i detta nu och gör nytta.

(Applåder)

Anf. 7 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Den humanitära situationen i Gaza är helt fruktansvärd. Nu bombas Rafah sönder och samman. Det sker en mänsklig katastrof framför våra ögon. Men det är en mänsklig katastrof skapad av beslut fattade av politiska makthavare.

Om Sverige i stället hade haft Norges utrikesminister Espen Barth Eide som vår utrikesminister hade Sverige liksom Norge röstat för eldupphör i Gaza redan i november, samtidigt som utrikesministern då hade konstaterat att Israel hade använt sig av oproportionerligt våld. Vi hade ökat det humanitära stödet till Gaza med 275 miljoner och gett ett tydligt politiskt stöd till FN-organet UNRWA. Utrikesministern hade kallat Sverige och andra länders beslut för kollektiv bestraffning av miljoner människor.

Den svenska regeringen har i stället gång på gång gett Israel stöd i att bomba Gaza och till och med kallat det för proportionerligt. Man har frusit utvecklingsbiståndet, vilket har stoppat projekt för mänskliga rättigheter och demokrati i Palestina. Man har först minskat och sedan frusit de utlovade utbetalningarna till FN-organet UNRWA.

Många gånger har jag tänkt att jag hellre hade velat ha den norska utrikesministern än den svenska, för det är inte nog med detta: Sverige har också alldeles för täta militära band till Israel. Vi har en militär attaché i Tel Aviv. Vi har upplåtit svenskt territorium för att testa israelisk krigs-

materiel. Framför allt har vi allt tätare band med den israeliska vapenindustrin.

Den 25 oktober, mitt under de pågående bombningarna av Gaza, tecknade den svenska Försvarsmakten ett tioårigt ramavtal med Elbit Systems. Elbit är den främsta leverantören till den israeliska militären, och som försäljningsargument har Elbit framfört att deras system är ”battle-proven”, alltså testat på palestinier.

Genom avtalet bidrar Sverige direkt till Israels krigföring i Gaza. Avser utrikesministern att bryta de militära banden till Israel?

(Applåder)

(TALMANNEN: Det är inte tillåtet med applåder eller andra opinionsyttringar från läktaren.)

Anf. 8 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Regeringen delar den oro som har uttryckts av många politiska företrädare, inte minst i EU och USA, om vad som nu pågår med markoffensiven i Rafah. Merparten av Gazas befolkning har tagit sin tillflykt till Rafah. Det finns inga säkra platser för dem att ta sig till i Gaza, så en större militäroperation i Rafah skulle i det här läget ha en mycket stark inverkan på en redan oerhört utsatt humanitär situation, inklusive mycket höga civila dödstal. Detta är något som regeringen har uttalat, och det gör jag också här i kammaren.

Håkan Svenneling försöker sig på en historierevisionism som man verkligen behöver fundera över när man säger att Sverige inte ställde upp på principen om eldupphör i ett mycket tidigt skede. När vi hade en situation där FN:s generalförsamling skulle ta ställning till detta i höstas fanns det två resolutioner på bordet, en kanadensisk och en jordansk.

Den kanadensiska innehöll tydliga referenser till Israels rätt att försvara sig och fördömde Hamas som en terrororganisation, och den röstades ned. Därefter fanns det ett jordanskt förslag, vilket vi inte ansåg att vi kunde ställa upp på eftersom dessa referenser inte fanns där. Sverige röstade alltså för den första resolutionen, så försök inte, Håkan Svenneling, ge intrycket här i kammaren att Sverige inte var för ett eldupphör. Det var alltså skillnaden.

Vad som sedan hände var att det kom en ny resolution till FN:s generalförsamling den 12 december, som innehöll dessa referenser och som krävde ett omedelbart eldupphör av humanitära skäl. Den underströk alla parter ansvar för att skydda civila och möjliggöra att humanitär hjälp når civilbefolkningen i Gaza. Denna resolution röstade Sverige naturligtvis för eftersom det är vår politik.

Det fanns alltså en skillnad mellan de två första resolutioner som lades fram, och detta föranledde regeringen ställningstagande.

(Applåder)

Anf. 9 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Det är tydligt när vi står här efter fyra månader av krig i Gaza att Sveriges och omvärldens agerande inte har lett till eldupphör. Det har inte lett till tillräcklig press på den israeliska regeringen att upphöra med sina bombningar och dödandet av civila palestinier i Gaza. I går kom ett uttalande från den höga FN-chefen Martin Griffiths, som pratade om

risk för massaker och att vi står vid dödens dörr. Där står vi i dag när det gäller läget i Rafah.

Vi vill inte ha dubbla standarder, och vi vill bygga stöd till Ukraina. Vi vill motverka antisemitism och islamofobi i vårt samhälle. Vi vill skydda svenska sjömän och internationell handel och stoppa risken för folkmord och svält. Då måste utrikesministern lyfta upp massakrerna i Gaza på sin dagordning. Att säga ordet Gaza två gånger i den utrikespolitiska deklARATIONEN och inte komma med några förslag är inte tillräckligt. När kommer utrikesministern att tala om risken för massaker och svält i Gaza?
(Applåder)

Anf. 10 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag gör det ständigt. Jag har gjort det flera gånger, ända sedan striderna bröt ut den 7 oktober. EU och Sverige står bakom Israels rätt att försvara sig, men denna rätt måste utövas i enlighet med folkrätten och internationell humanitär rätt. Det har aldrig funnits någon tveksamhet på den punkten.

Civila måste alltid skyddas, och det humanitära tillträdet måste säkerställas bland annat för att undvika just den typ av situationer som Håkan Svenneling refererar till, där det uppstår brist på förnödenheter, medicin, livsmedel och så vidare. Detta har EU, USA och andra varit mycket tydliga med och också inskräpt hos Israel.

Vi har arbetat med EU som plattform för att framföra detta budskap då vi anser att EU är den starkaste plattformen. Det finns alltså inga dubbla standarder från vår sida, men däremot noterar jag att det finns länder där ute som hade väldigt lite att säga när Ryssland angrep Ukraina men som har haft väldigt mycket att säga om konflikten i Mellanöstern. Detta kan man möjligen reflektera över. Det gör vi också.
(Applåder)

Anf. 11 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Även jag kan instämma i mycket av det som utrikesministern anförde i utrikesdeklARATIONEN. Jag kan dock notera att klimatfrågan var relativt frånvarande. På två ställen omnämns klimatet, den ena gången rörande effektivare bistånd och den andra gången rörande dialog med Kina.

Herr talman! Klimatfrågan är för oss och, hoppas jag, också för regeringen en vital säkerhetspolitisk fråga, därför att vi där har en av de för vår framtid riktigt utmanande och destabiliserande delarna. Därför uppfattar jag att den saknades, och jag skulle gärna höra en kommentar från utrikesministern om den delen.

Sedan instämmer vi naturligtvis när det gäller medlemskapet för Ukraina och Moldavien och att detta är viktigt. Men, herr talman, vi i Centerpartiet har pekat på vikten av att i dessa allvarstider göra stödet till Ukraina förutsägbart och långsiktigt och att inte komma med ett femtonde, sextonde, sjuttonde eller artonde paket utan verkligen göra ett omtag.

Vi har föreslagit att vi ska ha en modell där vi inrättar en svensk Ukrainafond och lånar upp 1 procent av vår bruttonationalprodukt och säkrar att det, inte minst i denna osäkra tid, finns resurser som kan användas för Ukraina fram till 2026. Det skulle röra sig om 65 miljarder. Är utrikes-

ministern beredd att gå oss till mötes i den delen och verka för denna typ av lösningar?

Prot. 2023/24:71
14 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 12 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag finner kanske Kerstin Lundgrens sätt att räkna lite snålt. Bara för att man inte nämner ordet klimat innebär det inte att det inte finns med som en komponent i många av de andra punkter som jag tog upp. Ta till exempel det faktum att jag redan på första sidan i mitt anförande återfinner orden ”Visionen om Norden som världens mest integrerade och hållbara region 2030 är här vägledande”.

Det är klart att hållbarhet förutsätter att vi är engagerade i klimatomställningen, för det bär ju vidare mot den gröna omställningen. Men Kerstin Lundgren har rätt på en punkt, och det är att vi måste se frågorna så som de är. Handel, innovationer och allt sådant leder fram till grön omställning, och därför är det viktigt att komma ihåg att Kina är en partner som måste finnas vid bordet under de samtalen. Där kan vi inte välja bort Kina och har inga avsikter att göra det heller, samtidigt som vi är kritiska mot Kina på ett antal andra punkter, vilket jag också sa i mitt anförande.

Om visionen ska kunna bli verklighet måste vi också arbeta med de punkter där vi är framgångsrika. Norden är framgångsrikt när det gäller den gröna omställningen och kan göra väldigt mycket tillsammans.

Det exakta sätt som Kerstin Lundgren belyser frågan om Ukrainafinansiering på vill jag återkomma till, för det diskuteras just nu många olika varianter när det gäller hur man långsiktigt ska kunna stödja Ukraina ekonomiskt, militärt och politiskt, naturligtvis på ett sådant sätt att Ukrainas långsiktiga finansiering kan säkerställas på EU-nivå.

Det blir därför lite svårt att bryta ut det till en enbart nationell fråga, eftersom vi också behöver prata med andra partner om detta. I det här läget utesluter jag dock ingenting, och jag tycker att det är viktigt att vi pratar om många olika modeller för att kunna finansiera och stödja Ukraina långsiktigt.

Anf. 13 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Det går att höra med våra baltiska grannar, som har satsat 1 ½ eller nästan 2 procent av sin bruttonationalprodukt just på nationellt stöd till Ukraina, och det går att prata med Norge och även andra här. Det finns alltså goda exempel att arbeta utifrån, precis som vi från Centerpartiet har gjort.

Jag skulle också vilja beröra en annan fråga, herr talman. Taiwans befolkning sa i ett öppet och fritt val i januari att de valde att hävda sin frihet, sina rättigheter och sin möjlighet att inte bli en del av CCP:s förtryck.

Från svensk sida tror jag till och med att utrikesministern en gång i tiden har varit med och röstat för att Sverige ska utveckla ett House of Sweden i Taiwan. Frågan är när regeringen ska göra detta. Det har gått ett antal år sedan dess, och regeringen har nu haft tid på sig att göra det. Får vi se det 2024?

Anf. 14 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Taiwan har under de senaste 30 åren genomgått en demokratisk omvandling som verkligen väcker respekt. Taiwan är i dag en välutvecklad demokrati och har en god efterlevnad av de mänskliga rättighe-

terna. Grunden för demokrati är fria val, och valdeltagandet i både president- och parlamentsvalen, som hölls den 13 januari, var mycket högt.

EU och Taiwan delar en gemensam övertygelse när det gäller demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Sveriges samarbete med Taiwan är brett och långsiktigt, och inom ramen för Sveriges ett-Kina-politik verkar regeringen för att fördjupa utbytet ytterligare.

Det tillkännagivande för Kerstin Lundgren refererade till bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Anf. 15 JACOB RISBERG (MP) replik:

Herr talman! Varje dag dödas 100 palestinska barn. Över 90 procent av Gazas befolkning lider av extrem hunger. I Gaza pågår en humanitär katastrof som växer för varje dag som går. Utan en vapenvila riskerar hela folket att svälta.

Utrikesministern påstår sig kräva en humanitär vapenvila. Redan före den 7 oktober led 80 procent av barnen i Gaza av PTSD. Man förlitade sig helt på de 500 lastbilar som kom in i Gaza med förnödenheter som till stor del finansieras av bistånd runt om i världen. Gaza tillåts inte styra sin egen ekonomi.

Den humanitära situationen var hopplös redan före kriget, och nu begär utrikesministern en humanitär vapenvila. Men vad menar regeringen egentligen med en humanitär vapenvila? Menar han lastbilar som tillåts komma in med nödvändigheter i några få dagar eller en vecka? Ska Israel sedan få ta upp slakten av Gazas befolkning igen?

Herr talman! Vi behöver klargöranden. Vad menar utrikesministern med en humanitär vapenvila, och varför kan utrikesminister Billström inte kräva en permanent vapenvila?

Anf. 16 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! I detta nu, medan vi står här och debatterar i kammaren, pågår det fortfarande raketbeskjutning av Israel från Hamaskontrollerat territorium. Det innebär att vi inte kan påföra Israel ett krav på att de inte får lov att försvara sig. Det är skälet till frågan om permanent respektive humanitär vapenvila.

Men en humanitär vapenvila är oundgänglig. Det sätt som vi definierar en humanitär vapenvila på är naturligtvis det sätt som Jacob Risberg själv har beskrivit den, alltså att det är nödvändigt att kunna föra in förnödenheter, medicin och allt sådant som behövs för att människor ska kunna överleva. Det handlar inte minst om mediciner i ett läge där den humanitära situationen på marken är sådan att man har anledning att befara spridning av smittsamma sjukdomar och kanske till och med epidemier. Det är skälet.

Den mycket svåra humanitära situationen i Gaza påkallar alltså ett eldupphör av humanitära skäl. Det bör självklart vara en långsiktig humanitär vapenvila eftersom det inte bara handlar om att föra in några få lastbilar utan om att etablera ett tydligt och klart stöd för möjligheterna att bibringa människor den hjälp som behövs. Det kan man inte göra på ett par dagar eller ens en vecka.

Men allt detta är någonting som vi tillsammans med andra engagerade medlemsstater i Europeiska unionen och också med flera av våra globala partner nu intensivt diskuterar. Jag var själv på ett väldigt bra möte i Oslo

före jul där representanter för de nordiska staterna, Beneluxstaterna och också Arabförbundet satt ned och pratade om dessa frågor. Den svenska regeringen är djupt engagerad i arbetet med att försöka åstadkomma ett sådant eldupphör av humanitära skäl, så att man kan bibringa människor denna hjälp.

Prot. 2023/24:71
14 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 17 JACOB RISBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret. Jag har fortfarande lite svårt att begripa detta. Vi vill se en långsiktig och hållbar lösning när det gäller konflikten mellan Palestina och Israel. Givetvis ska ett krav på en vapenvila vara ett krav på båda aktörerna i detta fall att lägga ned sina vapen, även att Hamas ska sluta med sin raketbeskjutning.

Men jag förstår inte varför man då hela tiden pratar om en humanitär vapenvila. Varför kan man i detta läge inte kräva en permanent vapenvila? Det krävs en permanent vapenvila om vi någonsin ska komma närmare en permanent lösning på denna konflikt. En humanitär vapenvila låter i mina öron väldigt mycket som någonting tillfälligt innan den fruktansvärda slakten ska få fortsätta igen.

Anf. 18 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det gäller verkligen att man ser bägge parter i denna konflikt. Men jag noterar en sak som är problematisk när Jacob Risberg tar till orda. En förutsättning för allt det som vi nu pratar om är att Hamas villkorslöst frigir den gisslan som man har tagit. Det hörde jag inte Jacob Risberg prata om över huvud taget. Men en förutsättning för att Sverige röstade för den resolution som lades fram i FN:s generalförsamling den 12 december var just att kravet på omedelbar och villkorslös frigivning av samtliga i gisslan som hålls av Hamas och andra grupper i Gaza nämndes. Detta kommer vi inte att göra avkall på, för vi känner inte att vi kan göra det i denna situation.

Vi är helt för fortsatta ansträngningar för att åstadkomma eldupphör. Vi gör detta. Men det är också en förutsättning att bägge parter, inklusive Hamas, tar sitt ansvar. Vi hoppas och tror väldigt mycket på att de förhandlingar som äger rum medan vi står här och pratar ska kunna leda till en sådan villkorslös frigivning. Men den är alltså också ett krav, och det kommer vi som sagt var inte att göra avkall på.

(Applåder)

Anf. 19 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att tacka utrikesministern för en väldigt bra utrikesdeklaration och för skarpa och välgenomtänkta svar i replikskiftena.

Jag är särskilt glad över att Ryssland, Kina och Iran nämns som auktoritära stater. Det är länder som tillsammans hotar den liberala demokratiska världsordningen på olika sätt, ibland i samarbete och ibland inte. De utgör likväl ett hot mot den liberala demokratiska världsordningen.

Min fråga handlar om en demokrati, nämligen Taiwan, som särskilt är hotat av Kina. Jag undrar på vilka områden som utrikesministern ser att Sverige kan utveckla sitt samarbete med demokratin Taiwan.

Anf. 20 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Detta är en fråga som är viktig för regeringen av de skäl som jag också redogjorde för i det tidigare replikskiftet. Sverige har mycket goda förbindelser med Taiwan, som har utvecklats under många år inom ett flertal områden.

Låt mig bara kortfattat redogöra för det faktum att Business Swedens kontor i Taipei har varit aktivt sedan 1991. Det var dessutom ett av dåvarande Exportrådets första kontor som upprättades i Asien. Sverige har också hållit handelsöverläggningar på statssekreterarnivå med Taiwan årligen sedan 1980-talet, vilket erbjuder en plattform för utbyte på flera områden.

Låt mig, eftersom Joar Forssell är så konkret i sin fråga, säga att handel, investeringar, grön omställning och ekonomisk säkerhet är fyra väldigt tydliga områden. Men Sveriges samarbete med Taiwan är brett och långsiktigt. Och inom ramen för Sveriges ett-Kina-politik verkar regeringen naturligtvis för att fördjupa utbytet ytterligare.

Dessutom passar detta in i den större diskussionen om det engagemang i den indopacifiska regionen som regeringen har för avsikt att utöka. Vi vill fördjupa samarbetet med partner i denna region inom områden som digitalisering, ekonomisk säkerhet, försvar och handel. Detta samarbete sker såväl bilateralt som genom EU och också inom ramen för EU:s strategi för denna region.

Anf. 21 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Stort tack, utrikesministern, för ett mycket bra svar.

Min andra fråga handlar om det humanitära stödet till Gaza, eftersom det är viktigt att humanitärt stöd kommer fram. I början av februari svarade WHO:s talesperson Christian Lindmeier på en fråga om det gick att komma fram med stöd om det inte gick genom UNRWA. Han sa att han inte hade minsta tvivel om att FN kan skala upp och göra vad som krävs även om pengarna inte går genom UNRWA.

Denna regering har skalat upp det humanitära stödet till Gaza. Därför undrar jag hur utrikesministern ser att stöd från Sverige kan komma fram och vad vi kan göra för att hjälpa de civila som lider på Gazaremsan.

Anf. 22 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag vill kanske inte gå in och diskutera ett uttalande från en enskild FN-tjänsteman. Vi har ett nära och bra samarbete och diskussioner med ledningarna för både UNRWA och andra FN-organ. Jag tror dock att vi måste förstå att den situation som råder i området är sådan att det är väldigt svårt att tänka sig någon annan organisation än UNRWA som i detta läge har bättre och mer välutvecklade lokala förhållanden och komponenter för att kunna bispringa människor.

Genom åren har det varit mycket diskussion om behovet av att reformera UNRWA, och det är en dialog som Sverige gärna deltar i. Jag tror absolut att det finns utrymme att föra den typen av samtal om hur man kan göra saker och ting bättre. Det är också självklart att UNRWA, i ett läge där vi rör oss mot en tvåstatslösning, kommer att komma upp i denna diskussion. Men just här och nu är det väldigt svårt att se något alternativ. Jag noterar att de organisationer som har fått frågor om detta, till exempel Unicef eller World Food Programme, unisont har svarat att de i detta läge inte kan ta över detta ansvar. Det är däremot ett faktum att organisationerna,

inte genom uttalanden från enskilda tjänstemän utan genom formella uttalanden, har gjort detta. I detta läge ser regeringen därför att det är nödvändigt att hantera frågan på detta sätt.

Prot. 2023/24:71
14 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 23 MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Vi lever i en orolig och farlig tid. Krig och klimatkris präglar världspolitiken, och demokratin är på tillbakagång. Mänskliga rättigheter och rättsstatsprinciper förtrampas, kränks och ifrågasätts världen över. Sällan har väl behovet av ett politiskt ledarskap som förmår förmedla framtidstro och framtidshopp känts mer angeläget.

År 2024 kan emellertid bli året då vi vänder detta. Vi kan göra det, för 2024 är ett supervalår i världen: 76 av världens 195 länder går till val. EU går till val, USA går till val, Indien går till val och Storbritannien går till val. Indonesien går till val i dag, och många fler länder går till val under året – Ryssland också, förstås, men det kanske handlar mer om teater. Under detta supervalår finns chansen att visa att vi fortfarande kan stå upp för en världsordning baserad på folkrätten och respekt för mänskliga rättigheter, där man eftersträvar fred och samlevnad i stället för misstro, hat och splittring.

Herr talman! Det är snart 80 år sedan andra världskriget avslutades. Den katastrof för mänskligheten som det kriget utgjorde innebar att världens länder satte upp institutioner och regler för att se till att något liknande aldrig skulle kunna inträffa igen. FN, Europarådet, EU, deklARATIONEN om de mänskliga rättigheterna, Europakonventionen, Europadomstolen – hela det folkrättsliga regelverket utformades. Det är nu viktigare än någonsin att vi slår vakt om den grunden och står upp för de institutioner som har säkrat världsfreden under så många år.

Hoten mot detta är förvisso många, inte minst i Europa. I EU:s största medlemsland Tyskland växer återigen de högerextrema krafterna. I EU:s näst största land Frankrike står Le Pen och väntar i kulisserna. Det är samma gamla aggressiva nationalism som vi har sett så många gånger tidigare, och vi känner igen hur den jobbar: Det handlar om att så split, misstro och hat mellan folkgrupper för att sedan exploatera det politiskt. Just detta har vi sett förr i Europa. Historiens varningsklockor ringer.

Gemensamt nu är också att Ryssland har slagit sina klor djupt i dessa partier. Putin har systematiskt och under många år bearbetat främlingsfientliga och högerextrema partier i Västeuropa, och nu ser vi resultatet. Därför blir EU-valet en kraftmätning mellan å ena sidan de demokratiska krafter som vill hålla ihop Europa och som bygger på sammanhållning och respekt för mänskliga rättigheter och å andra sidan de högerkrafter som vill slita sönder unionen, som vill ställa grupper mot varandra och som vill splittra Europa – och därmed kasta ut vår kontinent i ett läge av extrem osäkerhet och instabilitet. Därigenom går de också Moskvas ärenden.

Går vi sedan till USA ser vi att högern av allt att döma kommer att gå till val med presidentkandidat Trump, som vi vet struntar i rättsstatliga principer. Han struntar i folkrätten, han struntar i mänskliga rättigheter – och nu verkar han rentav strunta i om Putin skulle anfälla Natoländer. Gör vad ni vill med dem, sa han i ett uttalande häromdagen. Också detta spelar bara Putin i händerna.

Detta är inte business as usual, utan det är ett politiskt nödläge för Europa på många sätt. Det bör vi alla vara medvetna om inför Europavalet. Det är också därför Ukraina är så viktigt. Putin har visat att Ryssland är ett långsiktigt hot mot Europas säkerhet under överskådlig tid, och därför måste Ryssland slås tillbaka. Om högern i USA nu blockerar fortsatt stöd till Ukraina blir det bara ännu viktigare att alla EU-länder – också Ungern – sluter upp bakom ett starkt och långsiktigt stöd till Ukraina.

Ukrainas sak är vår sak. De slåss för sin självständighet och sitt oberoende, men de slåss också för den grundläggande internationella rättsordningen och för alla folks rätt till fred och frihet. Därför ska Ukraina ha vårt oreserverade stöd tills detta krig är vunnet.

Herr talman! Utöver kriget i Ukraina finns det ett annat krig som dominerar den internationella dagordningen, och det är kriget i Gaza. Det har nu pågått i fyra månader. Kriget utlöstes av Hamas terrorattentat mot Israel där 1 200 civila israeler dödades och över 200 israeler togs som gisslan. Det är ett av de värsta terrordåden någonsin, och det fördömdes med rätta av en hel värld.

Hamas är en extrem islamistisk terrororganisation. Israel har rätt att försvara sig mot Hamas, också med militära medel. Men även krig har lagar, och det är nog uppenbart för alla att det våld som Israel har utövat under de här månaderna har gått över alla rimliga gränser. Över 25 000 människor har dödats, de allra flesta kvinnor och barn. Gaza har blivit en barnkyrkogård.

Hela stadsdelar har lagts i ruiner. Hundratusentals människor har fått se sina hem förstörda och lever nu i yttersta misär – sover på gatan, saknar mat och färskt vatten, saknar läkemedel och saknar sjukvård. Vi nås av nyheter om hur gravida kvinnor får göra kejsarsnitt utan bedövning och hur barn som fått sina ben och armar söndersprängda får genomgå amputationer utan bedövning.

Så gott som alla barn i Gaza är nu traumatiserade, säger FN:s barnfond Unicef. Det rör sig i så fall om över 1 miljon barn. Unicefs talesperson Jonathan Crickx sa att barnen ”visar symtom på extremt höga nivåer av ihållande ångest och aptitlöshet. De kan inte sova, de har känsloutbrott eller panik varje gång de hör bomber.” Vi ser hur en hel generation barn – 1 miljon barn – håller på att förlora själva lusten att leva.

Gaza var en extremt svår plats att leva på också före kriget. Det var inget himmelrike, men nu har det blivit ett helvete på jorden. Mitt i allt detta beslutar sig den svenska regeringen för att dra in stödet till UNRWA, den viktigaste biståndsorganisationen i Gaza. Det är den enda organisationen som i praktiken kan få in förnödenheter till de drabbade. Det är ett i mitt tycke katastrofalt beslut. Om man slår sönder UNRWA kommer det att få förödande konsekvenser för miljontals krigsdrabbade människor, och vi kan få se en svältkatastrof.

Det hänvisas till påstådda kopplingar mellan en liten grupp UNRWA-anställda och Hamas. Det ska röra sig om en handfull personer, av 30 000 UNRWA-anställda. Det är förstas en allvarlig anklagelse, och man måste utreda den. Men även om det skulle vara sant är det i så fall dessa individer som ska straffas, inte hundratusentals oskyldiga civila kvinnor och barn. Det är helt orimligt. Inga belägg har heller presenterats för att organisationen UNRWA som sådan har haft med terrordådet att göra.

Hamas måste släppa den israeliska gisslan, men man når inte dit genom att plåga ett helt folk. De ska inte straffas för Hamas terrorhandlingar. Sverige måste omedelbart ompröva beslutet att dra in stödet till UNRWA, den palestinska myndigheten måste stärkas och förhandlingar måste återupptas för att bereda väg för en tvåstatslösning. Viktigare än allt annat just nu är dock att det måste bli ett slut på dödandet. Det måste till en omedelbar vapenvila i Gaza.
(Applåder)

Anf. 24 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Morgan Johansson uttryckte i sitt anförande att UNRWA är den viktigaste biståndsorganisationen i Gaza. UNRWA är också en oerhört främmande fågel i FN-systemet som vi i åratal har kunnat se varit behäftad med antisemitism i utbildningsväsendet, dit bistånd gått. Vi ser hur anställda och medarbetare med direkt anknytning till Hamas och terrorattacken den 7 oktober nu utreds för allvarliga brott.

De utredningar som nu pågår om hela biståndsorganisationen är den från FN:s generalsekreterare António Guterres eget kontor och de från UNRWA och EU-kommissionen. Vad krävs för att Morgan Johansson och Socialdemokraterna ska göra en omprövning?

(TALMANNEN: Det är inte tillåtet att störa från läktaren. Jag får be vakterna att genast avvisa dem som stör.

Det är inte tillåtet att störa kammarens sammanträde. Jag får be vakterna att omgående avlägsna dem som stör.

Det är inte tillåtet och inte förenligt med demokratiska principer att störa riksdagens sammanträden. Jag får be vakterna att genast avlägsna dem som stör kammarens sammanträde.)

Herr talman! Morgan Johansson talade i sitt anförande om att UNRWA är den allra viktigaste biståndsorganisationen i Gaza och att vi måste släppa på kranarna igen, trots att vi kunnat se att UNRWA:s verksamhet i utbildnings- och skolväsendet, dit det har gått biståndsmedel, inte minst svenska, under åratal varit behäftad med antisemitism och att anställda och medarbetare med direkt anknytning till Hamas var inblandade i terrorattacken den 7 oktober. De här misstankarna har fortsatt att vara grave-rande. De senaste dagarna har vi sett att det kunnat beläggas att tunnlar kunnat kopplas till UNRWA:s egna verksamhetsavdelningar.

Nu pågår alltså både en utredning som ska komma från FN:s generalsekreterare Guterres eget bord och UNRWA:s egen utredning. Även EU-kommissionen har en utredning på gång. Vad ska krävas innan Socialdemokraterna frågar sig om det verkligen är rimligt att bara släppa på kranarna igen med biståndsmedel till den här typen av organisation? UNRWA har med sina inbetalda medel upplåtit utrymme i skol- och utbildningsväsendet till kartor där Israel inte existerar och material som underblåser och göder den antisemitism som hotat Israels och judars existensberättigande under åratal och fortsätter att göra det. Vi ser skandal på skandal kopplat till hur bistånd går till och har gått till terror och antisemitism. Förra veckan såg vi hur islamistiska terrorister använt tunnlar i direkt anslutning till UNRWA:s egen verksamhet.

För Sverigedemokraternas del är det uppenbart att vi inte bara kan vrida på kranarna, återgå till en låtgåpolitik och låtsas som att allt är som förr. Är det acceptabelt för Socialdemokraterna att göda en sådan organisation med biståndsmedel alldeles oavsett hur organisationen ser ut och hur krafter i den verkar? Kan vi då vara trovärdiga i att fördöma Hamas terrorattack mot Israels rätt att existera?

Anf. 25 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det är uppenbart att det pågår ett krig på marken. Det är ett fruktansvärt krig som nu lägger stadsdel efter stadsdel i aska och ruiner och som jagar miljontals palestinier från den ena kanten av Gaza till den andra. Vi har just nu kanske dessutom en pågående kampanj mot Rafah som kommer att innebära ytterligare tusentals människors död. Det pågår ett krig på marken, men det är också uppenbart att det pågår ett informationskrig, där vardera parten vill försöka få ut just sin bild av vad som hänt och också gärna sprider desinformation eller ogrundade påståenden omkring sig. Det som vi precis hörde från Aron Emilsson var väl ett prov på det.

Det är klart att det bland de 30 000 anställda som UNRWA har kan finnas individer som har värderingar vi inte delar och som har gjort fel. I så fall är det dem man ska straffa. Man ska inte straffa hundratusentals helt oskyldiga människor som nu lider under det här kriget. Det är precis den linjen vi har. Gå till botten med de anklagelser som nu finns, utred dem och se till att straffa de individer som eventuellt har gjort någonting. Men dra inte in stödet! Det innebär nämligen i praktiken att de miljontals människor som det handlar om kommer att lida för saker och ting som de inte är ett dugg skyldiga till utan snarare tvärtom.

Jag tycker nog att Aron Emilsson ibland bör fundera över källkritiken när det gäller de påståenden som han kommer med, för mycket av det där är helt enkelt en del av informationskriget. Och är det så att det är antisemitism Aron Emilsson oroar sig för kanske han ska leta på lite närmare håll i stället. I hans egna led finns det nämligen en hel del att gräva i.
(Applåder)

Anf. 26 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Om Morgan Johansson försöker koppla den rättfärdiga kritik som finns och länge har funnits mot UNRWA som organisation till enskilda individer eller hävda att det skulle handla om någon form av desinformation säger han emot inte bara Sverigedemokraterna i den här kamraren utan också FN:s generalsekreterare António Guterres, som tar detta på mycket stort allvar. Jag träffade honom själv förra veckan och diskuterade situationen inom UNRWA och de anklagelser och uppgifter från be- lagda källor som framkommit gällande anställda med direkt koppling till Hamas. Det finns underrättelseuppgifter som talar om att det snarare är 10 procent av de anställda och medarbetare UNRWA har i Gaza som har koppling till Hamas. Då talar vi om tusentals medarbetare och inte enskilda individer.

Det här bör utredas, precis som Morgan Johansson säger. Men jag tycker att man själv bör granska sin källkritik om man anser att det här är desinformation när även FN självt uttalar det.

Nathan Shachar frågade sig i Dagens Nyheter 2022: ”Varför pratar ingen om Socialdemokraternas antisemitiska rötter?” De senaste åren har visat att antisemitismen frodas i partiet ända in i riksdagsgruppen och ned till SSU. Hur mycket antisemitism tål Morgan Johansson och Socialdemokraterna?

(Applåder)

Anf. 27 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Om det är så att Aron Emilsson träffade António Guterres förra veckan hoppas jag att han lyssnade på vad Guterres sa. Jag känner Guterres sedan 15 år tillbaka. Han var chef för flyktingorganet UNHCR när jag var migrationsminister. Jag vet vad han säger och vad hans budskap är. Det är inte att man ska kapa och slå sönder UNRWA, tvärtom. Hans budskap är: Utröd om det finns anklagelser, men slå inte sönder UNRWA! Ingen av FN:s organisationer har linjen att man ska slå sönder UNRWA. Det tycker jag kanske att Aron Emilsson skulle ha lyssnat på om han nu träffade honom.

Det andra handlade om antisemitism. Jag är stolt medlem av Svenska kommittén mot antisemitism sedan årtal tillbaka. Jag tänker aldrig kleta på mig någonting i de anklagelser som Aron Emilsson kommer med. Har han synpunkter får han nog som sagt leta lite närmare, i andra led, där ibland sina egna. Där har han en hel del att göra.

(Applåder)

Anf. 28 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Vi är överens om att stå upp för Ukraina så länge det krävs. Men det handlar också om att agera här och nu. Jag vill fråga Socialdemokraterna och Morgan Johansson om de är beredda att säkra att Sverige kan garantera ett långsiktigt och förutsägbart stöd till Ukraina, till exempel genom att, som Centerpartiet föreslagit, låna upp till en särskild Ukrainafond på 65 miljarder att användas för att bidra till att klara Ukrainas kamp fram till 2026.

Jag skulle också vilja höra om Socialdemokraterna är redo att prioritera stöd när det gäller ammunition. Vi har många orderböcker som är fyllda av ammunition som ska sändas till olika länder. Man skulle mycket väl kunna föra en politik för omprioritering. Men det kan inte ett enskilt företag göra, utan det måste ett land göra. Jag skulle vilja höra om Socialdemokraterna är beredda att tillsammans med Centerpartiet arbeta för att prioritera om detta, så att Ukraina får den ammunition som landet så väl behöver och efterfrågar just nu.

Min tredje fråga gäller Jas. Centerpartiet har föreslagit att Jas ska komma till Ukraina i stället för att finnas i lager i Linköping. Socialdemokraterna har sagt att det kan ske först när Sverige är Natomedlem. Det innebär att vi ger Orbán vetorätt. Vill Socialdemokraterna ge Orbán vetorätt över flygvapen till Ukraina?

Anf. 29 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Vår linje är att vi står för ett fortsatt långsiktigt stöd till Ukraina. Det var vår regering som inledde det. För första gången sedan 1939 beslutade en regering om att ge militärt stöd till ett land i krig. Det gjorde vi redan fyra dagar efter invasionen 2022 på förslag av den social-

demokratiska regeringen. Vi står för det. Vi kommer också i samarbete med regeringen att backa upp alla sådana initiativ för att se till att stödet blir långsiktigt.

Sedan är vi inte beredda att låna upp speciellt till det. Jag välkomnar i och för sig en diskussion om den ekonomiska politiken och hur balansen ska vara i balanskrav och annat för att vi ska få råd med allt annat som vi också behöver göra. Försvarsutgifter är en del av det. Den diskussionen välkomnar jag. Men att låna upp speciellt för detta ändamål tror jag inte är bra att göra.

När det gäller vilka typer av leveranser som vi ska göra är det en avvägning mellan vad Ukraina behöver och vad Försvarsmakten kan avvara. Vi måste också ta hänsyn till vår egen säkerhet om vi tömmer våra egna lager på vapen som vi kan komma att behöva om några år, och det tar ganska lång tid att beställa materiel. Man måste tänka till både en och två gånger innan man bestämmer sig för vad det är för typ av vapen som man i så fall skickar. Vi skickade i första skedet 5 000 pansarskott fyra dagar efter invasionen. Det var precis den typen av vapen som vi kunde avvara och som Ukraina behövde vid det tillfället. Sedan har det skett ett antal försändelser efter det.

Vi har öppnat för att ge försvarsindustrin garantier för att kunna öka sin produktion på olika sätt. Det var ett utspel som vi gjorde i Sälen. Vi har också välkomnat att Jas skulle kunna användas i Ukraina. Men där finns återigen reservationen om Nato. Vi måste först ha andra säkerhetsgarantier på plats innan vi vidtar sådana åtgärder.

Anf. 30 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Även om Socialdemokraterna ser att det tar tid att bygga ut produktionskapacitet har Ukraina inte tid att vänta. De har mindre tid än svenskt försvar. De har här och nu behov av ammunition. Borde det inte vara viktigt att vi omprioriterar och bidrar till att säkra att Ukraina får det som de behöver här och nu?

Om det nu är så att vi står upp för Ukraina och dess försvar av sig och oss, vore det då inte bättre att vi skruvade färdigt de Jasplan som ännu inte är färdigställda för att de ska kunna levereras till Ukraina här och nu, oberoende av Natomedlemskap och Orbáns godkännande?

Anf. 31 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! När det gäller Jasplan handlar det kanske inte så mycket om att skruva färdigt. Vi har Jasplan som i så fall skulle kunna användas. Men det är också en utbildningssak. De måste kunna flyga planen. Jas är också en väldigt viktig del i vårt eget försvar.

Återigen handlar avvägningen om hur mycket försvarsmateriel som vi kan avvara. Hur mycket måste vi ha för vår egen del, och hur mycket kan vi skänka bort? Det är inte särskilt lätt. Jag sitter också i Försvarsberedningen. Jag vet hur pass långa ledtider det är för att beställa mer.

Vi är heller inte ensamma om att ge stöd till Ukraina. Det finns en lång rad andra länder som är med. Vi ska dra vårt strå till stacken. Men vi kan inte göra det på ett sådant sätt att vi undergräver våra egna möjligheter att försvara oss om det skulle behövas. Det perspektivet måste man tyvärr också ha i dessa tider, herr talman.

Anf. 32 MAGNUS BERTTSSON (KD) replik:

Herr talman! Morgan Johansson talade om källkritik. I en interpellationsdebatt för två veckor sedan här i kammaren påstods från socialdemokratiskt håll att vi kristdemokrater som besökte Israel i september förra året träffade en grupp som organiserar etnisk rensning. Ledamoten Johansson har själv uttryckt liknande saker i medier.

Organisationen som det syftas på är Keren Kajemet LeYisrael, KKL, som är en NGO som främst ägnar sig åt miljö- och skogsvård i Israel och som bildades redan 1901. Den bygger inga samhällen på Västbanken och stöder heller inte bosättare på något annat sätt. Dess projekt sker innanför den gröna linjen, alltså gränserna som existerade innan sexdagarskriget.

Dess ordförande var under många år Israels förste premiärminister socialdemokraten David Ben-Gurion. Den är mest känd för att ha planterat 250 miljoner träd runt om i landet. En av personerna som fått en skog planterad i sitt namn är Sveriges tidigare statsminister Göran Persson. Enligt honom har Keren Kajemet en viktig roll i det israeliska samhället.

Med anledning av detta vill jag fråga ledamoten Johansson om Socialdemokraterna har blivit felinformerade eller om de på fullt allvar vill skicka denna grova anklagelse även riktad mot Göran Persson, som har talat så uppskattande om stiftelsen.

Anf. 33 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Den stiftelse som vi talar om har anklagats för att finansiera bosättningar på Västbanken. Om det skulle vara så att den inte gör det är det i så fall välkommet.

Jag vill ställa frågan till Magnus Berntsson hur han förhåller sig till just bosättningarna på Västbanken. Tar han avstånd från dem? Stöder han sanktioner mot de militanta bosättare som vi talar om och som det nu finns sanktioner införda mot från amerikanskt håll, som EU diskuterar? Det skulle jag vilja veta.

En stiftelse eller en organisation kan hålla på med många olika saker under tidens gång. När man hänvisar till David Ben-Gurion är det många decennier tillbaka. Även när det gäller Göran Perssons tid är det nu över 20 år sedan.

Därför vill jag fråga Magnus Berntsson om de anklagelser som finns från bland annat israeliskt håll. Det finns israeliska röster som säger att KKL, som vi talar om, finansierar bosättningar på Västbanken. Är det fel? Kan Magnus Berntsson garantera att det inte är på det sättet? Det skulle jag vilja veta.

(Applåder)

Anf. 34 MAGNUS BERTTSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag har givetvis ställt frågorna direkt till KKL, som gett det svaret. Jag har också ställt frågan till israeliska ambassaden, som ger samma svar.

När det gäller det oacceptabla bosättravåld som nu sker på Västbanken måste det upphöra omedelbart och likaså expansionen av bosättningar.

Bosättningarna strider mot folkrätten och undergräver möjligheterna till en förhandlad tvåstatslösning där Israel och Palestina samexisterar sida vid sida, vilket är och förblir den enda hållbara vägen till fred.

Anf. 35 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det är ett välkommet klagörande från Kristdemokraterna i den delen. Men det handlar inte bara om att ta avstånd från expansionen av antalet bosättningar och bosättarvåldet.

Vi kommer förr eller senare att hamna i en diskussion om: Vad ska hända med de 700 000 bosättare som finns på Västbanken om det blir en tvåstatslösning? Enligt mitt sätt att se det måste de acceptera att antingen ingå i den nya palestinska stat som bildas eller att deras bosättningar utryms på samma sätt som skedde i Gaza för ungefär 15 år sedan. Den frågan kommer förstås att bli mycket stor, och det är en mycket svår fråga att lösa. Men det finns nog helt enkelt ingen annan väg framåt än att man kommer att hamna där.

Om det nu är så att Kristdemokraterna tydligt tar avstånd och även sluter upp bakom sanktionerna mot de militanta bosättarna är det ett välkommet besked.

Anf. 36 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Tack, Morgan Johansson, för det inledande inlägget!

Herr talman! Ledamoten Johansson säger i sina replikskiften att det är individer som ska straffas och inte hela organisationen, på tal om UNRWA och de brott som verkar ha begåtts av personer i UNRWA:s personal.

Den regering som Sverige har nu har tidigare sagt att man kräver att UNRWA oreserverat fördömer Hamas och att personer som uttrycker stöd till Hamas terrorism eller antisemitism inte kan arbeta för UNRWA om organisationen ska få fortsätta att motta svenska skattemedel.

Det här handlar ju, herr talman, om många fler än bara de personer som har pekats ut och anklagats för att kanske ha deltagit i terrorism. Det handlar också om att individer möjliggör terrorism genom att dela de värderingar, idéer och traditioner som ligger till grund för terrorism. Det handlar om antisemitism, islamism och så vidare.

Om man inte vill utesluta hela organisationen – där kanske jag och ledamoten har olika ståndpunkter – undrar jag ändå om Morgan Johansson vill ansluta sig till linjen att alla de individer i organisationen UNRWA som uttrycker stöd för eller inte tar avstånd från eller fördömer Hamas terrorism eller antisemitism inte ska kunna arbeta kvar i UNRWA. Det gäller alltså inte bara personer som har deltagit aktivt i terrorism utan också dem som stöder de idéer som ligger till grund för terrorism.

Anf. 37 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Grundproblemet här är detsamma som man möter på många andra ställen där biståndsarbetare jobbar i olika typer av diktaturer.

Hamas är en konservativ islamistisk terrororganisation som styr över Gaza. Om biståndsarbetare ska kunna jobba i den miljön – och det här är inte den enda situation där det handlar om detta – är det svårt att ställa sådana krav på enskilda individer som Joar Forssell nu pratar om. Det kommer att vara väldigt svårt att göra det i Rädda Barnen, Röda Korset eller vem det nu handlar om, för det kan innebära direkt livsfara för de individer vi talar om.

Det jag tycker att man ska göra är i stället att utreda anklagelserna i botten. Det handlar inte bara om något svepande om att det finns ett antal som skulle sympatisera eller något sådant, utan det handlar om anklagelser

om att personer har medverkat i terrordådet. Från början uppgavs det att tolv personer skulle ha haft sådana här kopplingar. Men nu har jag sett att man är nere i ett antal av sex personer, och den allra sista siffran jag hörde var att det är fyra personer som det fanns bevis för, eller i alla fall anklagelser mot. Det är alltså 4 personer av 30 000 anställda.

Det är detta man absolut aldrig någonsin kan acceptera, det vill säga att någon är inblandad i denna typ av terrorverksamhet. De ska få sparken omedelbart, de ska dömas för sina brott och det ska riktas sanktioner mot dem. Men om man drar hela organisationen med dess 30 000 anställda över en kam på det sätt som regeringen gör riskerar det i slutänden att gå ut över hundratusentals människor som inte kommer att få mat, som inte kommer att få läkemedel och som inte kommer att få vatten.

Herr talman! Det är i denna avvägning som jag tycker att regeringen har hamnat fullständigt snett.

Anf. 38 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Vi delar uppfattningen att det är viktigt att det kommer fram humanitärt stöd till civilbefolkningen. Däremot anser vi att om man inte tar avstånd från eller uttrycker stöd för Hamas terrorism eller antisemitism är man en deltagare i detta eftersom man sprider de idéer som ligger till grund för terrorism. Det kan handla om indirekt deltagande, men man är ändå en deltagare. Då måste man avlägsnas från organisationen. Man kan inte arbeta för UNRWA om man inte klarar av att ta avstånd från terrorism och antisemitism.

Här i Sverige har trovärdigheten i utrikespolitiken skadats för Socialdemokraterna på grund av den tidigare ledamoten i utrikesutskottet, ersättaren Jamal El-Haj, som nu har blivit vilde efter att tidigare ha varit socialdemokrat. Jag undrar om ledamoten Johansson kan garantera att om det i framtiden kommer fram att andra socialdemokrater har uttryckt sig på liknande sätt som Jamal El-Haj kommer de också att få lämna Socialdemokraterna.

Anf. 39 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Låt mig först klara ut en enda sak när det gäller de här anklagelserna och försöken att kleta Hamas på socialdemokratin. Det är fullständigt fel. Det är snarare tvärtom; Hamas dödar socialdemokrater.

Vårt systerparti i Palestina är Fatah. När Hamas tog över 2007 i Gaza utbröt stridigheter. Man körde ut alla Fatahmedlemmar, och man trakasserade och dödade dem. En Fatahmedlem i det Hamasstyrda Gaza kommer att dödas på fläcken. Det har aldrig funnits någonting i dessa anklagelser. Det är snarare tvärtom: Det är vi socialdemokrater som genom vårt systerparti har kunnat utgöra en motvikt till Hamas.

När det sedan gäller Jamal El-Haj vill jag säga att vi sa att han inte skulle gå på konferensen just eftersom det hade kommit fram information om att det fanns Hamasdeltagande där. Han valde att göra det ändå, och då bryter man helt enkelt mot de regler som vi har i vårt parti. Det har lett till att vi har fattat beslut och satt ned foten i den frågan. Det är inte en svaghet för vårt parti. Det är snarare en styrka att vi gjorde det.

(Applåder)

Anf. 40 ARON EMILSSON (SD):

Herr talman! Den ryska björnen frustar, ryter och slåss. Världen skakar. Vad svarar vi? Det är frågan vi behöver ställa oss i det allvarligaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget.

Ryssland visar med sitt agerande i Ukraina att landet är berett att långsiktigt bedriva ett fullskaligt brutalt krig utan hänsyn till folkrätten. Det ryska samhället har ställt om till krigsekonomi och samarbetar med stater som Nordkorea och Iran i en de totalitära staternas samverkan mot vår västerländska civilisation och demokratiska kultur.

Utvecklingen i Ryssland framöver bedöms vara negativ eller mycket negativ, och Sverige får inte underskatta risken att hotet kan öka. Den regelbaserade världsordningen fortsätter att undergrävas. Sverigedemokraterna driver på för fler och skarpare sanktioner mot Ryssland. Vi ser bland annat behov av att stärka myndigheterna som kontrollerar detta, exempelvis Inspektionen för strategiska produkter.

Stödet till Ukraina är avgörande. Jag reste tillsammans med mina nordiska och baltiska ordförandekollegor till New York och Washington i förra veckan för möten med FN-företrädare, däribland António Guterres, tankesmedjor och inte minst medlemmar av kongressen för att öka kunskapsutbytet och argumentera för betydelsen av USA:s stöd.

Att Europa och USA till stöd för Ukraina lyckas stoppa Ryssland i Ukraina är avgörande inte bara för att vinna freden och friheten för Ukraina utan också för att inte riskera att nästa krig bryter ut i ett Natoland eller står på vår egen tröskel. Det skulle vara betydligt mer kostsamt och svårt för såväl USA som Natokollektivet att hantera och möta.

Tonläget och den inrikespolitiska utvecklingen i USA oroar således, men det finns i grunden också ett stöd för Ukraina och den transatlantiska länken.

Sverigedemokraterna var först med att förespråka militärt stöd till Ukraina, redan före den fullskaliga invasionen, och vi har varit pådrivande för att skicka avancerade vapensystem, såsom stridsvagnar, till landet.

Sedan den förra utrikespolitiska debatten har jag själv tillsammans med en delegation ur utrikesutskottet besökt Ukraina för att visa vår närvaro, informera om det svenska stödet, lyssna på vittnesmål och själva se krigets förödelse på nära håll. Fältbesöken i Butja, Irpin och Borodjanka kommer att vara fastetsade i minnet under lång tid.

Sverige och Europa behöver vara beredda att under lång tid stötta Ukraina både militärt, humanitärt och politiskt. Av den anledningen är det också viktigt att vi har en omfattande försvarsindustri så att vi både kan stödja Ukraina och stärka vårt eget försvar. Sverigedemokraterna har ända sedan vi kom in i riksdagen verkat för en starkt försvarsindustri och sedan länge förordat en nationell försvarsindustristrategi. Det är dessutom viktigt att den gamla försvarsexportpolitiken har omprövats. Annars hade vi haft stora svårigheter att stödja Ukraina över huvud taget.

Det finns anledning att överväga hur vi mer proaktivt kan motverka dagens ryska hot och inte bara retroaktivt anpassa oss efter detta. Den ryska imperialismen är välkänd genom århundradena, och ännu i dagens ryska federation undertrycks folk och förtrycket ökar. Det är på tiden att inleda en diskussion om hur vi kan stödja extern och intern opposition gentemot den alltmer förtryckande centralmakten i Moskva. Socialdemokraterna talade på 1980-talet om att de inte sysslade med antisovjetism.

Jag är som sverigedemokrat stolt över att i denna kammare deklarera att sverigedemokratisk politik är antiputinism.

Herr talman! Medan Ryssland utgör ett militärt hot i vårt närområde utgör Kina ett dimensionerande hot mot den regelbaserade världsordningen. Landet har hittills inte valt att gå i full konfrontation med väst. Situationen kring Taiwan är emellertid allvarlig, och Kina genomför regelbundet övningar runt ön och har omfattande trupp stationerad i dess närhet. Risken för väpnad konflikt kan inte uteslutas, och spänningarna kommer troligtvis att öka. Kina rustar också sin flotta och är i dag det land som har flest ytstridsfartyg. Nya hangarfartyg har också sjösatts, och förmågan att projicera makt världen över ökar. Detta gäller även för Sveriges närområde, där vi i framtiden kan komma att se kinesiska sjöstridskrafter verka – vilket vi dessutom redan har sett, inte minst i Arktis.

Sverige går från partner till allierad inom försvarsalliansen Nato. I det skärpta säkerhetspolitiska läget är det nu glädjande att endast ett land återstår att ratificera Sveriges ansökan. Sverigedemokraterna öppnade som bekant för möjligheten att gå med i Nato redan i slutet av 2020, då vi i denna kammare stödde en Natooption. Vi har också varit konstruktiva och menar att Sverige bör gå med utan några särskilda förbehåll, liksom Finland. Det är positivt att det finns en tydlig majoritet i denna kammare för att vi ska gå med i Nato och därmed också stärka och fördjupa det nordiska försvars- och säkerhetssamarbetet inom försvarsalliansen.

Angreppet på Israel från Hamas den 7 oktober och de pågående attackerna från andra islamistiska terrorister visar på den latenta risk som finns med denna terror. Angreppet behöver oreserverat fördömas. Att gisslan tas och döda skändas är bestialiskt på ett sätt som är svårt att föreställa sig. Den israeliska gisslan måste omedelbart friges.

Vi sverigedemokrater har länge varnat för risken med islamismen, och vi ser nu hur Israel har drabbats och varje dag utkämpar ett krig för sin säkerhet och existens. Det är viktigt att Israel har vårt tydliga och långsiktiga stöd, då deras försvar mot antisemitismen och terrorn också är existentiellt och internationellt.

Den humanitära och inte minst sanitära situationen i Gaza är fruktansvärd och det civila lidandet väldigt stort mot bakgrund av kriget men också mot bakgrund av Hamas cyniska syn på civila liv. Sverigedemokraterna beklagar alla civila offer och vill samtidigt betona hur Israels armé många gånger vidtar försiktighetsåtgärder och varnar civila på ett sätt man inte ser i alla konflikter. Respekten för internationell rätt och folkrätten är viktig och svår i en konflikt med en terrororganisation som inte spelar efter samma regler.

(TALMANNEN: Det är inte tillåtet att störa kammarens sammanträde genom opinionsyttringar från läktaren. Jag ber vakterna avlägsna den som stör.)

Israel har vårt grundmurade stöd. Sverigedemokraterna verkar sedan länge för att den svenska ambassaden ska flyttas till Jerusalem och erkännandet av Palestina omprövas. Det var fel drag när det gjordes, och det har visat sig vara fel i dag.

Bakom terrorattackerna mot Israel och det nuvarande kriget står Iran, landet som också förser Ryssland med krigsmateriel för att kunna attackera

Ukraina och dessutom har byggt upp en omfattande arsenal av långräckviddiga robotar som kan leverera olika former av massförstörelsevapen. Det iranska hotet mot den civiliserade världen har ökat under det senaste året, och det finns en risk för ett stort krig i regionen – ett stort krig som även kan drabba Sverige hårt. Därför måste vi stödja de krafter som motsätter sig den iranska regimen, såväl oppositionen inom landet som stater som Israel vilka militärt avskräcker Irans regim. Oppositionen i Iran har visat på ett otroligt mod och förtjänar vårt politiska stöd.

Slutligen vill jag blicka framåt och uppåt mot rymden, i dessa dagar när vi alla behöver en springkälla eller vårflod av optimism. Den andra svenska astronauten som i förra veckan återvände till jorden visar på hur viktigt internationellt samarbete är för forskning och nya upptäckter. I rymden liksom på jorden råder konkurrens mellan stormakterna, och inte minst Kina har ett omfattande rymdprogram. Det är viktigt att Sverige med sina resurser kan vara med och delta i utforskningen av yttre rymden som fört med sig så stor nytta, bland annat genom innovationer kring kommunikationssystem, övervakning och kartering.

Sverigedemokraterna har en framåtriktad politik på området. Vi vill satsa på rymdbasen Esrange i Kiruna och på internationellt samarbete inom rymdforskningen. Vi vill också att en regelbaserad rymddordning etableras då vi ser att konfliktnivån i rymddomänen trappats upp på senare år.

Slutligen, herr talman: Det går inte att undvika att ge en dyster bild av omvärldsläget i våra dagar. Men det gäller att handla och samtidigt ha is i magen och stabilitet i stegen. Det gäller att visa att Sverige är en pålitlig samarbetspartner och att vi är beredda att inte bara ta emot stöd utan också ge stöd till vänner. Det gäller att skapa medvetenhet och beredskap i det svenska samhället för en svår tid, att bygga motståndskraft och att sätta svenska intressen i främsta rummet. Samtidigt ska vi klara av att ha ett vidvinkelperspektiv och verka i enlighet med den regelbaserade världsordningen och tillsammans med våra vänner för att mota den kamp som pågår mot vårt sätt att leva och vår demokratiska kultur.

(Applåder)

Anf. 41 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag har en fråga till Aron Emilsson om den resa till Israel som ni gjorde för en tid sedan.

Det är ju nästan ingen i Israel som vill ha med er att göra, delvis på grund av er historia men också på grund av antisemitiska uttalanden i nutid, till exempel när Björn Söder sa att judar inte kan vara riktiga svenskar. I valrörelsen avslöjades det också att ni hade över 200 nazister på era listor runt om i landet. Israel har som policy att inte ha kontakt med partier av er typ över huvud taget.

Den här gången fick ni ändå träffa en israelisk minister. Han heter Amichai Chikli och är en kontroversiell person i israelisk politik. Han har uttalat sig föraktfullt mot homosexuella, och han har stött kampanjen mot finansmannen George Soros. Det har gjort att företrädare för 160 000 judiska studenter i världen har tagit avstånd från honom, trots att han alltså är diasporaminister.

Men han har också nära band till bosättarrörelsen, och därav min fråga. Han deltog för en tid sedan på den stora bosättarkonferens som högern anordnade där man krävde fler bosättningar på palestinsk mark, det vill

säga att bosättningarna i Gaza skulle återupptas. Man uttalade sig också för en fördrivning av palestinierna från Gaza och Västbanken. Båda dessa saker står naturligtvis helt i strid med folkrätten. Vi ser nu också bosättare som trakasserar och dödar palestinier på Västbanken och som USA också utfärdat sanktioner mot.

Min fråga till Emilsson är: Hur förhåller sig egentligen Sverigedemokraterna till de här aggressiva militanta bosättarna? Tar ni avstånd från dem? Stöder ni sanktioner mot dem?

Anf. 42 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tror att Socialdemokraterna och Morgan Johansson ska vara oerhört försiktiga, särskilt i dagens läge, med att tala om kampen mot antisemitism och i stället blicka inåt i sin egen rörelse och sitt eget parti. Vi har under de senaste åren sett hur både SSU och Socialdemokraterna, inte minst genom den numera politiske vilden Jamal El-Haj, haft tydliga kopplingar till antisemitismen och också uttalat sig oerhört problematiskt. Det ser jag väldigt allvarligt på.

Sverigedemokraterna är det mest proisraeliska partiet i denna kammare och också i Europaparlamentet. Det finns tydliga belegg för det, vilket vi kan se bara genom att gå tillbaka och titta på de ärenden som har avgjorts här och hur vi har röstat och argumenterat.

Syftet med Sverigedemokraternas resa till Israel för en kort tid sedan var bland annat att visa solidaritet med Mellanösterns enda fungerande demokrati, Israel, i det försvarskrig man nu bedriver mot en terrororganisation vars attack den 7 oktober mot judars och den israeliska statens rätt till existens är hela anledningen till det krig som pågår.

Vi hade mycket goda möten med både ledamöter ur kneset och flera ministrar ur Netanyahus regering och även med anhängare till gisslantagna. Det var en viktig resa. Det är viktigt att visa närvaro.

Jag själv har haft flera konstruktiva träffar med Israels ambassadör i olika sammanhang. Det är inga problem i dag att föra en dialog om vikten av att adressera de oerhörda utmaningar som Mellanöstern och inte minst Israel står inför. Jag tror att man behöver allt stöd man kan få.

Jag kan inte stå och recensera enskilda uttalanden som en minister har gjort och som jag inte själv har sett. Däremot är det uppenbart att Sverigedemokraterna inte stöder och inte verkar för bosättningar i Gaza eller det militanta bosättningsvåld som pågår. Det bör snarare fördömas.

Anf. 43 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Vi har uppenbarligen lite olika ingångar. Jamal El-Haj gick på en konferens där det fanns deltagare från Hamas, vilket nu har kommit fram. Han fick med anledning av det lämna vår riksdagsgrupp. Björn Söder har sagt att judar inte kan vara riktiga svenskar. Han har befordrats av Sverigedemokraterna till att bli ordförande i riksdagens OSSE-delegation. Det är helt enkelt uppenbart att vi hanterar sådana här frågeställningar på olika sätt. Vi lägger kanske ribban för vad som är acceptabelt och inte på olika platser.

Min fråga till Aron Emilsson var om han tog avstånd från de här bosättarna och den kolonialism som de bedriver mot Västbanken och i Gaza. Jag hörde inget klart avståndstagande. Men om Aron Emilsson tar avstånd från de bosättarna och den rörelsen, varför umgås man i så fall med poli-

tiker som står just dessa extrema grupper nära? Det är min fråga till Aron Emilsson.

Anf. 44 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Återigen: Det är oerhört viktigt att i det här läget visa vårt stöd för staten Israel som nu bedriver ett försvarskrig mot Hamas, som är en terrororganisation och som hotar deras existens.

Jag tror att också Morgan Johansson under alla sina år som minister i olika interparlamentariska sammanhang säkerligen har träffat enskilda ministrar och företrädare vars alla uttalanden eller stadfästelser han inte håller med om. Det var inte ens på agendan för vårt besök och vår resa i Israel att diskutera bosättningsfrågan på det sättet, utifrån deras ställningstagande, markeringar eller relation till bosättarrörelsen.

Vi är bekymrade över och ser med oro på expansionen av bosättningar, inte minst den militanta bosättarrörelsen. Den måste man adressera, precis som Israels närmaste allierade har gjort genom sanktionsinstrumentet, restriktioner när det gäller inreseregler och så vidare.

Men vi måste kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt. Vi måste dels adressera det, dels visa vår närvaro i förhållande till en regering som utkämpar ett försvarskrig mot en terrororganisation.

Anf. 45 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Israel har länge haft en avog inställning till Sverigedemokraterna. Det är inte konstigt med tanke på att Sverigedemokraterna grundades som Bevara Sverige Svenskt där judehatet var en grundbult i bygget av partiet. På senare år har dock Sverigedemokraternas hat mot muslimer tagit över. Många israeliska politiker hatar palestinier, av vilka många är muslimer. Utifrån ett fiendes fiende-perspektiv och ett stort behov av rebranding har Sverigedemokraterna således blivit så kallade Israelvänner.

Nu deltar man febrilt i den tävling som pågår mellan högerpartierna. Joar studsade till i stolen när du, Aron Emilsson, sa att du var den mest proisraeliska. Det pågår någon sorts tävling mellan Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. Därför är den resa till Israel som Aron Emilsson och Jimmie Åkesson gjorde en naturlig följd av den förda politiken. Det var första gången ni fick tillträde till så högt uppsatta israeliska politiker som under lång tid har tagit avstånd från och avvisat er.

En av dem ni träffade var den israeliska ministern för diasporan, Amichai Chikli. Han är känd för och hans parti fick utesluta honom för att han röstade emot sitt parti 754 gånger när de satt i regeringsställning. Att han skulle göra snabb karriär hos den andra sidan, den nuvarande regeringen, var alltså knappast oväntat.

Dagen innan han träffade er träffade han bosättarkonferensen där man firade bombningen av Gaza och dödandet av palestinier. Man uttalade målsättningen att tvångsförflytta Gazabor, alltså genomföra ett folkrättsbrott, för att kunna skapa israeliska bosättningar i Gaza, vilket är i strid med folkrätten.

Chikli har också sagt att Storbritanniens utrikesminister David Camerons initiativ för att erkänna en palestinsk stat är som att ge nazisterna pris.

Aron Emilsson säger att bosättningarna inte var på agendan för resan. Jag undrar verkligen hur Aron Emilsson, som är utrikesutskottets ordför-

ande, ser på dessa uttalanden. På vilket sätt bidrar ert möte med Chikli till att upprätthålla internationell rätt om ni inte ens diskuterar bosättningarna?

Prot. 2023/24:71
14 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 46 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Vi adresserade naturligtvis frågan om bosättningar. Men det stod inte på agendan att vi skulle få ta del av enskilda uttalanden som gjorts av ministrar i Netanyahus regering på olika konferenser. Det är två olika saker. Men läget är allvarligt.

Att vi i alla lägen står upp för internationell rätt och folkrätten råder det ingen tvekan om. Jag har också tagit avstånd från de illegala bosättningarna och bosättningsvåldet. Det har jag inga problem med att göra.

Återigen: Det är viktigt att hålla två tankar i huvudet samtidigt. Det här är en minister för diasporaaffärer och mot den internationella antisemitismen. Man har stort intresse av att se hur vi i Sverige verkar mot antisemitismen, som är utbredd i vårt eget land. Det såg vi efter Hamas terrorattack den 7 oktober då det skanderades på gator och torg. Den judiska minoriteten i Sverige är hotad. Därför har regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna fått öka stödet till inte minst Judiska centralrådet för att stärka skydd och säkerhet för minoriteten.

Det är ingen slump. Antisemitismen är internationellt sett ett extremt stort hot mot vår demokrati och mot den judiska minoriteten i många länder. Naturligtvis behöver man diskutera det med den nuvarande ministern mot antisemitism. Det är inte märkligt.

Återigen: Vi har inte gett något slags stöd för den bosättningsrörelse som pågår eller för det militanta bosättningsvåldet, tvärtom. Jag refererade i förra replikskiftet, med Morgan Johansson, till att USA, som är en av Israels närmaste allierade, precis som vi är bekymrade över att bosättningsvåldet har eskalerat. Det är i många fall ett allvarligt bekymmer parallellt med de extrema dagliga attackerna från den islamistiska terrorn mot Israel.

Vi måste kunna adressera flera frågor samtidigt och dessutom ha konstruktiva möten med motparter.

Anf. 47 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Konferensen var knappast okänd. Den fick stort genomslag. Om han var på konferensen dagen innan man träffade honom tycker jag att man kan adressera konferensen och dess uttalande. Men det har Sverigedemokraterna uppenbarligen inte gjort.

Det är viktigt att säga att regeringens arbete mot antisemitism är bra. Problemet med regeringens arbete mot antisemitism är att det inte pågår något arbete mot islamofobi. I stället har man tagit in Sverigedemokraternas narrativ i regeringen. Det gör att man är helt fokuserad på att hata muslimer. Det ser vi i all lagstiftning som regeringen producerar när det kommer till inrikespolitik. Men vi ser det också i utrikespolitiken och hur man ser på olika människors liv. Vi ser det på hur man väger de ord man använder när man pratar om den fruktansvärda attacken från Hamas sida. Man klarar inte av att säga ordet massaker om det som just nu sker i Rafah.

Jag undrar en sak om resan. Var organisationen Israel Allies Foundation inblandade i den här resan? De har varit inblandade i era resor till Israel tidigare.

Anf. 48 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag fick en konkret fråga från Håkan Svenneling. Det kan jag inte svara på. Jag deltog inte i programläggningen utan var en del av en delegation på resan och tänker inte spekulera om det. Jag vet däremot att det var oerhört viktigt att vi tog del av alla de möten vi hade och besök vi gjorde för att skaffa oss en bild – det tror jag att fler borde göra – av vilket nationellt trauma den 7 oktober har inneburit. Det gäller inte bara för Israels armé och stat utan också för det judiska folket, både i Israel och internationellt.

Om de i dag skulle lägga ned sina vapen i försvarskriget mot Hamas skulle de inte existera i morgon. Om Hamas skulle lägga ned sina vapen skulle man vinna freden och friheten, och det humanitära stödet till Gaza skulle kunna släppas på igen. Det är den stora skillnaden. Jag tror att fler behöver adressera den grundläggande bilden av kriget.

Anf. 49 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Utrikespolitiken var ju inte en del av Tidöavtalet per se, men vi har ändå noterat att Sverigedemokraterna har inflytande över utrikespolitiken. Då är det naturligtvis intressant att höra hur de ser på Centerpartiets förslag att säkra ett förutsägbart och långsiktigt stöd till Ukraina. Om man menar allvar med att Sverige ska stå upp för Ukrainas rätt att försvara sig och oss så länge det krävs är frågan vad Sverigedemokraterna är beredda att göra.

Centerpartiet har föreslagit att vi ska låna upp pengar. Det är en engångsåtgärd eftersom det som nu pågår – Rysslands angrepp på Ukraina – är så exceptionellt. Vi ska låna upp pengar för att Ukraina ska ha möjligheter att stärka sina förutsättningar att vinna freden. Hur ställer sig Sverigedemokraterna till att 1 procent av vår bruttonationalprodukt går till en Ukrainafond?

Jag hörde med intresse på det Aron Emilsson sa om vikten av att vara proaktiv eftersom jag delar den hållningen vad gäller proaktivitet gentemot Ryssland. Jag undrar över Sverigedemokraternas proaktiva hållning när det gäller Rysslands bästa vän i EU, nämligen Viktor Orbán och Ungern. Jag har noterat att det finns nära kontakter.

Vi har hört att Björn Söder redan sommaren 2023 talade om vikten av att åka till Ungern för att samtala apropå Natomedlemskap och annat. Det återkom i januari när man sa att statsministern skulle dricka whisky en kväll med Viktor Orbán och att det då skulle lösa sig. Bakom detta låg kritiken mot den illiberala demokratin i Ungern. Frågan är om Sverigedemokraterna framför den typen av kritik mot Ungern vid sina nära kontakter, om de nu ska vara proaktiva mot den ryska propagandan.

Anf. 50 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! När det gäller Ukraina är vi rörande överens. I det här fallet är det också en styrka att utskottet i dess helhet och över partigränserna är överens om det långsiktiga och uthålliga stödet till Ukraina.

Jag tycker att det är ett intressant förslag som Centerpartiet lägger fram men har inte haft möjlighet att studera det i detalj. Jag svarar alltså varken ja eller nej på stående fot, men jag kommer att titta noga på det. Dessutom tror jag, med tanke på att vi även innan den fullskaliga invasionen argumenterade för både militärt och ekonomiskt stöd till Ukraina, att det ligger

nära till hands för Sverigedemokraterna att vara lyhörda och proaktiva i det här avseendet.

Vi har också varit just proaktiva vid alla tillfällen som vi tillsammans med regeringen har förhandlat fram extra ändringsbudgetar, och av stödet till Ukraina har 80 procent kommit sedan den här regeringen i samarbete med Sverigedemokraterna tillträdde. Det är alltså ett intressant grepp att studera närmare.

Vi kommer att behöva ha någon form av plan – låt oss kalla det en Marshallplan – ungefär som att Norge har varit tydliga med att det inte går att bara göra punktinsatser under en längre tid. Vi kommer att behöva titta på långsiktigheten i vilket stöd vi ger. Både militärt och ekonomiskt måste det finnas en förutsägbarhet.

För vår del ser vi gärna närmare på att också öka till exempel exportkrediterna till svenska företag som vågar investera i Ukraina. Ekonomiska investeringar, handel och utbyte av det slaget är en viktig generator när det gäller att stärka Ukraina och vårt gemensamma utbyte.

När det kommer till Ungern har Sverigedemokraterna inget samarbete med Fidesz. Det är inget systerparti, och vi har inget organiserat samarbete. Tvärtom deklarerade vi häromdagen att vi definitivt motsätter oss ett Fideszinträde i ECR-gruppen där Sverigedemokraterna sitter i dag i Europaparlamentet. Vi framför naturligtvis på de arenor där man kan råka stöta på varandra att vi förutsätter att man ändrar sin politik gentemot Ryssland.

Anf. 51 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Ett långsiktigt och förutsägbart stöd handlar naturligtvis inte om paket efter paket efter paket, för det är inte vare sig långsiktigt eller förutsägbart. Centerpartiets förslag när det gäller att stötta Ukraina med 1 procent av Sveriges bruttonationalprodukt i en särskild fond är ett sätt att komma förbi detta och göra en annan lösning för Ukrainas skull. Jag hoppas alltså att vi får stöd för detta.

V-Dem klassar i dag Ungern som en valautokrati. Om man kritiserar autokrater och autokratiseringen som pågår i världen måste man också vara tydlig med att kritisera Ungern, därför att det är en trojansk häst i vardande i EU men även gentemot Ukraina. Det har vi sett exempel på när det gäller medlemskapsfrågan och stödet till Ukraina.

Anf. 52 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Det är populärt att säga i dessa dagar, men jag tror att det är väldigt viktigt just i den tid vi lever i att försöka hålla två tankar i huvudet samtidigt. Vi måste våga kritisera Fidesz och inte minst Orbán och hans nära relation till Putin och på vilket sätt den utgör en hämsko för stödet till Ukraina när vi varje gång behöver trycka igenom det med hjälp av kreativa åtgärder på grund av att Ungern försöker bromsa det.

Orbán och Fidesz har en oerhört problematisk relation till Putins Ryssland på många sätt. Samtidigt behöver det diplomatiska utbytet mellan Sverige och Ungern öka. Vi har redan i dag ett starkt samarbete genom Jas Gripen-systemet, och jag har sagt vid flera tillfällen att det naturligtvis inte skulle skada om det diplomatiska engagemanget och närvaron stärks mellan regeringarna. Jag tror att det kan gynna dialogen, särskilt om vi nu ska bli allierade inom Nato. Det gäller alltså återigen att hålla två tankar i huvudet samtidigt.

Anf. 53 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Ryssland, Kina och Iran är tre stater som utrikesministern har kallat auktoritära. De är ondskans axelmakter i vår tid. Det är de länder som driver på de flesta krigshärddar och konflikter vi ser i världen. Det är tre länder som tillsammans utgör det största hotet mot demokratin och den liberala demokratiska världsordningen.

Herr talman! Som demokrater är det såklart vår gemensamma plikt att motverka att Ryssland, Kina och Iran får ökat inflytande i världen.

I sitt anförande nämnde ledamoten Emilsson Taiwan, och det är ju en av världens mest välfungerande demokratier. Enligt alla rimliga definitioner är det också ett eget land. Det har ett avgränsat territorium, ett tydligt definierat folk och en statsmakt med våldsmonopol. Men det är en demokrati som hotas av Kina, förmodligen med stöd av Iran och Ryssland eftersom de generellt samarbetar för att sprida sin auktoritära syn i världen.

Jag undrar vad Sverigedemokraterna har för konkret politik för att fördjupa samarbetet med Taiwan. Det är klart att om vi vill skydda den demokratin måste samarbetet öka med andra demokratier i världen, däribland Sverige och andra europeiska länder. Vad vill Sverigedemokraterna göra för att öka samarbetet med Taiwan?

Anf. 54 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag delar helt analysen av Ryssland, Kina och Iran. Det går också att lägga till Nordkorea och ett antal andra stater. Just nu är det de som hotar hela den regelbaserade världsordningen och vårt sätt att leva och tänka och verka demokratiskt.

Jag tror att vi definitivt behöver inse att Rysslands fullskaliga krig mot Ukraina, kriget i Mellanöstern, proxykrigare till Iran i form av huthirebeller och andra som hotar den civila sjöfarten i Röda havet och så vidare och spänningsfältet Sydostasien är tätt sammanlänkade på många sätt. Det ena försörjer det andra genom olika transaktionella flöden, inte minst ekonomiskt och militärt och genom utbyte av underrättelser.

Det är ingen slump att jag pekade ut Taiwan i mitt anförande, för det är ett land som Sverigedemokraterna länge har stöttat på olika sätt. Jag tror att Joar Forssell själv nämnde i något tidigare replikskifte att det är viktigt att utveckla de handelsmässiga relationerna och även de inom forskning, innovation, utveckling och tekniksamarbeten. Det handlar om att underlätta de diplomatiska förbindelserna när det kommer till att till exempel utfärda visum och underlätta för studenter, diplomatiska företrädare och andra från Taiwan att verka i bland annat Sverige. Man ska inte behöva gå alla de omvägar som man i dag måste gå, exempelvis genom Thailand.

Det handlar om att dra upp de långsiktiga linjerna, så att säga. Hur utvecklar vi det ekonomiska och handelsfrämjande samarbetet, och hur kan vi här och nu vara operativa för att underlätta diplomatiskt utbyte och investeringar?

Vi har också länge förordat utvecklandet av House of Sweden, som jag tror att Kerstin Lundgren nämnde i ett tidigare replikskifte. Det är oerhört viktigt att det rustas med bättre förutsättningar att förstärka och fördjupa samarbetet mellan staterna.

Anf. 55 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Jag och Liberalerna delar helt de ingångar som redovisats av ledamoten Emilsson.

Min andra fråga rör den regelbaserade ordningen i rymden, som ledamoten nämnde i sitt anförande, för det är klart att det är ett potentiellt konfliktområde i framtiden.

En sak som vi kan komma att bråka om är resurser i rymden. I liberala marknadsekonomier som Sverige reglerar vi detta genom äganderätt. Man får använda de resurser som man äger på det sätt som man behagar inom lagens ramar.

Himlakroppar – det kan röra sig om meteoriter eller meteorer; jag är inte så bra på himlakroppsnamn, så nu kommer Sveriges NO-lärare att höra av sig – kan innehålla många ämnen som är värdefulla. Vi ser ett behov av att reglera äganderätten i rymden. Det kan vara ett sätt att förebygga konflikter, för det är viktigt att vi kan använda de resurser som finns i rymden.

Jag undrar om ledamoten Emilsson ser samma behov av en stärkt äganderätt i rymden.

Anf. 56 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Ja, är det korta svaret.

För att utveckla tror jag, som jag också nämnde, att det är oerhört viktigt att adressera att vi tillsammans med likasinnade partner behöver utveckla en regelbaserad ordning och stärka äganderätten, som Forssell nämner. Vi behöver också genom våra egna unika verktyg som rymdbasen Esrange och tillsammans med våra allierade utveckla rymdprogram, innovation och verktyg för att stärka framför allt resiliensen och motståndskraften mot inte minst Kinas rymdprogram. Kina kommer ju tillsammans med de andra auktoritära staterna vi nämnde att verka utmanande och i konflikt med den regelbaserade ordningen på jorden. Det hänger ihop, och vi behöver vakna och adressera det tydligare än tidigare.

Anf. 57 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! I Gaza svälter barnen, och det värsta är att Sverige bidrar till denna svält och död. Så illa har det blivit i svensk utrikespolitik på ett och ett halvt år med den högnationalistiska regeringen vid makten.

Det vi ser är ännu en folkfördrivning av det palestinska folket. Det har ingen betydelse hur långt fördrivningen sker; när palestinska hem systematiskt bombas och rivs är det en folkfördrivning. Folkfördrivning är ett brott mot folkrätten, och det internationella samfundet måste sluta gulla med den israeliska regeringen.

En del vill med rätta kalla det som sker för ett folkmord. Folkmord är en juridisk term i enlighet med 1948 års folkmordskonvention. Då sa vi ”aldrig mer”. Nu spelas motsatsen upp framför våra ögon.

Det är därför bra att Sydafrika tagit sitt ansvar och dragit Israel inför FN-domstolen ICJ. Även om processen kan ta tid blir det domare som avgör folkmordsfrågan, inte politiker.

Det betyder inte att politiker kan smita undan ansvar. Alla ni högerpolitiker i denna kammare som applåderar indraget stöd till FN-organet UNRWA och legitimerar Israels mest högerextrema regering genom historien har ett ansvar för vad som nu sker i Gaza. Det är inte hårt sagt; det är

fakta, för den svenska debatten om Israels ockupation av Palestina är som få andra länders. Sedan Sveriges erkännande av Palestina som stat har den svenska högern radikaliserats, och i dag råder en tävlan om vem som kan vara mest pro-israelisk och hata det palestinska folket mest.

En sak som upprört många svenskar är att Israel får delta i årets Eurovision Song Contest i Malmö. Belarus slängdes ut efter diktatorn Lukashjenkos valfusk, och 2022 var det dags att slänga ut Ryssland – självklart inte konstigt med tanke på det fullskaliga invasionskriget mot Ukraina. Men 2024 kan måttstocken ändras.

Eurovision ska vara en folkfest, en folkfest med musik och dans. Att ett av de deltagande länderna samtidigt är åtalat för folkmord är svårt att smälta.

Herr talman! Israel borde inte få delta i Eurovision i Sverige. Klarar inte EBU att porta Israel från Eurovision borde den svenska regeringen neka det israeliska bidraget inresetillstånd till Sverige.

Västvärlden måste sluta med sin dubbelstandard. Vi måste göra allt vi kan för att få eldupphör i Gaza. Vi måste göra allt vi kan för att stoppa risken för folkmord. Vi ska ha folkfest, inte folkmord.

Herr talman! En sak som den svenska regeringen kan göra är att inte bidra till de krigsbrott och det dödande vi nu ser.

Sverige har i dag alldeles för täta militära band till Israel. Vi har en militärattaché i Tel Aviv. Vi har upplåtit svenskt territorium för att testa israelisk krigsmateriel. Framför allt har vi allt tätare band till den israeliska vapenindustrin.

Den 25 oktober, mitt under pågående bombningar av Gaza, tecknade den svenska försvarsmakten ett tioårigt ramavtal med Elbit Systems till ett värde av 1,7 miljarder kronor. Det handlar om så kallat taktiskt ledningsstöd för den svenska armén. Elbit är den främsta leverantören till den israeliska militären, och sedan 2020 har Elbit en filial i Göteborg. Som jag sa tidigare pratar man som ett försäljningsargument om ”battle proven”, alltså att man testat systemen på palestinier. Så bidrar Sverige till Israels krigföring i Gaza.

Det finns också svenska företag som är direkt inblandade i dödandet. Företaget Aimpoint i Malmö säljer rödpunktssikten, som säljs till den israeliska vapenproducenten Emtan. Emtans vapen har delats ut till bosättare på Västbanken av den högerextreme ministern Itamar Ben-Gvir. Det gör att svenska rödpunktssikten kan ligga bakom något av alla hundratals mord på palestinier på Västbanken genomförda av militanta bosättare.

Sveriges regler och lagar om vilka länder vi kan sälja vapen till och inte är alldeles för generösa. Det finns inte heller någon reglering av vilka länder Sverige köper in vapen från. Det finns produkter med dubbla användningsområden som kan användas både civilt och militärt, vilket öppnar upp för att till exempel rödpunktssikten kan säljas till Israel.

Det är dags för den svenska regeringen och Försvarsmakten att bryta de alldeles för nära banden till den israeliska militären.

Herr talman! Dag för dag ser vi hur konflikten i Gaza håller på att utvecklas till en global konflikt.

I stället för att ha en övertro på en militär lösning borde den svenska regeringen återvända till det som varit svenska kärnvärden i utrikespolitiken: diplomati, fredssamtal och ansträngningar för att få parterna till för-

handlingsbordet. Det är ofta ett mödosamt arbete men ett arbete som när det bär frukt leder till långsiktigt stabila och hållbara lösningar.

Röda havet, ja, hela Mellanöstern, behöver ansträngningar för hållbar fred. Militära lösningar riskerar att bli plåster på brutna ben. USA:s insatser i Afghanistan och Irak är skräckexempel på bristande långsiktighet och övertro på militära lösningar. Fallgroparna och proxyaktörerna är många, men utan förtroende för FN och till diplomatin lär kriserna och krigen bli längre och djupare.

Herr talman! En av de aktörer som är mest destabiliserande för Mellanösternregionen är Iran, ett Iran som använder sig av proxyaktörer och där revolutionsgardet IRGC spelar en avgörande roll. Det var därför inte så konstigt att den svenska riksdagen i enighet beslutade att IRGC borde terrorklassas av EU.

I Iran fortsätter regimen att förtrycka alla som står upp för demokrati och mänskliga rättigheter. Sedan mordet på Jina Mahsa Amini i september 2022 har regimen ökat förtrycket, och den senaste tiden har regimen avrättningar ökat lavinartat. Iran avrättar flest i världen efter Kina.

Även svenska medborgare är hårt drabbade. Ahmadreza Djajali och Johan Floderus sitter olagligen gripna av regimen och riskerar avrättning. Det gör också Dawit Isaak i Eritrea och Gui Minhai i Kina. De måste släppas fria, och ni i regeringen måste göra allt ni kan för att de ska bli fria.

Herr talman! Det ukrainska folket fortsätter att med heroiskt mod bekämpa den ryska invasionen. Den senaste tiden har viktigt territorium tagits tillbaka. Samtidigt börjar läget på marken bli alltmer statiskt. Ingen part har förmåga att besegra den andra. Diktatorn Putin och hans gäng i Kreml borde avsluta sin aggression mot Ukraina; den kommer aldrig att lyckas. Kriget måste ta slut, och det ukrainska folket ska ha makten att bestämma när det sker. Jag hoppas att 2024 kan bli ett fredens år.

Jag besökte själv Ukraina tillsammans med riksdagens första delegation till Kiev. Både de nattliga attackerna och det ukrainska folkets motståndsvilja satte djupa avtryck i mig.

Många av dem som slåss för Ukrainas sak har anhöriga som befinner sig här i Sverige. Sverige behöver bli bättre på att ta hand om kvinnor och barn som söker skydd undan Putins bomber. Att alla flyktingar i Sverige lever på 71 kronor om dagen är en skam. Höjt stöd till flyktingar är också stöd till brobyggande och framtida goda relationer mellan Sverige och Ukraina.

(Applåder)

Anf. 58 MAGNUS BERNTSSON (KD) replik:

Herr talman! Direkt efter Hamas attacker mot Israel den 7 oktober kunde vi se firande på gator och torg runt om i Sverige, vilket jag uppfattar att alla partier i Sveriges riksdag tyckte var förkastligt. Därefter har det genomförts demonstrationer där antisemitiska ramsor skanderats och krav på en total utplåning av staten Israel ställts, och buropan har haglat när talare fördömt Hamas. Detta såg vi nu senast i Uppsala, när en vänsterpartistisk riksdagsledamot hamnade i en sådan situation. Tyvärr kan listan göras lång.

Jag tycker dock att den vänsterpartistiska ledamoten i fråga angav två mycket rimliga förutsättningar för att Vänsterpartiet skulle delta i demonstrationen. Hon var tydlig med att det inte kan ställas krav på att Israel ska

upphöra som stat – hur ska man då kunna nå en tvåstatslösning? – samt att det inte går att delta i en demonstration med personer som menar att Hamas gjorde rätt med sina terroristattacker mot Israel. Tyvärr ledde detta civilkurage till att mikrofonen togs ifrån henne och glåpord ropades.

Jag skulle därför vilja fråga ledamoten Svenneling om just de två förutsättningar som fördes fram i Uppsala är rimliga. Tycker ledamoten att man kan vara aktiv i Vänsterpartiet och delta i liknande demonstrationer om dessa två förutsättningar inte är uppfyllda?

Anf. 59 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Från Vänsterpartiet har vi hela tiden varit tydliga med att Hamas attack på civila israeler var fruktansvärd. Ska vi få en långsiktigt hållbar fred måste vi få en situation där två folk kan leva sida vid sida med varandra och varje dag uppleva att de har fred och frihet. Detta kräver en fredslösning som innebär upprättande av en palestinsk stat som kan existera bredvid och likvärdigt med en israelisk, med möjlighet att utvecklas och där ingen ockupation kränker mänskliga rättigheter, så som sker i dag. När det gäller allt detta har vi i Vänsterpartiet varit glasklara och inte på något vis bett om ursäkt.

Vi har deltagit i demonstrationen i Uppsala 14 gånger före helgens demonstration, och vi kommer att fortsätta att delta i den. Det uppstod några hårda ordväxlingar i samband med demonstrationen, och Ilona Szatmári Waldau, som företrädde oss, har sagt att det hade gått bättre om hon hade hanterat situationen annorlunda. Ingen har pressat Ilona att säga detta, och det har inte handlat om att vi tycker att man var otydlig gällande Hamas.

Det finns en bred enighet om detta. Däremot finns skillnader i denna kammare när det gäller hur man ser på Israels dödande. Vi hör i dag en utrikesminister som inte tar ordet massaker i sin mun när han pratar om det som sker i Gaza. Han pratar inte heller om svält utan gömmer sig bakom andra ord, som humanitär situation.

Jag tycker att jag, Ilona och alla andra från Vänsterpartiet har varit extremt tydliga med att vi måste öka pressen på Israel för att få stopp på det lidande vi ser. Detta tror jag att många av de människor som stod på torget i Uppsala också kände. Flera av dem hade anhöriga som dött eller riskerar att dö i Gaza, och de känner en fruktansvärd oro inför detta.

Jag tycker att det är dags att Magnus Berntsson och alla andra högerpolitiker i denna kammare tar den oron på allvar och ökar pressen på Israel så att vi får till ett humanitärt eldupphör men också ett riktigt eldupphör som varar för evigt, så att de människor som befinner sig i Gaza kan ta sig därifrån, tillbaka till Sverige och till sina familjer i Uppsala.

(Applåder)

Anf. 60 MAGNUS BERNTSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag upplever inte att jag fick svar på hela min fråga, men vi har säkert möjlighet att fortsätta diskutera detta efteråt.

Jag skulle vilja ställa en annan fråga gällande det sista som Svenneling var inne på. Såvitt jag förstår har Vänsterpartiet kritiserat regeringen för att den ställt krav på en ovillkorlig och omedelbar frigivning av gisslan i anslutning till diskussionerna om eldupphör. Med anledning av Internationella domstolens beslut från slutet av januari, där det väldigt tydligt ställs krav på omedelbar och villkorslös frigivning av gisslan, skulle jag vilja

Anf. 61 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att jag hela tiden har varit tydlig med att Hamas behöver frige gisslan. Det är oskyldiga civila israeler, men också en del människor från andra nationer, som har tagits som gisslan och nu lever under fruktansvärda förhållanden, precis som alla andra som är i Gaza.

När det gäller Hamas har vi tyvärr inga ambassader eller kontakter; vi kan inte pressa dem. Israel är den part vi kan pressa. Det är därför vi måste sätta press på Israels regering och militär att nu inte begå en massaker i Rafah.

Det står och väger. I denna stund, när vi står här i kammaren, avgörs det hur många palestinska liv som ska gå till spillo. Det är redan alldeles för många – vi närmar oss 30 000. Hamas har ett stort ansvar för detta, men vi har som omvärld ett stort ansvar för att öka pressen på Israel för att det inte ska ske en massaker i Rafah.

Anf. 62 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Svenneling, för anförandet! Det krig vi nu ser i Mellanöstern startade när den islamistiska terrorsekten Hamas utförde sina fruktansvärda terrordåd den 7 oktober. I grunden måste man, tror jag, om man som både jag och ledamoten Svenneling ställer sig bakom kravet på en tvåstatslösning för att få en hållbar fred och en framtid där två stater och två folk kan leva sida vid sida, inse att detta inte går så länge terrorsekten Hamas finns kvar i sin nuvarande form. Det blir omöjligt, om det på andra sidan gränsen finns en massa människor som vill ta sig in i Israel och utföra den typ av massaker som vi såg den 7 oktober. Det går inte att tänka sig två länder som lever i fred med varandra om denna realitet fortfarande existerar.

Därför undrar jag, herr talman, om ledamoten Svenneling också, precis som jag, anser att terrorsekten Hamas i sin nuvarande form, med sin militära förmåga, måste tillintetgöras för att en tvåstatslösning ska möjliggöras. Vi kan absolut diskutera metoder och andra konsekvenser; det har vi gjort i dag och många gånger tidigare. Men, herr talman, frågan är alltså: Anser Håkan Svenneling att Hamas militära förmåga och Hamas i dess nuvarande form måste tillintetgöras om man vill ha en långsiktig tvåstatslösning och fred mellan de två staterna?

Anf. 63 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Joar Forssell hade möjlighet att debattera denna fråga även i morse. Han har en förmåga att alltid gå väldigt långt tillbaka i historien, flera tusen år, för att prata om de antisemitiska pogromer som pågick. Jag tänkte backa tillbaka lite kortare tid, till näkta 1948, för det är viktigt att förstå att det palestinska folket har fördrivits till Västbanken och Gaza, där man befinner sig i dag. Israel är sedan 1967 en ockupationsmakt som styr över det palestinska folket och som inte har gjort det som åligger en ockupationsmakt. Detta utgör fonden. Jag vet att det gör Joar Forssell och andra väldigt upprörda när det sägs att Hamas attack inte skedde i ett vakuum, men det finns tyvärr en sanning i det. Vi kan inte alltid starta med den 7 oktober.

Däremot är det helt riktigt att det som hände den 7 oktober var en fruktansvärd attack av Hamas utförd mot civila israeler, och det ska vi aldrig glömma. Vi ska alltid fördöma det, och vi hoppas att gisslan kan komma hem säkert och tryggt till sina familjer. De är oskyldiga. Det är också alla palestinier som befinner sig på Gazaremsan och i Rafah just nu. Man är oskyldig, för man låg inte bakom Hamas attack.

Man har inte i fria och rättvisa val fått rösta fram Hamas, utan det ligger långt tillbaka i tiden, och det fanns ett stort missnöje med det palestinska styre som fanns då.

Detta gör att vi i stället måste fokusera på att få fred och eldupphör i ett första skede. Jag tror att både Benjamin Netanyahu och Joar Forssell gör sig skyldiga till ett feltänk när de tror att Hamas går att utplåna. Jag tror att Hamas är starkare än någonsin just för att människor upplever det fruktansvärda våld som den israeliska militären minut för minut utsätter det palestinska folket för i Gaza. Jag tror inte att det finns någon lösning där Hamas upphör att finnas. Jag tror att det finns en lösning som bygger på fredssamtal, och det visar andra konflikter runt om i världen, till exempel Nordirland, som jag besökte i augusti samtidigt som Kristdemokraterna gullade med Netanyahu. Det visar att det finns andra vägar framåt än det som Benjamin Netanyahu tror på.

(Applåder)

Anf. 64 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Jag delar Svennelings uppfattning att dessa attacker, pogromen den 7 oktober, inte skedde i ett vakuum. Där finns det ingen konflikt mellan oss. Men om man går tillbaka till 1948 kan man lika gärna gå tillbaka till 1880-talet eller kanske ännu längre. De första pogromerna skedde under antiken, och i det område som vi nu talar om har det skett pogromer i hundratals år. Den antisemitism som Hamas ger uttryck för har långa och djupa rötter.

Jag undrar fortfarande: Anser Håkan Svenneling att Hamas ska vara en del av en tvåstatslösning? Det lät ju så. Är detta verkligen Vänsterpartiets ståndpunkt?

Anser Håkan Svenneling efter dessa attacker och det existentiella hot mot demokratin i Israel som Hamas utgör att det är ett legitimt militärt mål att tillintetgöra Hamas militära förmåga? Jag talar alltså inte om idéerna utan om Hamas militära förmåga. Är det ett legitimt militärt mål?

Anf. 65 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Jag börjar med den sista frågan. Det är ju enligt folkrätten legitimt för militärer att attackera militärer. Det vet både jag och Joar Forssell. Det gör att Hamas militära krigare är legitima mål, men då måste man också följa folkrätten. Man kan inte bomba ett hus där det finns 100 civila palestinier för att döda en Hamasledare. Sådant ser vi tyvärr att Israel har gjort, sannolikt flera gånger om.

Detta gör att Hamas militära del inte kan vara en del av en fredslösning i Mellanöstern. Det tror jag att de flesta förstår. Men det sätt som Benjamin Netanyahu och hans militär nu attackerar Gaza på och riskerar att skapa en massaker i Rafah kommer att göra det svårare både att minska stödet för Hamas och att skapa en långsiktig lösning.

Jag hör att väldigt många borgerliga ledamöter är intresserade av rymden, men det palestinska folket kan faktiskt inte fly dit. Lösningen finns på plats i Gaza, och den bygger på ett eldupphör där Benjamin Netanyahus militärer slutar att attackera civila.
(Applåder)

Prot. 2023/24:71
14 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 66 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Ingen har undgått att det råder allvarstider. Om tio dagar har Rysslands folkrättsvidriga och fullskaliga krig mot Ukraina, en demokrati och granne, pågått i två år – ett fortsättningskrig till det som startades för tio år sedan, den 27 februari, mot Ukraina i Krim, Donetsk och Luhansk. Om oklarhet rådde då stod det i dag för två år sedan tydligt att Putin kunde invadera Ukraina när som helst.

Vi måste lära av de misstag vi bär efter 2014 och lära av våra förlorade möjligheter. Vi måste tydligt stå upp för alla länders rätt till sina utrikes- och säkerhetspolitiska vägval och att erkända gränser inte kan ändras militärt. Vi måste tydligt hävda folkrätten och den internationella humanitära rätten och stå upp för mänskliga rättigheter.

I bred politisk enighet har vi beslutat att ansluta oss till Nato. Vi har lämnat vår militära alliansfrihet, insett att ensam inte är stark och att det bara är tillsammans med våra grannar i Norden, i EU och länderna i Nato som vi bygger både trösklar och säkerhet mot angrepp från Ryssland. Vi bygger kraftigt upp vår militära förmåga att försvara Sverige men också övriga Natoländer. Vi ser att 2 procent av vår bnp är golvet, varav minst 20 procent ska gå till investeringar i materiel.

Centerpartiet ser ett starkt ansvar för samverkan i Norden och Baltikum som Natomedlem men självfallet med ett 360-gradersperspektiv. Vårt medlemskap ger vår utrikespolitik nya möjligheter men tystar oss inte.

Ukraina har stridit i två år för sin självklara rättighet att inte bli utplånad som land, för sin självständighet och sin frihet. De är värda vårt fulla stöd.

Centerpartiet vill se en EU-budget som tar höjd för att Ukraina ska kunna strida för oss alla, för både nuvarande och framtida medlemmar. Vi vet att Putins imperialistiska planer sträcker sig bortom Ukraina. Centerpartiet vill se att Sverige som en engångsåtgärd nu lånar ut 65 miljarder eller 1 procent av vår bnp till en särskild fond för att till 2026 stärka Ukrainas möjligheter att vinna freden. Centerpartiet har tydligt krävt Jas till Ukraina utan vetorätt för vare sig Orbán eller någon annan.

Herr talman! Vi lever i allvarstider. 2023 var det varmaste året någonsin uppmätt. Vi har nu nått 1,5 grader över de förindustriella nivåerna. Konsekvenserna har varit synliga i Sverige men också i hela världen. Vi har sett extrema värmeböljor, översvämningar, torka och bränder, senast nu i Chile. Växthusgasnivåerna är rekordhöga, havsnivåhöjningen rekordhög och havsisen i Antarktis rekordlåg. Detta utgör självklart ett säkerhetshot mot oss alla, och det är också ett hot som kräver snabba åtgärder och anpassning. Om vi inte lyckas vet vi att det kommer att destabilisera stora delar av världen och leda till eskalerande konflikter och krig.

Det finns studier som visar att uppvärmningen kommer att öka de väpnade konflikterna med upp till 54 procent de kommande decennierna. Sverige och EU får inte skjuta åtgärder på framtiden, utan vi måste snabbt minska växthusgaserna, göra anpassning och vidta åtgärder, också i global samverkan, inte minst med länder i Afrika och hotade önationer.

Sverige har bistått de fattigaste länderna och människorna. Vi ska bistå med hjälp till självhjälp för att stötta människor i fattigdom och förtryck. Vi gör det bilateralt, via EU och via FN-organ. Vi stöttar kvinnor och flickor, SRHR och hbtqi-personer. Vi stöttar civilsamhället och ger stöd till klimatanpassning och åtgärder. Vi stöttar fredsbyggande och demokratiska institutioner.

Centerpartiet ser detta som en klar investering i svenska intressen. Vi vill återgå till 1 procent av BNI i bistånd och ta vårt ansvar för att nå Agenda 2030. Målet är en värld där människor inte dör av hunger, där barn överlever och får utbildning och frihet, där fritt företagande och handel driver utvecklingskraft som bidrar till att lösa våra gemensamma utmaningar. Till detta kommer Anna Lasses senare att återkomma.

Herr talman! Vårt bistånd måste ses för vad det är – ett centralt utrikespolitiskt och säkerhetspolitiskt redskap. Centerpartiet vill att Sverige och EU ska stå upp för sina värden i bjärt kontrast till diktaturer och auktoritära regimer och visar en alternativ väg till Ryssland, Kina, Iran med flera.

Vi ser hur autokratiseringen löper som en farsot över världen. De slutna autokratierna är nu fler än de liberala demokratierna. Kreml fångslar och mördar den som vågar säga emot. Kina tystar oliktankande, tar ett strypgrepp på Hongkong, hotar demokratin Taiwan, kidnappar och fångslar på politiska grunder och utsätter uigurer och andra för förtryck och grova brott. Irans regim följer mönstret med kidnappningar, fångslanden, förtryck och brott mot kvinnor som kräver sina mänskliga rättigheter. De griper andra länders medborgare för att bedriva diplomatisk utpressning.

Våra krav är entydiga: Släpp Ahmadreza Djalali! Släpp alla politiska fångar som Aleksej Navalnyj, Vladimir Kara-Murza, Gui Minhai, Johan Floderus med flera!

Herr talman! Lika självklart som Centerpartiet står upp för Israels rätt att leva inom sina säkra och erkända gränser står vi upp för deras självklara rätt att försvara sig mot Hamas och andras terror. Det måste dock ske med tydlig respekt för internationell rätt. Civila palestinier måste tydligt skyddas. De får inte fördrivas.

Centerpartiet kräver att gisslan omedelbart släpps fri.

Kriget mot Hamas sker i ett av världens mest tätbefolkade områden, där inte bara de tillfångatagna israelerna utan i praktiken även den palestinska civilbefolkningen blir gisslan. Barn och kvinnor utgör majoriteten av de över 28 000 som dödsats, och det humanitära läget för de många skadade och för miljontals civila palestinier är desperat. Regeringar, inklusive den svenska, har stoppat stöd till UNRWA. Men utan humanitärt eldupphör och fler öppna vägar in, vilka ska kunna ersätta som leverantörer? Kriminella gäng?

Herr talman! Nu lyfter allt fler kravet på en palestinsk stat och en tvåstatslösning när kriget är över. Det välkomnar vi. Även när hat och rädsla frodas mellan människor i området är det viktigt att inte bara i ord utan faktiskt också i handling visa att en palestinsk stat vid sidan om Israel kan vara möjlig – en stat på i dag ockuperad mark, med landbyten.

Detta kräver att Sverige, EU och internationella aktörer ger människor skäl att känna hopp, att man stärker och inte raserar den lilla trovärdighet som finns för den palestinska ledningen. Det kräver att bistånd återupptas nu, det kräver tydlighet och sanktioner mot bosättare som genomför

attacker på Västbanken och i östra Jerusalem och det kräver en tydlig hållning också mot nya planerade bosättningar och tal om annektering.

Slutligen, herr talman, är 2024 ett viktigt valår för oss. Det finns teaterval som i Ryssland och riktiga val som i USA. Alla lyfter fram det kommande presidentvalet i USA. Självklart måste vi respektera och samarbeta med den nyvalde presidenten oavsett vem det är. Den transatlantiska länken är oerhört viktig för oss. Men även det kommande valet till Europaparlamentet är viktigt för Sverige. Vi vill ju inte se ett orbániserat EU utan ett parlament som står upp för tryggheten, klimatet och friheten – ett EU som ser och tar sitt ansvar för en fredligare och friare värld.

Anf. 67 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Herr talman! Det är en mörk tid vi lever i. Ryssland har satt världen i brand genom sin orättfärdiga attack mot Ukraina, Kina uppträder hotfullt mot Taiwan och Iran utövar terror mot sin egen befolkning och är inblandade i flertalet krishärddar i Mellanöstern, inklusive Hamas grymma och urskillningslösa attack mot civila i södra Israel och huthirebellernas angrepp mot civilsjöfart i Röda havet.

Detta kan inte endast ses var för sig, utan här finns en koppling. Dessa auktoritära stater utmanar nämligen den regelbaserade världsordningen och vill i stället se den starkes rätt att dominera över sina grannar. Denna utmaning är inte endast militär utan påverkar säkerhetsaspekter på långt fler politiska sakområden: energi, livsmedel och kritisk infrastruktur. Hoten ser därför annorlunda ut än tidigare, och Sveriges beredskap att hantera dessa hot måste förstärkas.

Herr talman! Vi känner alla här en avsky för Putins fullskaliga krig i Ukraina men också en beundran över alla de ukrainare som i två års tid kämpat mot en angripare som drömmer om att återskapa ett ryskkontrollerat imperium och en intressesfär av gammal sovjetisk natur. Putin offerar oavbrutet många ryska liv, och Ryssland har brutit mot de internationella lagar som ska skydda civilbefolkning. De skyldiga måste därför ställas till svars, och historiens dom kommer att bli hård.

Putins ambitioner sträcker sig långt utanför Rysslands direkta gränser och utgör ett betydande hot mot hela Europa, inte minst mot oss här uppe i norr. Det är därför ingen överdrift att säga att Ukraina även utkämpar vår strid. Sveriges Natomedlemskap, som förhoppningsvis endast ligger några dagar bort, är efterlängtad. Det kommer att betyda mycket för säkerheten i vår del av världen och även underlätta vårt fortsatta stöd till Ukraina.

I ljuset av frågetecken från andra sidan Atlanten och ökat fokus även på andra oroshärddar är det nämligen nu stödet till Ukraina är som allra viktigast. Inför Europeiska rådet den 1 februari efterfrågade jag ett så långsiktigt och så snitt stöd som möjligt. Jag är glad att så också blev fallet. Sverige måste fortsätta att arbeta för långsiktighet och enighet i stödet från västvärlden. Det är glädjande att vi gör det med en enig riksdag och ett solitt stöd från svenska folket bakom oss. Vi ska hjälpa Ukraina långsiktigt även genom stöd att bygga upp landet, och vi ska bistå dem på vägen till ett EU- och Natomedlemskap.

Herr talman! Den 7 oktober drabbades oskyldiga människor i södra Israel av en fasansfull terrorattack utförd av Hamasterrorister som attackerade civila israeler utan återhållsamhet. Videoklipp och bilder visar en

fruktansvärd massaker där fler människor mördades än under själva kristallnatten.

Bara två veckor efter attacken besökte jag kibbutzen Kfar Aza, som ligger mycket nära gränsen till Gaza, och fick bevittna resterna av skyddsrum där terrorister trängt sig in och mördat alla där inne. Blodfläckarna fanns kvar, även skothålen och dofterna. Jag talade med en man vars fru och tre barn kidnappats. Han sa: Jag är inte ens arg. Jag kanske blir det igen, men jag vill ha dem tillbaka. Det är det enda som är viktigt.

Amir Ohana, talman i Knesset, som jag träffade, sa: Jag har aldrig använt termen "förintelse" om något annat än just Förintelsen i hela mitt liv, men den 7 oktober fick vi uppleva en dag av förintelse.

Tyvärar sitter 130 personer fortfarande i fångenskap. De måste ovillkorligt och omedelbart släppas.

Det är faktiskt lika oväntat som skamligt att det är just dessa händelser som har blivit inledningen till av en av de kraftfullaste vågorna av antisemitism som vårt land och vår kontinent upplevt på lång tid.

Terrorgruppen Hamas måste avväpnas och dess styre avvecklas, både för israelers och palestiniernas skull. De visar nämligen ingen respekt för något mänskligt liv, inte heller för palestinska liv. Palestinier används som mänskliga sköldar när Hamas bygger sina installationer i direkt närhet av skolor, sjukhus och, som det uppdagats de senaste dagarna, direkt under UNRWA:s högkvarter i Gaza.

Israel har en absolut rätt och skyldighet att försvara sig i överensstämmelse med internationell rätt och folkrättens principer, vilket Internationella domstolen slog fast i sitt provisoriska åtgärdsbeslut den 26 januari. Men för att ingen ska tro eller påstå någonting annat vill jag vara tydlig med att vår uppfattning om att Israel har rätt att försvara sig inte är densamma som att vi ger ett oreserverat stöd till precis allt som Israel gör.

Lidandet i Gaza är stort. Nöden är stor. Israel behöver göra allt för att undvika oskyldiga människors död. Det här är en fullständig humanitär tragedi, och det är av yttersta vikt att skyndsamt, säkert, fullt och obehindrat humanitärt tillträde säkerställs och att humanitärt stöd når människor i behov.

Kristdemokraterna anser vidare att Israel på allvar måste ta itu med det oacceptabla bosättningsvåldet på Västbanken och upphöra med expansionen av bosättningar. Bosättningarna strider mot folkrätten och undergräver möjligheterna till en tvåstatslösning. En förhandlad tvåstatslösning, där Israel och Palestina samexisterar sida vid sida, är och förblir den enda hållbara vägen till fred.

Herr talman! De iranska folken förföljs i dag av sin egen regim och dess verktyg revolutionsgardet, som arresterar, torterar och förtrycker iranska demonstranter. Det gäller inte minst kvinnor som vågar stå emot regimens krav på tvånget att täcka hår och ansikte.

Den iranska befolkningen förtrycks av sin egen regim, samtidigt som det i dag rent av är svårt att hitta en terrororganisation i en konflikt i Mellanöstern som inte har band till Iran. Teheranregimens armar är dödliga och sträcker sig långt. De genomför godtyckliga arresteringar av utländska medborgare och har även, som framkommit, planerat mord på svenska medborgare här i Sverige.

Iran stöder också Ryssland i kriget mot Ukraina. Få är de städer i Ukraina som inte har blivit utsatta för terrorattacker av iranska drönare, riktade mot civila.

Flera länder har mot denna bakgrund terrorlistat revolutionsgardet, däribland USA, och det är nu dags för EU-kretsen att göra detsamma. I Sveriges riksdag är vi överens om detta. Inte minst det faktum att den iranska regimen har skickat raketer mot Erbil i Irak, mot Pakistan och mot amerikansk trupp i Jordanien visar att de försöker eskalera situationen. Frågan bör återigen komma upp på EU:s utrikesråd FAC.

Herr talman! Kristdemokraternas biståndspolitiska talesperson Gudrun Brunegård kommer att utveckla vår syn om biståndet i sitt inlägg, och Yusuf Aydin kommer att tala om kristnas och andra religiösa minoriteters möjligheter att utöva sin tro runt om i världen.

Jag vill avslutningsvis säga att det finns så mycket mer som jag skulle vilja kommentera: Agenda 2030, klimatet, handel, Västafrika, de stora sjöarna, Afrikas horn, Latinamerika med mera. Jag hoppas att få återkomma till dem i andra sammanhang. Nu vill jag avsluta med att tacka utrikesministern för utrikesdeklarationen, som vi kristdemokrater givetvis instämmer i.

(Applåder)

Anf. 68 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Jag vill återvända till diskussionen om den resa som Magnus Berntsson och tio andra kristdemokratiska riksdagsledamöter gjorde i slutet av augusti förra året. Det var en veckolång resa till Israel.

Det som var anmärkningsvärt med den resan var att organisatör och reseledare för resan var bosättningsorganisationen Keren Kajemet LeYisrael. Nu kommer jag att kalla den KKL i fortsättningen.

KKL är en israelisk landköpande organisation för judisk bosättning. Allt syftar till att förbereda en inflyttning av judar från hela världen som önskar att bosätta sig i Israel. I Israel äger organisationen mer än 10 procent av israelisk mark. I en rapport från 2020 beskriver organisationen Peace Now hur KKL köper mark på Västbanken och vidtar juridiska åtgärder för att vräka palestinier från bosättningarna, och samtidigt finansierar man illegala bosättningsprojekt. Man har köpt 6 500 hektar för 88 miljoner shekel, och man har aktivt fördrivit familjer.

Under resan träffade Kristdemokraterna ingen representant från den palestinska sidan. Däremot träffade ni den israeliske premiärministern Benjamin Netanyahu, som nu leder den mest högerextrema regeringen någonsin i Israel och utför omfattande militära attacker mot civila i Gaza. Utöver det hade ni också en timmes samtal med konstitutionsutskottets ordförande Simcha Rothman. Det låter trevligt, men han hör till det mest högerextrema partiet Religiös sionism. Han ledde arbetet med den föreslagna rättsreformen, som sedan stoppades efter massiva protester i landet. Reformen hotar israelisk demokrati med förslag om att begränsa Högsta domstolens oberoende.

Jag undrar varför Kristdemokraterna hänger med dessa högerextrema politiker i Israel, som aktivt motsätter sig en tvåstatslösning och det palestinska folkets existens. Jag förstår inte det.

Anf. 69 MAGNUS BERNTSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågorna, och jag tackar för att vi kan kalla organisationen KKL i fortsättningen.

Det är tydligt att vi har fått olika bilder av vad KKL står för. KKL Sverige, som har funnits i Sverige sedan tidigt 1900-tal, har jag god kontakt med, och jag har fått en helt annan bild än den som Håkan Svenneling framför.

Låt mig gå tillbaka till resan. Personligen var jag lite sen ned till Israel på grund av ett möte med Utrikesnämnden. Jag kom därför ned efter besöken hos Netanyahu och konstitutionsutskottets ordförande. Däremot vill jag betona att det var en resa till Israel, inte en resa till Israel och Palestina. Resan gällde att ta reda på hur situationen är, och vi träffade en bred mängd aktörer från regeringspartier och från oppositionssidan. Vi träffade dem som var för rättsförändringen av författningsdomstolen, och vi träffade också demonstranter och hade intressanta samtal med dem som kritiserade reformen. Jag tycker att vi hade ett bra besök genom att vi inte hade ett ensidigt program utan verkligen försökte förstå hur man kan komma fram till så olika ställningstaganden i den demokrati som Israel är.

Anf. 70 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Det är talande att Kristdemokraterna gör en resa till Israel och pratar med en organisation om vad den gör i Israel men inte ser på vad samma bosättarorganisation, landköpande organisation, gör på ockuperad mark på Västbanken.

Nyligen fyllde statsminister Ulf Kristersson 60 år. I födelsedagspresent fick statsministern 60 träd planterade i Israel av KKL. Trädens värde motsvarar dessutom 12 000 kronor. Det är uppenbart för mig som ser vad bosättarrörelsen gör att trädplantering och fördrivning av palestinier är en kolonial strategi från bosättarrörelsen för att ockupera mer mark, som vi vet är den dagliga kampen på marken på Västbanken.

Är det verkligen en lämplig gåva att ta emot 60 träd för Sveriges statsminister? Jag tror att det skulle vara bättre för Kristdemokraterna om man åkte med på till exempel Diakonias resa där man balanserar mellan den israeliska sidan och den palestinska sidan. Jag upplever utifrån den politik ni driver i Sveriges riksdag att ni har en skev bild av läget på marken.

Anf. 71 MAGNUS BERNTSSON (KD) replik:

Herr talman! Föga förvånande håller jag givetvis inte med ledamoten Svenneling. Dessutom har kristdemokrater tidigare varit med på Diakonias resor till Palestina. Vi har även det med oss in i vår riksdagsgrupp.

Jag vill återigen betona att organisationen vi pratar om är en civilsamhällesorganisation som ägnar sig åt miljö- och skogsvård i Israel, som inte bygger samhällen på Västbanken och inte heller stöder bosättarna på något annat sätt. Deras projekt sker innanför den gröna linjen, alltså den som existerade innan sexdagarskriget 1967.

Anf. 72 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Med anledning av det senaste replikskiftet måste jag ställa frågan om Magnus Berntsson själv har besökt palestinska områden, de ockuperade områdena. Det är klart att det hade varit intressant att lyssna in den delen av verkligheten i området.

Men det var inte det som gjorde att jag begärde replik. Vi har varit överens i kammaren om att terrorstämpla det islamiska revolutionsgardet i Iran. Jag har fört fram att Sverige ska driva en översyn av det grunddokument som finns från den 14 maj 2001, som EU baserar hela sin beslutsprocess på. Det gör att vi inte kommer framåt, oavsett om vi pratar om Wagner eller IRGC. I andra sammanhang i utskottet har vi hört att man inte kommer vidare.

Vad har Kristdemokraterna, som en del av regeringen, gjort för att regeringen ska driva på för att få upp frågan om en ändring i grunden för terrorlagstiftning? Annars kommer vi att ännu en gång, oavsett om frågan kommer upp på utrikesrådet eller inte, fastna i samma grunddokument som felar i att öppna dörren för att kunna göra annat än att terrorstämpla utifrån vad som hände ”nine eleven” – så fasligt som det var. Men vi har sett andra verkligheter som måste fångas upp. Det gör inte det direktiv som finns i EU i dag.

Anf. 73 MAGNUS BERTSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag instämmer i Kerstin Lundgrens kritik mot hur detta instrument fungerar. Terrorlistningen i EU-strukturen är helt annorlunda än det amerikanska terrorklassningssystemet, där det fattas ett politiskt beslut som sedan får konsekvenser. I EU är det i stället ett juridiskt beslut. Man skulle kunna tro att denna är den mest långtgående av alla juridiska sanktioner som går att ta till, men tyvärr är det inte så. MR-sanktionerna får större reella effekter för den som utsätts för dem.

Jag håller helt med om att det är läge att se över hur själva terrorlistningsregimen ser ut. Detta är dock ingenting som är enkelt att ändra på. Vi tar givetvis upp frågan inom regeringen, men det räcker ju inte med att den svenska regeringen tycker så. Det är många fler som ska vara inblandade. Det finns många länder i EU som tycker att det finns andra saker att fokusera på och att MR-sanktionerna får större betydelse. Problemet med MR-sanktioner kontra terrorlistningssanktioner är att terrorlistningssanktioner får klart större betydelse symboliskt.

Anf. 74 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Det är ju ändå så att Kristdemokraterna är en del av regeringen, och regeringen har svarat att man inte går vidare. Då undrar jag om vi har ett förlorat år bakom oss. Det har ju gått en tid sedan vi krävde terrorlistning. När vi hade den diskussionen var det tydligt att underlaget för terrorlistning inte är uppdaterat, utan det bygger på vad som hände i USA den förskräckliga ”nine eleven”. Man har inte tagit fasta på utvecklingen när det gäller terrorgrupperingar och annat, vilket gör att vi inte kommer fram.

Det är ju inte fel i grunden att ha en rättslig möjlighet, eller en rättslig prövning, men då måste lagstiftningen uppdateras. Så har vi det i andra sammanhang, och regeringen brukar vara ganska tuff när det gäller att uppdatera lagstiftning för att kunna hantera de hot och problem som finns. Varför är det inte så i det här fallet?

Anf. 75 MAGNUS BERTSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag instämmer givetvis inte i att det är ett förlorat år, men tyvärr kommer det att ta längre tid att komma någonvarmt med detta. Det är

andra än den svenska regeringen som behöver påverkas, och det innebär ett stort steg att göra dessa förändringar. Under tiden behöver vi besluta om så många sanktioner som möjligt med de sanktionsregimer som redan finns. Det har också gjorts i ett flertal fall, framför allt rörande MR-sanktioner. Jag tycker att vi ska fortsätta med detta, och från svensk sida har det funnits ett enigt stöd för att göra det.

Jag har goda förhoppningar om att vi kommer att få se en förändring i framtiden, men jag har inga förhoppningar om att det kommer att ske inom några dagar, veckor eller månader. Kanske sker det inte ens inom något år.

Anf. 76 JACOB RISBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag vill återkomma till den resa som har tagits upp flera gånger i de senaste replikskiftena.

Den organisation som den kristdemokratiska riksdagsgruppen reste med till Israel heter KKL; det blir lättare för oss alla att kalla dem det. De har aktivt köpt land både i Israel och – sedan 1967 – på ockuperat område och även finansierat bosättningar, oavsett vilken bild Magnus Berntsson har fått av dem.

I ett uppmärksammat fall för ett par år sedan var de aktiva i vräkningen av den palestinska familjen Sumarin i Silwan, som ligger i östra Jerusalem och alltså är ockuperat område. De gick för ett par år sedan ut med information om att de har 17 000 nya fastighetsanbud och att 2 500 av dessa fastigheter ligger på ockuperat område.

I december förra året skrev Kristdemokraternas partiledare tillsammans med övriga partiledare i regeringen och utrikesminister Billström en debattartikel om att den enda vägen till hållbar fred är en tvåstatslösning. Om nu KD stöder en tvåstatslösning, vad tycker man att vi ska göra med de israeliska bosättningarna på ockuperat område? Och hur kan man som parti stödja en tvåstatslösning och samtidigt stödja en organisation som gör allt i sin makt för att äta upp territoriet för den andra staten?

Anf. 77 MAGNUS BERNTSSON (KD) replik:

Herr talman! Som jag har sagt tidigare har jag en annan bild än den som ledamoten Risberg för fram.

Låt mig gå tillbaka några år till tiden då fredsprocessen, som vi alla hoppas ska återupptas så nära i tiden som möjligt, på allvar pågick. Då fanns det ganska många olika diskussioner. I den plan som den dåvarande presidenten Clinton lade fram tillsammans med den israeliske premiärministern Ehud Barak fanns ett antal förslag om att göra vissa byten av landområden som ett sätt att komma fram till en slutgiltigt bra lösning som kan garantera samexistens framöver. Att klara av detta är det viktigaste. I den stora fredsöverenskommelse som vi hoppas kommer snart gäller det också att lösa bosättningsfrågan. Känsломässigt upplevs en sådan överenskommelse dock ligga väldigt långt bort från det vi ser i dag.

Jag anser nog att det är möjligt.

Jag lyckades hitta en artikel från sent 1900-tal, som jag dock inte kunde läsa, om en diskussion om en fastighetsaffär i östra Jerusalem. Vi får väl återkomma; jag tror att båda sidor har lite fakta att granska framöver.

Anf. 78 JACOB RISBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag känner att jag är klar över mina fakta när det gäller detta. Jag har gott om länkar till artiklar som jag skulle kunna skicka till ledamoten Berntsson om han vill det.

Jag släpper de ockuperade områdena för ett ögonblick och går över till att prata om Israel, som Kristdemokraterna gärna refererar till som den enda demokratin i Mellanöstern.

Organisationen KKL, som även kallas för den judiska nationalfonden, har sedan 1901 köpt upp mark i det som även internationellt accepteras som Israel och äger i dag runt 13 procent av marken i Israel. Enligt fondens stadgar får enbart judar, oavsett om de är israeliska eller internationella, hyra denna mark och bygga på den. Det innebär att 20 procent av Israels medborgare, det vill säga palestinierna, inte åtnjuter samma rättigheter som övriga medborgare i Israel. På vilket sätt rimmar detta – att inte samtliga invånare i landet åtnjuter samma fri- och rättigheter – med att vara en fullvärdig demokrati?

Anf. 79 MAGNUS BERTSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag är också övertygad om att jag har de fakta jag behöver, men jag vill ändå öppna för samtal med Risberg efteråt.

Organisationen i fråga är en stiftelse som är oberoende av den israeliska regeringen. Jag skulle verkligen önska att man inte hade dessa stadgar. Som ledamoten nämnde är 20 procent av invånarna i Israel av palestinsk börd, och de har olika religiös tillhörighet. Jag tycker att det är orimligt att stiftelsen har denna paragraf i sina stadgar. Det är dock en privat stiftelse, inte en politiskt styrd organisation.

Anf. 80 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! För några veckor sedan frågade mina barn mig: ”Pappa, kommer det att bli krig i Sverige?” Mitt hjärta stannade i en sekund. Jag visste inte vad jag skulle svara, men jag gjorde ändå ett försök att lugna ned dem samtidigt som jag försökte förklara det som går att förklara. Detta skedde i en kontext där de fortfarande kan cykla till stallet och fotbollsträningen, där skolan har öppet och där vi kan resa för att hälsa på släktingar och vänner utan att behöva tänka på vår säkerhet. Även om risken för ett militärt angrepp på Sverige är något större i dag än vad det var när mina barn föddes är det fortfarande ytterst oklart om det någonsin kommer att hända.

Men för vissa barn i världen är skräcken redan en högst närvarande verklighet, som en mardröm utan slut. Enligt Unicef påverkas över 450 miljoner barn på olika sätt av väpnade konflikter världen över. Barn drabbas alltid hårdast. De kan skadas eller dödas av direkt fysiskt våld i stridigheterna och dess konsekvenser. De drabbas ofta av brist på mat, vatten och säkra platser där de kan leka eller av otrygghet på grund av en dödad förälder. I många fall tvingas också barnen att sluta skolan.

Herr talman! I talande stund har över 30 000 människor dödat i Gaza, och 13 000 av dessa är barn. ”Pappa, är kriget slut nu?”, undrar en flicka i gryningen i Rafah, i tystnaden mellan två israeliska bombanfall. Rafah är den plats där två tredjedelar av Gazas befolkning nu trängs för att söka skydd. Mer än 60 procent av alla bostäder i Gaza är obeboeliga till följd av de israeliska bombningarna. FN rapporterar att hela Gazas befolkning,

2,2 miljoner människor, löper överhängande risk att drabbas av hungersnöd, och närmare en femtedel av befolkningen befinner sig i den extrema fasen som innebär direkt svält. Innan kriget led 80 procent av barnen av PTSD eller andra psykologiska besvär. Nu bedöms näst intill alla barn vara i behov av psykologiskt stöd – 1 miljon barn. Samtidigt som barnens värld de senaste fyra månaderna totalt rasat samman har de fråntagits all normalitet. Inget barn i Gaza har gått en enda dag i skolan sedan den 7 oktober.

Samtidigt som bomberna faller över Gaza har våldet och spänningarna på Västbanken ökat. Enligt FN har fler än 300 personer där dödats av israeliska bosättare eller israelisk militär sedan krigsutbrottet. En fjärdedel av de dödade är barn. Taha Mahamid var 15 år och obeväpnad och sköts ihjäl med tre skott av israelisk militär på öppen gata framför sina syskon.

På Augusta Victoria-sjukhuset i östra Jerusalem väntar vårdpersonalen fortfarande på att deras cancerpatienter ska släppas ut från Gaza för att de ska kunna få den livsviktiga specialistvård som bara finns på just det sjukhuset. Inga av de över 700 patienter som väntar på vård har tillåtits lämna Gaza sedan kriget startade, inte ens något av de 28 barnen. På sjukhuset befarar personalen att flera av patienterna har hunnit dö, trots att vården finns tillgänglig bara några mil bort.

All press måste sättas på Israel för att få till stånd ett permanent eldupphör nu.

Herr talman! I Sydafrikas inlägg till Internationella domstolen var det som tog tag i mig mest i de intervjuer som gjorts med människor i Gaza beskrivningen av hur det är att vara förälder i en familj som fortfarande har levande familjemedlemmar: All kraft går till att införa barnen försöka agera som att situationen är normal. Hur upprätthåller man en normalitetskänsla när inget av det som händer är normalt men ändå har blivit vardag?

Herr talman! På Afrikas horn pågår nu en svältkatastrof som påverkar nästan 50 miljoner människor. Mer än 11 miljoner barn under fem år lider av akut undernäring. Fattigdomen och utsattheten är stor i de interna flyktinglägren, och vardagen blir ännu svårare för barn med funktionsnedsättning. Varje dag dör 13 barn av allvarlig undernäring i Zam Zam-lägre i norra Darfur i Sudan som en konsekvens av det tio månader långa kriget i Sudan.

Biståndsaktörer arbetar för att se till att barn får humanitärt stöd, tillgång till skolgång och hjälpmedel som kan ge dem utveckling, självkänsla och verktyg för att själva skapa sig en framtid med inkomst och trygghet som vuxna. Svenskt bistånd gör skillnad.

I Afghanistan har man efter två decennier av ökat skoldeltagande för flickor kastats tillbaka till medeltiden då talibanerna gör allt de kan för att förhindra flickors utbildning. I Iran riskerar flickor spöstraff om de inte bär slöja, vare sig de vill eller inte vill bära den. Jag skulle kunna fortsätta, för när vi talar om mänskliga rättigheter och fred och om att få ett slut på våld och krig är det för barnens skull – barnen i Palestina, Israel, Ukraina, Kongo, Jemen, Iran och Afghanistan och på många andra platser.

Herr talman! Enligt siffror från Rädda Barnen står ett av tre barn i världen inför dubbla hot: hög utsatthet för det extremväder som kommer med klimatförändringarna samt fattigdom. Det handlar om 774 miljoner barn, en tredjedel av världens alla barn. Barnen med sämst förutsättningar i dag kommer att fortsätta att drabbas allra hårdast. Orättvisan kommer bara att öka. Det ökade antalet klimatkatastrofer, såsom översvämningar, cyklo-

ner, skogsbränder och värmeböljor, påverkar barn på olika sätt. Även barn i Sverige är oroliga, både på grund av Ukrainakriget i vårt närområde och klimatkrisen.

Vi som politiker har en stor roll när det gäller att öka tilliten i samhället och hoppet om en positiv framtid. Barnkonventionen är sedan 2020 svensk lag, och den ska även genomsyra svensk bistånds- och utrikespolitik eftersom den utgår från varje enskilt barns rättigheter. Vi måste med handling visa att vi gör allt vi kan för att få ett slut på våldet och en lösning på klimatkrisen. Vad gör då den svenska regeringen? Jo, den stryper biståndet och sänker standarden för svensk utrikespolitik.

Herr talman! Miljöpartiet vill se en feministisk utrikespolitik som lyssnar på omvärldens gemensamma behov, ser de utmaningar vi alla står inför och agerar kraftfullt. Vi vill se ett Sverige som är rakryggat och tar barnets nutid och framtid på allvar. Vi vill se ett Sverige som satsar på biståndet, står upp för mänskliga rättigheter och demokrati och vågar införa sanktioner mot stater som på ett uppenbart sätt bryter mot folkrätten. Vi vill se ett land där ansträngningar för att hitta diplomatiska lösningar alltid går före ryggradsreflexen att sätta in militär. Sverige kan vara och göra allt detta. Men regeringen har valt en annan väg, och för det borde den skämmas.

Tänk att på frågan ”Pappa, är kriget slut nu?” kunna svara: ”Ja, kriget är slut.” Eller ännu hellre: ”Älskade barn, det blev aldrig något krig.”
(Applåder)

Anf. 81 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! Världens diktaturer, världens antidemokrater och de makter som ogillar den liberala, demokratiska världsordningen samarbetar alltmer och allt djupare. Ondskans axelmakter – Kina, Ryssland och Iran – samarbetar och utgör tillsammans det största hotet mot människors frihet och vårt välstånd i vår tid. Liberalerna vill möta detta med en rakryggad och värderingsstyrd utrikespolitik där vi gör det som är rätt och det som krävs för att den liberala demokratin ska segra i den pågående kampen om vilken världsordning som ska gälla.

Herr talman! När Hamas utförde sina fruktansvärda terrordåd den 7 oktober gjorde man det delvis med nordkoreanska vapen och med träning och underrättelseinformation från Iran. När Ryssland bombar i Ukraina gör man det delvis med hjälp av drönare som är tillverkade i Iran med kinesiska komponenter.

Herr talman! Kina använder handel för att på ett utstuderat sätt stjäla teknologi och kunskap från andra länder. Det existerar egentligen inte några privata bolag från Kina. Det är inte en liberal marknadsekonomi där allmän och lika äganderätt garanteras av ett opartiskt rättsväsen. Tvärtom använder Kina enhetsfrontspolitiken och annan lagstiftning för att styra det som skulle ha kunnat vara privata företag och underställa dem det kinesiska kommunistpartiet. Alla kinesiska aktörer är i praktiken utlöpare från den auktoritära och antiliberala Xi Jinping, diktatorn i Kina, och bör behandlas därefter.

Genom att pressa och skuldsätta hela länder bedriver Kina en aggressiv nykolonialism på den afrikanska kontinenten. Genom hot om både sanktioner och våld försöker de kväsa demokratiskt motstånd både hemma i Kina och i andra länder.

Här i Sverige gjorde Kinas ambassadör nyligen sig själv och sitt land till åtlöje genom att angripa lokalpolitiker, nu senast i Göteborg, på grund av deras engagemang för den liberala demokratiska världsordningen.

Herr talman! Irans regim förtrycker folket i Iran och vill sprida sin auktoritära islamism till länder runt omkring. Regimen i Iran är skyldig till otaliga brott och till ett kvinnoförtryck utan dess like. Den förser Ryssland med vapen. Den manipulerar och kontrollerar sina nickedockor i terrorgrupper och andra regimer i regionen för att angripa demokratier och utmana den regelbaserade världsordningen.

Ansvar för terrordåden den 7 oktober och det efterföljande kriget vilar också på deras axlar. IRGC är en terrororganisation och måste klassas som det. Iran är en terrorregim och måste behandlas som det. Det iranska inflytandet och dess proxygrupper måste tryckas tillbaka.

Herr talman! Rysslands anfallskrig mot Ukraina är en attack inte bara på Ukraina utan också på alla oss som lever i demokratier eller som vill göra det. Att Ryssland förlorar kriget är lika viktigt som att Ukraina vinner. Rysslands idéer om ett Storryssland, ett tsardöme, deras revanschism och deras historierevisionism måste tvingas bort. Inte bara landet utan även idéerna måste tvingas kapitulera, annars kommer kriget igen i en ny tid och i ny skepnad men med samma skruvade bevekelsegrunder.

Därför måste Ukraina få precis alla vapen och förmågor som krävs. Det är också därför som vi inte kan stanna vid någon gräns för vilka sanktioner vi kan införa mot Ryssland. Varenda rysk tillgång, från pengar till fastigheter och för den delen oligarkers och deras vänners eller familjers lösöre, borde beslagtogs och likvideras för att finansiera vårt krig mot Ryssland. Ryssland måste förlora i alla dimensioner – militärt, ekonomiskt, kulturellt och ideologiskt.

Herr talman! Taiwan är i praktiken en fri och självständig demokratisk stat. De har ett tydligt definierat folk, ett avgränsat territorium och en väl fungerande statsmakt. De uppfyller alla de kriterier som krävs för att vara en stat, om man frågar statsvetarna. De bevisar att en demokratisk utveckling kan gå fort, och de är ett hopp också för Fastlandskinas framtid och för alla de andra auktoritära länder eller diktaturer som finns i närområdet.

Sverige måste omgående fördjupa sina relationer med landet Taiwan på alla plan – ekonomiskt, diplomatiskt och mellanfolkligt. Om vi liberaler ensamma fick bestämma över Sveriges utrikespolitik skulle vi omgående upprätta ett representationskontor i Taipei, uppmuntra till och förenkla för fördjupade samarbeten mellan universitet och högskolor våra länder emellan och driva på för ett långtgående frihandelsavtal. Vi behöver Taiwan, och Taiwan behöver oss.

Herr talman! Israels försvarskrig mot terrorsekten Hamas är legitimt och fullständigt nödvändigt. Det går inte att uppnå en tvåstatslösning om inte Hamas militära förmåga tillintetgörs. Man måste hålla sig inom ramarna för internationell rätt, och man måste undvika civila dödsoffer så långt det går. Om detta råder det ingen tvekan, och om detta finns det inga skiljelinjer i Sveriges riksdag, vilket vänstern ibland vill måla upp.

Varje civilt offer, oavsett sida, är en tragedi. Samtidigt går det inte att nog understryka att det var Hamas som startade kriget den 7 oktober. Det är Hamas som använder palestinska civila som mänskliga sköldar i propagandasyfte. Det är Hamas som har avböjt möjligheter till en långsiktig vapenvila. Det är Hamas som fortsatt håller israeler gisslan.

Kriget måste dessutom sättas i sitt historiska sammanhang, herr talman. Terrorattacken den 7 oktober var en i raden av pogromer mot judar som går tillbaka så långt som till antiken, eller i det här området åtminstone flera hundra år.

Hamas antisemitism och extrema islamism har rötter som är långt äldre än den moderna staten Israels grundande. Att Hamas väljer att fortsätta kriget i stället för att släppa gisslan och få till stånd ett vapenstillestånd visar inte bara hur de fullständigt struntar i situationen för palestinier utan understryker också hur avgörande det är att dessa terrorister elimineras. Det är djupt oseriöst att tala om en tvåstatslösning och en hållbar fred utan att samtidigt ha förmåga att understryka detta. Gisslan måste släppas fri, och Hamas måste villkorslöst kapitulera.

Herr talman! När världens diktaturer samarbetar allt djupare måste vi demokratier göra detsamma, vare sig det är i stöd till Taiwan, genom att delta i insatser på Röda havet eller genom att motverka att Ryssland, Kina och Iran får ett ökat inflytande. Den liberala demokratiska världsordningen är under angrepp, och vi har en gemensam skyldighet att försvara den.

(Applåder)

Anf. 82 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att det blev tydligt i ett par tidigare replikskiften att ett av skälen till att vi ibland har svårt att förstå varandra över blockgränserna är att vi verkar ha olika information.

När vi socialdemokrater diskuterar Mellanösternfrågan är vi väldigt angelägna om att ta in information från båda sidor, både den israeliska sidan och den palestinska sidan. När vi besöker Mellanöstern besöker vi både Israel och Palestina. När jag själv gjorde ett besök där stod Ramallah, Hebron, Jerusalem, Betlehem och Sderot på programmet. När Ann Linde var i området för bara någon månad sedan träffade hon både Israels president och Palestinas premiärminister. När Johan Büser ska åka dit nu på fredag för Palmecentret besöker han både Israel och Palestina.

På er låter det som att ni bara tar information från den ena parten. Det är ett stort bekymmer. Det blev nästan övertydligt, skulle jag vilja säga, i höstas. När Israels ambassadör var här i riksdagen för att visa filmen om de fruktansvärda övergreppen som Hamas begick den 7 oktober hade vi socialdemokrater på plats för att vi ville se detta och ta in det. Men när Palestinas ambassadör var här i riksdagen och visade sin film om kriget i Gaza och om trakasserier mot palestinerna på Västbanken och dödandet av dem var inte en enda företrädare för regeringsunderlagets partier på plats. Ingen från Moderaterna, ingen från Sverigedemokraterna, ingen från Kristdemokraterna och ingen liberal var intresserad av att se detta.

Vad tänker Joar Forssell om det? Är det så att ni bara är intresserade av information från den ena sidan?

Anf. 83 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Jag är väldigt glad att ledamoten Johansson ställer denna fråga. Jag tycker att den är väldigt viktig. Det korta svaret är nej. Vi är inte bara intresserade av information från endast en sida.

Jag är inte intresserad av att få information från Hamas eller andra terrorister. Det är inte särskilt intressant för mig. Vi har inte någon som helst gemensam värdegrund. Jag vill inte lyssna på terrorister, helt enkelt.

Ledamoten Johanssons fråga rör dock den palestinska myndigheten, som jag uppfattade det, herr talman. Vi har inga problem med att titta på filmer eller läsa dokument som tillsänds oss. Det tror jag inte att någon i den här kammaren har. Jag får som ledamot dagligen ta emot information från alla möjliga håll. Det är helt okontroversiellt, tycker jag. Det jag däremot har problem med är att träffa aktörer som inte förbehållslöst tar avstånd från och fördömer Hamas terrorism, islamism och annan extremism. Om man vill träffa oss måste man först förbehållslöst, utan några om och men, kunna säga: ”Vi fördömer Hamas, vi fördömer terrorism och vi fördömer extremism.”

Herr talman! Jag delar den uppfattning som jag tror att Morgan Johansson har, nämligen att det behöver finnas aktörer på båda sidor av konflikten som man kan tala med för att långsiktigt få till en tvåstatslösning och en fredlig lösning. Vi har tydliggjort i tidigare replikskiften här att Hamas inte är en sådan aktör. Hamas måste elimineras för att en tvåstatslösning ska kunna nås.

Anf. 84 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Absolut, där är vi helt överens: Ingen uppgörelse i området kan innefatta Hamas. Så är det naturligtvis. Jag instämmer fullständigt i att Hamas militära kapacitet måste slås sönder för att man över huvud taget ska kunna komma framåt.

Det är dock inte Hamas som jag ber Joar Forssell att ha kontakt med eller hämta information från utan den palestinska sidan eller helt enkelt den palestinska myndigheten. Jag har aldrig sett Joar Forssell på någon av den palestinska ambassadens mottagningar eller i sådana sammanhang. Jag tror att det vore bra om fler från regeringsunderlagets partier hämtade information också därifrån.

Veckan efter den 7 oktober träffade vår partiordförande tillsammans med den socialdemokratiska utrikesgruppen både den palestinska ambassadören och den israeliska ambassadören, därför att vi är angelägna om att få information från båda. Nästa gång det blir en mottagning, filmvisning eller liknande hoppas jag att vi får se någon från regeringsunderlagets partier på plats vid det tillfället.

Anf. 85 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Jag kommer inte att besöka Palestinas så kallade ambassad i Stockholm eftersom jag inte tycker att Palestina bör erkännas innan vi har en tvåstatslösning på plats. Jag tycker att ett erkännande av Palestina bör vara en del av en tvåstatslösning och en fredsförhandling. Dessförinnan erkänner jag det inte som en ambassad på det sätt som gör att jag vill besöka den.

Om det däremot kommer representanter för palestinska organisationer till riksdagen eller om man mejlar eller ringer mig har jag inget problem med att tala med eller läsa mejl från vem som helst, om det är personer som kommer från organisationer som förbehållslöst fördömer Hamas och alla former av extremism som de står för.

Jag följde den palestinska myndighetens kommunikation väldigt noga efter den 7 oktober, där man först gick ut och fördömde Hamas i Facebook-inlägg men sedan drog tillbaka fördömandet. För mig är det väldigt otydligt om man fördömer Hamas förbehållslöst eller inte.

Anf. 86 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Ledamoten Joar Forssell kan lita på att vi kommer att se till att han nu får många inbjudningar till olika möten som vi vill ha med honom på.

(JOAR FORSSELL (L): Vad trevligt!)

Liberalerna försöker ofta ha en hög svansföring när det kommer till arbetet för mänskliga rättigheter.

År 2017 sa Joar Forssells liberala kollega Fredrik Malm så här om att den socialdemokratiska regeringen arrangerade en handelsdelegation till Azerbajdzjan: Det här är en inbjudan till korruption och mutor. Hela upp-lägget går ut på att koppla ihop svenska företag med korrupta statliga ak-törer i Azerbajdzjan. Det är anmärkningsvärt att svensk handelspolitik ogenerat och nonchalant bjuder in svenska företag att bygga kontakter med ett av världens mest korrupta länder.

Men redan 2011 hade liberalen Malm reagerat på Azerbajdzjans dikta-tur. Då skrev han en debattartikel där han uppmärksammade att säkerhets-tjänsten i Azerbajdzjan gjort hembesök hos alla 43 personer som hade röstat på grannlandet Armenien i Eurovision, på grund av att länderna låg i konflikt med varandra. När Eurovision väl arrangerades i Azerbajdzjan 2012 besökte den svenska artisten Loreen människorättsaktivister och kunde efter ett starkt framträdande resa hem med en seger för Sverige.

Avståndstagandet från Azerbajdzjan verkar dock inte gälla Liberaler-nas ordförande i Tyresö, Heinz Sjögren. Heinz Sjögren har i sin roll som vd för Handelskammaren för Eurasien ordnat flera resor till och möten med Azerbajdzjan. Och hans arbete har gett resultat: Sedan 2022 har Sve-riges export ökat med 40 procent. Det främsta skälet till att den senaste resan inte blev så lyckad var att Sverige missade fotbolls-EM snarare än att Heinz inte ville ordna en resa.

Mycket har hänt sedan 2011 och 2017. Azerbajdzjan har fallit i Trans-parency Internationals korruptionsindex. I den senaste mätningen är landet sämre än länder som Iran, Ryssland och Belarus – länder som Joar Forssell lyfte fram i sitt anförande.

Vad är då den liberala synen? Ska Sverige utöka handeln med diktatu-rens Azerbajdzjan?

Anf. 87 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Jag är ganska dåligt bevandrad både i fotboll och i den enskilda händelse som ledamoten Svenneling beskriver. Vår hållning är inte att vi ska utöka relationerna med diktaturer, och jag delar uppfattning-en att Azerbajdzjan är en väldigt auktoritär diktatur. Det finns en skala, och där är Azerbajdzjan en ytterkantspelare, om det kan heta så i fotboll. I stället bör vi utveckla våra relationer med demokratiska länder.

Sedan, herr talman, vill jag säga att jag känner Heinz som en person som framför allt arbetar med att öppna upp för och bedriva handel med Ukraina. Detta tycker jag är viktigt, och det är något som jag hoppas att vi kommer att fortsätta att utveckla.

Anf. 88 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Det låter bra att det finns andra arbetsuppgifter för Heinz att göra i Liberalerna. Att stärka handeln med Ukraina kommer att bli viktigt i återuppbyggandet av Ukraina.

Man blir orolig när Liberalerna har så hög svansföring men samtidigt, så fort det är en fotbollsmatch mellan Sverige och Azerbajdzjan, snabbt är där och ordnar vinprovning på ambassader och ser till att möten skapas med diktaturens företrädare.

Tidigare har Joar Forssell försökt uttrycka sig ganska tydligt om Azerbajdzjan, och det är därför jag tycker att det är så förvånande att det inte får genomslag i det liberala partiet när det handlar om så pass höga företrädare som partiföreningens ordförande i en av Stockholmsdistriktets alla kommuner.

Jag vill fråga Joar Forssell: Vill han dricka vin med Azerbajdzjan eller införa sanktioner?

Anf. 89 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Det är alltid intressant att prova viner från nya länder, men i det här fallet inför jag hellre sanktioner än dricker vin med Azerbajdzjans företrädare.

Anf. 90 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Det är alltid spännande att lyssna till oppositionen inom regeringen. Jag tycker mig ha hört den i några av de senaste inläggen. Det kanske också kan förklara en del av utrikesdeklarationens formuleringar.

Jag noterar att utrikesdeklarationen talar om att ”Kinas agerande mot Taiwan inger oro”. Jag uppfattade att det fanns en helt annan hållning hos Joar Forssell, och här blir jag nyfiken eftersom Joar Forsells parti ingår i regeringen.

Nu har frågan om ett House of Sweden i Taipei beretts i ett och ett halvt år, och ännu har vi inte sett något komma fram. Är det så himla svårt? Vad är det som står i vägen för just detta? Om Liberalerna vill öppna ett representationskontor borde man väl åtminstone kunna gå vägen via ett House of Sweden? Det vore väl något som Liberalerna kunde verka för och inte bara bereda, bereda och bereda?

Likasa är jag nyfiken på att höra om det finns ett annat svar än det vi hörde från Magnus Berntsson tidigare när det gäller terrorlistning av IRGC. Där är problemet att de grunddokument som EU har inte skapar det utrymmet. Det har gått snart ett år sedan riksdagen i stor enighet beslutade om detta, men vi har fått svaret att det inte kommer att hända något. Det är regeringens hållning därför att man anser att det som finns fungerar. Varför gör Liberalerna inte mer avtryck för att åstadkomma en förändring? Jag undrar vad som har hänt i beredningen.

Anf. 91 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Lundgren, för bra frågor! Jag gläder mig verkligen åt dem. Det förvånar mig lite att det går så snabbt att glömma hur det är att sitta i en koalition med andra partier. Jag minns när Centerpartiet och Liberalerna samarbetade och Centerpartiet ville ge bidrag till diesel för jordbruksmaskiner medan Liberalerna inte ville det, och så stred vi om det.

Någonstans hittar man till slut en linje som man tycker är okej. Men det betyder inte att de politiska skiljelinjerna suddas ut eller försvinner. Centerpartiet tyckte fortfarande att man skulle bidra till diesel i arbetsmaskiner, och vi tyckte inte det. Det finns hela tiden den typen av frågor i koalitioner.

Herr talman! När det gäller Taiwan är det Liberalernas uppfattning att vi ska göra precis de saker som jag beskrev. Ett House of Sweden borde inte vara så svårt. Man kan egentligen bara byta ut skylten utanför det kontor som finns där redan nu, och längre fram kan man fylla det med innehåll.

Jag är glad över att vi i Liberalerna bidrar till att flytta fram positionerna när det gäller Taiwan. Det tycker jag att man ser i både regeringsförklaringar och utrikesdeklarationer sedan denna regering tillträdde. Vi flyttar fram positionerna när det gäller Taiwan.

Beträffande IRGC är jag väldigt glad över att Centerpartiet har anslutit sig till Liberalernas linje om att se över kriterierna för hur vi terrorklassar organisationer, eftersom det inte handlar bara om IRGC. Det skulle kunna handla om en organisation som NMR i Sverige som också kanske borde bli terrorklassad eftersom man förbereder våldsdåd mot till exempel politiska makthavare. De regler som vi har i dag är föråldrade, och vi är väldigt glada över att även Centerpartiet har insett det. Det tackar jag ledamoten Lundgren för.

Anf. 92 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag får gratulera Liberalerna till att de nu agerar med oro när det gäller att flytta fram positionerna i fråga om Taiwan. Det är en position som jag har hört flera regeringar tidigare använda.

Herr talman! Jag vet att Joar Forssell fick ett glädjande tillskott i familjen och var föräldraledig under en period. Möjligen har han därför missat att det var just jag och Centerpartiet som ställde detta krav. Vi har också motionsvägen ställt krav på att man ska se över direktivet i EU. Jag har inte hört att Liberalerna har drivit den frågan. Men från vår sida har vi tydligt gjort det, och jag är glad över om det finns stöd för detta nu.

Herr talman! Är Liberalerna beredda att i regeringen driva att det ska upprättas en särskild Ukrainafond, som vi föreslår, med 1 procent av bruttonationalprodukten lånad för att säkra Ukrainas förutsättningar att vinna freden?

Anf. 93 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Om jag börjar med Taiwan handlar det inte bara om de saker som Kerstin Lundgren väljer att plocka ut. Man kan gå tillbaka och se regeringens hela politik kring Taiwan i regeringsförklaring och annat.

Utrikesministern redogjorde tidigare i dag i debatten för en rad områden där vi ämnar flytta fram positionerna. Det är en öppning som inte har funnits med tidigare regeringar. Jag tycker att Centerpartiet borde glädjas åt detta.

När det gäller IRGC är jag fullt medveten om vad som hände i utskottet och vad som hände i denna kammare under min föräldraledighet. Men jag tror inte att ledamoten Kerstin Lundgren är lika bevandrad som jag, som ändå är utrikespolitisk talesperson, i vilka ståndpunkter Liberalerna har haft som parti. Jag har följt Liberalernas politiska utveckling under många år.

När det till sist gäller Ukrainafonden utesluter vi inga sådana saker. Jag har inte hört om detta förslag före denna debatt. Men det är jättebra med stöd till Ukraina.

Anf. 94 JACOB RISBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag ska nog inte använda hela min talartid, eftersom jag har varit vaken sedan klockan sex och inte ätit något sedan jag åt frukost. Och jag antar att även Joar Forssell är ganska hungrig.

Joar Forssell ville att jag skulle ställa en fråga om klimatbistånd. Men jag tänkte faktiskt inte göra det. Jag vill i stället ställa en fråga om den konflikt som vi har pratat ganska mycket om i dag, och det gäller såklart Mellanöstern.

Vad vill Liberalerna att man ska göra med bosättarna på de ockuperade områdena? Det gäller de befintliga bosättningarna, utbyggnad av bosättningar och så vidare. Vad är er inställning till bosättningarna?

Anf. 95 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Vi tycker att alla människor ska hålla sig inom ramen för vad som är rätt och fel och vad som är både juridiskt och moraliskt rätt och fel. Vi är emot bosättningar på ockuperad mark. Vi är starkt kritiska till all form av bosättningsvåld. Det måste man ta avstånd från, och det måste till juridiska konsekvenser för dem som har utfört detta våld. Jag uppfattar att det är Liberalernas, Sveriges och alla andra partiers hållning.

Om jag ska vara lite ärlig och lite frank kommer man inom ramen för en fredsförhandling och en tvåstatslösning att behöva sätta sig ned och titta på alla möjliga gränser fram och tillbaka och se vilka landområden som ska tillhöra vem och så vidare. Det är ingen hemlighet att verkligheten ser ut så. Det finns olika idéer om vad som är rätt och fel i dessa frågor, och det måste kunna diskuteras. Det är möjligen ett svar på det långsiktiga.

Anf. 96 JACOB RISBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för svaret. Det gläder mig.

Då vill jag ställa en följdfråga. Innebär det också att ni skulle vara beredda att eventuellt driva på att vissa av de befintliga bosättningarna helt enkelt behöver nedmonteras just för att undvika att ett framtida Palestina kommer att se ut som en schweizerost?

Anf. 97 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Som jag sa motsätter vi oss, och har alltid motsatt oss, bosättningar som har skett på felaktiga grunder och på grunder som inte är kompatibla med juridiken. När man bygger någonting måste man bygga det på sin egen mark. Det är inte märkligare än så. I framtida fredssamtal och lösningar är det klart att det kommer att vara en massa sådana diskussioner som man måste ta tag i.

Jag tänker inte stå här och peka ut vilket hus som ska flyttas och så vidare. Däremot förstår jag och alla intellektuellt hederliga människor att det kommer att finnas både människor som är nöjda och människor som är missnöjda på båda sidor av en framförhandlad fred. Det är inte så konstigt. Så brukar det alltid vara när man har haft mångåriga konflikter och ska komma överens om en lösning framåt.

Anf. 98 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Europa går till val i en allvarlig tid präglad av kris och krig. Kriget fortsätter att brinna på vår kontinent, och konflikterna runt om i världen fortgår. Vi har snart passerat tvåårsdagen för den ryska invasionen av Ukraina, och inte långt från den svenska gränsen kämpar Ukraina varje dag för vår gemensamma fred, frihet och demokrati. Vi ser hur internationella cyberattacker drabbar Sveriges kommuner, och vi ser hur Rysslands digitala krigföring är ett ständigt närvarande hot.

Det är viktigt att Europa fortsätter att visa sitt stöd för Ukraina och för den kamp som de utkämpar. Det gläder mig att EU:s medlemsländer nyligen har visat den kraft som finns i att kunna enas över nationsgränser för att fortsätta att stödja Ukraina så länge det krävs. Det mest effektiva botemedlet mot populism, extremism och auktoritära ledare är sammanhållning.

Herr talman! Den gränsöverskridande organiserade brottsligheten fortsätter att infektera hela den europeiska samhällskroppen. Vi ser hur knark- och vapenhandeln göder gängen över gränserna. Gängen finns också fast förankrade i den vita ekonomin. Arbetslivskriminaliteten är en stor inkomstkälla för gängen. De pengar som är avsedda för vår gemensamma skola, vård och omsorg bidrar i stället till att gängen flyttar fram sina positioner, rekryterar fler barn och begår fler brott.

Parallellt med detta har terrorhotet mot Sverige ökat, och vi ser hur högerextremister, islamister och populisterna gör allt i sin makt för att skrämja oss till tvivel och hota vårt sätt att leva. För att begränsa och bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten och terrorhoten krävs politiker som kan förena, inte splittra. Vi socialdemokrater menar att tiden nu är mogen att föra ihop länders ledare och polismyndigheter för att slå ned på gängen. Det är uppenbart att vi behöver mer samarbete mellan Europas länder, inte mindre.

Herr talman! Klimatkrisen fortsätter att göra sig påmind. För att öka takten i klimatomställningen krävs att Europas länder agerar tillsammans. För ett hållbart Europa och Sverige för våra barn och barnbarn, för ren luft och rena vattendrag och för minskade klimatutsläpp krävs att vi växlar upp, inte ned. EU-samarbetet ska driva på för att fler länder ska ta ansvar. Det krävs mer internationellt samarbete, inte mindre.

Runt om på vår kontinent och i vårt land fortsätter den ekonomiska krisen att göra livet svårt för många. Vi ser hur sjukvårdskrisen tilltar och hur regeringen inte gör tillnärmelsevis tillräckligt för att skjuta till de resurser som krävs i både sjukvård och skola. El- och matpriser gör svenskarna fattigare för varje dag som går, och som i så många andra kriser fortsätter ojämlikheten att öka. Regeringens och SD:s klasspolitik gör att de som drabbas allra hårdast av kostnadskrisen är de som redan har det sämst.

Vi socialdemokrater vill använda EU för att få svensk ekonomi på fötter igen. Vi kommer att stå upp för svenska folkets ekonomiska intressen i EU. Här behövs mer handlingskraft, inte mindre.

Herr talman! Vi ser varje dag debattartiklar och uttalanden där Sverigedemokraterna sprider sin EU-kritik. Budskapet är ett enda: Slå sönder EU! Sverigedemokraternas ambition är tydlig – man vill montera ned och förstöra EU inifrån. Högernationalismens mål har alltid varit att förstöra EU-samarbetet. Det är länge sedan det syntes så tydligt.

När vi blickar ut över Europa ser vi högnationalister och populisterna flytta fram sina positioner varje dag. De vinner mark och lyckas sätta käppar i hjulet när EU ska fatta stora och viktiga beslut. Budskapet är tydligt: Det ska tas färre beslut, ambitionerna ska vara lägre och inflytandet ska vara svagare. Efter presidentvalet i USA kan vi dessutom få en president som kallas högerextrem och som tar sjumilakliv bort från den gemensamma säkerhetsordning vi har byggt upp.

Vi socialdemokrater kommer att ta fajten mot de splittrande krafter som vill minska sammanhållningen och undergräva internationellt samarbete. Vi är redo att ta fajten för det svenska folket.

Herr talman! Det som är viktigt för oss socialdemokrater här hemma är viktigt för oss även i Bryssel. För att bekämpa brottsligheten, öka säkerheten i Europa, stå upp för svenska folkets ekonomiska intressen och driva på takten i klimatomställningen behövs mer socialdemokrati i EU.

Den svenska regeringen och SD har i stället slagit in på en väg där Sverige abdikerar från att använda EU som plattform för att lösa svåra samhällsproblem. Jag vill hävda motsatsen: I en tid då högnationalistiska och populistiska krafter vill prioritera ned klimatomställningen och montera ned EU-samarbetet inifrån krävs en tydlig motkraft som förespråkar ett sunt och effektivt EU-samarbete som vilar på grundläggande demokratiska värderingar.

Vi socialdemokrater vill använda EU-samarbetet till att lösa gränsöverskridande samhällsproblem, för det är bra för Sverige. I en tid av kris spelar det roll vem som styr. Vi socialdemokrater är övertygade om att vi behöver tänka mer, inte mindre, på Sveriges bästa i EU. Det är att ta ansvar för Sverige och EU.

(Applåder)

Anf. 99 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Det är ibland fascinerande att lyssna på Socialdemokraternas företrädare i denna kammare. Jag vet inte om Matilda Ernkrans under alldeles för lång tid har legat under en sten eller hur man ser på EU:s utveckling de senaste åren.

För Sverigedemokraternas del är vårt grundperspektiv väldigt tydligt: Vi sätter svenska intressen främst. Det kan och ska vi göra inom EU-samarbetet, och det kan och ska vi göra inom Natosamarbetet. Det kan och ska vi göra även på många andra plan.

Det vi är väldigt tydliga med – och jag vill fråga Socialdemokraterna hur de egentligen ser på den utvecklingen inom EU – är att det planeras, och under de senaste åren har genomförts, ytterligare maktöverföring av ännu fler kompetensområden från de nationella parlamenten till Europaparlamentet. Vi har sett en ökning av EU-avgiften och en fortsatt skuldfinansiering, och det planeras nu för ett införande av EU-skatter under nästa mandatperiod. Vad är Socialdemokraternas besked till svenska folket? Är man för eller emot detta?

Anf. 100 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Vi socialdemokrater har under alla år då Sverige varit medlem slagits för ett EU-samarbete där vi tar ansvar för vad som fungerar också i Sverige. Där kan alltså Emilsson vara lugn. Mörker brukar ju finnas

under stenar, så var mörkret befinner sig i svensk EU-politik får nog Sverigedemokraterna stå för.

Frågan man ändå måste ställa till er i Sverigedemokraterna, Aron Emilsson, är: Ni förespråkar ju uttryckligen nästan exakt samma politik som vi kan se att era kompisar i Ungern företräder. Tycker du att det har varit framgångsrikt för Ungern, för EU och för stödet till ukrainska soldater i skyttegravarna? Tycker Sverigedemokraterna att det sättet att samarbeta inom EU – att man sätter sig på sin kant, lägger armarna i kors, lämnar förhandlingsbordet och låter EU:s medlemsländer kalla ihop till ett nytt dyrt EU-toppmöte bara för att komma överens – är framgångsrikt? Tycker Sverigedemokraterna det?

Anf. 101 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Nej, är det korta svaret på Matilda Ernkrans konkreta fråga. Det är tvärtom; precis som jag tog upp i ett tidigare replikskifte var Sverigedemokraterna pådrivande för stöd till Ukraina redan före den fullskaliga invasionen.

Då tvekade däremot Socialdemokraterna, med hänvisning till att det enligt regelverket inte var möjligt. Vi har senare kunnat se att det inte var bara möjligt utan även fullt rimligt att stötta med alla till buds stående medel. Sverigedemokraterna har alltså under lång tid varit framåtriktade när det gäller Ukraina och i att visa solidaritet ekonomiskt, humanitärt, finansiellt och politiskt.

Det vi vill göra är att säkra att svenska intressen omhändertas i Europeiska unionen. Vi behöver vara en trovärdig samtalspart både inom EU och gentemot Storbritannien, som har lämnat EU-samarbetet. Vi behöver se över förutsättningarna för att införa ett folkomröstningslås i de stora frågorna – de som handlar om att överföra ännu fler enorma områden av beslutskompetens från de nationella parlamenten. Vi har väldigt mycket lagstiftning även på regional och lokal nivå som är en följd av EU-beslut. Detta ska ställas under det svenska folkets övervägande.

Anf. 102 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Nu måste väl ni i Sverigedemokraterna ändå säga som det är, Aron Emilsson, nämligen att ni vill lämna det europeiska samarbetet. Det är nämligen effekten av det ni föreslår.

Det finns ett land i Europa som agerar precis så som Sverigedemokraterna vill göra, det vill säga hotar med att lämna EU-samarbetet, ställer ohemula krav på andra och tvingar alla EU:s länder att dra ihop ett extra, dyrt EU-toppmöte för att kunna komma överens. Det finns ett land som agerar så, och det är er inspirationskälla. Om vartenda land i EU skulle agera på samma sätt hade vi inte längre haft något EU-samarbete.

Det är inte att ta ansvar för svenska intressen, utan det är att skjuta sönder EU-samarbetet inifrån. Det tjänar inte svenska löntagare – vanligt svenskt folk – på. Tvärtom är EU en viktig arena för att skapa jobb och driva vårt välförhållande framåt. Det gör vi bäst vid förhandlingsbordet, genom att vara tydligt kritiska mot det som är dåligt och ta fram det som är bra.

Anf. 103 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Som tidigare har nämnts i talarstolen befinner vi oss nu i ett säkerhetspolitiskt mycket oroväckande läge. Faktum är att det är den

allvarligaste situationen sedan kalla kriget. Plötsligt ser vi att det inom bara några år kan finnas en krigsrisk även i vårt Sverige. Det gör att våra utrikespolitiska ställningstaganden i dag är viktigare än på mycket länge.

Ryssland är i dag inte bara ett oberäkneligt land. Dess diktator visar dessutom att man är fullkomligt irrationell och är villig att offra hundratusentals ryska liv och mycket mer enbart för Putins fanatiska önskan om att utöka Rysslands territorium. Att Sverige därmed tillsammans med likasinnade stöder våra ukrainska systrar och bröder är därför inte bara en självklarhet utan även en skyldighet för att vi tillsammans inom den fria världen ska kunna stå upp emot de onda staternas aggression.

Herr talman! Det är verkligen så i dag – det står i dag i större utsträckning än någonsin mellan ont och gott, och frontlinjen i denna strid går i Ukraina. Ryssland samverkar med andra skurkstater, såsom Nordkorea, Iran, Belarus, Nicaragua, Venezuela och Kuba, för att nämna några exempel. Samtliga av dessa har det gemensamt att de bedriver ett omfattande förtryck gentemot sin egen i vissa fall extremt kuvade befolkning, och i många fall visar man även tydliga imperialistiska ambitioner. Man understöder allt från andra staters aggressioner mot fria fredliga länder till renodlad terrorism.

Sverige är en etablerad del av den fria världen och förhoppningsvis väldigt snart också en del av den fria världens försvarsorganisation Nato. Som en del av den fria världen ska vi göra vårt yttersta för att i så stor utsträckning som möjligt stödja de frihetskämpar vi ser i de totalitära staterna. Demokratirörelserna i Iran, Kuba, Belarus och så vidare är i många fall omfattande, men de är i stort behov av stöd, och inte bara ekonomiskt, från statliga aktörer. Det är nämligen bara statliga aktörer som kan utöva påtryckningar i form av embargo, sanktioner och rättsliga åtgärder vid övergrepp. Här bör Sverige stå i det främsta ledet.

Herr talman! En annan auktoritär stat med tydliga globala ambitioner som vi inte får glömma är Kina, som också närmar sig den ryska kretsen med stormsteg. Deras återkommande hot mot det demokratiska Taiwan är fullkomligt oacceptabla. Som jag otaliga gånger har nämnt förut i denna talarstol och på andra platser bör Kinas hetsretorik och hot mötas med mer av samarbete med just Taiwan. Och inte bara Taiwan – vi bör intensifiera samarbetet med samtliga fullfjädrade demokratiska stater i regionen – Japan, Sydkorea, Nya Zeeland och Australien – för att visa styrkan inom demokratier men även för att vi ska klara av att stå emot den negativa demokratiutvecklingen i världen.

Därtill måste vi utöka samarbetet med Indien, världens folkrikaste land, och såklart med Mongoliet, världens mest glesbefolkade land. Båda har visat en positiv demokratiutveckling men är delvis beroende av auktoritära grannar.

Herr talman! Nu tänkte jag gå in på ett annat land som i allra högsta grad deltagit i den fria världens kamp mot ondskan, nämligen Polen. Den polska befolkningen vet onekligen innebörden av att stå emot den form av förtryck som följer den ryska krigsmakten, med historiska minnen från såväl nazismens som Sovjetkommunismens obeskrivliga grymhet.

Polen har bidragit med att ta emot ett mycket stort antal ukrainska flyktingar, men Polen har också skickat enorma mängder krigsmateriel och humanitärt stöd till Ukraina samt utgjort en tydlig diplomatisk motvikt gentemot Ryssland, trots sin geografiskt mycket utsatta situation. Jag ser

därför att det är vår plikt som förtroendevalda att stå upp för den polska befolkningen när vi ser hur deras friheter hotas.

Sedan det senaste maktskiftet i Polen har vi kunnat bevittna ett flertal kränkningar av rättsstatsprincipen, bland annat gripanden av parlamentsledamöter i strid med domstolsbeslut. Därtill ser vi regeringssanktionerade angrepp mot offentliga medier. Den nyttillträdde regeringen skickade polis rakt in i det största statliga tv-bolagets huvudkontor för att sedan stänga ned webbplatser, Youtubekonton och pågående live stream-sändningar för två public service-kanaler. Allt mer tyder nu på att Donald Tusk gör sitt yttersta för att eliminera kritiska medier genom att använda regeringsmakten. Man använder sig bland annat av lagar för att stoppa offentliga sändningar.

Herr talman! Respekten för rättsstatsprincipen är hörnstenen i ett demokratiskt samhälle. Med tanke på de tongångar vi hört tidigare angående Polen från denna kammare är det därför mycket märkligt att så få säger något nu.

Herr talman! Jag hade tänkt tala mycket mer. Men jag ser att tiden har runnit iväg, så jag får tacka för mig.
(Applåder)

I detta anförande instämde Rasmus Giertz (SD).

Anf. 104 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr talman! Jag begärde ordet för att ta upp en fråga som över huvud taget inte har nämnts i dag, nämligen Marockos illegala ockupation av Västsahara. Markus Wiechel sa tidigare att han står upp för frihetskämpar och människors rätt till självständighet runt om i världen, men jag hörde ingenting om just Västsahara.

Sverigedemokraterna ställde sig 2012 bakom ett beslut som vi fick majoritet för här i riksdagen om att erkänna den västsahariska staten. Det var ett bra ställningstagande. Men tyvärr har varken den socialdemokratiska eller den borgerliga regeringen följt riksdagens beslut. Jag undrar: Hur jobbar Sverigedemokraterna och Markus Wiechel för att det här ställningstagandet ska bli verklighet?

Anf. 105 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar Lotta Johnsson Fornarve för frågan. Det är alltid roligt när man på något sätt får beröm, i det här fallet från Vänsterpartiet, för någonting som Sverigedemokraterna har gjort bra.

Men frågan är ganska komplicerad. Den är inte helt enkel att lösa med tanke på de omständigheter som råder i regionen. Vi har sett problem i Marocko och i synnerhet Västsahara med olika terrorgrupper som agerat på olika sätt. Mot bakgrund av det skulle jag säga att det är viktigt att man nu har en försiktig linje och inte gör någonting förhastat. Det är inte så enkelt som man ibland kan tyckas tro i den här frågan. Jag anser inte att vi kan lösa frågan i en riksdagsdebatt här i Sverige.

Anf. 106 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Markus Wiechel för svaret.

Jag tycker att det är väldigt enkelt. Marocko har ingen som helst rätt till Västsaharas territorium. Marocko har ockuperat Västsahara illegalt i

nästan 50 år mot FN:s vilja och i strid med vad Internationella domstolen i Haag uttalat. Det är glasklart att Marocko inte har någon som helst rätt till Västsahara.

Att erkänna den västahariska staten skulle vara oerhört betydelsefullt för att flytta fram västahariernas positioner och hjälpa dem i deras arbete för självständighet. Här verkar det som att Markus Wiechel och Sverigedemokraterna sviktar. Jag blir orolig – ska ni nu svika det västahariska folket?

Anf. 107 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Polisario har haft en väldigt omfattande lobbyverksamhet i Sverige. Den har också varit framgångsrik, får man säga. Man har fått bilden att det är så som Lotta Johnsson Fornarve har sagt: att det handlar om en ren ockupation. Jag anser inte att det är så enkelt. Tvärtom skulle jag vilja påstå att man glömmer bort realiteterna på marken på plats. Jag skulle gärna åka dit själv för att se och lära mig mer och prata med människorna i Västsahara. Men faktum är att det vi ser tyder mycket mer på att det är aktörer utifrån, till exempel från Algeriet, som påverkar de strömningar som sprids genom Polisario.

Anf. 108 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Eftersom Aron Emilsson inte verkade ha läst Åkessons senaste debattartikel testar jag igen med en ny sverigedemokrat. ”Alla som förhandlat vet att man måste vara redo att lämna förhandlingsbordet för att få önskvärt resultat. ... Det signalerar att Sverige ... har beredskap att lämna”, står det ordagrant i det senaste Åkessonuttalandet om Sverigedemokraternas EU-politik.

Frågan är: Vem tjänar på detta? Det här är Ungerns EU-politik, och den inspirerar sverigedemokrater och högernationalister i hela EU. Den gynnar varken svenska eller ungerska skattebetalare och allra minst ukrainska soldater. Det finns faktiskt bara förlorare med den här typen av EU-politik.

Är det inte dags att Sverigedemokraterna nu säger som det är? Ni vill och driver fram att man ska lämna EU-samarbetet. Vem tjänar på det?

Anf. 109 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Jag vet inte om det kan bli så mycket klarare. Vi i Sverigedemokraterna har varit väldigt tydliga med vad vår EU-politik går ut på. Vi tjänar främst svenska intressen i alla sammanhang, inklusive inom EU.

Det handlar inte om att vi i dag vill lämna unionen. Däremot handlar det om att vi ser behov av ett reformarbete inom Europeiska unionen så att vi kan få mer makt till Sverige och inte mindre som Socialdemokraterna återkommande har verkat för.

Anf. 110 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Det är verkligen inte tydligt från Sverigedemokraterna.

Allt är verkligen inte perfekt inom EU-samarbetet. Men vi socialdemokrater är övertygade om att vi behöver tänka mer och inte mindre på Sveriges bästa i EU. Det är att ta ansvar för Sverige och för EU.

Inte minst gäller det att använda EU-samarbetet som den politiska arena det är. Det gäller för vår egen säkerhet inte minst just nu när vi har krig och kris. Hur blir vi bättre skyddade mot Putin? Hur skyddar vi bättre ukrainska soldater i skyttegravarna?

Hur skyddar vi bättre svenska skattebetalare och våra gemensamma pengar genom att vara den kraft som litar oss med Orbán och säger att vi ska lämna EU-samarbetet när vi har krig på vår kontinent? Hur tjänar det svenska intressen bättre?

Anf. 111 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Jag tycker nog att Matilda Ernkrans om någon ska vara väldigt försiktig när hon talar om stöd till Ukraina.

Inget annat parti i Sveriges riksdag var så tydligt som Sverigedemokraterna med att önska militärt stöd till Ukraina. Vi har sedan länge haft den politik som är mest anti-Putin i denna kammare. Vi har tydligt varnat för Rysslands aggression som sedan också tyvärr blev verklighet.

Socialdemokraterna å andra sidan ville inte skicka vapen initialt, precis som Aron Emilsson nämnde i ett replikskifte tidigare. De hävdade att det inte ens var möjligt, vilket var fel. Det var möjligt och fullt rimligt, vilket Aron Emilsson också förtjänstfullt redogjorde för.

Jag tror nog att Matilda Ernkrans ska vara väldigt försiktig när hon talar om att vara proukrainsk. Är det något parti i denna kammare som är proukrainskt och alltid har varit det så är det Sverigedemokraterna.

Anf. 112 MAGDALENA THURESSON (M):

Fru talman! Det finns onekligen mycket att ta upp i en utrikespolitisk debatt den 14 februari 2024.

Processen att bli medlem i Nato, som inleddes våren 2022, är på väg mot mål. Sverige kommer snart att vara medlem i Nato. Endast ett medlemslands slutgiltiga ratificering återstår. Det betyder att vi inom kort kan påbörja nästa del, att bygga ett försvar tillsammans med våra allierade. Sverige står inte längre ensamt.

I december presenterade regeringen den nya reformagendan som pekar ut inriktningen för det svenska, mycket omfattande, biståndet de kommande åren. Situationen i Röda havet intensifieras och kan få omfattande följder. Protesterna i Iran är inte längre högst på agendan, men det modiga folket i Iran behöver fortsatt omvärldens stöd.

Om mindre än 100 dagar kan väljarna gå till vallokalerna och rösta i Europaparlamentsvalet. I höst är det presidentval i USA, ett val som kommer att påverka också oss.

Fru talman! Jag har bara sex minuter till mitt förfogande. Jag kommer därför att avgränsa mig till två saker, det långsiktiga stödet till Ukraina och den humanitära situationen i Gaza.

Ryssland har under lång tid utmanat och hotat den europeiska säkerhetsordningen. Många har varnat, men de flesta ville inte inse allvaret i och med Rysslands agerande. För snart två år sedan var det ingen som längre kunde blunda.

Det vi inte trodde skulle kunna hända hände. Det var en fullskalig invasion av ett självständigt, fredligt och demokratiskt land i Europa – krig. Trots att många före invasionen sa att priset av en invasion skulle bli för högt för Putin var det så det blev.

Den politiska ledningen i Ryssland agerar laglöst och tvekar inte att använda militärt våld och våld mot civila för att nå sina politiska mål.

Fru talman! Det är obehagligt att tänka på kriget. Det är inte långt bort, och det är grymt. Rysslands angrepp mot civila väcker avsky. Tanken på de kidnappade och bortförda ukrainska barnen lämnar ingen oberörd. Ukraina måste inte bara vinna det här kriget. Världen måste också hålla Ryssland ansvarigt för sina brott.

Sverige har hittills stöttat Ukraina med stöd motsvarande 30 miljarder kronor. Det är ett omfattande stöd. Men vi måste vara förberedda på att stötta Ukraina under väldigt lång tid, och det kommer att kosta väldigt mycket pengar.

Men priset att inte stötta Ukraina är mycket högre, fru talman. Vad skulle det betyda för svensk säkerhet och säkerheten i vårt närområde om Rysslands olagliga och oprovoicerade krig lönar sig?

Det vore katastrofalt, eftersom det skulle skicka en signal till Ryssland att det kan nå sina mål genom att totalt ignorera alla internationella överenskommelser som vi enats om ända sedan det andra världskriget.

Ryssland vill ändra den internationella rättsordningen och är dessutom en kärnvapenmakt. Omvärlden måste visa Ryssland att militärt våld inte kan flytta landgränser.

Det är därför helt avgörande för säkerheten i Sverige, i vår del av världen, ja för hela världen, att Ukraina vinner kriget mot Ryssland. För det kommer omvärldens stöd att vara avgörande.

De flesta bedömare spår att kriget kommer att pågå länge, och att Ryssland väntar ut att väst ska bli krigstrött, att stödet till Ukraina ska avta och att andra konflikter tar vårt fokus och vår energi. Vi måste vara glasklara med att så inte kommer att ske.

Jag är tacksam över att statsministern i regeringsförklaringen, och nu i dag också utrikesministern i utrikespolitiska deklARATIONEN, så tydligt har uttryckt att vi kommer att stötta Ukraina så länge som det krävs.

Jag är också tacksam över att konstatera att den hållningen delas av samtliga partier i Sveriges riksdag. Men, fru talman, det är ord som förpliktar. Vi har alla ett ansvar att hålla frågan om stödet till Ukraina högst på agendan även när annat påkallar vår uppmärksamhet. Vi kommer inte att tappa fokus på Ukraina.

Fru talman! Jag går nu över till att säga några ord om den humanitära situationen i Gaza. Den kan inte beskrivas på annat sätt än som fruktansvärd. Sverige som land är inte, och ska inte vara, passivt när så många civila och inte minst barn far illa.

Israel har rätt att försvara sig mot Hamas. Men krigföringen måste ske på sådant sätt att civila skyddas. Det är en mycket svår uppgift i ett så tätbefolkat område som Gaza, men det är inget som man kan avstå från för att det är svårt.

Hamas bör uppmanas att omedelbart kapitulera för att få slut på kriget. Gisslan måste omedelbart och villkorslöst friges. Det går inte att ta del av rapporter från Gaza utan att bli djupt berörd, och vi måste bidra för att hindra död och lindra nöd.

Mer humanitärt stöd måste komma in i Gaza så att de civilas lidande kan mildras. För att det ska vara möjligt krävs ett humanitärt eldupphör. Sverige och EU behöver sätta press på Israel att öppna fler vägar för humanitär hjälp in i Gaza.

Långsiktigt finns bara en väg framåt för hållbar fred, en förhandlad tvåstatslösning mellan Israel och Palestina. Det kommer inte att bli en enkel process, men det är den enda vägen framåt.

Fru talman! Det är en näst intill omöjlig uppgift att beröra dessa två ämnen under en så kort talartid. Det finns betydligt mer jag skulle vilja ha sagt, men på grund av talartiden får jag lov att stanna här.
(Applåder)

Anf. 113 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Tack, Magdalena Thuresson, för anförandet! Enligt FN har fler barn dödats i Gaza än i alla andra konfliktområden på jorden det senaste året. Fyra månader av bombningar har resulterat i tusentals skadade och dödade barn. Nästan 1 miljon barn har tvångsförflyttats och lever nu i trånga, överfulla områden utan tillräcklig tillgång till vatten, mat och skydd. Barnen lider av allvarliga skador och är svårt traumatiserade.

Barnkonventionen är lag i Sverige, och den innebär att vi är skyldiga att skydda barn både i landet och internationellt. Att stoppa biståndet till FN-organet UNRWA är inte att skydda barnen i Gaza. UNRWA är den organisation som ser till att hjälpen når ut på marken. Jag anser att det är djupt oansvarigt att stoppa biståndet till UNRWA och att därmed riskera livet på tusentals barn, och naturligtvis andra människor, i Gaza.

Anf. 114 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Fru talman! Jag uppfattade inte riktigt någon fråga, men jag ska kommentera det som Lotta Johnsson Fornarve säger och påminna om vad utrikesministern sa tidigare i debatten: Biståndet är inte fryst och stoppat för all framtid, utan det är pausat fram till dess att en utredning är klar. När denna utredning sedan finns på bordet får vi ta ställning till hur vi går vidare.

Vi har ett ansvar för att agera. Men vår lojalitet är inte med en enskild organisation, utan vårt ansvar är att se till att hjälpen når fram. Därför har vi också ökat stödet till andra organisationer i väntan på att utredningen ska bli klar. Det viktiga är att mer humanitärt stöd kommer in. Det finns andra aktörer. Dem ska Sverige stötta till dess att vi har en utredning att ta ställning till och kan se hur vi går vidare därefter.

Anf. 115 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret, men att stoppa eller pausa biståndet till UNRWA i det här läget innebär att man riskerar livet på tusentals barn i Gaza just nu.

Det är UNRWA som har musklerna. Det är de som har infrastrukturen, och det är de som har möjligheterna att nå ut. Det säger också alla de andra stora biståndsaktörerna inne i Gaza, som framför att de är beroende av UNRWA för att få ut sitt stöd.

Att stoppa stödet innebär därför verkligen ett stort risktagande, och man riskerar livet på många människor. Det är 2,2 miljoner människor som står inför en svältkatastrof. Stödet behövs här och nu – vi kan inte vänta! Det här är alltför viktigt.

Det finns flera länder som inte har stoppat sitt stöd till UNRWA på det sätt som Sverige har gjort. Varför är Sverige så hårda när det gäller detta?
(Applåder)

Anf. 116 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Fru talman! Det finns ingen konflikt när det gäller hur otroligt nödvändigt och viktigt det är att det kommer in nödhjälp till den extremt hårt drabbade civilbefolkningen i Gaza.

Däremot är det fler länder än Sverige som har fattat beslut om att pausa sina utbetalningar till UNRWA till dess att det finns en utredning klar. Jag vill också understryka att det här är ett beslut som är fattat av myndigheten. Det är Sidarutiner. När det framkommer misstanke om korruption eller i det här fallet något så allvarligt som att det ska ha förekommit terrorism är det rutin på myndigheten att pausa utbetalningar, ta emot utredningar och sedan se hur man går vidare.

Nödhjälpen till Gaza måste öka. Därför har vi skjutit till mer pengar till andra organisationer. Som jag nämnde i mitt anförande behöver vi sätta press på Israel att öppna fler vägar för humanitärt stöd inne i Gaza. Det behövs också ett eldupphör av humanitära skäl så att vi kan hindra död och lindra nöd. Det är oerhört viktigt.

Anf. 117 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! När världens näst största demokrati snart går till val tycker jag att det förtjänar en EU-politisk debatt under den utrikespolitiska debatten. Men när EU-ministern inte är här får Moderaterna, det parti hon tillhör, mina frågor.

Svensk EU-politik har man i decennier gjort upp om över partigränser och över blockgränser. Det har varit en styrka i svensk EU-politik att man, när man som minister åker till Bryssel för att förhandla för svensk räkning, har vetat att man har ett brett stöd över partigränser och blockgränser i Sveriges riksdag med sig i ryggen.

Vi socialdemokrater har flera gånger sträckt ut handen till regeringen för att säga att vi finns här om regeringen vill fortsätta denna goda tradition. Men det har varit kalla handen. I stället gör regeringen upp i mörka rum på Regeringskansliet med Sverigedemokraternas män.

Hur menar Moderaterna att det här är det som blir bäst för Sverige?

Anf. 118 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Fru talman! Tack för frågan! Jag delar inte den bild som presenterats. Regeringen vill ha ett ökat engagemang i EU, så som har sagts i den utrikespolitiska deklARATIONEN i dag.

EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska plattform. Från regeringens sida har man varit tydlig med att om vi ska stärka svensk röst och svenskt inflytande i EU, vilket är oerhört viktigt, är det också viktigt att komma in tidigt i processer och att vara engagerad. Det är denna regering, och det avser den fortsatt att vara.

Regeringen har en väldigt framåtutad position i EU-samarbetet och vill öka svenskt engagemang i dessa frågor. Det är viktigt att komma in tidigt i processer. Det är självklart bra med stora och breda överenskommelser, och jag har svårt att se att Jessica Roswall skulle tacka nej till att ha samtal med Socialdemokraterna. Man har samtal med alla partier och förankrar regeringens ståndpunkt i EU-nämnden, precis som brukligt.

Anf. 119 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Det här är inte en bild som man inte kan dela, utan det här är fakta. Den svenska regeringen ger kalla handen och vägrar att räkna ut handen till Socialdemokraterna och göra upp brett över blockgränserna när det gäller den svenska EU-politiken. Jag tycker att det är dåligt. Det är dåligt för Sverige, och det är inte att ta ansvar för Sveriges bästa.

Det är en speciell dans, den här nya svenska EU-politiken med den regering som består av tre partier men som är den svagaste minoritetsregering vi någonsin har haft i Sverige. Ett parti, nämligen Socialdemokraterna, är ensamt större än minoritetsregeringen. Det är alltså en speciell dans.

Det finns en husse, som inte är Kristersson. Så länge moderater, kristdemokrater och liberaler gör som husse säger eller inte hotar husse får de springa lite fritt. Men så fort det är någonting som husse inte är nöjd med drar han i kopplet eller ger ett kommando, och då rättar sig regeringen in i ledet. Det är en väldigt speciell dans som pågår nu.

Jag tror att denna dans är dålig för Sverige. Det hade varit bättre om regeringen hade tagit den utsträckta handen från Socialdemokraterna och gjort upp brett om svensk EU-politik.

Anf. 120 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Fru talman! Det är att ta till vara Sveriges intressen i EU att ha en framåtlutad position och komma in tidigt i processer. Det är så man kan påverka på riktigt. Processer i EU tar väldigt lång tid, och om man kommer in mot slutet är möjligheterna att påverka betydligt mer begränsade än om man har en framåtlutad position och är med från början och låter Sverige ha en tydlig röst.

Det är också en prioriterad fråga för regeringen att öka antalet svenskar i EU-institutionerna. Också det är ett viktigt sätt att göra Sveriges röst starkare och att öka vårt inflytande i EU-samarbetet.

Det handlar helt enkelt om att se till att Sveriges röst hörs från början och att Sverige har en position tidigt i processerna så att vi kan påverka för Sveriges bästa. Det är en EU-politik som tar till vara Sveriges bästa.

Anf. 121 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Världen är mindre trygg nu än den har varit under flera decennier. För regeringen verkar det räcka med att gå med i Nato och att rusta det svenska försvaret.

Vi tror inte att det räcker. Vi tror att Sverige också måste fortsätta att arbeta för en fredlig och säker världsordning. Det är ett viktigt skäl för att satsa på det svenska biståndet, som sedan vår tid i regeringen är i världsklass.

En effektiv hunger- och fattigdomsbekämpning samt stöd till demokratiörelser och till dem som står upp för mänskliga rättigheter och jämställdhet är några av de viktigaste insatser vi kan göra för att undvika nya krig, hunger och flyktingkatastrofer.

Vi ser också att Ukraina måste vinna kriget mot Ryssland, och det är bra att Sverige tillsammans med övriga EU inte vacklar i sitt stöd och att Sverige är en stark röst. Men det behöver inte ske på bekostnad av utvecklingssamarbetet i resten av världen.

Jag skulle därför vilja fråga: Varför ser inte Moderaterna att ett fortsatt starkt utvecklingssamarbete med resten av världen också är viktigt för svensk säkerhet?

Anf. 122 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Fru talman! Att rusta försvaret och gå med i Nato handlar ju om att göra Sverige säkrare. I Janine Alms partikollega Jacob Risbergs anförande sa han att han önskade att han skulle kunna säga, fritt ur minnet: Älskade barn, det blev aldrig krig. Det är just för att föräldrar ska kunna säga så till sina barn som vi gör allt det här – rustar upp försvaret och går med i Nato. Det är för att det inte ska bli krig. Det är en rätt viktig aspekt att ha med i debatten.

Vad gäller utvecklingsbiståndet har regeringen slagit fast att det är ett av de viktigaste utrikespolitiska verktygen för att säkerställa svenska intressen, fred och trygghet. Utvecklingsbiståndet är ett väldigt viktigt utrikespolitiskt verktyg.

Sverige har fortfarande ett enormt stort bistånd, och det måste vi fokusera och analysera bättre än vad man gjort tidigare, till exempel för mer säkerhet.

Anf. 123 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Min fråga handlade om varför Nato och upprustningen är det som Moderaterna oftast tar upp i debatten som det som ska göra oss säkrare. Varför tar Moderaterna inte i stället upp till exempel fredsarbete eller stöd till civilsamhället som jobbar med fattigdomsbekämpning och demokratiutveckling? Varför ser man inte längre att stärkande av svaga samhällen runt om i världen också är en prioritering för ökad svensk säkerhet?

Nato och upprustning i all ära, men man drar ändå ned på biståndet. Man drar ned på fredsarbetet. Man drar ned på det som skulle göra världen säkrare i ett större perspektiv. Det var det min fråga gällde.

Jag tar den igen: Hur kommer det sig att Moderaterna inte ser detta?

Anf. 124 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Fru talman! Det Janine Alm Ericson säger stämmer helt enkelt inte. Det står tydligt i regeringens budget för utgiftsområde 7 att detta är ett av de viktigaste utrikespolitiska verktygen. Det stämmer heller inte att biståndet minskar. Det regeringen har gjort är att ändra budgeteringsprincipen för biståndet. Vi står inte längre bakom att det varje år ska vara kopplat till en viss andel av bni utan har i stället en ram.

Tittar man på hur mycket pengar Sverige lägger på bistånd de tre år under vilka vi kommit överens om denna ram, 56 miljarder årligen, och hur mycket pengar Sverige lade på bistånd de tre åren innan kan man se att biståndet ökar.

Det här är viktiga frågor, Janine. Detta är ett av de viktigaste utrikespolitiska verktygen, enligt regeringen, och biståndet ökar faktiskt de kommande åren. Vi står dock inte längre bakom principen att biståndet ska öka automatiskt år efter år kopplat till andel av bni. I stället har vi den här nya modellen med en ram.

Anf. 125 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Fru talman! I vårt närområde rasar kriget i Ukraina, och civilbefolkningen har drabbats hårt. Självklart ska vi fortsätta bistå det ukrainska folket på alla sätt – politiskt, humanitärt och militärt. Men vi får inte blunda för de konflikter som pågår i andra delar av världen. Jag tänker främst på kriget som rasar i Gaza.

Självklart fördömer vi Hamas blodiga angrepp på civila israeler den 7 oktober, men det rättfärdigar inte att Israel nu straffar hela den palestinska befolkningen i Gaza i något som alltmer liknar en massaker. Efter fyra månader av bombningar har tusentals skadats och dödats, varav hälften är barn. Majoriteten av befolkningen har tvångsflyttats och lever nu i trånga, överfulla områden utan tillräcklig tillgång till vatten, mat och medicin. 2,2 miljoner människor står inför en svältkatastrof.

Att i det här läget stoppa biståndet till UNRWA är djupt oansvarigt. UNRWA är den organisation som ser till att hjälpen når ut. Det finns ingen organisation som kan ta över UNRWA:s arbete. Det bekräftas av organisationerna själva. Det bekräftas även av Josep Borrell, EU:s höga representant. Gör om och gör rätt! Återuppta och stärk biståndet till UNRWA och Palestina! Men viktigast av allt: Agera med kraft för ett snabbt permanent eldupphör!

Att regeringen och Sverigedemokraterna redan tidigare övergett enprocentmålet och sänkt biståndet i en tid när den extrema fattigdomen ökar och behoven är som allra störst är ett slag mot de människor som har det allra svårast. Vänsterpartiet står upp för världens fattiga och avsätter fortfarande 1 procent av bni till biståndet.

I reformagendan kopplas biståndet i högre grad till att främja handel, investeringar och svenska företagsintressen. Kan handelspolitiken användas för att lyfta människor ur fattigdom är det naturligtvis välkommet. Behoven är dock som allra störst i fattiga eller konflikt-drabbade länder där affärsmöjligheterna för företag är små. Biståndet ska inte utgå från svenska affärsintressen utan från fattigdomsbekämpning och mottagarens behov.

Det är djupt oroande att biståndet minskar eller helt dras in till några av de fattigaste och mest utsatta människorna i världen i länder som Kambodja, Mali, Sydsudan och Burkina Faso. Särskilt allvarligt är att det väl fungerande demokratistödet till Kambodja dras in.

I Afghanistan är två tredjedelar av alla barn beroende av nödhjälp för att överleva. Allt fler barn tvingas arbeta i stället för att gå i skolan, och flickor drabbas särskilt hårt. I den här situationen väljer regeringen att kraftigt skära i biståndet till Afghanistan. Det är allvarligt. Detta gör man också trots att det finns organisationer på plats som kan göra skillnad och till exempel bidra till att ge flickor en säker skolgång, som Rädda Barnen, Svenska Afghanistankommittén och Unicef.

Regeringen har utlovat en utökning av klimatbiståndet, men det är oklart hur den ska gå till och vilka som kommer att få ta del av biståndet. Sverige kan visa internationellt ledarskap för en rättvis global omställning genom att gå före nationellt, genom att lyfta klimatet till en utrikespolitisk prioritering och genom att öka miljö- och klimatbiståndet till de mest utsatta länderna och grupperna.

Jämställdhet är en nyckelfaktor för utveckling. Tyvärr ökar förtrycket mot flickor och kvinnor samt hbtqi-personer globalt. Många flickor kom inte tillbaka till skolan efter pandemin. Våld, barnäktenskap och tonårs-

graviditeter ökar. Utbildning och hälsovård men även tillgång till sanitet och rent vatten är viktiga jämställdhetsfrågor, samt att ha ett intersektionellt perspektiv. FN-rapporter varnar för att vi är långt från att nå de globala målen för jämställdhet.

I detta läge måste jämställdhetsagendan genomsyra alla delar av utrikespolitiken. Det är därför allvarligt att den feministiska utrikespolitiken skrotats och att stödet till UN Women halverats. Vänsterpartiet anser att hälften av biståndet ska gå till flickor och kvinnor samt 10 procent öronmärkas för SRHR, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

I Iran har förtrycket ökat efter de landsomfattande protester som utbröt efter mordet på den kurdiska kvinnan Jina Mahsa Amini. Tusentals olik-tänkande har arresterats. Ingen annanstans i världen avrättades så många under förra året som i Iran, över 700.

Sverige måste fortsätta stå upp för kvinno- och demokratikämparna i Iran. Sverige måste agera med kraft för att terrorstämpla revolutionsgardet. Sverige måste också göra allt för att Nobelpristagaren Narges Mohammadi och övriga politiska fångar ska frigges, inklusive de fängslade svenskarna Ahmadreza Djalali och Johan Floderus.

I 49 år har Marockos illegala ockupation av Västsahara tillåtits fortgå, en ockupation som strider mot folkrätten, FN:s vilja och den internationella domstolen i Haag. I samband med Marockos anfallskrig tvingades en stor del av västsaharierna på flykt till flyktingläger i Saharas öken, där de fortfarande lever under mycket svåra omständigheter. 90 procent lider av matbrist och vart tionde barn av akut undernäring. Behovet av bistånd är akut. De västsaharier som bor kvar i landet utsätts för ständiga trakasserier och förföljelse.

Situationen har förvärrats efter att vapenvilan bröts av Marocko i november 2020. Denna vapenvila slöts 1990 efter att parterna, det vill säga Polisario och Marocko, kommit överens om att hålla en folkomröstning om landets självständighet – en folkomröstning som ännu inte ägt rum på grund av Marockos sabotage. Världssamfundet har misslyckats med sitt uppdrag, och Marockos ockupation och plundring av landets råvaror kan fortgå.

Det är hög tid att FN och EU börjar ställa krav på Marocko om att acceptera folkomröstningen och att EU lyssnar på sin egen domstol och slutar ingå avtal som innefattar det ockuperade Västsahara och på det sättet legitimerar ockupationen. Sverige måste agera för att FN-sändebudet de Mistura får möjlighet att utan förhinder utföra sitt uppdrag för att garantera Västsaharas rätt till självständighet och frihet. Sverige kan också bidra till en lösning genom att erkänna den västsahariska staten enligt riksdagens beslut från 2012.

(Applåder)

Anf. 126 KATARINA TOLGFORS (M) replik:

Fru talman! Jag ska börja med något positivt. Jag ska ge ledamoten Johnsson Fornarve en upplysning. I den skrift som jag nu visar för kam-marens ledamöter sammanfattas regeringens biståndsanslag. Här finns ett eget kapitel om det klimatbistånd som regeringen satsar på men också ett eget kapitel om de satsningar man gör genom biståndet och som riktas mot flickor och kvinnor i världen. Det är läsning som du, Lotta Johnsson Fornarve, kan ägna dig åt om kvällen. Du ska få denna av mig.

Fru talman! Det finns något som oroar mig. Den fruktansvärda situationen i Gaza har sin grund i Hamas barbariska attack mot civila israeler den 7 oktober. Israel har som internationellt erkänd stat rätt att försvara sig och slå tillbaka. Men som utrikesministern också nämnde i utrikesdeklarationen ser Sverige och regeringen också den fruktansvärda humanitära situation som råder i Gaza.

Anf. 127 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Jag uppfattade inte riktigt någon fråga. Men när det gäller situationen i Gaza är det allra viktigaste just nu att vi jobbar för ett permanent eldupphör, så att dödandet av civila palestinier kan få ett slut.

Det är uppenbart att Israel inte har tagit tillräcklig hänsyn till den civila befolkningen. Det såg vi också i det preliminära beslutet från den internationella domstolen, som krävde att allt ska göras för att skydda civila. Det har man inte gjort. I så fall skulle inte närmare 30 000 människor ha dödats, varav hälften är barn. Här finns otroligt mycket att göra.

Vi måste också se till att det kommer in stöd till den hårt utsatta befolkningen. Då kan vi inte stoppa biståndet till UNRWA. Det är omöjligt. Det är UNRWA som har musklerna som krävs för att se till att biståndet når ut.

Anf. 128 KATARINA TOLGFORS (M) replik:

Fru talman! Det skrämmer mig att Hamas ansvar och den fruktansvärda massaker som utfördes mot israeliska civila inte på något sätt nämns i Vänsterpartiets retorik och inlägg om situationen i Gaza. Jag skulle vilja höra ett fördömande från Vänsterpartiet här i dag när det gäller Hamas, att man tydligt markerar mot terroristernas angrepp.

Regeringen är, som nämnts här tidigare, för en linje som innebär att man så småningom ska kunna hitta fram till en tvåstatslösning. Men då måste Hamas som terrororganisation försvinna, förintas.

Det skrämmer mig att den debatt som vänstersidan för är ensidig och enögd. Man ser bara en sida. Jag saknar nyanserna. Det är obehagligt på riktigt.

Anf. 129 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Jag läser ur mitt anförande: "Självklart fördömer vi Hamas blodiga angrepp på civila israeler den 7 oktober." Det sa jag i mitt anförande. Det står vi för, och det har vi gjort från dag ett. Det är viktigt att göra det. Vi kräver naturligtvis också att gisslan ska frigges.

Men att fortsätta med bombningarna i Gaza leder bara till att situationen förvärras än mer. Det enda som händer är att allt fler civila palestinier dödas. Man eskalerar konflikten.

Det som behövs är ett permanent eldupphör för att få slut på dödandet och för att så småningom hitta en långsiktig lösning på den här långa konflikten. Det är inte krig som löser situationen.

(Applåder)

Anf. 130 ANNA LASSES (C):

Fru talman! Tro, hopp och kärlek – det är tre grundläggande saker som vi människor behöver för att kunna leva. I dag är det den 14 februari, och

vi firar kärlekens dag. Omtanke om våra medmänniskor är något som bidrar till sammanhållning och förståelse. Hopp ger kraft att förändra. Och tro är att ha ett mål med livet. Vi tror på att det arbete vi lägger ned varje dag leder till ett bättre liv för oss och för våra barn.

Det är detta bistånd handlar om. Det handlar om att väcka den kraft till förändring som finns hos varje människa, kraft att bygga en trygg tillvaro för sig själv och sin familj, kraft att lyfta människor ur fattigdom och kraft att stå upp mot förtryck och för frihet.

Regeringen talar om effektivitet, prioriteringar och transparens. Man talar om att fokusera på länder där det finns god vilja till samarbete och där demokrati och rättsstat redan är på god väg att utvecklas. Insatserna ska vara effektiva, korta och resultatnriktade. De ska ge mest pang för pengarna.

Absolut! Det ger säkert lokal effekt på kort sikt. Men är det verkligen rätt prioriteringar? Eller borde man nu ta in just tro, hopp och kraft att förändra som måtvärden för biståndets effektivitet?

Det är bra att vi fokuserar våra pengar, och det är bra att lyfta fram handel och företagande som sätt att få ut mer för de pengar vi satsar. Men att lämna människor som lever under förtryck eller i konfliktområden med hänvisning till att det är bortkastade pengar som riskerar att hamna i fel händer är farligt, kortsiktigt och feigt så som världen ser ut i dag.

Det är farligt för att det lämnar fältet öppet för antidemokratiska krafter att utnyttja situationen och växa sig starkare. Det är kortsiktigt för att det riskerar att öka splittringen och konflikterna världen över. Och det är feigt för att vi allt oftare får höra ursäkten: Vi gör bara som alla andra.

Sverige borde i stället ta på sig ledartröjan och säga: Okej, vi ser att det kommer att vara svårt och ta lång tid, men att bygga demokrati och trygghet hos människor är det viktigaste vi kan göra i den värld vi lever i just nu.

Vi måste värna det långsiktiga utvecklingsstödet till de mest utsatta platserna i form av demokratistöd och i form av stöd till utbildning för flickor och kvinnor, till kvinnligt företagande och till hbtqi-personers rättigheter. Då kan de få verktyg för att skapa sig inflytande och en trygg försörjning utan att vara hänvisade till beroende och förtryck. Det bygger hopp och kraft hos människor, vilket är effektivt på riktigt.

Klimatet är en ödesfråga. Även om det allvarliga klimatläget lyser med sin frånvaro i utrikesdeklarationen talas det om satsningar på klimatbistånd i reformagendan. Men det är otydligt hur. Och några satsningar på Sidas klimatfond har vi inte riktigt kunnat se.

I reformagendan är det mycket fokus på handel och på länder med stora utsläpp. Regeringen hänvisar till ny klimatsmart teknik och svenska företags möjligheter. Det är bra. Men vad händer med klimatanpassningen i de mest utsatta länderna? Och vad händer med insatser för den biologiska mångfalden? Det talas det ännu mindre om.

Även om vi instämmer i flera av regeringens utgångspunkter gör vi det med en lite annorlunda ansats. Där vi i Centerpartiet utgår från Dac och Agenda 2030 och säger att arbete är avgörande för att lyfta människor ur fattigdom fokuserar regeringen på svensk handel och svenska intressen. Där Centerpartiet menar att handel och innovation rätt använt är effektiva verktyg i arbetet för att nå hållbarhet verkar regeringen tro att handel och innovation per automatik leder till hållbarhet. Och där Centerpartiet ser det

svenska civilsamhället som en viktig del av det svenska biståndet gör regeringen just nu allt för att försvåra för det viktiga engagemang som finns.

Jag vill nämna Gaza lite kort. Låt oss för en sekund se bortom orsakerna till kriget och se människorna. Biståndet till Palestina måste komma fram. Ett humanitärt eldupphör måste till omedelbart, och frysningen av utvecklingsstödet måste upphöra.

Sverige måste driva på. Är det någonstans som vi behöver skicka tro, hopp och kärlek och säga ”Vi ser er” är det till barnen och föräldrarna i Gaza och till dem i Israel som har sina nära och kära i gisslan.

(Applåder)

Anf. 131 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Fru talman! Bistånd ska förbättra levnadsvillkoren för människor som lever i fattigdom och förtryck. Det är målet för utgiftsområdet; om det är vi överens. Men Sverige ger inte bistånd till alla världens länder och inte till alla organisationer. Vi väljer samarbetspartner och måste prioritera i vårt bistånd.

Regeringen har bland annat sagt att vi behöver se över biståndet och hur det kanaliseras till länder som exempelvis vägrar ta emot sina egna medborgare som blivit utvisade från Sverige. Det har Centerpartiet historiskt motsatt sig. Min fråga är hur det kommer sig att Centerpartiet inte ens kan tänka sig att pröva möjligheten att använda biståndet som ett utrikespolitiskt verktyg exempelvis kopplat till återvändande och migration.

Anf. 132 ANNA LASSES (C) replik:

Fru talman! Det är egentligen ganska enkelt. Precis som Magdalena Thuresson säger är biståndet ett oerhört viktigt instrument för utrikespolitiken, men vi anser att fokus ska ligga i mottagarlandet. Det är också i enlighet med de regler som finns uppställda från Dac. Det är där man ska sätta in resurserna, och det är även så man bygger resiliens och ser till att människor inte behöver fly.

Anf. 133 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att det inte råder konflikt om målet för utgiftsområdet för biståndet men att det råder konflikt om svensk migrationspolitik. Jag kan också konstatera att om man inte ens är beredd att pröva den här möjligheten ser man nog inte riktigt de stora problem som Sverige har och har haft med återvändande.

Anf. 134 ANNA LASSES (C) replik:

Fru talman! Vi tycker att det är just kopplingen mellan migrationspolitik och biståndspolitik som är felaktig. Vi tror att det finns andra sätt att jobba med migrationspolitiken. Man bör inte blanda samman dessa två. I övrigt håller jag med om beskrivningen.

Anf. 135 YUSUF AYDIN (KD):

Fru talman! Regeringens utrikesdeklaration fokuserar mycket på det osäkra omvärldsläget och det viktiga stödet till Ukraina. Det är rätt och riktigt. Sverige ska fortsätta sitt starka stöd till Ukraina så länge det behövs.

Vi fördömer starkt Hamas avskryvbara attack mot Israel och dess civilbefolkning den 7 oktober och står bakom Israels rätt att försvara sig. Samtidigt behöver Israel göra mer för att skydda civila, och den humanitära situationen i Gaza är fruktansvärd och akut. Därför behövs ett humanitärt eldupphör, och mer hjälp behöver nå fram till de drabbade civila.

Min kollega Magnus Berntsson har på ett bra sätt redogjort för viktiga delar av vår utrikespolitik. En annan kollega, Gudrun Brunegård, kommer att redogöra för biståndsdelen. Jag ska i mitt anförande fokusera mer på ett annat område som vi kristdemokrater under lång tid arbetat med, både i denna kammare och inom EU, nämligen religionsfrihet och förföljelse av religiösa minoriteter.

Religions- och övertygelsefrihet är en grundläggande mänsklig rättighet. Kränkningarna av religionsfriheten är dock stora i en internationell kontext. I många länder har man sett en negativ utveckling de senaste åren. Cirka tre fjärdedelar av världens befolkning lever i länder där religions- och övertygelsefrihet kraftigt begränsas av stater eller olika grupper i samhället. Det hindrar människor från att leva i frihet, motverkar utvecklingen av jämställda, fredliga och demokratiska samhällen och bidrar ofta också till liv i fattigdom och utsatthet.

Fru talman! Förföljelsen av kristna är särskilt omfattande och har ökat kraftigt de senaste åren. Den internationella människorättsorganisationen Open Doors offentliggör varje år en lista över de 50 länder där förföljelsen är som störst. Den 17 januari släpptes listan för 2024, och den visar att förföljelsen har förvärrats. Läget har försämrats och bedöms vara ganska extremt eller allvarligt i många länder. Listan toppas av Nordkorea, Somalia och Libyen. Var sjunde kristen på vår jord, totalt 365 miljoner kristna, är utsatt för förföljelse på grund av sin tro. Det innebär att kristna är den största förföljda religiösa gruppen i världen. Siffran var 100 miljoner 2014. Det är en mycket negativ utveckling på bara tio år.

Expansionen av mycket aggressiva islamistiska extremistgrupper i länder söder om Sahara i Afrika har också lett till att det dödliga våldet mot kristna ökat kraftigt i länder som Somalia och särskilt Nigeria, som står för en stor del av detta. Under självaste julhelgen utsattes Nigerias kristna för en rad samordnade attacker där över 200 människor dödades och många, många skadades eller tvingades fly. Detta fördömdes av Europaparlamentet i en resolution förra veckan.

I Mellanöstern riskerar många kristna att tvingas bort från sina ursprungsländer där den kristna minoriteten minskat drastiskt bara under de senaste 20 åren. Det handlar om närmare 85 procent. Många lever fortsatt i utsatthet eller under väldigt svåra förhållanden i grannländer som Libanon och Turkiet. De behöver vårt och omvärldens stöd för att kunna leva i sina hemländer.

Trots denna omfattande och extrema förföljelse har frågan om religionsfrihet hittills haft en obefintlig roll i Sveriges utrikespolitik. Vi kristdemokrater har länge arbetat för att religionsfriheten ska prioriteras i svensk utrikespolitik, men intresset från den S-ledda regeringen uteblev, och vi möttes av tystnad. Med Kristdemokraterna i regering blir det nu förändring, och man prioriterar religionsfriheten.

I dagens utrikesdeklaration liksom i regeringens reformagenda för bistånd, strategi för samarbete med civilsamhälle och strategi för Sveriges globala samarbeten om mänskliga fri- och rättigheter har religionsfriheten

äntligen prioriterats med tydliga formuleringar. De handlar om att regeringen särskilt ska verka för att stärka mänskliga fri- och rättigheter såsom yttrandefrihet och religionsfrihet, främja religionsfriheten och stötta religiösa minoriteter – särskilt kristna – som utgör en speciellt förföljd religiös grupp. Vi kristdemokrater är glada över att religionsfriheten nu lyfts fram och prioriteras i utrikespolitiken till stöd för alla förföljda och utsatta människor.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag belysa några andra områden och händelser som inte är i fokus men som förtjänar att uppmärksammas.

I Myanmar har situationen försämrats avsevärt sedan militärkuppen för tre år sedan. Där är den humanitära situationen mycket allvarlig.

Armenien tog emot över 100 000 armenier som drevs ut från Nagorno-Karabach inom loppet av några dagar efter Azerbajdzjans militära attacker. De fortsätter att utgöra ett hot mot armenier.

I Kina placeras uigurer i omskolningsläger och utsätts för allvarliga övergrepp.

I Etiopien förs ett inbördeskrig i Tigray. Det har spridit sig till andra regioner och har orsakat en stor humanitär katastrof.

I dessa tider är det viktigt att Sverige fokuserar på att bekämpa förtryck och fattigdom.

(Applåder)

Anf. 136 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Jag hörde att Yusuf Aydin sa att Gudrun Brunegård kommer att hålla anförandet om biståndet, men jag kommer tyvärr inte att kunna stanna och måste därför ställa min fråga nu. Den gäller stödet till civilsamhället.

Gång efter annan säger sig regeringen prioritera biståndet till Sveriges folkrörelser, men i praktiken minskar det med varje budget. Vi hör larm efter larm från duktiga och väletablerade civilsamhällesorganisationer som svenska folket stöttat med tid och pengar i decennier.

I Sverige har det traditionellt funnits ett synsätt – som Kristdemokraterna och Miljöpartiet tydligt delat, i alla fall tidigare – att det är viktigt med ett brett civilsamhälle med stark folklig förankring. Detta gäller allt från kyrkorna till ungdomsrörelsen, bonderörelsen och miljörörelsen.

Nu vittrar detta. Det folkrörelsebistånd som tagit generationer att bygga upp rivs nu ned av regeringen i rasande fart, vilket är otroligt beklagligt. Jag skulle vilja fråga Kristdemokraterna hur de kan gå med på det.

Anf. 137 YUSUF AYDIN (KD) replik:

Fru talman! Den del som rör civilsamhället tror jag inte har förändrats över huvud taget.

Utrikesministern redogjorde i utrikesdeklarationen för att civilsamhället och dess partner kommer att fortsätta utgöra en viktig del. I de strategier och reformagendor som jag kort nämnde står det också att civilsamhället och dess viktiga roll att kanalisera en del av biståndet utgör en grundläggande del och fortsatt kommer att stödjas. Också den strategi som togs fram för bara ett par veckor sedan bekräftar detta.

Civilsamhället och dess viktiga, unika bidrag kommer alltså att få fortsatt stöd. Det kommer också att vara utifrån mycket av det arbete som

civilsamhället redan bedriver och har bedrivit på ett förtjänstfullt sätt, så man kan vara säker på att vi kommer att fortsätta stödja det.

Anf. 138 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Jag vet mycket väl vad både utrikesministern och biståndsministern säger om det här, men jag vet också vad civilsamhället säger om det. Jag ser själv neddragningar i olika bistånd.

Jag ser också hur regeringens förväntningar på civilsamhället har förändrats. Från att vara en aktör i egen kraft ska det bli mer som en uppdragstagare för regeringens politik. Det här bekymrar väldigt många.

Fredsorganisationerna har en lång och stark tradition i Sverige, och Kristdemokraterna har delat synsättet att de behöver vara en stark röst för fred och solidaritet i världen. Också deras bidrag dras nu in.

Man ser ju att det är skillnad på vad regeringen säger och vad regeringen gör. Jag skulle återigen vilja fråga när Kristdemokraterna tänker sätta ned foten och se till att det blir stopp på den här utarmningen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jacob Risberg (MP).

Anf. 139 YUSUF AYDIN (KD) replik:

Fru talman! Jag skulle säga att Kristdemokraterna har förhandlat och på ett väldigt bra sätt lyckats både försvara och stärka civilsamhällets roll i biståndspolitiken.

Det finns tydliga formuleringar i Tidöavtalet om att den del som går via civilsamhället ska öka. I den strategi som antogs för bara ett par veckor sedan befästs formuleringarna om civilsamhällets viktiga funktion och roll i utvecklingssamarbetet. Det finns inte heller den typ av begränsningar som befarades vad gäller geografi och sådant.

Regeringen kommer självklart att göra en del andra prioriteringar inom ramen för biståndspolitiken, men stödet och civilsamhällets grundläggande roll som en viktig partner i att kanalisera bistånd för att hjälpa människor i förtryck och bekämpa fattigdom kommer att fortsätta på ett starkt sätt.

(Applåder)

Anf. 140 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! I dag har kriget i Gaza pågått i 130 dagar. Det har varit dagar av förödelse och förstörelse, av förstörda liv och samhällen. Tusentals har dödats, många av dem barn, och de som överlevt riskerar nu i stället att dö av svält. Hela världen följer det praktiskt taget i direktsändning, och det är helt fasansfullt att se.

I stället för att med alla tillgängliga medel försöka få stopp på kriget och den humanitära katastrof som pågår har den svenska regeringen stoppat utbetalningarna till UNRWA, den organisation som enligt alla internationella bedömare här och nu har bäst förutsättningar att hjälpa människorna i Gaza. Nu lämnas i stället människor att dö medan omvärlden ser på.

I stället för att göra sina till intet förpliktande uttalanden borde regeringen se allvaret och tillsammans med FN och EU driva på för mer hjälp och genast återinföra stödet till UNRWA.

Under decennier har Sverige varit en röst för fred, frihet och solidaritet i världen. Det är en tydlig utrikespolitik och en robust och långsiktig plan för vårt internationella utvecklingsarbete som har tagit oss dit. Men nu är det flera delar som vittrar sönder framför våra ögon.

Den feministiska utrikes- och utvecklingspolitiken har under många år stärkt kvinnors och flickors rättigheter och möjligheter till ett liv fritt från våld och förtryck. Förutsättningarna för kvinnors egenförsörjning har stärkts, tillgång till utbildning har ökat och fler kvinnor har kunnat ta plats i maktens korridorer. Det är en politik som har byggt skolor för flickor i Afghanistan, utbildat barnmorskor i Zambia och försvarat människorättsaktivister som står upp för sin frihet mot auktoritära regimer.

Det här är jag stolt över, men det är ett arbete som den här regeringen nu håller på att rasera. Man säger att jämställdhet är ett kärnvärde i svensk utrikespolitik, men det följs inte upp i handling. Sveriges röst för jämställdhet håller på att tystna.

I skuggan av väpnade konflikter, krig och fattigdom växer också klimatkrisen och miljöförstörelsen för varje dag som går. Situationen i redan drabbade områden förvärras kraftigt när vattnet sinar och skördarna uteblir, och såväl torka som översvämningar har på många ställen blivit det nya normala.

Vi i de rika länderna i norr har orsakat utsläppen, och nu skickar vi notan till de länder som kämpar med sin utveckling. Det är en djup orättvisa som vi måste vara medvetna om och agera på.

Även det här säger regeringen är en prioritering, men ändå ser vi ingen ökning av klimatbiståndet. Vi ser inte det som ska sänka utsläppen, och vi ser inte det som ska anpassa samhällen. Om inte vi kan stå upp för en rättvis klimatomställning, vem kan då göra det?

Klimatförändringarna påverkar också möjligheten för lokala samhällen att producera mat, och mat är en mänsklig rättighet. Utan att grundläggande behov av mat och trygghet är tillgodosedda är det väldigt svårt att bygga starka samhällen som förmår lyfta sina invånare ur fattigdom. Utan tillräckligt med mat finns det väldigt lite styrka att stå upp mot förtryck och arbeta för frihet.

Regeringen säger sig vilja motverka grundorsakerna till att människor måste fly från sina hem. Ändå ser vi att man satsar allt mindre på att bygga motståndskraft i de länder där vi vet att detta är helt avgörande. I stället för att skala upp minskar man stödet till det civilsamhälle som förmår ge stöd till motståndskraftig lokal matproduktion och till dem som kämpar för mänskliga rättigheter och demokrati, såväl i Kambodja som i Guatemala.

En effektiv utvecklingspolitik måste hålla ihop. Agenda 2030 lade när den togs fram grunden för vilka globala mål som varje ledare behöver arbeta mot och var en tydlig markering att alla delar av samhället måste vara med för att nå målen, politiken såväl som civilsamhället och företagen, för om inte alla hjälps åt kommer vi att misslyckas trots att vi egentligen har verktygen.

En viktig del är att upprätthålla nivåerna i biståndet så att fler länder har möjlighet att göra sin omställning.

Jag vill också ta upp att det i grunden är bra att regeringen ser den potential som handel kan ha för utveckling och att det finns tydliga synergier med Sveriges internationella utvecklingssamarbete. Det har vi i Miljöpartiet också länge lyft fram. Men biståndet är till för att hjälpa de mest behövande ur hunger, fattigdom och förtryck. Det är inte till för att gynna svenska exportföretag.

Det senare verkar nu vara regeringens ambition. Det blir allt tydligare, särskilt i ljuset av att man motsätter sig skarpare regler för svenska och europeiska företag om att ta mer hänsyn till arbetstagares rättigheter och företagens påverkan på miljö och klimat. Det ser vi som helt oacceptabelt.

Jag vill avsluta med det jag började med, nämligen det brutala krig som nu skördar liv i Gaza. Jag vill verkligen vädja till regeringen och till varanda en av er ledamöter som representerar regeringsunderlaget att tänka om och göra det snabbt. Återinför pengarna till UNRWA! Kräv mer humanitärt tillträde och mer humanitärt bistånd, och sätt press på Israel för att få till stånd en vapenvila!

(Applåder)

I detta anförande instämde Jacob Risberg (MP).

Anf. 141 JOHN E WEINERHALL (M) replik:

Fru talman! Tack, Janine, för möjligheten att diskutera dessa viktiga frågor! Jag tror att vi är överens om en sak: Det som utspelar sig i Gaza är en fruktansvärd humanitär situation, där oskyldiga människor, inte minst kvinnor och barn, får sätta livet till efter Hamas vedervärdiga terrorattacker mot Israel den 7 oktober.

Man ska ändå komma ihåg att det alltså inte var Israel som önskade eller startade detta krig. Det var Hamas som startade kriget med sin massaker, den största massaker på judar som världen har sett sedan Förintelsen. Man ska ha detta i åtanke när vi pratar om denna fråga.

När det gäller UNRWA skulle jag vilja höra hur Janine, som har stor erfarenhet av bistandsfrågor, resonerar när det är bistandsmyndigheten Sida själv som har stoppat biståndet, som en del av de rutiner man har på myndigheten. Det är inte regeringen som har krävt en paus i utbetalningarna, utan det är trots allt Sida. Hur ser Janine på den saken?

Anf. 142 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Jag ser det som otroligt allvarligt. Oavsett om det är regeringen eller regeringens myndighet som gör en sådan här sak bidrar det till en kollektiv bestraffning som jag inte tycker att Sverige som land ska stå bakom, som princip. Självklart ska Hamas fördömas. Självklart var det inte Israel som startade detta, men det är Israel som nu fortsätter.

Vad det handlar om nu är att vi måste få stopp på dödandet av civila. Det kan vi bara åstadkomma genom ett eldupphör, en vapenvila, och genom att stöd kommer in. Och som alla som kan något om stödet i denna region och arbetet i Gaza, som ju redan före kriget var otroligt svårt, säger: Utan UNRWA:s infrastruktur för hjälpen kommer den inte fram. Frysningsen, oavsett vem som har beslutat om den, innebär alltså de facto att oskyldiga civila människor dör. Det är inte acceptabelt.

Anf. 143 JOHN E WEINERHALL (M) replik:

Fru talman! Vi kan förstås ha diskussioner om UNRWA som organisation och vad den har varit tidigare, före den 7 oktober, vad den är nu och vad dess roll kommer att vara efteråt. Det är också en otroligt viktig fråga, som vi pratar alldeles för lite om: vad som ska komma efter detta och hur vi ska bygga upp och få en långsiktig tvåstatslösning på plats så att israeler och palestinier kan leva sida vid sida i denna region.

Men det är trots allt inte bara Sida som har startat en utredning om detta utan även de flesta andra länder i Europa. EU har stoppat utbetalningarna, liksom USA. Även FN har tillsatt en utredning, vilket visar hur allvarligt detta är.

Jag skulle ändå vilja fråga: Tycker Janine Alm Ericson verkligen att regeringen ska gå in och köra över sin egen expertmyndighet på området, trots att pengarna kan hamna i händerna på terrorister?

Anf. 144 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Jag tycker naturligtvis att det vore helt oacceptabelt om svenska biståndsmedel skulle hamna i händerna på terrorister eller på något sätt stötta sådan aktivitet. Utredningen är alltså välkommen, och avskedande av dem som misstänks ha varit delaktiga i detta är naturligtvis helt rätt.

Men att frysa de utbetalningar som måste till för att hela det humanitära biståndet i Gaza ska fungera är helt oacceptabelt. Jag trodde inte att Moderaterna skulle stå bakom något sådant som en kollektiv bestraffning. Jag kanske tyvärr får tänka om.

(Applåder)

Anf. 145 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Enligt Donald Trump häromdagen får Ryssland göra vad man vill mot Natoländer som inte betalar tillräckligt för sina försvar. Detta är förstuds ett chockerande uttalande, men inte särskilt förvånande givet vem som gjorde det. Det är dock en väldigt viktig påminnelse om hur allvarstygnd den tid vi lever i är.

Donald Trumps öppna uppmaning till Ryssland att invadera fler länder efter Ukraina anknyter till en förstärkt amerikansk opinion som menar att USA betalar för mycket och dess Natoallierade satsar för lite på sina försvarsmakter. Detta stämmer på flera sätt. Europa måste betala mer för sitt eget försvar, fru talman. Natos tvåprocentskrav måste uppfyllas av fler länder.

Det är inte orimligt att anta att Donald Trump, om han vinner presidentvalet i USA i höst, också kommer att göra allt för att minska USA:s engagemang i Nato. Detta vore, för att uttrycka det milt, en katastrof för säkerheten i Europa. I grund och botten vilar Nato, liksom vår säkerhet, på USA:s militära styrka, försvarsgarantier och solidaritet.

Vi måste, menar jag, i Sverige och Europa skala upp våra försvarssatsningar. Vi måste möjliggöra en större produktion av vapen och ammunition samt mobilisera hela samhället för att öka vår beredskap och motståndskraft – oavsett Trump och de vägval USA kan tänkas göra.

Spelplanen kan ha ritats om helt och hållet redan vid årsskiftet, efter det amerikanska presidentvalet. Vi måste då, fru talman, uppriktigt fråga oss hur mycket av vårt välstånd, vår levnadsstandard och, i förlängningen,

våra liv vi är villiga att investera i vår säkerhet och frihet, om vi måste förlita oss på oss själva i Europa. Vad händer i ett läge där vi behöver lägga 5, 10, 15 eller kanske 20 procent av vårt välstånd på vårt försvar? Vad gör vi i en situation där Ryssland invaderar ett baltland, till exempel?

Ryssland har ställt om till krigsekonomi. Iran och Nordkorea har gjort det sedan länge. Steg för steg har volymerna ammunition, artilleri, drönare etcetera växt på den ryska sidan. Därtill har man en reservoar av miljoner och åter miljoner ryska män att tvinga till fronten.

Samtidigt är Europeiska unionen inte i närheten av att nå de volymer av militärt stöd till Ukraina som man utlovade i mars 2023. Självklart är vi jättetacksamma för att EU till slut häromveckan kunde komma i mål med det stora ekonomiska stödpaketet till Ukraina på 50 miljarder euro över fyra år. Men om inte produktionen av försvarsmateriel skalas upp kommer det att bli allt svårare för Ukraina att upprätthålla sina försvarslinjer och inte minst sitt luftförsvar.

För att säkra Ukrainas existens och mota tillbaka den ryska imperialismen krävs en gemensam mobilisering likt den som skedde under coronapandemin. På kort tid skedde då en massiv mobilisering för att forska fram covidvaccin, sedan producera det och därefter distribuera det i flera omgångar till alla individer. Vi måste säkra försvaret av frihet och demokrati med samma brådskande känsla.

Det går inte att tänka bort Ukraina. Det här kriget fortsätter. Den ryska invasionen fortsätter allttjämt, dag för dag, med massiv beskjutning såväl längs fronten som mot städer och samhällen runt om i hela Ukraina. Det finns, fru talman, ingen annan tänkbar väg än att fortsätta stödja Ukraina och växla upp det militära stödet – ju snabbare, desto bättre.

Vi i Sverige är, vare sig vi vill det eller ej, indragna i den större konflikt som pågår mellan världens demokratier och diktaturer. Ukrainas öde kommer att avgöra våra svenska säkerhetskalkyler och doktriner för generationer framöver. Vi får helt enkelt inte vara mentalt eller materiellt oförberedda inför de krav som nu ställs på oss.

Avslutningsvis vill jag säga att jag tillsammans med den gamle moderate politikern Gunnar Hökmark organiserar mötena på Norrmalmstorg varje måndag till stöd för Ukraina. Vi är snart uppe i hundra möten. Det hålls liknande möten utanför Ryska federationens terrorambassad på Kungsholmen i Stockholm och även på andra håll i Sverige. Vi ser på dessa möten ett enormt engagemang från det svenska civilsamhället för att både hjälpa ukrainare här i Sverige och hjälpa till i Ukraina.

Jag vill verkligen uppmana alla som lyssnar till detta anförande att söka upp organisationer som till exempel Blågula Bilén, Skicka vidare till Ukraina eller Operation Aid och donera pengar till dem.

Dessa organisationer gör enorma insatser för att få ned fordon, humanitär hjälp och medicinsk hjälp till den ukrainska befolkningen och även till den ukrainska fronten, som i dag befinner sig i en väldigt svår situation på grund av de ryska beskjutningarna och attackerna. Man kämpar heroiskt för att Ukraina ska fortsätta att existera – inte bara den ukrainska staten utan den ukrainska nationen, den ukrainska kulturen, den ukrainska identiteten och den ukrainska historien.

Även om man ska tala svenska här i kammaren säger vi därför: Slava Ukraini!

(Applåder)

Anf. 146 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Det svenska biståndet har gått till att bekämpa fattigdom och till att ge stöd för de mest utsatta i världen. Nu väljer regeringen att göra tvärtom genom att dra in det viktiga demokratibiståndet till Kambodja.

Sverige har bedrivit bistånd i Kambodja i nära 30 år, med fokus på mänskliga rättigheter och att rättsstatens principer ska respekteras, och det har varit ett framgångsrikt arbete. Det finns utvärderat.

Trots en extremt repressiv och korrupt regering står människorättsförsvare i Kambodja i större utsträckning upp för sina rättigheter och håller makthavare ansvariga. Men det internationella stödet och den internationella närvaron har varit helt avgörande för att de ska orka och våga höja sina röster.

Nu har alltså regeringen beslutat att man ska fasa ut det här biståndet. Hur kan Liberalerna försvara detta?

Anf. 147 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Jag måste bara mentalt ställa om här. Först håller jag ett anförande på sex minuter om vikten av att försvara Ukraina, och så får jag en replik angående någon specifik biståndsallokering som gäller Kambodja!

Det enda fall jag känner till då Kambodja historiskt har varit aktuellt i svensk politik var då en före detta talman, tror jag – ingen vänsterpartist men en socialdemokrat – på 1970-talet förnekade folkmordet. Det var på den tiden landet hette Kampuchea, om jag inte minns fel.

Vi liberaler skulle vilja ge hur mycket som helst i bistånd och stödja varenda demokratirörelse i världen. Vi inser också att svenskt bistånd kommer att behöva fokuseras.

Som jag ser det kommer vi framöver att göra en starkare prioritering i svenskt bistånd mot dels humanitärt stöd, dels vårt närområde. Dit hör just nu särskilt Ukraina. Detta gör att det inte bara är i Kambodja utan även på andra håll i världen som det har skett neddragningar för att vi ska kunna växla upp på andra områden.

Anf. 148 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Man får vara beredd på att få alla möjliga frågor om man ställer upp i den utrikespolitiska debatten, Fredrik Malm.

Utan det svenska stödet blir Kambodjas människorättsaktivister alltmer isolerade, och spelfältet lämnas fritt för krafter som Ryssland och Kina. Det kan ju knappast ligga i det svenska intresset.

Det handlar om att stå upp för demokratiska, mänskliga och fackliga rättigheter i en väldigt hård miljö. Det finns ett enormt behov av att stötta människor som står upp för demokratiska värden nu när demokratin är på tillbakagång i stora delar av världen. Det gäller inte bara Kambodja utan också andra delar av världen, som Somalia, Sydsudan och Afghanistan, där biståndet dras tillbaka. Varför gör ni så här om ni menar att man ska stå upp för de absolut mest utsatta människorna i världen? Det stämmer inte överens med verkligheten.

Anf. 149 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Jag kan upprepa det jag sa i mitt förra inlägg. Om det var möjligt skulle Sverige förstås öka biståndet radikalt. Vi kan tre-, fyr- eller femdubbla det.

Om jag ser ut över världen ser jag att det finns enorma orättvisor. Det finns enorma umbäranden. Det är hundratals miljoner människor som lever i en situation där de riskerar att säkerhetspolisen, oavsett om den heter GRU, KGB, Mukhabarat eller någonting annat, stövlar in i deras lägenheter och sliter människor till en fängelsecell där de torteras sönder och samman. Vi har enorma utmaningar i världen.

Men vi har också att förhålla oss till att vi ska kunna fokusera och effektivisera svenskt bistånd. Det kan också innebära att vissa satsningar omallokeras.

Jag kan inte svara på de exakta övervägandena rörande Kambodja, men jag har fullt förtroende för den här regeringens biståndspolitik.

Anf. 150 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Fru talman! Att jorden är rund utan en början och ett slut är gammal kunskap. Det som sker i en del av planeten får stora konsekvenser för det som sker i en annan.

När FN bildades var det utifrån idén om att skapa en plats där alla världens länder kan mötas för att diskutera gemensamma problem och finna gemensamma lösningar som gynnar hela mänskligheten. Behovet har definitivt inte minskat under de snart 80 år som passerat. Behovet har kanske aldrig varit större än det är just nu.

Utöver de brutaliteter som människor utsatt och utsätter andra människor för – kränkningar av mänskliga rättigheter, krig, etniska rensningar och folkmord – har vi dessutom skapat en klimatkatastrof vars konsekvenser vi bara sett början på. Klimatförändringarna ritar bokstavligt talat om världskartan. Förutom att vi behöver arbeta tillsammans för att stoppa den globala uppvärmningen skapar klimatförändringarna enorma utmaningar som vi behöver arbeta tillsammans för att möta. Den extremvärme och torka som flera länder i dag kämpar med är tyvärr bara början.

Fru talman! Östafrika är en av de regioner där klimatförändringarnas konsekvenser tydligt visar sig. Torkan leder till att boskapen dör och betesmarken försvinner. Miljontals tvingas lämna sina hem i jakten på mat och vatten. I Etiopien har torkan tillsammans med allvarliga konflikter lett till att mer än 20 miljoner människor är i akut behov av humanitärt stöd. I landet har vi under de senaste åren sett flera konflikter som fått fruktansvärda konsekvenser för civila.

Från Amhararegionen får vi återkommande rapporter om attacker på civila. I jakten på Fanosoldater genomförs räder av den etiopiska militären där civila kommer till skada och många gånger även förlorar sina liv. Genom användandet av drönare genomförs attacker som dödar barn, kvinnor och äldre. Amharafolket har även blivit förföljda på grund av sin religion och etnicitet i västra Etiopien. FN har uttryckt oro över rapporter om målmedvetet dödande av civila. Civila måste värnas. Attackerna måste upphöra, och en oberoende utredning behöver tillsättas.

Fru talman! Klimatförändringarnas konsekvenser blir särskilt brutala i länder där regeringar inte tar ansvar för sina medborgare. I Afghanistan efter talibanernas återtagande av makten har vi sett enorma konsekvenser,

inte minst för kvinnor och flickor. Att det dessutom är ett av de länder i världen som är hårdast drabbat av klimatförändringarna gör situationen katastrofal. FN flaggar för stora utmaningar när det gäller finansieringen för att möta de akuta behoven i år.

I det läget väljer regeringen att dra ned på utvecklingsanslaget till Afghanistan. Årets budget innebär en minskning på 40 procent jämfört med 2021. Samtidigt drar man även ned på stödet till FN-organ som spelar en nyckelroll i att samordna humanitära insatser i Afghanistan. Om vi ger upp om Afghanistan är decennier av arbete förlorat. Då har talibanerna verkligen vunnit.

Fru talman! I Iran kämpar människor varje dag för att uppnå drömmen om frihet och demokrati. De kämpar för att inte få sina liv begränsade av en odemokratisk regim, en regim som styr med skräck som maktmedel, inte bara för människor i Iran utan även utanför Irans gränser. Gång på gång ser vi hur Iran använder kidnappning som metod. De frihetsberövar utländska medborgare på godtyckliga grunder.

Och för den som av regimen betraktas som iransk medborgare och bedriver motstånd mot regimen finns inte bara risken att bli tagen på iransk mark. Flera gånger har Iran tagit politiska motståndare utanför landets gränser och fört dem till Iran, där de i flera fall ställts inför det oåterkalleliga dödsstraffet.

Genom sin väpnade gren Islamiska revolutionsgardet agerar den iranska regimen som en terrororganisation. Islamiska revolutionsgardet måste därför terrorlistas. En samlad riksdag var tydlig redan förra våren, och vi förväntar oss att regeringen med utrikesministern i spetsen arbetar för att EU ska terrorlista Islamiska revolutionsgardet.

Fru talman! Det som sker i en del av världen får stora konsekvenser för det som sker i en annan del. Torka och svält i ett land får konsekvenser som sprider sig över hela planeten, precis som en konflikt i ett land kan förvärra en hungerkatastrof på en helt annan kontinent.

Jorden hänger ihop, och jorden står inför enorma utmaningar. Därför måste vi värna om de institutioner där vi kan arbeta för gemensamma lösningar. FN är en medlemsorganisation, och det är vi medlemsstater som utgör FN. Det är vi som avgör vilken riktning FN ska ta. Därför måste vi alltid prioritera FN.

(Applåder)

Anf. 151 YASMINE ERIKSSON (SD):

Fru talman! Man kan konstatera att det har hänt en del på den globala arenan sedan den förra utrikespolitiska debatten hölls här i kammaren för ett år sedan. De styrande i Gaza har gått in i Israel och utfört barbariska mord och kidnappningar. Vi har problem med handelskedjor till följd av attacker mot fartyg på Röda havet. Vi har haft ett tuft år bakom oss med en hög inflation, vilket inte bara har påverkat oss utan fått till följd att miljontals människor har hamnat i fattigdom. Vi har krig i Sudan och i Nagorno-Karabach. Rysslands krig mot Ukraina pågår än i dag. Finland är med i Nato, och Sveriges ansökan till försvarsalliansen har tagit steg i rätt riktning.

Detta är såklart bara ett litet axplock av vad som har hänt runt om i världen det senaste året.

En del av den svenska utrikespolitiken kan man se genom de satsningar vi gör på internationellt bistånd. Sverigedemokraterna och regeringen aviserade redan i Tidöavtalet att biståndet behöver reformeras, och vi har nu stakat ut en ny bana för Sveriges internationella bistånd.

Det är just nu 56 miljarder som fördelas årligen, och jag vet att många ställer sig kritiska till bistånd när vi har skriande behov här hemma. Vi har människor i Sverige som är hemlösa och som lider brist på sanitet. Människor dör i vårdköer. Vi har en utbredd gängkriminalitet, och vi blir dagligen utsatta för cyberangrepp.

Det här är systemhotande och påverkar såväl individer som företag. Men ska vi trots detta vara generösa och årligen lägga 56 miljarder behöver biståndet hanteras på ett trovärdigt, transparent och säkert sätt. En reformering behövdes för att bättre spegla väljarnas vilja, för det är ändå deras röster vi är här för att representera.

Trots att våra fyra partier – regeringspartierna och Sverigedemokraterna – har en del olika ingångar i hur vi vill att biståndet ska hanteras har vi landat i en gemensam produkt som vi alla ställer oss bakom och där våra respektive partiers viljor har beaktats i olika delar.

För att få bukt med världens alla utmaningar är dock biståndet ensamt otillräckligt. Sverige är en stor biståndsgivare, men även om vi skulle lägga hela vår statsbudget på bistånd skulle det inte räckta till världens alla behov. Men det bistånd vi faktiskt ger ska gå till genomtänkta, väl avvägda insatser. Vi ska ha en ansvarsfull biståndspolitik. Skattemedel ska inte betalas ut till organisationer där vi inte kan säkerställa att pengarna går dit det var tänkt.

Det är nämligen ett faktum att det finns en hel del korruption bland organisationer. Varje år får Sveriges biståndsmyndighet in hundratals anmälningar om misstänkt korruption. Anmälningarna ökar år för år, vilket kan tolkas på två sätt: Antingen ökar korruptionen, eller så har man tagit fram bättre rapporteringsmöjligheter och visselblåsarfunktioner. Oavsett anledning är korruptionsproblematiken reell. I majoriteten av de fall som inrapporterats till Sida har man kunnat fastställa att korruption har förekommit. Det handlar om förskingring, stöld, mutor med mera.

Med detta sagt är jag glad att korruptionsbekämpning inom biståndet har en hög prioritet i dag. Jag har även förhoppningar om att den nya generaldirektören för Sida tar detta på mycket stort allvar. Inga skattemedel ska betalas ut till korrupta!

Fru talman! Det svenska biståndet ska ha fokus på transparens och effektivitet. Ett effektivt utvecklingsbistånd ska på sikt inte längre behövas. Det måste vara målsättningen.

Målsättningen ska med andra ord inte vara att betala ut så mycket medel som möjligt, utan målet måste vara att få bäst utväxling för pengarna. Biståndet ska gå till de insatser där de gör bäst och mest nytta. Vi kan, som jag tidigare har nämnt, från svenskt håll inte hjälpa hela världen, men vi ska göra det bästa vi kan med de medel vi har.

Det finns flera aktörer som mobiliserar kapital där varje satsad krona på ett projekt multipliceras många gånger om. Kreditgarantier är också ett viktigt verktyg för att möjliggöra investeringar i utvecklingsländer. Detta hjälper människor på utsatta platser att kunna starta företag, trygga en egen inkomst och samtidigt bidra till en positiv samhällsutveckling i landet eller

på orten där de är verksamma. Detta är en viktig del för att motverka fattigdom.

Fru talman! Det är ingen hemlighet att Sverigedemokraterna anser att den tidigare förda migrationspolitiken har varit ohållbar. Enträget har vi påtalat att det är oerhört ineffektivt att lägga stora resurser på de få av världens flyktingar som tagit sig till Sverige samtidigt som miljontals flyktingar fortfarande är kvar i sina närområden. Därför är det bra att vi nu har ett tak på avräkningar på biståndet för att bekosta migrationen till Sverige.

Anf. 152 OLLE THORELL (S) replik:

Fru talman! Tack, Yasmine Eriksson, för anförandet!

Jag tycker att det är förbluffande att man kan tala i sex minuter och göra en exposé över världen och viktiga händelser och lidande här och där utan att med ett ord nämna Gaza eller de snart 30 000 döda i Gaza, majoriteten av dem kvinnor och barn. Jag tycker att det är besynnerligt.

Jag skulle vilja fråga Yasmine Eriksson om den konflikt som hon målar upp mellan kvalitet på biståndet och korruptionsbekämpning kontra storlek. Det finns ju ingen åsiktsskillnad mellan ledamoten och mig eller någon annan här inne i fråga om att bistånd ska gå till det som det är avsett för, att det ska vara effektivt och att det ska ge resultat. Det finns ingen som tycker något annat. Det finns ingen som bara vill kasta ut pengar i onödan.

Det som är skillnaden är att ni vill ge lite mindre. Vore det inte klädsamt att bara erkänna det?

Anf. 153 YASMINE ERIKSSON (SD) replik:

Fru talman! Tack, Olle Thorell, för att du tar upp Gaza! Jag hann tyvärr inte göra det i mitt anförande. Den här debatten skiljer sig lite från andra debatter som vi har i riksdagens kammare i och med en hård tidsbegränsning där vi inte talar längre än våra sex minuter. Därför hann jag inte med hela mitt anförande.

Precis som Olle Thorell nämner är situationen i Gaza fruktansvärd för väldigt många människor. Från Sverigedemokraternas sida vill vi också se humanitära öppningar så att vi kan få in hjälp till Gaza. Kontrollstationerna för de lastbilar som ska in i Gaza behöver utökas och bemannas så att det som kommer in i Gaza faktiskt är humanitär hjälp och inte något som i förlängningen kan skada den ena eller andra sidan.

Anf. 154 OLLE THORELL (S) replik:

Fru talman! Det är märkligt att man, om man månar om civilbefolkningen i Gaza, stoppar bistånd till UNRWA, den biståndsorganisation som har bäst infrastruktur, störst möjligheter, flest anställda och flest faciliteter för att distribuera biståndet. Att man stoppar bistånd dit, håller inne med betalningar i panik, efter ensidiga anklagelser från Israel om att ett fåtal anställda skulle ha deltagit i Hamas vedervärdiga attacker den 7 oktober är hemskt. Detta ska undersökas grundligt, och om det är sant ska de få sparken. Men man kan inte bestraffa en hel organisation och i förlängningen miljoner civila som flyr bomber och elände i Gaza. Hur förklarar Yasmine Eriksson att man i panik stoppar utbetalningar till UNRWA?

Anf. 155 YASMINE ERIKSSON (SD) replik:

Fru talman! Det är hög tid att biståndet till UNRWA stoppas. Det har år efter år kommit in anmärkningar på hur personal från UNRWA betar sig och vilka sympatier de verkar ha.

I Olle Thorells första replik lät det som att han har exakt uppfattning om vart pengarna ska gå, effektivt och till rätt saker. Men i UNRWA är det tvärtom. Där verkar pengarna gå till fel saker. Då är det bättre att lägga pengarna på organisationer med högre trovärdighet, till exempel World Food Programme.

Anf. 156 MARGARETA CEDERFELT (M):

Fru talman! Sex minuter är inte lång tid. Därför börjar jag med att säga att jag instämmer med de moderater som har talat före mig.

Utrikespolitiken är en av statens kärnuppgifter och en angelägenhet för oss alla. För att värna de värderingar som gör Sverige till ett tryggare, säkrare och mer välmående land behövs vi alla – nu mer än på länge.

Jag är övertygad om att Rysslands anfallskrig mot Ukraina kommer att definiera svensk utrikespolitik de närmaste åren. Rysslands angrepp mot Ukraina är orättfärdigt, och det är ett flagrant brott mot FN-stadgan och folkrätten. Jag skulle vilja understryka att det är ett oacceptabelt faktum att Ryssland, en permanent medlem av FN:s säkerhetsråd, genomför en provocerad aggression mot grannlandet Ukraina.

Men det är inte bara ett krig som pågår, fru talman, utan Ryssland har också ändrat sin lagstiftning. Det är en lagstiftning som gör det illegalt att kritisera Rysslands krig, och det finns åtskilliga exempel på vad som händer de modiga personer som kritiserar Putins krig.

En av de mer namnkunniga är Vladimir Kara-Murza. Han uttalade i en intervju med CNN att Rysslands krig är fel. Två timmar senare var Vladimir Kara-Murza fängslad, och han har dömts till 25 års fängelse för landsförräderi.

En annan oppositionell är journalisten Aleksandra Skotjilenko, som kritiserat Rysslands krig gentemot Ukraina. Skotjilenko satte upp små notiser i matvaruaffärer, och för detta dömdes Skotjilenko till sju års fängelse.

De sanktioner som EU, USA och Kanada står bakom är nödvändiga och viktiga. Fler än 1 900 ryssar omfattas av sanktionerna, det vill säga deras ekonomiska tillgångar inom EU har frysts, och de är förbjudna att resa in i eller passera EU.

Det är glädjande att det finns ytterligare bra bevis på att världen står enad. Sverige tillsammans med 42 andra stater har framfört att det måste göras en utredning av krigsbrott, folkmord och brott mot mänskliga rättigheter begångna av Ryssland. ICC har hörsammat äskandet och kommer att utreda Ryssland. Sverige stöder ICC med 7 miljoner kronor till åklagar-kontoret och med ett årligt bidrag till domstolen om 30 miljoner kronor. Därtill har Sverige sekunderat tre åklagare och Polismyndigheten sex utredare. Detta visar att Sverige stöder en ordentlig utredning för att ställa Ryssland till ansvar.

Låt mig nämna en fråga som inte har varit uppe i debatten tidigare, nämligen Kinas förtryck av Tibet och den tibetanska befolkningen. Förtrycket har pågått sedan 1950-talet. Förtrycket har vidare resulterat i att

Tibet befinner sig i en omdaningsprocess. Den tibetanska autonomin är borta, och den kinesiska kontrollen har ökat.

Kinesiska myndigheter genomför en politik syftande till att assimilera den tibetanska kulturen och det tibetanska språket. Ett exempel på detta är tvångsförflyttning av tibetanska barn till internatskolor, där barnen förbjuds att prata tibetanska. De får inte heller undervisning i tibetansk kultur. FN:s människorättsrapportör kritiserade våren 2023 Peking för att tillämpa obligatoriska program för yrkesutbildning och omflyttning av arbetskraft i syfte att systematiskt hindra tibetaner i Tibet att utöva sin religion och sin kultur.

Freedom Houses undersökning visar att Tibet ligger på sista plats när det gäller respekt för politiska och medborgerliga rättigheter. Men detta beror inte på Tibet, utan detta beror på Kina.

Jag vill avsluta med att säga följande. Sverige står upp för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, men det har visat sig att allt fler länder tar mycket lätt på dessa principer. Det är inte bara Ryssland och Kina utan betydligt fler länder. Därför är det viktigt att vi här i Sverige står tillsammans med likasinnade och fortsätter att stå upp för våra fundamentala friheter och rättigheter samt fortsätter att samarbeta för respekt för mänskliga rättigheter, rättsstatens principer, folkrätten och marknadsekonomin. (Applåder)

Anf. 157 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Jag har blivit ombedd av talmannen att ta av mig min kufiyya – den sjal jag håller i min hand och lägger här på bordet – eftersom den enligt talmannen är en politisk sjal. Det är lite märkliga tider vi lever i där en sjal möter ett så stort motstånd att den inte kan bäras i kammaren. Men i samma kammare kan man skriva lagar som gör skillnad på folk. Det är en sorglig utveckling.

Jag har burit sjalen i alla rum jag har befunnit mig i till stöd för det palestinska folket. Studenter och lärare runt om i landet möter ord om att de inte får bära en kufiyya eller en palestinsk flagga eftersom de anses vara politiska. De bär dem för att visa stöd för det palestinska folket, och de bär dem för att staten Palestina har rätt att existera.

Jag går nu över till mitt anförande.

Vi har kommit till en tid då mord på barn inte är en prioritering. Detta är en tid då Israel har den bästa möjligheten att begå folkmord. Sverige har en regering som föreslår lagar som gör skillnad på människor här. Då är det lätt att förstå att det är mycket lättare att göra skillnad på människor utanför Sverige. Det räcker med att se hanteringen av kriget i Ukraina och jämföra den med hur man hanterat folkmordet i Palestina. Människoliv vägs olika av den här regeringen. Jag menar inte att förminska det som händer i Ukraina; de har vårt stöd.

Jag kan också konstatera att utrikesministern i sin deklARATION undvek att tala om staten Palestina och i stället pratade om folkmordet på palestinier som ett nytt allvarligt läge i Mellanöstern. Låt mig säga att det allvarliga läget är folkmord i Palestina och att det är Israel som begår det.

Jag tror inte att någon har missat de avskyvärda bilderna från mordandet av civila i Palestina. Många av de mördade är barn. Vi är uppe i 30 000 mördade, och 13 000 av dem är barn. Det finns också ett okänt antal mördade under rasmassorna.

Prot. 2023/24:71

14 februari

Utrikespolitisk debatt

Ministern nämnde inte ens besluten från Internationella domstolen på grund av Israels krigsbrott. Internationella domstolen menar att vi med stor sannolikhet står inför ett folkmord. Israel fick en rad punkter som de hade en månad på sig att hantera. Har de gjort det? Nej. Denna månad har i stället gett Israel respekt att fortsätta folkmordet utan att omvärlden gör ens ett minimum för att stoppa det.

Vad har Sverige gjort efter domen? Vi pratar så fint om internationell rätt som ska gälla andra länder än Israel. Var är de kraftfulla uttalandena när fördrivna palestinier bombas i sina tält i Rafah? Var är sanktionerna för att stoppa det mänskliga lidandet? Var är vapenembargot för att markera att det palestinska folket måste få mat, vatten och el?

Den Billströmska deklARATIONEN är en skam när det gäller det som sker i Palestina. Det är en skam att regeringen efter 130 dagar av mord inte har vidtagit en enda åtgärd för att pressa Israel att upphöra med sitt bestialiska agerande.

Vad menar vi från Vänsterpartiet bör göras? Några av dessa punkter har vi drivit i många år, eftersom krigsbrotten har pågått ganska länge. Vi menar att regeringen för att uppnå ett permanent eldupphör kan sätta press genom att avbryta alla samarbeten med Israel. Man kan avbryta handelsavtalet och låta Israel känna den ekonomiska pressen.

I dag riskerar svenska företag dessutom att dras ned i smutsen genom att indirekt stötta folkmord. Här vill jag vända mig till svenska företag som har försäljning eller kontor i Israel. Dra er ur! Kan inte den här regeringen visa vägen så kan ni göra det, som ni har gjort tidigare – annars kan ni vara säkra på att ni blir föremål för den bojkott som nu riktas mot företag som har intressen i Israel.

Vi behöver i synnerhet avbryta militära avtal och samarbeten. Vi ska inte ha sådana avtal med stater som begår folkmord.

Till åhörarna vill jag säga: Vi ses på demonstrationen på lördag för att stoppa folkmordet!

Jag vill också skicka en hälsning till Chile. Jag har med stor sorg sett att hundratals har dött i skogsbränderna samtidigt som några i denna kammar inte vill göra tillräckligt för klimatet eller utkräva ansvar av företag. (Applåder)

Anf. 158 JOAR FORSSELL (L) replik:

Fru talman! Jag tackar Lorena för hennes anförande.

Tidigare i dag fördömde Vänsterpartiet i talarstolen terrorattackerna den 7 oktober, då över 1 000 israeler blev mördade. När Vänsterpartiet fördömde attackerna sa man att man fördömde mördandet av civila israeler. Jag undrar om Vänsterpartiet också fördömer mördandet av de israeliska soldater som blev utsatta för terrorattacken den 7 oktober. Tycker Vänsterpartiet att det är legitimt att döda dem på det sätt som Hamas gjorde under sin terrorattack?

Anf. 159 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Fru talman! Vi som parti har, liksom många vänsterpartister personligen, fördömt händelsen den 7 oktober. Det som har saknats i den svenska debatten är en diskussion om kontexten.

Det som skedde den 7 oktober är en väldigt stor händelse. Det finns även andra händelser i den judiska historien som pekar på att de har blivit

attackerade på det här sättet, bland annat av den argentinska diktaturen. Men det finns också väldigt många händelser i den palestinska historien som visar att palestinerna kontinuerligt har blivit attackerade av Israel och att Israel inte har respekterat de överenskommelser som har funnits. Ungefär 200 palestinier har mördats varje år av prickskyttar eller på annat sätt. Det finns väldigt många palestinska barn i fängelserna och så vidare.

Vi måste börja diskutera kontexten mer för att kunna nå fred i området.

Anf. 160 JOAR FORSSELL (L) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ha ett tydligt svar, utan förbehåll, om eller men. Jag tolkar det som att Vänsterpartiet fördömer både mördandet av civila och mördandet av israeliska soldater den 7 oktober när Hamas begick sina fruktansvärda terrordåd. Jag skulle vilja höra detta tydligt från ledamoten.

Häromdagen blev en vänsterpartistisk ledamot av Sveriges riksdag utbuad när hon skulle hålla ett anförande under en pro-palestinsk demonstration och inledde med att ta avstånd från Hamas och understryka vikten av en tvåstatslösning. Jag undrar om Lorena Delgado Varas fördömer dem på demonstrationen som buade ut hennes kollega.

Anf. 161 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är intressant att ledamoten Joar har gått upp här flera gånger i dag.

Väldigt många svenska medborgare har förlorat familjemedlemmar eller nära och kära i Gaza som har blivit mördade. Den svenska regeringen har inte gjort någonting. Även svenska barn har dött i Gaza, men den svenska regeringen har inte gjort någonting.

Vi avkrävs fördömanden gång efter gång, men jag vill gärna höra Liberalernas fördömanden av staten Israels aktioner. Israel har ju mördat väldigt många oskyldiga, och Internationella domstolen har konstaterat att det rör sig om krigsbrott.

Anf. 162 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! Jag ska ge Lorena Delgado Varas en chans till att svara på den fråga som Joar Forssell ställde. Tar Lorena Delgado Varas avstånd från att en ledamot från Vänsterpartiet blev utbuad och inte fick delta i en manifestation när hon uttalade att Hamas är en terrororganisation? Vad anser Lorena Delgado Varas om detta?

Anf. 163 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Fru talman! Jag tänker att vi har analyserat det annorlunda. Det finns inget att kritisera i själva innehållet. Vänsterpartiet står för en tvåstatslösning, och vi har flera gånger fördömt Hamas attack.

Man måste dock förstå kontexten. Den svenska regeringen har inte gjort någonting för de svenska medborgarna i Gaza eller för att hjälpa dem som har nära och kära i Gaza. Vissa har förlorat hela sin släkt där.

Vi i politiken måste möta varandra mer. Nu står ni blint på Israels sida och ser inte det mänskliga lidandet i Palestina. Ni är inte villiga att fördöma den israeliska staten för de krigsbrott den begår. Israeliska staten fick en

månad på sig att visa att de inte begår folkmord, men det har de inte visat. Och ni gör ingenting.

Anf. 164 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! Utrikesminister Tobias Billström ägnade en stor del av sitt huvudanförande åt att tala om vad som är regeringens ståndpunkt.

Men jag vill höra Lorena Delgado Varas uttala att Hamas är en terrororganisation. Den 7 oktober attackerade Hamas den judiska befolkningen under en högtid och tog 200 personer i gisslan, inklusive barn. Minst 130 personer sitter fortfarande gisslan utan att ett ord har läckt ut om dem. Det är en terrororganisations verk.

Anf. 165 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Fru talman! Hamas och jag står inte på något sätt på samma sida rent ideologiskt, och jag har fördömt Hamas i demonstrationer och här i kamraren. Jag vet inte hur mycket ni vill avkräva politiker som inte håller med er politiskt.

Margareta Cederfelt är orolig för gisslan. Men hur hjälper det gisslan att man har bombat hela Gaza och mördat 30 000 civila palestinier, varav 13 000 barn? Släktingar till dem i gisslan ber ju den högerextrema israeliska regeringen att stoppa bombningarna av Gaza och rädda gisslan.

Jag vill också höra från Moderaterna att de fördömer Israels politik angående detta.

Anf. 166 KATARINA TOLGFORS (M) replik:

Fru talman! Apropå kontext, ledamoten Delgado Varas: Israel är en internationellt erkänd stat medan Hamas är en terrororganisation som på alla sätt visar att man inte bryr sig ett endaste dugg om invånarna på Gaza utan använder dem som mänskliga sköldar. Efter den 7 oktober firade Palestinaaktivister världen över, även på svenska gator, detta bestialiska övergrepp mot civila. Det var fruktansvärt. Nu vill jag höra ett tydligt fördömande av både den 7 oktober och Hamas som organisation.

Det stämmer inte att regeringen inte gör något. Innan jul gav man 150 miljoner i ett extra stödpaket, och ytterligare 69 miljoner kronor är på väg för att stötta befolkningen i Gaza.

Jag vill höra ledamoten tydligt fördöma Hamas och vad hon anser om den 7 oktober. Det finns två sidor, och som hon själv sa tidigare ska man inte ställa sig på en av dem.

Anf. 167 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Fru talman! Det var ännu ett intressant inlägg från en moderat politiker som avkräver mig ett fördömande som jag redan har gjort. Jag kommer inte att upprepa det, för jag har redan sagt det flera gånger här och många gånger tidigare.

Men jag har fortfarande inte hört Moderaterna fördöma Israels agerande. Det är 30 000 civila som har mördats, varav 13 000 barn, och barn svälter i Gaza i dag. Israeler står vid gränsen till Egypten och stoppar den lilla leveransen av mat till Gaza. Men det saknas helt fördömande av detta från Moderaterna. Det är helt okej att fördöma många andra länder men inte Israel trots att Israel enligt Internationella domstolen begår krigsbrott

Anf. 168 KATARINA TOLGFORS (M) replik:

Fru talman! Ledamoten svänger sig med ord som folkmord. Det är ganska allvarligt. Hon vill att Sverige och jag som ledamot fördömer detta. Sveriges regering och Moderaterna står bakom Israels rätt att försvara sig. Huruvida det har begåtts krigsbrott eller till och med folkmord är inte upp till oss att avgöra. Internationella domstolen kommer att titta på om detta har skett. Det ska vara proportionerligt, och det ska inte jag bedöma. Jag står dock bakom Israels rätt att försvara sig och sin befolkning. Givetvis gör jag det. Men regeringen stöder också befolkningen på Gaza humanitärt. Det finns två sidor. Men jag hör bara en sida i ledamotens uttalanden, och det tycker jag är skrämmande.

Anf. 169 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Fru talman! Det som är skrämmande är att man inte följer internationell rätt och att man står bakom denna rätt eller inte beroende på vilket land som utför brotten. Internationella domstolen konstaterade att det har begåtts krigsbrott i Palestina. Historiskt har vi också sett hur Israel gång på gång har mördat oskyldiga palestinier och till och med fängslat barn. Jag vet inte om ledamoten är medveten om detta. Gång på gång vägrar Moderaterna att fördöma detta. Jag förstår att de ekonomiska intressena är stora, men det här handlar om krigsbrott och folkmord.

Anf. 170 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Fru talman! Det har väl inte undgått någon att det är alla hjärtans dag i dag. Det passar väldigt bra, eftersom dagens debatt ger möjlighet att tala om någonting som ligger mig väldigt varmt om hjärtat – att vi mitt i alla de problem som den här debatten skildrar också ger en bit av våra hjärtan till de människor som inte har samma förutsättningar som vi.

Genom vårt svenska bistånd kan vi bidra till att förbättra förutsättningarna att ta sig ur sjukdom, fattigdom, förtryck, okunskap och utsatthet. På så sätt kan spänningar och konflikter minska, både i länder och mellan länder. Det är också ett uttryck för en djupt medmänsklig solidaritet och omsorg om våra medmänniskor. Det är en hjärtefråga även för mitt parti, Kristdemokraterna.

En stor bit av mitt hjärta finns i Afrika, efter fyra år som sjuksköterska på Tanzanias landsbygd. Dit har vi återvänt ungefär vartannat år under ett sammanlagt tidsspänn på fyrtio år.

Att ha kunnat följa ett lands utveckling under så lång tid har gett många djupa insikter, inte minst när det gäller civilsamhällets betydelse för att bygga hållbara strukturer för demokrati och utveckling samt för kvinnors och flickors rättigheter och möjligheter. Organisationerna tillför ett mer värde genom lokal närvaro och förankring och genom att de ger möjligheter för människor att själva påverka och förbättra sina levnadsvillkor.

Sverige ska bidra till ett livskraftigt och mångfasetterat civilt samhälle i utvecklingsländer. Det ger en styrka och långsiktighet när människor som har en gemensam värdegrund och delar intressefokus samverkar över landsgränser och kontinenter. Det minskar också risken för korruption, för

det uppstår en trohet mellan tros- och intressefränder som gör att man vill hushålla med resurserna för att de ska räcka till mycket.

Fru talman! Barn är ofta de som drabbas allra mest av fattigdom, krig, klimatförändringar och katastrofer. Barn omfattas av de mänskliga rättigheterna men har också egna rättigheter som måste värnas. Genom investeringar i den yngre generationen kan man genom biståndet lägga grunden till en mer långsiktig positiv utveckling i fattiga länder.

Respekten för de mänskliga fri- och rättigheterna är genomgående i regeringens politik. Jag är glad över att regeringen i upprepade sammanhang tar upp religionsfriheten och erkänner det faktum att kristna är en särskilt förföljd grupp i världen. Det är mycket oroande att ta del av rapporter om överfall mot religiösa minoriteter i Indien. Förra sommaren mördades hundratals kristna i Manipur och kyrkor brändes ned. När världen protesterade hejdades våldsvågen, men det fortsätter att komma rapporter från olika delar av landet om religiösa trakasserier riktade mot både muslimer och kristna.

Indien anses vara världens största demokrati, åtminstone den folkrikaste, och är en viktig handelspartner för oss i Sverige. Vi måste trycka på gentemot den hindunationalistiska regeringen om att de mänskliga rättigheterna gäller även för kristna och muslimer.

Klimatförändringarna slår allra hårdast mot dem som redan lever i utsatthet. Regeringens fokus på klimatbistånd är därför oerhört viktigt, och man agerar på flera fronter parallellt. Genom Swedfund och de internationella utvecklingsbankerna kan vi potentiera de svenska biståndsmedlen och stödja en grön omställning för att i stor skala få ned utsläppen i länder med stor andel fossila bränslen. I många sådana länder finns också goda förutsättningar för sol- och vindkraft.

Samtidigt behöver motståndskraften mot klimatförändringar stärkas, exempelvis genom stöd till organisationer som bidrar till klimateffektiva småjordbruk. På så sätt öppnas en väg ut ur fattigdom samtidigt som bättre odlingsmetoder gör att jorden berikas, skördarna blir bättre, marken tas till vara på ett effektivare sätt, maten räcker till fler, arbetstillfällen skapas och den lokala marknaden stärks.

Fru talman! Vi lever i en svår tid. Det demokratiska utrymmet minskar i många länder. Covid-19-pandemin kastade länder och människor tjugo år tillbaka i utvecklingen, vilket inte minst gäller flickors och kvinnors rättigheter. Miljontals flickor fick avbryta skolgången och blev bortgifta. Det ledde till fler tonårsgraviteter med ökade risker både för modern, som själv är ett barn, och det nyfödda barnet.

Klimatförändringarna leder till konflikter, brist på livsmedel och risk för att smittsamma sjukdomar sprids. Allt detta leder till att människor blir mer utsatta.

Den reformagenda som beslutades i mitten av december är viktig för att effektivisera det svenska biståndet så att det räcker till fler. Förutsättningarna konkretiseras i de olika strategier som har beslutats därefter. Det gäller strategin för demokrati och mänskliga rättigheter och civilsamhällsstrategin.

Som ett exempel på vikten av det civila samhället kan jag nämna hur civila ställde upp i Armenien när deras landsmän i höstas flydde hals över huvud från Nagorno-Karabach. Man stod vid gränsen och delade ut mat

och vatten, man ställde sina bilar till förfogande för transporter och man öppnade sina hem.

Med regeringens strategi ser jag goda möjligheter att den ambition vi har om ett effektivt och generöst bistånd i världsklass ska kunna förverkligas.

(Applåder)

Anf. 171 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Gudrun Brunegård för anförandet. Regeringen, där Kristdemokraterna ingår, säger att jämställdhet är ett kärnvärde. Att kvinnor och flickor har olika förutsättningar saknas dock helt i utrikes- och utvecklingspolitiken.

Kvinnor och flickor utsätts dels på grund av sitt kön beroende på patriarkala strukturer, dels utifrån individuella faktorer, såsom funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, trosuppfattning och ålder.

Hur arbetar Kristdemokraterna i regeringen med att integrera jämställdheten genom hela utrikespolitiken på ett sätt som beaktar individuella förutsättningar enligt ett intersektionellt perspektiv – i linje med EU:s handlingsplan för jämställdhet, som gäller för alla medlemsstater?

Anf. 172 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar Lotta Johnsson Fornarve för frågan.

Frågan om alla människors lika värde, det vill säga jämställdhet, är en av de bärande principerna både för vårt land sedan många år och decennier och för den regering vi har i dag. I de olika programmen, skrifterna, reformagendan och inte minst strategin för demokrati och mänskliga rättigheter, som ledamoten kan läsa, finns dessa frågor med.

Vi behöver arbeta med att stärka flickors och kvinnors rättigheter. Vi behöver också stärka hbtqi-personers rättigheter, möjligheter och förutsättningar, för det finns länder där människor förtrycks och förföljs för att de avviker från den gängse normen.

Anf. 173 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Gudrun Brunegård för svaret. Tyvärr saknar jag ett helhetsgrepp när det gäller jämställdhetsfrågorna. Jämställdheten ska genomsyra hela utrikes- och biståndspolitikerna, anser jag.

Det är uppenbart att regeringen har skrotat den feministiska utrikespolitiken, som har just syftet att det ska genomsyra all verksamhet. Jag vet också att den feministiska utrikespolitiken har gjort skillnad på riktigt. Nu säger regeringen i stället att jämställdheten ska beaktas där det är relevant. Jämställdheten ska alltså bara beaktas ibland och inte genomsyra all verksamhet. Det menar jag är en tillbakagång för jämställdhetsarbetet.

Om regeringen menar att jämställdheten verkligen var viktig, varför väljer man då att halvera stödet till UN Women? Och varför saknas skrivelser om hur regeringen tänker integrera jämställdheten genom hela utrikes- och biståndspolitikerna på ett sätt som beaktar individuella förutsättningar enligt ett intersektionellt perspektiv?

Anf. 174 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD) replik:

Herr talman! Det är kanske så att man läser med lite olika glasögon.

Enligt min uppfattning är dessa frågor med hela tiden, men man har tagit bort det lilla signalordet ”feministisk utrikespolitik”.

Vår upplevelse under den förra regeringen, eller de förra regeringarna rättare sagt, var kanske att det snarare hade blivit ett honnörssord som man hängde på lite här och där utan att det kanske innebar så stor skillnad.

Vi vill i stället jobba med det, men vi inser också att det kanske inte i precis vartenda sammanhang är aktuellt att hänga på jämställdhet, låt oss säga när det gäller vilka grödor som är lämpliga att plantera på vissa jordar, för att ta ett väldigt konkret exempel. Frågorna finns med där det är relevant.

Anf. 175 AZRA MURANOVIC (S) replik:

Herr talman! Du pratade om att det är alla hjärtans dag, Gudrun Brunegård, och att ditt hjärta klappar för biståndet och barnen. Det gläder mig, för det gör mitt också, speciellt för barns rättigheter. Jag tycker att det är ett jätteviktigt område där hela framtiden beror på hur vi arbetar med frågan.

Eftersom du tillhör regeringspartiet, Gudrun, vill jag fråga dig: Hur har den utrikespolitik och den biståndspolitik som regeringen bedriver just nu stämts av mot barnkonventionen?

Anf. 176 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD) replik:

Herr talman! Vi har en rad olika internationella konventioner där allting stäms av gentemot hur det korrelerar.

Det var faktiskt Kristdemokraterna som under alliansregeringen tog initiativ för att barnkonventionen skulle införlivas i svensk lag och implementeras inom alla områden, där barns rätt ska väga allra tyngst och alltid beaktas. Självfallet finns det med även i detta dokument.

Anf. 177 AZRA MURANOVIC (S) replik:

Herr talman! Det gläder mig att frågan är viktig och att initiativet togs, men jag undrar fortfarande hur man nu har stämt av biståndspolitiken, reformagendan för biståndet och den utrikespolitik som bedrivs, med tanke på att det är just barn som lider oerhört i världen i dag och att Sverige backar på många ställen.

Gudrun pratade sig varm för Tanzania, men när det gäller Mali, Burkina Faso och Sydsudan rimmar det inte riktigt med de ambitioner som Gudrun pratar om, då man drar sig undan helt och hållet där.

Anf. 178 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD) replik:

Herr talman! Tack, Azra Muranovic, för den kompletterande frågan!

I reformagendan och banan för biståndet finns barns rättigheter med redan från början. I den övergripande och inledande delen finns ett särskilt stycke som poängterar just barns utsatta position och att vi måste värna barns specifika rättigheter. Det finns alltså med redan från början i inledningen, där tonen sätts för regeringens politik.

När det gäller de länder som ledamoten nämnde är det länder där regeringen har sagt att vi drar tillbaka det bilaterala utvecklingsavtalet. Däremot

är det inget som hindrar till exempel de barnrättsorganisationer som arbetar i länderna från att fortsätta att göra det. Det globala biståndet finns ju där, och civilsamhällesagendan finns där.

Prot. 2023/24:71
14 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 179 EMMA BERGINGER (MP):

Herr talman! Vi står i en tid som definieras av krigen och det allvarliga säkerhetspolitiska läget. Det är Rysslands krig mot Ukraina, Israels krig i Gaza och det alltmer spända läget i Mellanöstern. Det är krig och väpnade konflikter i Jemen, Sudan och Demokratiska republiken Kongo och på en rad andra platser i världen, med ett oerhört humanitärt lidande som följd och med konsekvenser som sätter spår i generationer.

De som vågar prata om fred ifrågasätts och förlöjligas, men vi måste våga säga att fred är det vi strävar efter. Den fred som vi som land har åtnjutit i över 200 år är en förutsättning för de framgångar, det välstånd och den utveckling som vi har haft, och den möjlighet till utveckling som fred innebär vill vi att också andra länder i världen ska få. Samtidigt måste vi erkänna att vägen till fred ofta är långt ifrån enkel. För att en fred ska vara hållbar behöver många viktiga förutsättningar vara uppfyllda.

Att förhindra krig och att främja och bevara freden måste vara ett övergripande mål för utrikespolitiken och även att våga bygga fred efter krig. Men när övergrepp och brott mot den regelbaserade världsordning som baseras på folkrätten begås, när demokrati och mänskliga rättigheter kränks och när de diplomatiska verktygen är uttömda måste vi ha ett totalförsvar, såväl militärt som civilt, som verkar krigsavhållande och som i värsta fall kan försvara vårt land, vår befolkning och vår demokrati i krig. Att ha en god beredskap är krigsavhållande och fredsfrämjande.

Herr talman! Rysslands brutala och olagliga storskaliga anfallskrig mot Ukraina har om tio dagar pågått i två år. Det är ett fruktansvärt krig med stort lidande och många dödade och skadade. Ryssland visar stor hänsynslöshet, även mot den civila ukrainska befolkningen, och krigets lagar respekteras inte. Angriparen visar stor likgiltighet inför förlorade människoliv. Inte ens de egna soldaternas liv tillmäts något större värde utan slösas som en förbrukningsvara.

Erfarenheterna från Ukraina visar att konventionella krig om territorier fortfarande är en realitet och något som vi behöver ha en beredskap för att kunna möta. Miljöpartiet stöder att Sverige ska fortsätta att hjälpa Ukraina med såväl vapen som humanitärt bistånd och civilt och finansiellt stöd, och vi önskar att regeringen presenterar en plan för hur Sverige långsiktigt kan stötta Ukraina.

Att vi hjälper Ukraina att försvara sig mot angriparen Putin är viktigt för hela Europas säkerhet, demokrati och frihet. Det har också en avgörande betydelse för synen på folkrätten om Putins brott får löna sig, något som riskerar att påverka många konflikter världen över. Därför måste regeringen fortsatt verka för att EU håller samman i stödet till Ukraina och sätta press på USA att fortsätta att bidra.

Herr talman! Parallellt med den ryska aggressionen mot Ukraina ökar den interna repressionen i Ryssland. Det blir allt svårare för de demokratiska krafter och kämpar som inte står bakom Putins politik att visa detta öppet. Några direkta konkurrenter tillåts inte i det kommande presidentvalet.

Vi i Försvarsberedningen har i vår rapport *Allvarstid* konstaterat att Ryssland utgör ett långsiktigt hot mot europeisk och global säkerhet. Ryssland ställer om sin ekonomi mot mer av en krigsekonomi som blir fullkomligt beroende av att producera och avsätta stora mängder krigsmateriel, något som innebär en ökande risk för omvärlden.

Herr talman! Sedan Hamas fruktansvärda terroråd den 7 oktober, som med rätta har fördömts, har Israels motattacker dödat runt 30 000 människor i Gaza, varav en stor andel kvinnor och barn. Långt fler har skadats.

Bilderna av föräldrar som bär sina barns svepta kroppar, barn med sina namn skrivna på skinnet för att underlätta identifiering och den skräckslagna rösten från den sexåriga lilla flickan Hind som förgäves ber om att någon ska komma och hämta henne från den bil där hon satt fast med sina döda släktingar – allt detta vittnar om de grymma konsekvenserna av ett krig som helt saknar proportionalitet.

Dödandet av civila kan aldrig rättfärdigas. Det behövs en permanent vapenvila. Israels massiva, urskillningslösa bombningar av civilbefolkningen i Gaza kan inte på något sätt försvaras och måste upphöra.

Nu hotas palestinierna inte bara av bomberna, utan den humanitära situationen blir allt värre. Det är brist på mat, vatten, mediciner och sanitet, och mitt i detta bestämmer sig regeringen för att stoppa stödet till UNRWA på grund av uppgifterna om att ett antal medarbetare hade koppling till Hamas terrorattack. Hur oacceptabla dessa uppgifter än är kan inte hundratusentals människor straffas för vad enskilda personer har valt att göra. Regeringen måste tänka om och återuppta biståndet till UNRWA omedelbart.

Sverige borde också verka för att få till stånd en hållbar fredsprocess som leder till en rättvis tvåstatslösning och till att brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser utreds. Självfallet måste såväl gisslan som andra illegalt frihetsberövade personer som hålls av Hamas och Israel släppas.

Sverige har haft en lång och stolt tradition av att vara en aktiv aktör på den globala arenan, men sedan den SD-styrda regeringen tillträdde har den feministiska utrikespolitiken skrotats, biståndet har bantats och regeringen har valt att vända bort blicken från världen. Detta är oerhört olyckligt, för i en tid av ökande spänningar i världen behövs mer än någonsin globala aktörer som kan verka för fred och konfliktförebyggande och medla i pågående konflikter.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ulrika Westerlund (S).

Anf. 180 OLLE THORELL (S):

Herr talman! I en alltmer orolig värld spelar svenskt bistånd en viktig roll. När krig rasar och över 100 miljoner människor är på flykt, när klimatförändringarna skenar, när kvinnors rättigheter är på tillbakagång, när allt färre lever i demokratiska länder, när barns rättigheter inte erkänns och när arbetares rättigheter kränks, när den biologiska mångfalden hotas, när vatten och sanitet är undermåliga för miljoner människor samt när ojämlikheten inom och mellan länder ökar då krävs att världssamfundet kliver fram och att länder som Sverige visar vägen.

I stället ser vi hur Sveriges röst blir tystare. Enprocentsmålet för biståndet har skrotats, och den feministiska utrikespolitiken har också skrotats.

Man vänder ryggen till stora delar av världen när vi går från att vara en aktiv, progressiv och global aktör till att vara en passiv, reaktiv och regional aktör.

Fokus på att politiken ska vara samstämmig och leda till global utveckling har ersatts av snäva svenska egenintressen som ska gynnas, trots att vi vet att det för biståndet är både ineffektivt och ger sämre resultat. Svenskt bistånd håller högsta klass i världen, och vi riskerar vårt anseende nu när regeringens snäva fokus på den svenska egennytta kommer fram. Att använda just biståndet som ett verktyg för minskad migration till Sverige är ett exempel på hur perspektiven har skiftat.

Vi är också kritiska till hur Sverige nu lämnar några av världens fattigaste och mest utsatta länder. Sverige vänder ryggen mot Mali, Burkina Faso, Sydsudan och Kambodja. Då lämnar man fältet fritt för extremism, radikalisering samt rovdrift av naturresurser och människor. Dessutom ges utrymme för länder som Ryssland och Kina att fylla det vakuum som uppstår. Är det ett svenskt intresse? Nej, knappast.

Herr talman! Situationen i Palestina, särskilt i Gaza, är olidlig, apokalyptisk, katastrofal. Orden räcker knappt till. Nästan 30 000 oskyldiga civila har dödats, mest barn och kvinnor. Sverige måste agera ännu mer för att lindra nöd, se till att hjälpen når fram, att det blir eldupphör och vapenvila och att dödandet slutar. De sår som nu rivs upp hos folken i Palestina och i Israel föder hat och hämndlystnad som kan leva kvar i generationer.

Hamas fruktansvärda terrorattack den 7 oktober kan inte annat än fördömas. Terroristerna i Hamas måste bekämpas. Men ett folkrättsbrott kan aldrig motivera ett annat. Den död och förstörelse som Israel orsakat civilbefolkningen är varken rättvis, proportionerlig eller rimlig. Israel har en given rätt att försvara sig men måste följa folkrätten och krigets lagar.

Vi menar att Sverige inte gör tillräckligt i detta läge. Förra år skar man ned budgeten för bistånd till Palestina med hälften. Nu fryser man utvecklingsbistånd till grupper som arbetar mot Hamas och för demokrati och mänskliga rättigheter, och nu senast har man stoppat utbetalningar till UNRWA, lite i panik, efter att det kommit obekräftade uppgifter om att en handfull anställda av de 30 000 anställda möjligen har deltagit i Hamas attack den 7 oktober. Det är såklart hemskt och ska utredas grundligt. Men att kollektivt bestraffa palestinska civila som behöver den hjälp som bara UNRWA kan ge är skamligt. Regeringen kunde ha agerat som Norge eller Spanien och ökat biståndet i stället. Jag är mycket besviken på hur kortsiktigt och svagt regeringen har agerat i detta svåra läge.

Herr talman! Slutligen ska jag säga någonting om Kina. Det stora dramat i vår nutid är maktkampen mellan USA och Kina. Hur den avgörs kommer att påverka Sverige och alla andra länder i sekler framåt. Kina är en alltmer aktiv aktör globalt, en större militär makt och en alltmer uppenbar utmanare till den demokratiska och rättsstatsbaserade världsordning som vi vill se. Kina tar alltmer plats i internationella forum och visar sina militära muskler regionalt och globalt. Minoriteterna i Kina blir alltmer utsatta. Tibetanserna har nämnts. Uigurererna i västra Kina utsätts för etnisk rensning, och miljoner sätts i så kallade omskolningsläger. Folket i Taiwan lever i skuggan av ett Kina med alltmer auktoritärt beteende.

När Putin rubbar världsordningen genom att invadera ett oskyldigt grannland ser ledningen i Peking intresserat på och noterar noga världens respons och uthållighet.

Sverige och världssamfundet måste visa både Ryssland och Kina att vi står upp för den regelbaserade världsordningen och att vårt stöd för Ukraina är både uthålligt och tillräckligt.

Vi måste vara tydliga mot Kina i vår kritik mot brotten mot de mänskliga rättigheterna och stödja folket i Taiwan att själva få avgöra sin framtid.

Herr talman! Allra sist vill jag ta tillfället i akt att kräva ett omedelbart frisläppande av Gui Minhai men också Johan Floderus i Iran och de andra svenskarna i Iran samt Dawit Isaak. Det kräver anständigheten att jag gör. (Applåder)

Anf. 181 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Olle Thorell för hans anförande.

Olle Thorell pratade i sitt anförande bland annat om bistånd som verktyg i migrationspolitiken och att det är någonting som han är kritisk till. Han uttryckte sig på ett liknande sätt i budgetdebatten här i december. Då sa han: ”Vi är kritiska till att biståndet ska användas som verktyg för att tvinga fram större återvändande.”

Denna debatt var den 15 december förra året.

I december 2021 höll dåvarande justitie- och inrikesminister Morgan Johansson pressträff om återvändande. Då sades bland annat att bistånd bygger på respekt mellan landet som får och landet som ger. Beskedet var att Socialdemokraterna vill använda bistånd som påtryckning vid utvisningar.

Min fråga är: När ändrade Socialdemokraterna uppfattning, och framför allt varför?

Anf. 182 OLLE THORELL (S) replik:

Herr talman! Magdalena Thuressons frenesi att leta i socialdemokratiska pressträffar för att hitta inkonsekvens i våra budskap gläder mig. Jag tror inte att Morgan Johansson sa ordagrant att biståndet ska användas som verktyg för ökad återvandring. Däremot vet jag att vi hade samtal med till exempel regimen i Afghanistan innan talibanerna tog över – regering till regering – om ett återtagandeavtal gällande deras medborgare. I dessa samtal talades det om alla relationer som man har mellan två länder. Där är biståndet en sak. Lagar, utlämningar och återvändande är en annan. Detta har vi haft som samtalsämnen. Men vi har inte som utgångspunkt för biståndspolitikerna att den ska tjäna som ett verktyg för ökat återvändande. Det finns inte på kartan för oss.

Anf. 183 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Socialdemokraterna på ganska många områden säger en sak och gör en annan. Det är inte helt enkelt att förstå. Beskedet från Olle Thorell i talarstolen är tydligt. Men det senaste inlägget är inte helt tydligt. Tycker Socialdemokraterna att det är rimligt att använda detta verktyg också för att pröva förutsättningarna för att få till ett bättre återvändande? Annars är det väldigt orimligt. De säger att de vill använda biståndet på ett sätt men gör inte det. Detta känner man igen från många politikområden. De säger att de vill vända på många stenar. Men sedan är de inte beredda att vända på så många stenar i alla fall.

Jag kan bara konstatera att om Socialdemokraterna inte är beredda att ens pröva detta då ser de inte heller de stora problem som Sverige har haft och som Sverige har när det gäller att ett nej inte alltid har varit ett nej.

Prot. 2023/24:71
14 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 184 OLLE THORELL (S) replik:

Herr talman! Vi socialdemokrater tycker inte att biståndet ska användas som en hävstång – ett verktyg – för ökad återvandring från Sverige till andra länder. Däremot tycker vi förstås att internationell lag och folkrätten ska gälla. Om du inte har rätt att uppehålla dig i ett land ska du återvända till ditt ursprungsland, och stater har ett ansvar att uppfylla folkrätten som den internationella lag den är en del av.

I detta ingår att man pratar med länder, men att hota med att skära ned på biståndet – som ju inte går till stater och regeringar utan till civilsamhällesorganisationer, MR-aktivister och kvinnoorganisationer som ofta arbetar *mot* regeringar – hjälper ju inte återvandringen över huvud taget. Det är det vi tycker är så bakvänt med att regeringen försöker använda detta som ett verktyg: Det är ju inte ens ett verktyg som går att använda.

Anf. 185 KATARINA TOLGFORS (M) replik:

Herr talman! Ledamoten Thorell pratar om att Sverige historiskt har varit en stor bidragsgivare i världen. Det kommer Sverige att fortsätta vara även med reformagendan. Vi kommer att göra andra prioriteringar, men vi kommer att fortsätta att ha ett starkt engagemang i världen.

Behovet är oändligt i världen; det vet ledamoten Thorell, som har varit med i dessa sammanhang längre än vad jag har. Samtidigt är budgeten begränsad. Även oppositionen föreslog en minskad budget för biståndet i sin skuggbudget. Jag skulle därför gärna vilja höra vilka prioriteringar ledamoten Thorell och Socialdemokraterna skulle göra med den minskade budget som alltså även de har att arbeta med. Skulle du kunna ge några konkreta förslag, Olle Thorell? Vad är det som skulle försvinna?

Anf. 186 OLLE THORELL (S) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Katarina Tolgfors! Jag skulle kunna ge hundra exempel, men jag har bara 56 sekunders talartid kvar.

Jag skulle säga så här: Precis därför att behoven är oändliga är det viktigt att stå fast vid enprocentsmålet. Det kommer alltid att finnas vällovliga syften att ge bistånd till, men enprocentsmålet utgör ju också en gräns. Det kommer aldrig att finnas pengar till allt gott man skulle vilja göra i världen, och det gör det inte heller med det 56-miljarderstak som ni har satt, Katarina Tolgfors.

Skillnaden oss emellan är ju inte att vi ensamma vill göra gott i världen, för det vill säkert Katarina Tolgfors och alla moderater också. Skillnaden är att ni vill göra det för lite mindre pengar. Ni är lite mindre generösa med vår bruttonationalinkomst än vad vi är. Vi tycker att 1 procent är ett anständigt och rimligt mål, och vi kommer att skyndsamt återgå till det när vi får tillbaka makten. Men ni tycker, tillsammans med Sverigedemokraterna, att biståndet ska vara lite mindre.

Anf. 187 KATARINA TOLGFORS (M) replik:

Herr talman! Ja, liksom oppositionen minskar vi biståndet. Vi går ifrån enprocentsmålet och har en budget om 56 miljarder under tre år. Det är väldigt mycket pengar; det är lika mycket pengar som försvarsbudgeten låg på under många år. Den blir dock högre nu.

Det handlar inte alltid bara om vilken pott pengar man har utan om hur man använder pengarna – vilken styrning man har, vilken effektivitet man har i de uppdrag och insatser som ska utföras och vart pengarna riktas. Hade jag fått önska, herr talman, hade jag kanske också velat ha oändligt mycket mer pengar till att hjälpa fattiga i världen, skapa utveckling och se till att fler människor får leva i frihet och demokrati. Men man måste prioritera, och därför ställer jag frågan igen: Skulle ledamoten Thorell kunna ge två tre konkreta exempel på vad som skulle vara prioriterat? Kanske kan han då även berätta vad som inte skulle rymmas, i och med att allting inte kan finnas med.

Anf. 188 OLLE THORELL (S) replik:

Herr talman! Jag ska nämna tre snabba saker vi skulle prioritera. För det första skulle vi återupprätta stödet till UNRWA omedelbart. För det andra skulle vi ta fram en stege för återgång till enprocentsnivån. För det tredje skulle vi återställa bidragen till UN Women, vilka har halverats under den här regeringen. Det var tre snabba saker.

Det är intressant, detta med enprocentsmålet. Moderaterna kritiserar enprocentsmålet för biståndet och säger att vi inte bara kan ha ett utbetalningsmål utan måste titta på kvaliteten – men när det gäller försvaret är det annorlunda. Det är ingen försvarspolitiker som säger att det viktigaste inte är hur mycket pengar vi lägger på försvaret utan att det viktiga är hur effektiva kanonerna är och hur väl vi använder pengarna. Hur stora overheadkostnaderna är och hur mycket som försvinner i byråkrati hör man minsann inte från moderat håll när det gäller försvarsutgifter, utan det hör man konstigt nog bara när det gäller biståndet.

Det är dock bara en ursäkt eftersom man inte vill säga: Vi vill ge lite mindre till världens fattiga.

(Applåder)

Anf. 189 RASMUS GIERTZ (SD):

Herr talman! Den 7 oktober genomförde den islamistiska terrorsekten Hamas en grym och omänsklig attack riktad primärt mot civila mål i Israel. Vi har bevittnat fruktansvärda bilder på mördade civila – kvinnor och barn. Vi har sett hur kvinnor och barn slaktades, våldtogs och kidnappades.

Som man kan förvänta sig från en demokratisk stat med ett folkförankrat försvar har Israel svarat militärt utifrån försiktighetsprincipen, för att undvika civila förluster. Israel har både en plikt, en rätt och en skyldighet att trygga sin befolkning, sitt territorium och sin existens och försäkra sig om att något liknande inte sker igen. Hamas måste oskadliggöras, och stödet till Israels militära operationer är för Sverigedemokraterna en självklarhet.

Herr talman! Den humanitära situationen i Gaza är samtidigt mycket allvarlig. Vi ser ett stort lidande för civila på grund av kriget men också på grund av Hamas råhet och likgiltighet inför civila. Alla civila offer är en tragedi.

Israel har vidtagit långtgående åtgärder för att skydda civila i Gaza. Israel har varnat civila Gazabor, lämnat utrymme för evakuering och tydligt deklarerat att man har för avsikt att attackera militära mål. Hamas feiga strategi att gömma sig bakom civilbefolkningen och helt gå emot fundamenten i internationell folkrätt har dock gjort att civila har fallit offer. Det är en tragisk omständighet, oavsett sida i konflikten, och något som ska undvikas.

Det är helt fundamentalt att det starka stöd vi har sett för Israel fortsätter och att alla demokratiska krafter sluter upp bakom Israels rätt till självförsvar. Svaret behöver vara kraftfullt och tydligt, och Hamas behöver krossas i grunden. Vi har också fullt förtroende för att Israel har både vilja och kapacitet att göra detta.

Herr talman! Det är motbjudande att se hur Hamas bestialiska attack mot civila firades här hemma på svenska gator. Människor som tillåtits att flytta till vårt land gick alltså ut och firade att civila israeler utsattes för mord, våldtäkter och kidnappningar. Det är människor som aldrig borde ha tillåtits komma hit och som inte har i Sverige att göra. Islamism och antisemitism har ingen plats i Sverige och behöver bekämpas med samhällets fulla kraft.

Herr talman! Sverigedemokraterna har under lång tid sett med oro på hur FN-organet UNRWA har bedrivit sitt arbete. Det finns åtskilliga exempel på terrorpropaganda och antisemitism i skolböcker, och dess samöre med terrorsekten Hamas är väldokumenterat.

Sedan avslöjanden om att anställda hos UNRWA deltagit i det fruktansvärda terrorattentatet mot Israel den 7 oktober har Sverige liksom andra länder valt att pausa biståndet till UNRWA, något som Sverigedemokraterna såklart välkomnar. För bara några dagar sedan hävdade också IDF att man hittat Hamastunnlar under UNRWA:s högkvarter.

Det är inte heller rimligt att FN har ett alldeles eget organ för palestinska flyktingar när andra FN-organisationer, till exempel FN:s huvudsakliga flyktingorgan UNHCR, kan omhänderta frågan.

Herr talman! Sverigedemokraterna har under lång tid verkat för att återkalla erkännandet av Palestina och flytta den svenska ambassaden till Jerusalem. Det hastiga erkännande av Palestina som den förra, socialdemokratiskt ledda, regeringen drev igenom var ett förhastat och felaktigt beslut. Det kan inte heller ses som representativt för Sverige, eftersom den dåvarande regeringen saknade riksdagsmajoritet. Beslutet saknade även folkrättslig grund. Det finns nu inget som tyder på att vi kommer att se en långsiktigt fungerande regering. Det var fel beslut då, och det har visat sig vara fel beslut även i dag.

Herr talman! Situationen i regionen är mycket allvarlig. Hamas terrorattacker måste reservationslöst fördömas. Civila måste skyddas. Humanitär hjälp måste säkerställas. Eskalering måste undvikas. Vi får inte tappa fokus på en förhandlad tvåstatslösning där Israel och Palestina kan samexistera. En tvåstatslösning är och förblir den enda hållbara vägen mot en långsiktigt hållbar fred.

(Applåder)

Anf. 190 JOHAN BÜSER (S) replik:

Herr talman! Det är välkommet att ledamoten Giertz tar starkt avstånd från terrorism och från antisemitism. Det är någonting som vi socialdemokrater också gör.

Men sedan går ledamoten Giertz in på stödet till UNRWA. Vi tycker att det är otroligt beklagligt att man från regeringen och dess stödparti, Sverigedemokraterna, drar ned så kraftigt på stödet till den myndighet som kan hjälpa kvinnor, barn och civilbefolkning på plats. Ledamoten Giertz sa i talarstolen att det är väldokumenterat vilka samrören UNRWA har med Hamas. Jag vill gärna att ledamoten Giertz redogör för vilka exempel han har på att det är väldokumenterat att UNRWA har tydliga kopplingar till Hamas.

Anf. 191 RASMUS GIERTZ (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten Johan Büser för frågan. För Sverigedemokraternas del är det självklart att det svenska biståndet till UNRWA nu ska pausas. Sedan får vi se vad det leder fram till när respektive utredning har färdigställts. Men den här typen av kopplingar hos UNRWA har uppmärksammats under lång tid, inte bara den senaste tiden. Vi har under väldigt lång tid sett hur antisemitism spridits av UNRWA och tagit sig in i skolböcker och annat och hur man har spridit antisemitisk propaganda. Jag skulle vilja höra från ledamoten om han tar avstånd från denna typ av verksamhet, som UNRWA också har bedrivit.

Anf. 192 JOHAN BÜSER (S) replik:

Herr talman! UNRWA är FN:s organ för att hjälpa flyktingar i Palestina. Det är det organ som kan leverera mat och nödhjälp till alla de nödlidande i den extremt svåra humanitära situation som för närvarande råder på Gaza.

Jag noterar att jag fick flytande exempel. Jag fick inga konkreta exempel. Jag tycker att vi ska vara försiktiga med vilka ord vi använder i kamraren när det handlar om människor. Tusentals kvinnor och barn har dött i den här konflikten. Vi har hittat 12 misstänkta personer inom UNRWA bland 30 000 anställda. Vilket tycker egentligen ledamoten Giertz är värst – är det att vi har hittat dessa 12 anställda bland 30 000, eller är det att kvinnor och barn dör? Vem ska göra det här arbetet när regeringen drar in på de just nu mest nödlidande i hela världen? Svara på det!

Anf. 193 RASMUS GIERTZ (SD) replik:

Herr talman! Samtidigt har biståndet som ska hjälpa palestinska flyktingar i Gaza ökat genom andra områden.

UNRWA misstänks för att ha haft anställda som deltagit i Hamas grymma terrorattack. Samtidigt har UNRWA djupgående problem med antisemitism. För mig är det självklart att det inte ska gå några svenska skattemedel till en sådan organisation.

Jag noterade att Johan Büser hade svårt att fördöma den här typen av antisemitisk verksamhet från UNRWA. Jag skulle vilja höra om Johan Büser har för avsikt att göra det.

Anf. 194 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V):

Herr talman! Dödssiffrorna i Gaza fortsätter att öka och överstiger nu 28 000. Av de döda är 70 procent kvinnor och barn. Världens största utomhusfängelse har blivit till världens största begravningsplats. Det humanitära läget är så akut att mer än en halv miljon människor hotas av svält. På sjukhusen utför läkare amputationer på barn och kejsarsnitt på kvinnor utan bedövning.

Förra veckan uppgav FN:s generalsekreterare att endast 10 av 61 planerade konvojer med humanitär hjälp nådde norra Gaza under januari månad, detta trots att Internationella domstolen beordrat Israel att vidta alla åtgärder för att förhindra folkmord. Detta inkluderar bland annat att säkerställa tillförseln av humanitär hjälp till Gaza.

Herr talman! Vi har alla sett bilderna från Rafah efter helgens bombningar. Det är ett nytt Guernica som har spelats upp framför våra ögon. Krigets lagar bygger på proportionalitet, men det skoningslösa bombande av civila som vi ser är långt ifrån proportionerligt. Det är ett krigsbrott. De ansvariga måste ställas till svars, och Sverige måste genast avbryta alla militära samarbeten med Israel. Det är hög tid att regeringen agerar och i ord och handling ökar pressen på att Israel efterföljer beslutet från Internationella domstolen. Det är dags att regeringen fördömer Israels terrorbombningar av civila i samma hårda ordalag som vi alla här i dag har fördömt Hamas bestialiska attack den 7 oktober. Det är dags att regeringen kräver ett omedelbart och permanent eldupphör i Gaza.

(Applåder)

Anf. 195 LINNÉA WICKMAN (S):

Herr talman! Världen är på väg in i en tidsålder av kaos, sa FN:s generalsekreterare António Guterres nyligen. Auktoritära regimer ökar sin makt. Konflikter och motsättningar förstärks. Respekten för internationell rätt urholkas. Flickors och kvinnors liksom minoriteters rättigheter utsätts för en pushback. Arbetstagare attackeras eller till och med mördas på grund av fackligt engagemang för mänskliga rättigheter i arbetslivet.

Allt detta är en del av en demokratisk tillbakagång. Det blir allt svårare att nå de globala Agenda 2030-målen, som världens länder kommit överens om, och klimatkrisen tilltar. Samtidigt är vårt lands säkerhetspolitiska läge det allvarligaste sedan andra världskriget, med ett krig på vår kontinent. Rysslands orättfärdiga krig i Ukraina går snart in på sitt tredje år.

Herr talman! Det som ger mig hopp i en så mörk tid är att få möta de modiga och engagerade kvinnor och kvinnorrättsförfvarare runt om i världen som lokalt, ofta med starkt motstånd från mycket konservativa krafter, arbetar för att konkret förbättra livsvillkoren för flickor och kvinnor i en svår miljö. Det är UNFPA:s ”safe spaces”, som möjliggör trygga zoner för att stärka egenmakten för flickor i Zambia, ett land där en av tre flickor får barn innan de fyllt 18 år. Det är de kvinnoorganisationer som i Armenien stöder kvinnor på flykt från Nagorno-Karabach och som står upp för aborträtten och tillgången till preventivmedel. Det är det kvinnokooperativ på Västbanken i Palestina som jag besökte för drygt ett år sedan och som med sitt jordbrukskooperativ stärkt de ekonomiska villkoren och den politiska makten för kvinnorna i sin by. Dessa kvinnor är avgörande för att steg för steg göra världen bättre.

Herr talman! Enligt en rapport från Kvinna till Kvinna har 75 procent av världens kvinnorrättsförsvarare utsatts för hot och hat, och var fjärde har utsatts för dödshot. Det har främst kommit från högerextrema och antifeministiska rörelser, men också allt oftare från de utsattas egna regeringar.

Vi kan också se hur kvinnor och barn drabbas hårdast av krig och konflikter. Kvinnor och barn är i majoritet av dem som dödats i kriget mellan Hamas och Israel. Vi ser också hur sexuellt våld används som en del av krigföringen från terrorgrupper som Hamas eller skurkstater som Ryssland.

Att vara flicka och kvinna är fortfarande i många delar av världen förknäpplad med förtryck, våld, övergrepp, kränkta mänskliga rättigheter och inte sällan att du mördas. Det innebär också ofta att du utestängs från fredsprocesser och inte ses som en aktör i din egen rätt.

Det är mot den bakgrunden vi ska påminna oss om att regeringen avskaffat den feministiska utrikespolitiken. Trots orden om att jämställdhet fortsatt ska prioriteras i utrikes- och biståndspolitiken ser vi nu början på en annan riktning.

Sveriges stöd till UN Women har halverats. Vi såg också hur stödet till UNFPA som arbetar med sexuell och reproduktiv hälsa skars ned under förra året och ligger kvar på en lägre nivå än tidigare. Inte heller ett enda nytt uppdrag gav regeringen till Sida i sitt regleringsbrev kopplat till jämställdhet, förutom ett rapporteringsuppdrag om agendan för kvinnor, fred och säkerhet.

Jag undrar förstås: Hur motiverar regeringen detta? Vilka konsekvensanalyser ligger till grund för dessa beslut? Hur anser regeringen att den förda politiken bidrar till en bättre värld för flickor och kvinnor?

Herr talman! Världens länder har nu åtta år på sig att nå de globala målen. Men den senaste uppföljningsrapporten visar att vi kommit längre ifrån att nå de flesta av de 17 målen, inte närmare. Här vet vi att den globala pandemin gjorde stor skada. Men vi är också skyldiga att samla oss för att vi ska kunna utrota den extrema fattigdomen, minimera klimatkrisen, bekämpa ojämlikhet och främja fred.

Detta är andra året i rad där Agenda 2030 inte ens nämns i utrikesdeklarationen. Svenska myndigheter ska inte längre rapportera hur de arbetar med Agenda 2030. Agenda 2030 har helt enkelt börjat försvinna och spelar en väldigt undanskymd roll i både utrikes- och inrikespolitiken.

År 2023 blev det varmaste året som någonsin har uppmätts. I takt med att klimatförändringarna förvärras blir konsekvenserna allt tydligare. Det är stigande havsnivåer, översvämningar och torka som blir vanligare och som underblåser ekonomiska, politiska och sociala spänningar. Av dem som tvingas lämna sina hem på grund av klimatförändringar är 80 procent kvinnor. Så även på detta område kan vi se att de hårdast drabbade är kvinnor och barn i de mest sårbara och utsatta länderna.

Något som är avgörande här och som regeringen säger sig prioritera är ett effektiviserat och utökat klimatbistånd. På COP 28 gav Sverige till skillnad från länder som Danmark, Norge, Storbritannien och Tyskland inte något besked om Sverige kommer att bidra till fonden för klimatrelaterade skador och förluster. Även på detta område är det nu upp till bevis för regeringen att helt enkelt följa upp de ord som den uttalar med en konkret politik.

Herr talman! Sällan har behovet av framtidstro och en stark, tydlig och pålitlig svensk röst i världen varit så viktigt. När FN:s generalsekreterare varnar för en tidsålder av kaos måste alla politiska ledare stå upp för en regelbaserad världsordning och internationell rätt, och de måste stödja de människor och organisationer som lokalt gör motstånd mot auktoritära krafter.

(Applåder)

Anf. 196 BJÖRN SÖDER (SD):

Herr talman! Låt mig börja med ett citat: "Det är möjligt att konstruera helt främmande framtidsscenarioer för Rysslands utveckling. Det kan varken uteslutas att reformpolitiken återkommer, att utvecklingen fortsätter i samma utveckling eller att sönderfallet accelererar. Det kan heller inte uteslutas att den politiska ledningen ersätts av rödbruna krafter med politiska ambitioner som hotar vårt närområde eller kanske hela omvärlden.

Osäkerheten är stor. Ett nerrustat försvar tar årtal att bygga upp igen – den tiden har vi kanske inte den dagen det politiska läget förändras. Vår försäkring heter: Svenskt Försvar!"

Citatet är från 1999 ur en artikel jag skrev i vårt partis ungdomsbulletin. Jag kan konstatera att jag som tjuugoåring kunde göra bättre analyser då än vad företrädarna i denna kammare kunde göra.

När vi 2008 verkligen kunde se vart Ryssland var på väg, genom invasionen av Georgien, satt man fortfarande och sov i denna kammare.

När vi efter riksdagsinträdet 2010 stod i denna talarstol och varnade för vad som eventuellt skulle hända om vi inte rustade vårt försvar satt man inte bara och sov utan man näst intill hånade oss och kallade det svenska försvaret för ett särintresse.

Först efter invasionen och annekteringen av Krim började övriga partier så smått att vakna. Men det gick långsamt. Inte ens efter den fullskaliga invasionen av Ukraina insåg vissa här inne att man när verkligheten förändras och säkerhetsordningar fullständigt satts ur spel måste våga tänka om och rita om kartan efter den nya terrängen.

Trots det satt dåvarande försvarsminister Peter Hultqvist i Sveriges Television, två veckor efter invasionen, och meddelade att han inte hade ändrat uppfattning om ett svenskt medlemskap i Nato. Det säger ytterligare en del om analysförmågan hos dem som tidigare har styrt det här landet.

Herr talman! Ukraina utgör i dag vår främsta frontlinje mot den ryska aggressionen. Det är därför så viktigt att vi fortsätter att ge vårt stöd till landet. Det finns varken tid eller utrymme att svikta i stödet. Det är glädjande att det i dag finns en så bred politisk uppslutning kring detta här i riksdagen. Tyvärr gäller det inte alla andra EU-länder. Vi kan se hur Ungern vacklar, och inte minst Slovakien nya socialdemokratiska regering under Ficos ledning har antagit en mer prorysk hållning.

Men det är inte bara det som oroar. Samtidigt som EU i sin helhet säger sig stå bakom Ukraina har man avtal med och finansierar en regim som sänder soldater för att kriga och strida för Rysslands räkning mot Ukraina. Det så kallade politiska dialog- och samarbetsavtalet, PDCA, med den kubanska kommunistregimen visar hyckleriet i EU.

EU finansierar också 80 projekt på Kuba till ett värde av 155 miljoner euro. Det är projekt som i högsta grad gynnar regimen. Här har den svenska regeringen, efter påtryckningar från SD, sagt att man vill se över avtalet.

Men för det krävs att fler länders regeringar ansluter sig till en sådan översyn. Vi kommer att fortsätta att ligga på för att få bort detta skamliga avtal mellan EU och Kubas kommunistregim.

Herr talman! Vi får inte heller glömma bort andra konflikter som sker i skuggan av kriget i Ukraina. Stora delar av Georgien är fortfarande ockuperat av Ryssland. I Nagorno-Karabach har Azerbajdzjan utfört etnisk rensning av armenier. Det är 120 000 människor som har tvingats på flykt, och landet fortsätter att provocera mot sin granne i väst.

Azerbajdzjan fortsätter att bryta avtalet från 2020, begå krigsbrott och övergrepp mot mänskliga rättigheter, och man vägrar att delta i fredsförhandlingar. Här borde världssamfundet som första steg införa sanktioner mot enskilda regimföreträdare som står bakom Azerbajdzjans agerande. Jag har lyft frågan med utrikesministern, som inte avfärdar sådan åtgärd men i vanlig ordning hukar bakom övriga EU. I EU vet vi hur framgångsrikt Azerbajdzjan med sin kaviardiplomati har varit på att köpa sitt stöd.

I skuggan av Ukrainakriget ser vi också hur Kommunistkina tar tillfället i akt och utökar sina kränkningar och provokationer mot det demokratiska Taiwan. Här är det också viktigt att Sverige, liksom resten av världen, står upp för ett självständigt Taiwan.

Herr talman! En konflikt som inte har hamnat i skuggan av kriget i Ukraina är det som händer i Israel. Här måste omvärlden vara tydlig i sitt stöd för Israels rätt att försvara sitt land och sitt folk. Efter den avskyvärda terrorattacken den 7 oktober i fjol, där terrororganisationen Hamas slaktade tusentals israeler, har jag full förståelse för att Israel nu med full kraft ser till att avlägsna dessa terrorister från jordens yta.

Men samtidigt, herr talman, blir jag direkt illamående av att se hur det finns människor i vårt land som kommit hit och tagit del av vår gästfrihet som på våra gator hyllar Hamas och firar slakten av israeler. Det bör vara slut på vår gästfrihet för dessa människor, och de bör ha en enkelbiljett tillbaka till Gaza. De som hyllar terrorism har inte i Sverige att göra.

I dessa så kallade Mellotider gör det mig också illamående att se hur den svenska kultureliten nu försöker stoppa Israels medverkan på Melodifestivalen. Jag hade förväntat mig att i alla fall några på den lista man upprättat hade mer ryggrad än en amöba. Men det är för mycket att hoppas på. Skamligt är det i varje fall, och de artister som undertecknat den listan borde skämmas!

Herr talman! I dag ser vi hur konflikter ute i världen flyttas till vårt land och hur det påverkar dem som bor här. Konflikten mellan Israel och Hamas har fått direkta konsekvenser för judarna i Sverige. Den omfattande massinvandring som skett till Sverige under de senaste decennierna av personer som nu går på våra gator och torg och hyllar terrorism och slakt har fått följderna att judar i Sverige är otryggare än någonsin. De tvingas gömma sina attribut och dölja att de är judar.

Men i Sverige ska en jude kunna bära sin kippa på huvudet och sin davidsstjärna runt halsen utan att riskera att bli utsatt för trakasserier eller något ännu värre. Låt oss tillsammans se till att i stället avlägsna dem som står för våld och hyllande av extremism. De har inget i vårt land att göra.

Herr talman! Det finns mycket att säga om utrikespolitiken, och tiden är knapp. Jag vill bara avslutningsvis säga att det är ett mycket bra agerande från regeringens sida att man nu fryser utbetalningarna till UNRWA

– en organisation som gång efter annan har ertappats med att sprida judehat, samarbeta med terrororganisationen Hamas och uppvigla till våld.
(Applåder)

Prot. 2023/24:71
14 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 197 JOHN E WEINERHALL (M):

Herr talman! Världen är en oroligare plats än den har varit sedan andra världskriget. Vi lever i en mycket allvarsam tid. På vår egen kontinent rasar det fullskaliga anfallskriget från Ryssland mot Ukraina sedan två år.

Samtidigt som kriget rasar i Europa tornar mörka moln upp sig i andra delar av vår värld. Det är krig i Mellanöstern, den civila sjöfarten hotas i Röda havet och på än fler platser ser vi konflikter, oro och risk för krig och mänskligt lidande. Därför skulle jag också vilja tillåta mig att göra en mer fjärran utblick i dag.

Den världsordning som världen sedan kalla kriget har vant sig vid ställs på sin spets när vi nu ser auktoritära stater utmana den gång på gång. Det gäller Ryssland, det kommunistiska Fastlandskina, Iran, Venezuela och Nordkorea för att nämna några. De är alla auktoritära stater med tydliga maktambitioner såväl ekonomiskt som militärt. För att möta hotet från dessa krävs ett enat och samlat Europa med en stark transatlantisk länk. Det är avgörande för att upprätthålla den regelbaserade världsordning vi litar till.

Samtidigt, herr talman, är det viktigt att Europa stärker sin självständighet. Många europeiska länder har under alldeles för lång tid åkt snål-skjuts på och förlitat sig för mycket på Amerika. Det är därför bra och välkommet att de flesta europeiska länder nu stärker sitt försvar och bidrar till att vi tillsammans kan försvara oss mot de hot som finns omkring oss.

Vid sidan av Ryssland är Kina det största långsiktiga säkerhetshotet mot den världsordning vi värnar, och ett Kina som är på offensiven kräver allas vår vaksamhet. Det kinesiska agerandet i Sydkinesiska sjön med dess anspråk på i princip hela bihavet och landets annekteringar av ögrupper där väcker stor oro. Pekings niostreckspolicy saknar juridisk grund och inkräktar på grannländernas territorialvatten. Härtill kommer också Kinas påtryckningar och återkommande hot mot Taiwan.

Passagera i Sydkinesiska sjön är oerhört viktiga för världshandeln. Hälften av världens båtlast går där. Dessutom uppskattas det att det finns stora naturtillgångar i form av olja och gas i området, och jag behöver inte ens nämna betydelsen av tillgången till halvledare. Det finns alltså stora såväl ekonomiska som säkerhetspolitiska aspekter som spelar in i regionen.

Vad gäller Kina handlar det delvis om landets minoriteter, såsom tibetanerna i det nu icke-autonoma Tibet och uigurerna i Xinjiang, där Kina gör sig skyldigt till kulturellt folkmord, miljöförstöring och förtryck av individuella rättigheter. Men det är inte bara etniska minoriteter som är hårt ansatta av kulturell och religiös förföljelse, utan det gäller också i stort i hela Kina. Den politiska friheten är i det närmaste helt kringskuren och pressfriheten avskaffad, och kulturcensuren är mycket omfattande. Den fängslade svenska medborgaren, författaren och förläggaren Gui Minhai, är bara ett exempel på detta.

Herr talman! Sverige har en lång historia som ett frihandelsvänligt land. Det är genom handel och samarbete vi skapar både välstånd och djupare relationer till andra länder. Men Sverige har också en lång tradition

av att arbeta för och lyfta fram mänskliga rättigheter. Här är det viktigt att Sverige fortsätter att vara en tydlig röst och att vi gemensamt i EU arbetar för att narrativen från Kina och Ryssland inte får fäste runt om i världen.

Framför allt Kina, men också Ryssland, har stora intressen i många länder i såväl Asien som Afrika. Här behöver därför Sverige och EU kliva fram och vara ett bättre alternativ som en samarbetspartner på lika villkor. Europeiskt samarbete och socialt hänsynstagande investeringar måste alltid vara ett bättre alternativ än kinesiska skuldfällor.

Vi måste vara långsiktiga och bejaka de goda krafter som trots den eländiga värld vi lever i finns, och till och med på vissa håll vinner mark – det finns lite hopp också i denna debatt!

Det gäller exempelvis Burma, där militärjuntan nu tappar alltmer kontroll över landet och det för första gången på år sedan militärkuppen faktiskt finns ljusglimtar. Detsamma gäller Guatemala, som med den nyvalda presidenten Bernardo Arévalo har valt demokratins, antikorrupcionens och rättsstatens väg.

På många ställen hänger det godas seger på en skör tråd, och därför får vi aldrig lämna kampen för demokrati, rättsstat och internationell rätt i sticket.

Herr talman! Det svenska engagemanget för en ordning där rätt går före makt måste fortsätta. Det gäller såväl i vårt närområde som över hela världen.

(Applåder)

Anf. 198 TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! För inte så länge sedan segrade den socialdemokratiska kandidaten Bernardo Arévalo i presidentvalet i Guatemala. Han gjorde det efter en lång tid av motstånd från sittande regering och från rättsorganisationer i Guatemala – en korruperad stat som gjorde vad man kunde för att förhindra att en demokratiskt vald president skulle kunna tillträda. Man försökte ogiltigförklara partiet, och man försökte ogiltigförklara hans kandidatur. Men han vann eftersom väldigt många gick och röstade den här gången.

Det här är resultatet av ett framgångsrikt biståndsarbete under lång tid, där inte minst Diakonia men också många andra både svenska och internationella organisationer har arbetat systematiskt med att stödja civilsamhället och stå upp för mänskliga rättigheter. Vi är flera här i riksdagen som har träffat personer som tvingats lämna Guatemala för att få en fristad någon annanstans.

På det sättet kan vi se att bistånd spelar roll och att det faktiskt fungerar att uthålligt ge stöd till MR-organisationer och till civilsamhället och på det sättet bana väg för en demokratisering. Vi kunde se hur EU agerade med tydliga uttalanden av Borrell och hur USA satte upp personer på sanktionslistan som försökte förhindra Bernardo Arévalos makttillträde. Det fungerar med bistånd. Det är uthålligt, och då kan vi också bana vägen för demokrati.

Herr talman! Jag och Joar Forssell i utskottet var alldeles nyligen i Kambodja och kunde egentligen se en liknande utveckling där. Det är ett land som är utsatt för både korrupcion, förtryck, fattigdom och okunskap och som har ett växande engagemang från Kina, som jag tror står för 40 procent av investeringarna och 20 procent av marken. På olika sätt för-

söker Kina förhindra en demokratisk utveckling trots en stark ekonomisk utveckling i landet.

Också här har Sverige varit aktivt i civilsamhället med stöd till Transparency International, stöd genom Diakonia till flera olika organisationer och stöd till Union to Union för att se till att man mobiliserar för en demokratisk utveckling i ett land, Kambodja, som ligger geopolitiskt intressant till för oss som vill värna demokrati och mänskliga rättigheter.

Vi hade kanske om något år kunnat se samma utveckling som i Guatemala, men nu blir det inte så. Det kom en reformagenda i vägen – en reformagenda som sa att det inte behövs något stöd till Kambodja. Dagarna före julafton kom ett brev där man sa att allt stöd bilateralt till civilsamhällets organisationer dras tillbaka. Vi träffade flera av företrädarna för dessa nu när vi var på plats, och de var djupt besvikna på Sverige. De insåg också att de inte så enkelt skulle kunna hitta annan finansiering, utan de skulle börja avveckla sina verksamheter. Det hävdas från Sveriges regering att det finns regionala strategier man kan få resurser från i stället. Men det blev tydligt på plats att det inte går, för dessa pengar var redan upplåsta.

Samma utveckling som nu blir konsekvensen i Kambodja av reformagendan – att demokratin trycks tillbaka och att vi öppnar vägen för ett starkt kinesiskt och totalitärt inflytande – ser vi nu i flera afrikanska länder. När Europa och Sverige drar sig tillbaka kommer det tomrummet att fyllas av både kinesiska och ryska intressen. Priset för det blir en försämrad kamp för mänskliga rättigheter, för jämställdhet och för demokrati. Priset blir allt sämre förutsättningar för civilsamhällets organisationer som hade velat verka där men inte får resurser och för FN-organisationer som får allt mindre stöd. Vi har hört här i kammaren hur till exempel UN Women har fått en sänkning med först 25 procent och sedan 40 procent, en radikal och brutal besparing på deras resurser för biståndsarbete. Detta är också en effekt av reformagendan.

Sverige sviker, när vi i stället hade kunnat göra ett annat vägval – att jobba tillsammans med andra nordiska länder för att skapa breda allianser för stärkt bistånd, att fortsätta agera starkt inom FN och hävda FN:s rätt att agera genom sina organisationer i stället för att dra ned på kärnstödet, att använda Världsbanken eller Europeiska investeringsbanken och vara en aktiv aktör där för att utveckla länder och deras demokratier och att sätta tydliga MR-krav på möjligheter för stater innan de lånar pengar.

I stället dras resurserna in. Det mest dramatiska exemplet är UNRWA, som har debatterats mycket här i dag. I ett läge där 25 000 människor har dödats i Gaza dras deras resurser tillbaka.

Sverige har en historia och ett arv av att vara en humanitär stormakt, ett land som vågar agera och vågar ta ledning. Vi har namn som Hammar-skjöld, Edelstam, Palme, Alva Myrdal, Anna Lindh, Margot Wallström – listan är lång på svenskar som genom historien kunnat visa att vi är det som kallas en humanitär stormakt, ett land som vågar stå för värderingar och ibland också utmana en rättsordning där stormakterna har tagit för mycket makt i anspråk.

Vad kommer eftermälet att bli för denna regering? Vad blir eftermälet för en reformagenda som krymper Sveriges engagemang, minskar ambitionerna, sänker biståndet och tittar bort när tusentals människor dör?

(Applåder)

Anf. 199 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Herr talman! Dagens Iran är de facto ett ockuperat land. Sedan 1979 har det iranska folket påtvingats en islamistisk livsstil som är helt främmande för dem. Denna islamistiska livsstil påtvingas det iranska folket genom väpnade styrkor som inte hyser någon lojalitet mot den iranska staten eller det iranska folket utan mot mullornas regim och dess ledare Ali Khamenei.

Om det inte är en formell ockupation är det ändå så nära man kan komma en informell ockupation.

Det finns få iranier som ser mullorna som sina landsmän. Mullorna är främlingar som har ockuperat Iran och ser det iranska folket som trälar som ska underkastas islamismens förtryck. Det är inte en stat som har ockuperat iranskt territorium; det är mullorna som institution som har ockuperat Iran.

Efter 45 år av islamistiskt förtryck finns det nu en ny generation i Iran som säger nej till mullornas främmande traditioner, till mullornas främmande kultur och till mullornas islamistiska ideologi. Ännu en generation iranier reser sig upp och säger nej till den islamistiska ockupationen. Det spelar heller ingen roll om det går 500 år: Det iranska folket kommer aldrig att acceptera det barbari som mullornas regim står för.

För varje år som går blir fler och fler politiker i väst medvetna om hur farlig mullornas regim är. Det är en regim som förr eller senare kommer att skaffa kärnvapen. Det är en regim som inte räds att starta större regionala krig. Det är en regim som är beredd att mörda människor i Sverige och resten av Europa. Det är en regim som tar svenska medborgare som gisslan och avrättar dem.

Ett regimskifte i Iran ligger i det iranska folkets intresse men också i alla demokratiska länders intresse.

Lyckligtvis har fler och fler i Sverige förstått att det inte går att samarbeta med regimen i Iran. Det går inte att närma sig regimen i Iran. Det finns inga demokratiska krafter bland mullorna. Det finns en enighet i dag om att mullornas regim är paria.

För tio år sedan var det kontroversiellt att prata om regimskifte i Iran. I dag är det kontroversiellt att inte prata om regimskifte. Det finns nämligen inget alternativ till regimskifte när det iranska folket så tydligt har förkastat mullornas regim. Protesterna och uppoffringarna i Iran har också övertygat många politiker i väst om att mullornas regim inte kommer att hålla och att det inte är hållbart att skriva på handelsavtal eller andra traktat med en sådan regim.

Den 10 maj förra året beslutade en enig riksdag att ge regeringen i uppdrag att skapa enighet inom EU för att lista det islamiska revolutionsgardet som en terroristorganisation. Det beslutet innebär också att från och med den 10 maj 2023 anser Sveriges riksdag, som representerar svenska folket, att revolutionsgardet är en terroristorganisation.

Dessutom vet vi att revolutionsgardet är en integrerad del av mullornas regim. Om riksdagen anser att revolutionsgardet är en terroristorganisation har man också indirekt påstått att mullornas regim är en terroristorganisation. Det är viktigt att regeringen följer upp riksdagens beslut.

Låt mig vara tydlig: Det finns ingen väg tillbaka för mullornas regim. De är paria och kommer att förbli paria. Nu måste vi införa de sanktioner som krävs för att de ska behandlas som paria.

I dag finns det inget tvivel om att Ali Khamenei, diktatorn i Iran, är en kriminell person som är ansvarig för grova brott mot mänskligheten. Fler sanktioner måste införas mot regimen, speciellt mot regimen ledare Ali Khamenei och mot dem som arbetar vid hans kansli och understöder honom.

Mullornas regim består av en elit som skickar sina familjemedlemmar till väst för att de ska leva ett liv i lyx. Detta får inte tillåtas. Sanktionerna måste även inkludera anhöriga till de personer som leder regimen i Iran. De ska inte kunna komma hit och spendera sina blodspengar.

Just nu försöker regimen i Iran sända ut budskapet till det iranska folket att alla protester är förgäves och att de som protesterar mot diktaturen kommer att tystas på olika sätt. Vi som befinner oss i frihet måste vara de förtrycktas röst.

Jag personligen har sponsrat den politiske fången Mojahed Kourkour. Jag hoppas att fler riksdagsledamöter kommer att sponsra politiska fångar. Det sänder ut ett budskap om att de som kämpar för friheten inte kommer att glömmas. Det sänder ut ett budskap om att vi som sitter i denna församling står upp för mänskliga rättigheter inte bara i ord utan också i handling. Det sänder också ut en signal om att vi som står upp för demokratin för en global kamp mot islamismen var den än förtrycker folk.

(Applåder)

Anf. 200 STEFAN OLSSON (M):

Herr talman! Låt mig använda denna möjlighet att tala i kammaren i dag till att redogöra för, på samma sätt som utrikesministern tidigare gjort i den utrikespolitiska deklarationen, varför vårt parti alltjämt håller fast vid tanken på en tvåstatslösning för Israel och Palestina som den väg de två folken bör gå och som Sverige därför bör understödja.

Det råder ju enighet om den saken i riksdagen, men utanför är debatten ofta het och inte alltid särskilt konstruktiv. När min kollega från Upplandsbänken, Ilona Szatmari Waldau, skulle tala på en propalestinsk demonstration i helgen inledde hon sitt anförande med att tydligt redovisa att hennes parti, Vänsterpartiet, erkänner staten Israels rätt att existera, att Vänsterpartiet fördömer Hamas terrorism och att en tvåstatslösning måste vara framtiden. För detta blev hon utbuad av publiken. Men jag har även i mitt vardagliga inflöde av uppdateringar i sociala medier hittat så kallade proisraeliska inlägg där det visas hur stor arabvärlden är och där man menar att palestinierna helt enkelt skulle kunna flytta eller deporteras.

Så länge debatten förs med dessa orealistiska bilder i sinnet, ett Palestina tömt på judar eller ett Israel tömt på araber, kommer konflikten aldrig att få ett slut. Det finns därför anledning att repetera de basfakta, de realiteter, som gör att i stort sett alla som har satt sig in i konflikten detaljer förr eller senare kommer fram till samma slutsats.

Det har inte med de två folkens historia att göra. Det har inte att göra med vem som var där först, vem som under vilken historisk period bott längst i landet, vem som kan påvisa mest intressanta arkeologiska fynd eller vem som är offer eller förövare i det förflutna. Allt det är irrelevant.

Realiteterna är dessa: I området som i dag utgör Israel och Palestina bor två stora folkgrupper – judar och araber. Grupperna är jämnstora, på ungefär 7 miljoner vardera. Det finns även andra folkgrupper, men dessa

två är dominerande. Ingen av dem kommer att flytta ifrån området frivilligt.

Om omvärlden, mot förmodan, plötsligt skulle få för sig att judarna skulle behöva lämna området skulle ett större krig utbryta. Israel bildades för att skydda judarna, bland annat mot sådant förtryck som de behövt utstå i Europa. Landet har Mellanösterns starkaste försvar.

Det palestinska folket är i sin tur inte lika välorganiserat. Man har egentligen ingen stat, även om Sverige har erkänt att det finns ett Palestina. Men om omvärlden skulle försöka sig på att genomföra en större deportation skulle människor ändå organisera ett våldsamt motstånd.

Det skulle också hända om Israel skulle annektera Västbanken, även om de skulle ge alla palestinier israeliskt medborgarskap. På fem röda sekunder skulle en nationalistisk befrielsefront skapas, och den skulle mycket väl kunna använda sig av terror, igen, på samma sätt som nu.

Herr talman! Det är när man lägger samman fakta som verkligen betyder något som man inte kan dra någon annan slutsats än att en tvåstatslösning är nödvändig. Tanken att bara en av folkgrupperna skulle kunna bo i området, att bara Israel eller bara Palestina skulle finnas, är en fantasi.

Herr talman! För Sveriges del måste fokus vara på att på alla sätt stödja arbetet för en framtida tvåstatslösning. I det korta perspektivet handlar det om att få slut på kriget i Gaza. Här har jag ingen annan uppfattning än den som utrikesministern redan redogjort för och hänvisar därför till hans anförande.

I det längre perspektivet handlar det först och främst om att hjälpa till att bygga en fungerande demokratisk palestinsk stat. Israel är en demokrati och kommer aldrig att kunna lita på något annat än en annan demokrati som sin närmsta granne. Tyvärr finns inte förutsättningarna i dag för att bygga en palestinsk stat. Det ser i alla fall inte särskilt bra ut.

Palestinierna är ett politiskt splittrat folk. Någon demokratisk palestinsk ledare som åtnjuter ett brett folkligt stöd tycks ej finnas. En stor del av befolkningen har lockats att ansluta sig till eller sympatisera med terrororganisationen Hamas. Palestinska myndigheten anses av många korrupt.

Avsaknaden av en fungerande palestinsk stat säger även en hel del om hur ineffektivt Sveriges och övriga västländers bistånd har varit. Ett större omtag av Palestinabiståndet är önskvärt.

Självklart måste Sverige ställa krav även på Israel. Ockupationspolitiken som pågått sedan 1967 måste få ett slut. Palestinskt land som olagligt tagits i anspråk för säkerhetsbarriären och för bosättningar måste lämnas tillbaka, och extremistiska bosättare måste stoppas.

Herr talman! Som jag inledningsvis nämnde finns det enighet i riksdagen om att Sverige bör understödja arbetet för att åstadkomma en tvåstatslösning. Debatten utanför Riksdagshuset förs tyvärr inte i samma anda. Vi kan därför hjälpas åt tillsammans, över partigränserna, bara genom att informera om vad som faktiskt krävs för att skapa fred.

Anf. 201 JOHAN BÜSER (S):

Herr talman! Årets utrikespolitiska debatt, som har pågått i ganska många timmar nu, äger rum i en mycket orolig omvärld. Om det har vi talat mycket i dag. Om någon vecka är det två år sedan Ryssland inledde sitt folkrättsvidriga krig i Ukraina och därmed slog sönder tryggheten för

miljontals människor. Därtill förändrades också det säkerhetspolitiska läget i vår del av världen.

Man brukar minnas var man befann sig när avgörande händelser skedde. För egen del satt jag i Wien i samband med OSSE:s vintermöte. OSSE är en organisation där både Ukraina och Ryssland är medlemmar. Nyheten om att ett medlemsland i strid med den europeiska säkerhetsordningen attackerat och invaderat ett annat medlemsland var svår att ta in. Sveriges och omvärldens stöd till Ukraina ska och måste fortsätta att vara såväl starkt som uthålligt.

Herr talman! Den svenska OSSE-delegationen besökte i januari i år ett annat land, Georgien, som liksom Ukraina i allra högsta grad drabbats av rysk aggressivitet. I dag kontrolleras 20 procent av Georgiens internationellt erkända territorium de facto av Ryssland och ryska intressen.

Vi i delegationen fick möjlighet att tillsammans med EU:s krishante-ringsinsats besöka den administrativa skiljelinjen vid Sydossetien. Territoriet, som ligger endast några mil från Georgiens huvudstad Tbilisi, kontrolleras sedan mer än ett decennium av främmande makt.

Vi träffade bland annat en kvinna vars trädgård hade skurits av. Hon hade inte heller fått träffa sin åldrade bror på flera år. Han befann sig på andra sidan. Vi besökte en liten by där kyrkogården också skurits av och där människor inte längre tilläts träffa sina anhöriga från andra sidan eller besöka anhörigas gravar. Värst var exemplet där byns kyrka tagits i anspråk. Sonen till dem som byggt kyrkan valde ändå att besöka den en sista gång. För det fick han betala med sitt liv. Det hände i november.

Georgien är ett land vars befolkning nu vill gå med i EU och som förra året fick besked om att bli kandidatland i unionen. Senare i år går Georgien också till val.

Herr talman! Inte bara Georgien går till val. En stor andel av världens befolkning går och röstar i år. Det kanske mest uppmärksammade valet blir väl det amerikanska. Donald Trump är inte bara ett säkerhetspolitiskt hot utan också ett hot mot demokratin i sin helhet.

I vår tid är demokrati inte något av högre makt givet. Demokratin måste försvaras varje dag. Vi vet att om demokratin utmanas utmanas vår trygghet, våra mänskliga rättigheter och ytterst vår gemensamma säkerhet. En regelbaserad världsordning där internationell rätt råder måste alltid gå före en värld med imperialistiska stormaktsintressen.

Herr talman! Dagens utrikespolitiska debatt ger också möjlighet att lyfta upp situationen i länder som vi inte dagligen möter i våra nyhetsflöden. Ett sådant exempel är den illegala ockupationen i Västsahara, som det talats om tidigare här i kammaren.

Vår internationella rätt, med rättigheter och skyldigheter, måste gälla alla. Och vi som kan måste höja våra röster för detta. Den gäller oavsett om du lever i Ukraina, Västsahara, Israel eller Palestina.

I går kunde vi i Aftonbladet läsa Karin Petterssons artikel med rubriken ”Det svenska sveket mot Gaza är outhärdligt”. Pettersson konstaterar att den regelbaserade världsordningen visade sig gälla bara vissa länder och att Sverige bidrar till den tyngd av tystnad som gör att illusionen av en världsordning nu tydligt brister i många människors ögon.

Herr talman! Jag måste erkänna att det den senaste tiden stundtals varit näst intill tröslöst att som svensk riksdagsledamot se hur Sveriges regering duckar och inte höjer rösten på ett tydligt sätt mot det mänskliga helve-

tiska lidandet i Gaza. Detta ser omvärlden, och detta ser många i vårt land.

Många riksdagsledamöter i Tidö-högergänget har inte heller förmått se lidandet på både den israeliska och den palestinska sidan de senaste månaderna. Vi socialdemokrater har från dag ett fördömt Hamas fruktansvärda terroråd och krävt att gisslan omedelbart ska släppas. Vi kräver i likhet med FN och många andra länder omedelbar vapenvila, och vi kräver att den svenska regeringen omedelbart återupptar stödet till UNRWA. Vi stöder också att International Court of Justice får fullt tillträde för att utreda krigsbrott. Vi stöder även kravet att Israel omedelbart vidtar alla åtgärder för att förhindra folkmord.

Det är en tvåstatslösning som nu måste till. Enda vägen framåt är de diplomatiska lösningarnas väg till ett stopp på våldet med den internationella rätten som ledstjärna.

Morgan Johansson nämnde att jag kommer att resa ned senare den här veckan till Israel och Palestina för att besöka båda sidor. Det är så vi socialdemokrater arbetar. Vi ser båda sidor, och vi kräver en tvåstatslösning och ett tydligare agerande från den svenska regeringens sida för en värld där internationell rätt råder.

(Applåder)

Anf. 202 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD):

Herr talman! Jag gör härmed debut i den utrikespolitiska debatten. Det är en debut jag väljer att göra genom att tala i en fråga där vi är överens i Sveriges riksdag, nämligen den om stödet till Ukraina och deras kamp för att värna sin suveränitet och sin demokrati efter Rysslands olagliga invasion för snart två år sedan.

Jag är stolt över det stöd som Sverige och många andra länder visat och gett till Ukraina. Det handlar inte bara om det stöd vi gett i form av vapen, skyddsutrustning och pengar utan även om det moraliska stödet. Vi som nation, tillsammans med många andra, står tydligt upp för deras rätt att försvara sig – vilket är en självklarhet – och visar också att stödet är ihållande.

Tyvärr kan en konflikt som pågår länge präglas av utmattning och bli normaliserad i människors medvetande. Där får vi aldrig hamna. När ett av stödpaketen behandlades i finansutskottet tidigare sa jag att ett scenario där Ryssland lyckas med sin invasion är helt otänkbart.

Herr talman! Jag vill verkligen understryka att vi inte kan acceptera ett scenario där Rysslands invasion leder till utplånandet av den självständiga demokratin Ukraina, för det handlar i slutändan inte enbart om ett land – det handlar om hela Europa.

Jag är glad över de initiativ som tagits även på lokal nivå för att stötta Ukraina. Från mitt hemlän Gävleborg har bland annat respiratorer skänkts för att stärka hälso- och sjukvården i Ukraina. Det behövs, för hundratusentals civila och soldater behöver vård i ett krig. Vi har sett hur Ryssland inte bara bombar militär infrastruktur utan också ägnar sig åt ren terrorbombning av civil infrastruktur som bostadshus och sjukhus. Tusentals privatpersoner har skänkt hjälp till Ukraina, bland annat i form av reda pengar till olika stödorganisationer men även i form av kläder, bebisprodukter och elektronisk apparatur.

Herr talman! Postnord är ett bolag som många gånger blivit utskällda vad avser posthantering, men här vill jag passa på att lyfta deras stöd till

Ukraina. De har möjliggjort för personer i Sverige att kostnadsfritt skicka förnödenheter till Ukraina. Det är något de fortsatt gör i dag. Jag uppmunt-
rar alla som kan att fortsätta bidra och skicka förnödenheter till Ukraina
genom Postnord. Enligt uppgift på Postnords egen hemsida hade man den
29 november 2023 genomfört 126 transporter med cirka 93 400 paket på
3 946 pallar. Det är helt fantastiskt!

Nu är det viktigt att vi tillsammans fortsätter stötta Ukraina och håller
vikten av stödet kvar i såväl förtroendevaldas som medborgares med-
vetande. Tillsammans – som enskilda personer, företag, kommuner eller
stater – kan vi göra mycket för Ukrainas möjlighet att skydda sin befolk-
ning och rädda sitt land. För precis som jag sa tidigare när vi beslutade om
ett av Sveriges stödpaket till Ukraina är ett scenario där Ryssland lyckas
med sin invasion helt otänkbart.

Herr talman! Rysslands olagliga invasion av Ukraina med terrorbomb-
ning av civil infrastruktur har visat att vi även här i Sverige har saker att
lära, bland annat om hur en aggressiv fiende målmedvetet attackerar infra-
struktur som är viktig för civila. Vi kan också dra lärdomar av den
ukrainska viljan och motståndskraften. Det har handlat om att snabbt re-
parera och få samhället att återigen rulla på och om att rädda liv och visa
att kampen för demokratin utkämpas hela tiden och på många olika sätt.

Vi har anledning att lära oss om vikten av att vara beredd. Det handlar
dels om hur man kan arbeta för att skydda infrastrukturen, vilka resurser
som behövs och vilka reservdelar och material som strategiskt måste fin-
nas på plats i Sverige för att säkerställa vår egen viktiga infrastruktur, dels
om hur kommuners och regioners beredskap måste höjas för att landet i ett
sammanhang ska vara redo. Medan vi bidrar till Ukrainas kamp måste vi
själva lära oss och göra vårt land redo för att säkerställa att vi i Sverige kan
försvaras samtidigt som samhället kan fungera.

Slutligen vill jag påpeka vikten av att Sverige även har mycket att bidra
med till Ukraina när landet och förstörda städer återigen ska börja byggas
upp. Oavsett om det rör kunskap eller stöd kan vi i Sverige bidra, och det
ska vi fortsätta att göra.

(Applåder)

Anf. 203 KATARINA TOLGFORS (M):

Herr talman! Som det konstaterats här i talarstolen i dag lever vi i en
orolig och osäker värld där auktoritära stater och krafter vill ändra den re-
gelbaserade världsordning vi har i dag.

Den 24 februari är det två år sedan Ryssland startade sitt illegala krig
mot Ukraina. I augusti förra året var jag där. Jag är väldigt glad över att
utrikesministern i utrikesdeklarationen började med att betona Sveriges
fortsatta och långsiktiga stöd till Ukraina och Ukrainas frihet.

Listan är tyvärr lång över de konflikter och oroshärddar vi ser i världen.
För att nämna något som inte lyfts fram så mycket i dag ser vi en oroande
trend i Sydamerika, där flera länder backar från en demokratisk utveckling
och där vi ser oroväckande tecken på att man bryter mot mänskliga rättig-
heter och inte respekterar rättsstatens ordning.

Herr talman! Då omvärlden förändras i allt högre takt ligger det rätt i
tiden att regeringen och Tidöpartierna reformerar det svenska biståndet.
Sverige kommer fortsatt att vara en stark kraft i världen och ha ett engage-
ment för att arbeta för att bidra till minskad fattigdom, ekonomisk utveck-

ling, bättre hälsa samt ökad frihet och demokrati för fler människor. Men det finns gränser för vad vi i Sverige klarar, och därför måste vi samarbeta mer till exempel genom EU men också genom att vårda den transatlantiska länken och samarbeta med flera länder.

Vi måste samtidigt ställa högre krav och motkrav på de länder som får svenskt bistånd, det vill säga svenska skattebetalares pengar. En budgetram för tre år på 56 miljarder kronor är väldigt mycket pengar. Ökad kvalitet och ökad transparens är därför viktiga och övergripande mål för svenskt bistånd. Det ska i hög grad också fokuseras på att främja svenska intressen.

Herr talman! På grund av det ökade antalet konflikter i världen, klimatförändringar, fattigdom och hunger som driver miljontals människor på flykt lägger regeringen stor vikt vid det humanitära biståndet i sin reformagenda. Samtidigt ökas stödet till civilsamhället och försvaret av mänskliga fri- och rättigheter och demokrati.

Hoten mot Sverige och mot det samhälle vi har och fortsatt vill ha är inte bara territoriella. Vi ser också ideologiska krafter som vill ändra samhället från den öppenhet och den frihet vi åtnjuter i Sverige.

En huvudstrategi för att uppnå större ekonomisk frihet för fler människor och fler länder är att koppla utvecklingsbiståndet närmare handelsfrämjande insatser, att öka andelen privat kapital och investeringar samt att främja insatser för att motverka korruption så att biståndspengar inte hamnar i fel fickor utan når ända fram.

Herr talman! Jag tänker avsluta mitt anförande med att lyfta fram det område i biståndsagendan som är inriktat på att stärka flickors och kvinnors egenmakt och frihet.

Det gläder mig mycket när jag läser regeringens reformagenda att satsningar som direkt eller indirekt ska stärka och stödja flickor och kvinnor finns med i flera avsnitt. För mig som moderat är jämställdhet och jämlikhet viktiga frihetsfrågor.

Regeringen fokuserar i reformagendan på två övergripande områden för att driva ett strategiskt jämställdhetsarbete genom biståndspolitik: för det första att främja kvinnors möjlighet att själva fritt bestämma över sina liv och sina kroppar och för det andra att stärka flickors och kvinnors ekonomiska egenmakt.

Herr talman! Jag ska ge några konkreta exempel på hur dessa strategier ska nås. Det ska ske genom att

- fokusera på att stärka kvinnors och flickors fulla åtnjutande av SRHR och övriga mänskliga fri- och rättigheter
- främja insatser för att motverka normer och sedvänjor som begränsar flickors och kvinnors frihet och självbestämmande och arbeta för kvinnors och flickors åtnjutande av lika rättigheter och likhet inför lagen i partnerländerna
- stödja arbete mot alla former av sexuellt och könsrelaterat våld, utnyttjande i prostitution och människohandel och skadliga sedvänjor såsom könsstympning och tvångssterilisering
- prioritera arbetet mot barnäktenskap

- bidra till ansvarsutkrävande i konflikter, inte minst när det gäller sexuellt våld och övergrepp
- främja flickors utbildning, särskilt i kris och konflikter, och främja kvinnors deltagande i fredsprocesser.

Prot. 2023/24:71
14 februari

Utrikespolitisk debatt

Herr talman! Det återstår ytterligare delar i biståndsagendan, och regeringen inväntar ytterligare en rapport från Sida. Men Sverige ska med ett effektivare biståndsarbete höja kvaliteten så att fler människor i världen kan resa sig ur fattigdom, så att jämställdheten och jämlikheten ökar och så att fler människor ska kunna leva med större ekonomisk och personlig frihet i öppenhet och demokrati.

Anf. 204 AZRA MURANOVIC (S):

Herr talman! Det har snart gått två år sedan Rysslands överfallskrig mot Ukraina började, och det har snart gått tio år sedan Ryssland annekterade Krimhalvön och staden Sevastopol. Ukraina kämpar just nu för sitt folk, sin självständighet, sin rätt att välja sin egen väg och sin framtid men också för alla oss andra.

Jag är stolt över att den socialdemokratiska regeringen från första dagen tydligt gav sitt stöd till Ukraina efter anfallet, och jag är glad över den enighet som råder i riksdagen om att Sverige måste fortsätta på den vägen och säkra freden i Europa.

Putins Ryssland har alltmer utvecklats till en renodlad diktatur med en imperialistisk längtan där oppositionella fångslas, torteras och tystas för alltid – i Ryssland liksom utanför landets gränser. Det egna folkets liv och väl är inte något som bekymrar Putin; det ser vi tydligt.

För att uppnå sina imperialistiska mål vill Ryssland lamslå Ukraina och få landet att underkasta sig Putins vilja, men man vill också skrämma sina grannar till lydnad.

Metoden som används för att tvinga Ukraina till underkastelse är ren råhet. Det ukrainska folket bombarderas, beskjuts, våldtas, torteras och mördas. Barn från Ukraina kidnappas till Ryssland som ett led i en strategi att döda den ukrainska identiteten.

Vi bevittnar hur varken Rysslands eller Ukrainas befolkning lever säkert när Putin bestämt sig för att försöka besanna sina imperialistiska drömmar. I stället för fredssamtal pekar alla tecken på att Putin rustar upp Ryssland för ett långt krig, både militärt och mentalt.

Jag vill verkligen betona att det är otroligt viktigt att vi förstår att det är i Ukraina man kämpar för den europeiska säkerhetsordningen och våra värderingar. Det är i Ukraina som kampen utkämpas för mänskliga rättigheter, för folkrätten och för demokratin. Ukrainas sak är vår sak, och vi måste göra det vi kan för att Ukraina ska vinna freden.

Vi har alla tillsammans med ukrainarna fått lära oss att frihet och självständighet är något vi aldrig kan ta för givet. Vi har fått lära oss av historien att vi aldrig kan acceptera det som Putin håller på med. Vi måste därför visa motståndskraft i alla dess former, och vi måste orka hjälpa Ukraina att vinna det här maratonloppet.

Herr talman! Sedan Rysslands olagliga aggression mot Ukraina började verkar det som att den internationella rätten har fått backa till förmån

för maktspråk och militärt våld. Det är en skrämmande utveckling som vi ser på flera ställen på jorden, inte minst i Europa.

Ett exempel är hur den konfliktladdade regionen Nagorno-Karabach och den etniskt armeniska befolkningen har hanterats av Azerbajdzjan sedan man blockerade Latjinkorridoren och slutligen tog över regionen med hjälp av militär styrka. En frusen konflikt som spänner över decennier hanterades på några veckor och slutade med att över 100 000 etniska armenier flydde från Nagorno-Karabach till ett redan hårt pressat Armenien. Allt detta pågick samtidigt som de ryska fredsbevarande styrkorna skulle garantera fred i regionen. Det går inte att lita på Putin.

Armenien pressas nu hårt från alla håll och får noga överväga sin positionering för att undvika ytterligare konflikt med sina grannar – senast i går kväll.

Sveriges regering bör agera ihop med EU så att scenarion från Nagorno-Karabach inte upprepas på västra Balkan, där vi ser de tendenserna.

Ett sammanhållande och utvidgat EU är avgörande för att skapa fred i vår region. Alternativet vore den starkes rätt att ta för sig hur som helst och strunta i staters suveränitet.

Flera länder i Europa, även Sverige, står under ständiga påverkanskampanjer, cyberattacker och undergrävande verksamhet av samhället från bland annat Rysslands sida. I Moldavien är hybridattacker som mest påtagliga och pressar det moldaviska samhället hårt.

Det ryska invasionskriget i Ukraina ledde till att Ukraina, Moldavien och Georgien ansökte om medlemskap i EU i sin strävan att behålla sin frihet och sitt oberoende. Att dessa länder, liksom länderna på västra Balkan, söker sig till EU är viktigt för Europas och Sveriges säkerhet. Dessa länder ska känna att det finns en ljusare europeisk framtid för dem.

Herr talman! Slutligen skulle jag vilja prata om barn.

Miljontals barn och unga lever med sjukdomar som lätt botas med mediciner. Miljontals barn och unga har inte mat för dagen utan svälter. De utsätts för våld. De kidnappas. De saknar tak över huvudet. De tvingas arbeta i stället för att gå i skolan. Flickor som precis fått mens ses som giftasmogna. Hundratusentals barn och unga lever i krig med konstant rädsla och oro för nästa attack och med ett trauma de kommer att bära med sig resten av livet. Men i dag är det allra värst att vara barn på Gazaremsan. Där dödas omkring hundra barn per dag. Det är ett barn var tionde minut.

I denna situation väljer den svenska regeringen att skala ned biståndet till organisationer som arbetar med just barn, när det borde vara tvärtom. Sverige, ett land som har infört barnkonventionen som svensk lag, förankrar inte sin utrikes- eller biståndspolitik i barnkonventionen; det är uppenbart.

Barns rättigheter, skydd och skolgång bör ses som en investering i en trygg framtid. Men tyvärr är det många länder i världen som brister i att skapa trygghet för barn. Det är förödande att se värderingar som frihet, demokrati, jämlikhet och jämställdhet backa runt om i världen. Vi som har detta borde bemöta tillbakagången kraftfullt med ett starkare FN och med mer bistånd.

I stället använder den här regeringen biståndet som ett politiskt slagträ. Det urholkar biståndet, inte bara som begrepp utan som ett verktyg för en fri, rättvis och demokratisk värld.

(Applåder)

Herr talman, riksdagskollegor och åhörare! Den 5 juli 1921 drog den sovjetiska diktatorn Josef Stalin ett streck på en karta. Med detta streck beslutade han att det område som i dag är känt som Artsach, eller Nagorno-Karabach, skulle tillhöra den huvudsakligen muslimska azerbajdzjanska delrepubliken snarare än den armeniska – detta trots att en stor majoritet av invånarna i Artsach var kristna armenier.

Detta var med stor sannolikhet en mycket medveten sovjetisk strategi. Genom att dra nya gränser som splittrade gamla etniska och religiösa gemenskaper minskade man samhörigheten i delrepublikerna och därmed risken för uppror mot den kommunistiska centralmakten i Moskva.

Sedan dess har 100 år passerat. Sovjet är upplöst, men det där strecket som Stalin drog går igen än i dag. När Sovjetunionen upplöstes återupptod såväl Azerbajdzjan som Armenien som självständiga stater. Den armeniska majoriteten i Artsach ville tillhöra Armenien, men detta gick inte Azerbajdzjan med på, med hänvisning till det där strecket. Resultatet blev den första av flera våldsamma konflikter i området, med Azerbajdzjan på ena sidan och Armenien och det armeniska självstyret i Artsach på den andra. Under de år som har passerat sedan dess har Armenien och i någon mån även Artsach utvecklats i demokratisk riktning medan Azerbajdzjan däremot har förblivit en diktatur av sovjetiskt snitt.

Det senaste kapitlet i den här historien kan sägas ha inletts den 12 december 2022, då Azerbajdzjan påbörjade en blockad av den enda vägen mellan Armenien och Artsach. Resultatet blev en humanitär katastrof. Mat, medicin, bränsle och el blev bristvaror. Operationer fick utföras utan bedövning. Gravida kvinnor drabbades av missfall på grund av undernäring.

Blockaden varade i drygt nio månader och avslutades i september, när den azerbajdzjanska armén valde att invadera och ta kontroll över hela området. Vad som följde var de facto en etnisk rensning, när över 100 000 armenier, mer än 99 procent av befolkningen i området, flydde till Armenien och övergav de hem där deras familjer bott i många generationer.

Utöver detta har vi kunnat se hur statyer och monument med kristna motiv förstörts och hur kyrkor gjorts om till moskéer. Azerbajdzjan nöjer sig inte med att fördriva Artsachs invånare – man vill även förgöra deras kultur och historia. Artsach, som är ett av de områden i världen som har längst kristen historia, håller nu på att islamiseras och turkifieras.

I den demokratiska västvärlden har Azerbajdzjan kritiserats för sitt agerande i Artsach, sina aggressioner mot grannlandet Armenien och bristen på demokrati och mänskliga rättigheter inom de egna gränserna. Kritiken har dock bitvis varit tämligen mild och från vissa europeiska länder i det närmaste obefintlig.

Anledningen till detta stavas energiberoende. När EU införde sanktioner mot Ryssland vände man sig i stället till Azerbajdzjan för att importera gas och olja – detta trots att Ryssland och Azerbajdzjan under de senaste fyra åren knutit allt närmare band och det finns starka indikationer på att mycket av den gas och olja som exporteras från Azerbajdzjan ursprungligen kommer från just Ryssland. En av Ursula von der Leyens mindre hedervärda stunder får sägas vara när hon tog den azerbajdzjanska diktatorn Alijevs hand och kallade honom för EU:s pålitliga partner.

Här faller ett än större ansvar på oss, som har kommit längre i elektrifieringen och inte är lika beroende av gas, att stå upp för fred, frihet och mänskliga rättigheter i södra Kaukasien. Detta handlar nämligen inte bara om vad som har hänt utan lika mycket om vad som kan komma att hända framöver. Precis som många fruktar att Putin inte kommer att nöja sig om han lyckas kuva Ukraina finns det starka skäl att tro att Alijev inte kommer att nöja sig med att ha kuvat Artsach. Han har tidigare hållit aggressiva tal där han talat om att Armenien saknar rätt att existera som ett självständigt land, och han har beskrivit hela eller delar av landets territorium som västra Azerbajdzjan.

Herr talman! Enligt mitt ursprungliga manus, som jag skrev i förra veckan, skulle jag nu säga att det finns risk för mer militärt våld i en nära framtid. Tyvärr har det sedan dess visat sig att framtiden är nu. I går morse attackerade azerbajdzjansk militär en armenisk gränspost och sköt ihjäl fyra gränsvakter. Diktaturens aggressioner sker nu. Människor dödas nu.

Omvärlden har ett ansvar att göra klart för Azerbajdzjan att detta inte kommer att accepteras. I detta avseende har Frankrike mer än något annat land varit ett föredöme. Man har varit lika tydlig i sin kritik mot Azerbajdzjan som i sitt stöd för Armenien – ett föredöme att följa och låta sig inspireras av.

(Applåder)

Anf. 206 DENIS BEGIC (S):

Herr talman! Det har varit en lång dag med många viktiga diskussioner. Många viktiga saker har nämnts i dag. Därför kommer jag att koncentrera mig lite på en annan del av Europa och världen, som har strategisk betydelse för både Sverige och EU.

Vi står inför en kritisk tidpunkt när det gäller Europas framtid, där västra Balkans väg mot integration i EU är både en nödvändighet och en möjlighet. Denna region, rik på kulturell mångfald och historia, kämpar med flera utmaningar men bär också på en enorm potential.

Västra Balkan har länge brottats med politisk instabilitet och fragmentering, vilket har lett till ekonomiska svårigheter och social oro. Arbetslöshet, låg ekonomisk tillväxt och infrastrukturbrister är bara några av de problem som plågar regionen. Detta har skapat en situation där unga och välutbildade individer söker sig utanför dess gränser för bättre möjligheter, vilket leder till en utarmning av regionens arbetskraft.

Trots dessa utmaningar finns det också anledning till optimism. Västra Balkan är en smältdegel av kulturer och traditioner, vilket gör regionen till en viktig länk mellan öst och väst. Regionen har även stor ekonomisk potential, med möjligheter inom turism, jordbruk och energi. Dess unga befolkning är dynamisk och kan bidra till innovation och tillväxt om den ges rätt möjligheter och stöd.

Exempelvis har ungefär hälften av befolkningen i Bosnien och Hercegovina uttryckt en beredskap att arbeta utomlands. I Kosovo, med Europas yngsta befolkning, har befolkningen minskat markant på grund av migration. Liknande trender har observerats i Serbien och andra länder i regionen. Denna arbetskraftsdränering är inte bara ett tecken på socioekonomiska problem i regionen utan också ett hinder för dess utveckling och framtida integration i EU.

För att västra Balkan ska kunna förverkliga sin potential krävs ett fortsatt arbete för att stärka demokratiska institutioner och rättsstatens principer. EU och andra internationella aktörer har en viktig roll att spela genom att tillhandahålla ekonomiskt och tekniskt stöd. Det är också viktigt att investera i utbildning och arbetsmarknadsåtgärder för att behålla arbetskraft och locka tillbaka människor som har lämnat regionen.

Västra Balkans integration i EU är inte bara önskvärd utan också avgörande för hela kontinentens framtid. Genom att stödja denna region på dess resa in i EU investerar vi i en stabilare, mer blomstrande och integrerad framtid för Europa. Det är en utmaning som kräver engagemang, tålamod och också vision.

Serbien spelar en viktig roll på västra Balkan och har uttryckt en vilja att närma sig EU. Men landet har sina utmaningar. Serbien har till exempel inte anslutit sig till EU:s sanktioner mot Moskva, vilket visar på en komplex relation till Ryssland och innebär en potentiell risk när det gäller EU:s inflytande.

För Bosnien och Hercegovina är EU:s nya tillvägagångssätt, fokuserat på ekonomisk styrning, nu av stor vikt. Landet har tagit steg för att uppfylla EU:s krav genom att genomföra 14 nyckelprioriteringar som fastställts av EU, men utmaningar kvarstår, särskilt när det gäller att stärka demokratin och rättsstatens principer.

Nordmakedonien har också tagit betydande steg framåt, bland annat genom att lösa namnkonflikten med Grekland, vilket har varit otroligt viktigt för att landet ska kunna ansluta sig till EU. Detta understryker vikten av att lösa bilaterala tvister och stärka de demokratiska institutionerna.

Jag vill också säga att Albanien också har gjort betydande framsteg mot ett EU-medlemskap, men landets resa är inte utan hinder. Det är viktigt att EU:s medlemsländer arbetar tillsammans för att stödja Albanien i dess strävan att uppfylla dessa EU-krav.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag säga att det är otroligt viktigt att den del av Europa som vi i dag kallar västra Balkan blir en del av den gemenskap som Europa behöver.
(Applåder)

Anf. 207 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Norden betyder mycket för mig och, ja, för oss svenskar i gemen. Vår nationalsång handlar ju till och med om Norden snarare än om Sverige. Men jag tycker att de nordiska frågorna och det nordiska samarbetet tar alltför lite plats i den svenska politiska debatten. Det vill jag vara med och ändra på. Därför kommer jag att ägna hela detta anförande åt det nordiska samarbetet och det som jag tycker att samarbetet särskilt ska fokusera på, nämligen fri rörlighet och ökad integration mellan de nordiska länderna.

Fru talman! De nordiska statsministrarna har antagit en utmärkt vision för det nordiska samarbetet: Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region 2030. Ska visionen nås krävs en tempohöjning under kommande år. Vad som också krävs är fokus på det som i dag bromsar integrationen och den fria rörligheten i Norden, alltså gränshinder.

Därför är jag glad över att den moderatledda regeringen i det svenska ordförandeskapsprogrammet för Nordiska ministerrådet mycket tydligt fokuserar på åtgärder för ökad mobilitet över gränser och integration.

För snart 70 år sedan, i maj 1954, undertecknades den första överenskommelsen om en gemensam nordisk arbetsmarknadsregion. Krav om uppehålls- och arbetstillstånd för att bo och arbeta i ett annat nordiskt land slopades. Det har betytt fantastiskt mycket för enskilda människor, för integrationen våra länder emellan och för välbefindandet i Norden. Genom att skapa en gemensam nordisk arbetsmarknadsregion har vi förbättrat vår konkurrenskraft. Norden ska vara en tillväxtmotor.

Fru talman! Coronapandemin innebar dock att det nordiska samarbetet och den nordiska integrationen bromsades. Pandemin, eller rättare sagt hur den hanterades, gjorde att nationsgränserna i Norden blev brutalt tydliga, särskilt för människor och företag i gränsbygder – bland annat norra Bohuslän och Dalsland, som jag representerar. Svinesund, Öresund, Tornedalen och andra gränsregioner fick betala priset för gränsrestriktioner och bristande koordination mellan de nordiska länderna.

Det jag nu ofta möter i samtal med människor hemma i min valkrets, som bor nära den svensk-norska gränsen, är en tveksamhet till den politiska visionen om Norden som världens mest integrerade region. Människor undrar vad som händer vid nästa kris. Är det då åter människorna och företagen i gränsbygderna som får betala priset för brister i det nordiska samarbetet?

Den osäkerheten och det tvivlet måste stillas. Jag vill att Nordiska ministerrådet ska utfärda en gränsgaranti som slår fast att de gränsstängningar och gränsrestriktioner som vi såg under pandemin till varje pris ska förhindras, och om det inte går, att särskilda lösningar ska utformas för att säkra att livet i gränsbygderna kan fungera också i kris.

För, fru talman, i gränsbygderna lever människor redan efter visionen om Norden som världens mest integrerade region. Samtidigt finns det dock mängder av gränshinder som försvårar liv och företagande över de nordiska gränserna. Många av hindren är som småsten i skon. De skaver och stör. I regel går de att uthärda och hantera, men alltför ofta sätter de stopp – stopp för investeringar, för expansion, för jobb och utbyten över de nordiska gränserna. Förlorare är vi alla.

Att Sverige, som nu precis övertagit ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet, har pekat ut som ett prioriterat område att bidra till att skapa ett integrerat Norden utan gränshinder är mycket viktigt och välkommet. Tempot i gränshinderarbetet behöver öka. Jag hoppas att Gränshinderrådet, vars mandat löper ut under året, får ett nytt och förstärkt mandat med höjda ambitioner. Det är vad jag och hela den konservativa gruppen i Nordiska rådet, där jag också är medlem, driver.

Vid sidan av att höja ambitionsnivån för arbetet med att riva gränshinder vill jag särskilt lyfta fram behovet av att också jobba hårdare och mer systematiskt med att förebygga uppkomsten av nya gränshinder. Färöarna har i dag, mig veterligen som enda land i Norden, en särskild rutin för att säkerställa att ny lagstiftning inte leder till nya gränshinder. Varje nytt lagförslag på Färöarna ska screenas utifrån befintliga gränshinder och också för att undersöka om nya hinder riskerar att uppstå på grund av det aktuella lagförslaget. Vi här i Sveriges riksdag bör lära av vännerna på Färöarna. Vi bör i varje utskott utifrån ett nordiskt perspektiv granska varje proposition som kommer, och regeringen bör innan man lägger fram förslag till ny lagstiftning göra precis det man gör på Färöarna, nämligen en analys för att se om förslagen påverkar befintliga gränshinder eller skapar nya.

Som jag varit inne på i mitt anförande innebar coronapandemin en rejäl prövning av det nordiska samarbetet, och vi måste vara öppna och ärliga med att samarbetet inte alls fungerade tillräckligt bra. Nu gäller det att vi lär oss av pandemin och ser till att stärka och utveckla det nordiska samarbetet inför nästa kris, eller som Winston Churchill lär ha sagt: Never let a good crisis go to waste – slösa aldrig bort en rejäl kris.

Anf. 208 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Nu har vi i den här långa och bra utrikesdebatten varit runt i hela världen. Johan Hultberg smalade ned debatten till Norden, och jag tänker smala ned den till Arktis.

En modern och proaktiv arktisk politik är central för svensk och transatlantisk säkerhet. Arktiskännedomen blir en av de viktigaste kunskaper som vi tar med oss in i Nato. En proaktiv Nato-säkerhetspolitik förutsätter därför även en tydlig och väl underbyggd Arktispolitik.

Arktis står inför en rad svåra utmaningar som förvärras i en allt snabbare takt. Klimatförändringarnas effekt på Arktis leder till att lokalbefolkningarnas situation, miljön och det globala klimatet försämras. Istäcken och permafrost som smälter omöjliggör levnadssituationen för vissa djurarter, ökar havsnivåerna och medför andra risker.

Den globala uppvärmningen öppnar även nya geografiska områden för exploatering av naturresurser, vilket riskerar att accelerera processen. Det är därför viktigt att nå ut i en hel del frågor, till exempel sophantering, som kan verka vara en liten fråga men är ack så viktig.

Vi kan se att plaster runt om i våra hav till största delen kommer från de tio största floderna i världen. Sopor som slängs i diken och i vattendrag kommer ut i havet. Även om det sker långt härifrån, i Kina eller Indien eller någon annanstans, påverkar det oss här i Arktis.

Höjda vattennivåer kommer dock att påverka oss alla. Sverige behöver fortsatt jobba på långsiktighet med hållbar utveckling, forskning och miljöskydd i regionen. Ett starkt arbete med miljö- och klimatfrågorna är därmed inte bara ett viktigt säkerhetsintresse för Sverige utan även en ekonomisk möjlighet att förvalta regionen.

Klimatförändringarna leder också till att nya handelsrutter, som Nordpassagen norr om Ryssland, kan öppnas kommersiellt, vilket kommer att skapa nya globala handelsflöden och strategiska intressen. Detta är något som redan utnyttjas av Ryssland, och Ryssland förhindrar en fri sjötrafik i området och hävdar rysk lagstiftning över internationell havsrätt.

Det tar cirka 60 procent kortare tid att ta sig från Europa till Asien med denna rutt, vilket har möjlighet att förändra den globala handelsdynamiken. Allt fler länder har insett detta, och allt fler nationer och organisationer, till exempel Japan, Sydkorea, Kina och EU, etablerar strategier för den här utvecklingen. För att handeln fortsatt ska kunna flöda smärtfritt är det helt centralt att Förenta nationernas havsrättskonvention efterföljs.

Ryssland har förvisso förlorat stora delar av sina arktiska markstridsförband i Ukraina men utvecklar kvalificerade maktmedel till sjöss, inte minst i form av moderna ubåtar. Förutom det ryska intresset av att kontrollera handelsrutterna och nyttja naturresurserna bör det framhåvas att lokaliseringen av Rysslands kärnvapenbaser på Kolahalvön och tillträdet till Atlanten gör Arktis till ett nationellt säkerhetsintresse som Ryssland kommer att vilja skydda.

Den finska och svenska Natoanslutningen kommer av Ryssland att uppfattas och retoriskt beskrivas, tror vi, som ett nationellt hot, och den ryska upprustningen i regionen kommer att fortsätta. Det är därför viktigt att Sverige fortsätter att prioritera uppbyggnaden av de arktiska förmågorna i samarbete med de övriga arktiska nationerna.

Fru talman! Kina anser sig ha rätt till inflytande, makt och tillträde i de arktiska områdena och utgör en part att förhålla sig till. Landet har under flera års tid investerat i strategisk infrastruktur i regionen och har satsat på att starta en arktisk sidenväg. Satsningen har dock till stor del inte möjliggjorts utanför Ryssland och har stoppats bland annat av Norge och Finland.

Oaktat detta är det viktigt att observera de förändrade dynamikerna i relationen mellan Ryssland och Kina de kommande åren, där Arktis kommer att spela en stor roll. Länder som USA, Storbritannien, Danmark och Kanada samt EU storsatsar nu på det här området och tar fram egna strategier för att möta utvecklingen i regionen. Ett starkt samarbete med dessa parter är därför vitalt och eftersträvansvärt.

Fru talman! Arktisregionen har även utsatts för diverse hybridhot under tiotals år då kablar mellan Svalbard och Norge regelbundet klippts av eller skadats under mystiska omständigheter i likhet med sprängningarna mot Nord Stream 1 och 2 under 2022. Detta är något som pågår och som sannolikt också kommer att öka i Sverige, vilket kräver att man tar höjd för detta även i den framtida planeringen. Vi i riksdagens parlamentariska delegation till Arktis planerar ett seminarium i riksdagen den 17 april som handlar just om detta: Vad händer om Arktis släcks ned?

Fru talman! Samtidigt som vi utvecklar Arktis försvarsförmåga behövs även en strategisk dialog för att minska risken för konfrontation och missstag. För detta krävs antingen att det öppnas upp för samtal inom befintliga organisationer eller att vi öppnar upp för nya organisationer med ledare inom den politiska eller militära sfären.

Jag vill tacka för uppmärksamheten kring Arktis, en oerhört viktig fråga. Allt som händer här i Arktis påverkar resten av jorden.

Anf. 209 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Befria Palestina! Länge leve Kurdistan! Zan, zendegi, azadi!

Från att ha varit känt för internationell solidaritet i några årtionden sjunker Sverige i en moralisk kollaps tillsammans med större delen av västvärlden med USA i spetsen. På bara några år har den blåbruna regeringen lyckats med konststycket att svika den civila befolkningen i Afghanistan, vars land är i ruiner efter decennier av kolonialism från väst samt talibanernas skräckvälde. Man har svikit kurderna, som med livet som insats stått upp mot IS och fyra diktaturer i Mellanöstern samtidigt, och man har svikit de politiska fångarna och i synnerhet kvinnorna i Iran som utsätts för brutalitet av den iranska diktatoriska regimen.

Nu ser vi hur Palestina kan läggas till på denna lista. 30 000 människor är döda, men här i kammaren i dag har representanter bland annat från ett parti som har grundats i nazism och antisemitism samt deras samarbetspartier, som alltmer låter som dem, slängt upp dimridåer och låtsats vara judarnas vänner och judarnas främsta företrädare.

Det är nu vi som land och världsdel men också som politiker och människor visar vilka vi är. Det är nu vi visar om Jina Amini, Nika Shakarami

och Hind Rajab är lika mycket värda som barn och kvinnor i denna del av världen eller om vi gör skillnad på liv och liv.

Vissa av er har redan gjort den skillnaden. För er som har gjort denna skillnad räcker det inte att mullorna i Iran avrättar tusentals politiska fångar så länge Europa kan dra ekonomiska fördelar av samarbeten med landet på lång sikt. För er räcker det inte att Kurdistan blir bombat av er numera nära vän diktatorn Erdoğan så länge ni får dra in Sverige i en krigsförande kärnvapenallians. För er räcker det inte att barnen i Palestina massmördas, svälts ut och torteras i sitt eget hemland så länge svenska vapenföretag får sälja sina vapen till Israel.

Men kom ihåg en sak: Demonstrationerna i Iran må ha tonats ned i delar av landet på grund av obefintligt stöd från västvärlden, stora delar av Turkiets prokurdiska opposition må vara fängslad och infrastrukturen i västra Kurdistan lamslagen med västvärldens goda minne och Gaza må vara utsatt för mångfasetterade krigsbrott ledda av den extrema högerregimen i Israel medan ni blundar för det eller till och med aktivt stöttar det. Framtiden kommer att visa vilka som stod på rätt respektive fel sida.

Kampen mot imperialism, ockupationsmakter och diktaturer kommer att fortsätta även framöver. Byggnader som kollapsar av bomber kommer man att kunna bygga upp på nytt på några år. Men den moraliska kollaps som många av er, den svenska regeringen och regeringar i västvärlden står för just nu kommer inte att gå att reparera så lätt.

Ingen är fri förrän alla är fria. Iran, Kurdistan eller Palestina – era bekymmer är också mina.
(Applåder)

Anf. 210 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! Jag har en fråga till Daniel Riazat. Anser Daniel Riazat att Hamas är en terrororganisation? Anser Daniel Riazat att de brott som Hamas begick den 7 oktober är ett brott av en terrororganisation?

Anf. 211 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Margareta Cederfelt för frågan.

Det låter som en vinylskiva som går på repeat under hela dagen. Vänsterpartister får en och samma fråga om vad vi tycker om en extrem högerorganisation med extrema religiösa värderingar som vi har tagit avstånd från många gånger, både den första dagen när attacken skedde och många andra gånger.

Det är inte Vänsterpartiet som delar ideologiska värderingar med extrema högergrupper oavsett var i världen de finns, vill jag bara säga, utan det skulle i så fall vara partier på högerkanten och Margareta Cederfelts partikamrater.

Vänsterpartiet har alltid tagit avstånd från brott mot mänskliga rättigheter och terrororganisationer. Det kommer vi att fortsätta att göra, och du har också hört det från talarstolen minst fyra gånger av olika representanter från Vänsterpartiet i dag.

Anf. 212 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! Jag frågade Daniel Riazat om han tar avstånd från Hamas som terrororganisation. Jag har inte fått något svar på den frågan.

Anf. 213 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Det här blir väldigt märkligt.

Margareta Cederfelt! Jag är född och uppvuxen i ett land där grupper likt Hamas brutalt torterar och fängslar kvinnor och män och dödar barn. Jag har flytt från det landet, och jag kämpar mot dessa typer av grupper. Att ens gå upp och ställa frågan om jag tar avstånd från en sådan grupp som Hamas, som är som den iranska regimen för mig, visar vad Margareta Cederfelt och hennes parti går för.

Tar du, Margareta Cederfelt, avstånd från alla de extrema högergrupper som ni samarbetar med runt om i Europa? Tar du avstånd från det som den israeliska regeringen har gjort mot tusentals barn i Palestina de senaste veckorna? Tar du avstånd från alla de brott som högern och högerns vänner har begått mot civilbefolkningarna i de olagliga invasioner som ni har stöttat runt om i olika länder?

Till skillnad från mig, som tar avstånd från Hamas och de organisationerna, har du aldrig någonsin tagit avstånd från de grupperna. Så sätt dig ned!

Anf. 214 ANDRE VICE TALMANNEN:

Eftersom antalet repliker är begränsat har Margareta Cederfelt därför inte möjlighet att svara på frågorna. Dessa frågor blir endast retoriska.

Jag får också inför den fortsatta debatten påminna om att vi tilltalar vandra med namn eller ”ledamot”, inte med ”du”.

Det finns inga ytterligare anmälda talare till debatten, men nu har Margareta Cederfelt begärt ordet på nytt.

Reglerna för att anmäla sig på nytt till den här typen av specialdebatt är inte helt glasklara, men jag godkänner ett inlägg om max två minuter.

Anf. 215 MARGARETA CEDERFELT (M):

Fru talman! Det är tydligt att det råder spänningar i världen och att världen är orolig. Det gäller inte bara i våra kontakter som ledamöter med omvärlden – inte bara i våra handlingar – utan det gäller också här inne i plenisalen. Vi har märkt det i dag när det har varit demonstrationer från läktaren, vi har märkt det när ledamöter har haft politiska utsmyckningar på sig och vi har märkt det i debatten.

Vi måste alla arbeta för att det ska bli en fredligare värld. Det vet jag att regeringen gör, och det framkommer i utrikespolitiska deklARATIONEN.

Men, fru talman, vi har som ledamöter ett ansvar för hur vi tilltalar varandra. Det är bara vi som kan ta det ansvaret. Det handlar om tonfall, och det handlar om att visa respekt för varandra.

Fru talman! Jag hoppas att våra debatter kan fortsätta i en anda där vi för fram våra politiska uppfattningar utan att gå till personliga attacker mot varandra.

(Applåder)

I detta anförande instämde Johan Hultberg och Magnus Resare (båda M) samt Christian Carlsson (KD).

Den utrikespolitiska debatten var härmed avslutad.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 24 januari justerades.

Prot. 2023/24:71

14 februari

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2023/24:439

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:439 Översyn av plan- och bygglagen
av Johan Andersson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 mars 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 12 februari 2024

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2023/24:446

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:446 Länsstyrelsernas hemställan angående an-
svar för myggbekämpning
av Patrik Lundqvist (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 mars 2024.

Interpellationen ska besvaras gemensamt med interpellation
2023/24:345 av Sanne Lennström (S) *Myggbekämpning kring nedre Dal-
älven* och interpellation 2023/24:476 av Anders W. Jonsson (C) *Myggbe-
kämpning vid nedre Dalälven*.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 12 februari 2024

Klimat- och näringslivsdepartementet

Romina Pourmokhtari (L)

Enligt uppdrag

Maria Åhrling

Expeditionschef

Interpellation 2023/24:449

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:449 Kvinnors sjukfrånvaro på grund av stress
av Jessica Rodén (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 mars 2024.

Prot. 2023/24:71
14 februari

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 13 februari 2024
Arbetsmarknadsdepartementet
Paulina Brandberg (L)
Enligt uppdrag
Kerstin Bynander
Expeditionschef

Interpellation 2023/24:459

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:459 Inventering av utländskt ägande inom infrastrukturområdet
av Gunilla Svantorp (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 15 mars 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 13 februari 2024
Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet
Andreas Carlson (KD)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2023/24:466

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:466 Krishantering inom Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet
av Gunilla Svantorp (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 15 mars 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 13 februari 2024
Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet
Andreas Carlson (KD)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2023/24:468

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:468 Svensk flagg i upphandlingen av Gotlands-
trafiken
av Heléne Björklund (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 15 mars 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 13 februari 2024
Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet
Andreas Carlson (KD)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:472 Malmporten
av Mattias Ottosson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 mars 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 12 februari 2024

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 4 Anmälan om faktapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2023/24:FPM37 Ändringsdirektiv om konsulärt skydd för icke-företrädna unionsmedborgare i tredjeländer *COM(2023) 930* till utrikesutskottet

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2023/24:65 till finansutskottet

Redogörelser

2023/24:PN1, RAR1 och SN1 till konstitutionsutskottet

Motioner

2023/24:2815–2817 och 2819 till miljö- och jordbruksutskottet

EU-dokument

COM(2023) 779 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 5 april*.

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Justitieutskottets betänkanden

2023/24:JuU11 Tillfälliga förbud att transportera personer utan giltiga identitetshandlingar till Sverige

2023/24:JuU9 Redovisning av användningen av hemliga tvångsmedel under 2022

2023/24:JuU10 2023 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild kontroll av vissa utläningar

§ 7 Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende

Socialutskottets betänkande 2023/24:SoU6
Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende (prop.
2023/24:31)
föredrogs.

Anf. 216 CHRISTIAN CARLSSON (KD):

Fru talman! Det är särskilt allvarligt när hemmet som ska vara en plats av kärlek, omtanke och respekt i stället förvandlas till en plats för våld och förtryck. Men alltför många kvinnor i vårt land vittnar om hur en snabb förälskelse och en till en början kanske lycklig relation sedan övergår i psykisk terror och fysiskt våld.

Våldet mot kvinnor i Sverige har ökat på senare år, och vi som samhälle behöver göra mycket mer för att motverka mäns våld mot kvinnor och för att stärka stödet till de våldsutsatta kvinnorna och deras barn. Jag är därför stolt över att vi i dag tillsammans tar ett viktigt steg på vägen i och med betänkandet *Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende*.

För de tusentals kvinnor och barn som varje år drabbas av våldet är kvinnojourerna och deras skyddade boenden ibland skillnaden mellan liv och död. Kvinnojourerna tar ett jätteansvar. Kommunerna måste också ta sitt ansvar genom att erbjuda fler kvinnor plats på skyddat boende, och vi behöver särskilt noga följa upp och säkerställa att så sker.

Men det räcker inte att tillhandahålla fler platser, utan vi måste också säkerställa att våra skyddade boenden är trygga och skyddande. I och med beslutet om dagens betänkande kommer därför skyddat boende att regleras i socialtjänstlagen som en boendeinsats. En tillståndsplikt för dem som vill bedriva skyddat boende kommer också att införas. Vidare blir Ivos nya tillståndsprövning ett viktigt led i att stärka skyddet för de våldsutsatta kvinnorna.

Fru talman! När vi talar om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation förtjänar barnen ett särskilt fokus. När våld i hemmet riktas mot kvinnan finns ofta barn i närheten. De hör och de ser. Så många som vart tionde barn tvingas uppleva att pappa utövar våld mot mamma. Våldet som barnen bevittnar får långtgående konsekvenser för barnen själva i form av skräck och vanmakt.

Barn som bevittnar våld är brottsoffer, men de riskerar också att själva bli förövare. De flesta gängkriminella har vuxit upp i familjer där det förekommit våld i en nära relation eller mot barnen själva. Vi påminns om att det är just trygga familjer som lägger grunden för det trygga samhället.

För att öka tryggheten för de våldsutsatta barn som behöver följa med mamma till ett skyddat boende ska de i fortsättningen få en egen bedöm-

ning och ett beslut om placering i skyddat boende, och socialnämnden får ett tydligt ansvar att se till att deras behov tillgodoses. Det kan handla om att socialnämnden bistår med att hantera byte av skola, eller säkerställa att barnen kan fortsätta med fritidsaktiviteter, spela fotboll eller vad det kan vara, i en situation då den våldsutsatta mamman av förklarliga skäl har fullt upp med att själv hålla ihop.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga att alltför länge har en våldsam pappa fått stå i vägen inte bara för mammans utan också för barnens trygghet. Nu minskar vi våldsutövarnas makt.

För det första ska socialnämnden, omedelbart eller efter ansökan hos förvaltningsrätten, kunna bevilja barnet en insats i skyddat boende trots att samtycke från ena föräldern saknas.

För det andra ska den som barnet placeras tillsammans med i det skyddade boendet ensam få bestämma om barnens deltagande i hälsoundersökning, socialtjänstens insatser och eventuella skolbyten.

För det tredje ska socialnämnden få besluta om hemlighållande av vistelseort och hur umgänge mellan barnet och den våldsamma vårdnadshavaren ska få utövas.

När jag träffade representanter för Unizon på Forum Jämställdhet i Karlstad i onsdags berättade de att så många som vart tredje barn i skyddat boende måste träffa sin våldsamma pappa. Det beror på att socialtjänsten helt saknar verktyg för att neka en våldsam vårdnadshavare umgänge med barnet under vistelsen i det skyddade boendet.

Det är för dessa barns skull som vi nu ändrar lagen. Barnets egen vilja ska få komma till uttryck, och socialtjänsten ska få sätta stopp för att barn i skyddat boende ska behöva träffa den våldsamma förövaren. Jag vet att det här innebär en stor seger för många som har kämpat för att det ska bli verklighet, och det innebär ett steg i rätt riktning för att öka tryggheten för några av samhällets mest utsatta barn.

Vi kristdemokrater anser att som huvudregel bör gemensam vårdnad eller umgängesrätt inte beviljas om det finns en dom om våld inom familjen. Jag vet att det pågår beredningsarbete i Regeringskansliet i frågan, precis som det gör när det gäller frågan om utvidgat kontaktförbud och andra viktiga åtgärder för att stärka skyddet för kvinnor och barn. Jag ser fram emot att regeringen och socialutskottet tillsammans kan ta fler viktiga steg framöver när det kommer till att stärka skyddet för våldsutsatta kvinnor och de utsatta barnen. Vårt arbete på det här området har bara börjat.

Anf. 217 MARCUS WENNERSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag instämmer i mycket av det som Christian Carlsson nämnde i talarstolen. Jag har en specifik fråga. Med den åtgärd som vi nu vidtar kommer skyddade boenden att behöva upphandlas enligt LOU. De erfarenheter vi har av HVB-hemsmarknaden och andra marknadslösningar i landet är att de är kostnadsdrivande och öppnar upp möjligheter till fusk. Oroar sig socialutskottets ordförande över en sådan utveckling? Hur ser ledamoten på behovet av att i närtid utvärdera både kostnadsutvecklingen och kvalitetsutvecklingen av skyddade boenden, så att det inte blir en fördyring och försämring för kommunerna och dem som har behov?

Prot. 2023/24:71

14 februari

*Stärkta rättigheter för
barn och vuxna i
skyddat boende*

Anf. 218 CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag ser ett behov av att nära följa upp hur den här reformen utvecklar sig, men det gäller inte primärt på det område som ledamoten lyfter upp. När vi nu inför den här tillståndsplikten vet vi också att den innebär en ambitionshöjning för många av de ideellt hårt arbetande kvinnojourerna. Det finns en oro för att omställningen ska göra att vissa aktörer får svårt att klara sig. Regeringen skjuter till pengar för att övergången ska bli smidig. Men vi måste noga följa detta, så att det faller så väl ut som det bara går. Vi kommer absolut att behöva följa upp frågan allteftersom. Det är bra att regeringen är väldigt tydlig med att man avser att göra det. Man avser att ge en särskild myndighet i uppdrag att noga följa utvecklingen.

Anf. 219 MARCUS WENNERSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det är bra att vi ser framför oss en utvärdering av det som sker. Samtidigt finns det en risk för att till exempel kvinnojoursdrivna verksamheter kommer att lida av utvecklingen och behöva läggas ned. Vi behöver se faktum: När någonting väl har lagts ned blir det ofta väldigt svårt och dyrt att återstarta det. Hur ser socialutskottets ordförande på detta? Hur snart och snabbt kommer man att behöva göra en sådan här utvärdering? Jag förstår att det inte främst är en fråga för ledamoten utan kanske snarare en fråga för regeringen, men hur snabbt ser ledamoten att det finns behov av att utvärdera om pengarna är tillräckliga, så att vi inte landar i en situation där de här otroligt bra verksamheterna, som har byggts upp under många år, tvingas läggas ned och den typen av lösningar blir helt bortslagna?

Anf. 220 CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik:

Fru talman! Mitt fokus är hur vi stärker skyddet för kvinnorna, stärker barnrättsperspektivet, genomför en ambitionshöjning och stärker barnens rättigheter på bekostnad av våldsutövarna. Det är det som är den stora segern med detta. Vi tillskjuter medel till kommunerna, så att de ska klara sin ambitionshöjning. Vi tillskjuter särskilda medel för att de ideella kvinnojourerna ska klara omställningen.

Kommunerna har i sin verktygslåda också möjligheter att försöka gynna de typer av verksamhetsformer som man bedömer kan göra jobbet särskilt bra. Det går att avsätta en del av upphandlingen till ideella organisationer, till exempel. De verktygen finns, och detta kan man bedöma på lokal nivå. Men för mig som kristdemokrat har inte det primära varit huruvida de aktörer som driver detta är privata, ideella eller kommunala, utan det viktiga för mig är att vi i och med detta stärker skyddet för de våldsutsatta kvinnorna och några av samhällets mest utsatta barn.

Anf. 221 MARCUS WENNERSTRÖM (S):

Fru talman! ”Alla de barn och ungdomar som inte orkar, kan, vill eller vågar komma fram och berätta om deras otäcka upplevelser bakom lyckta dörrar, om deras rädslor, deras ångest, deras bestående men. Det måste finnas en mer djupgående förståelse och kunskap om dom ...” Orden är ett citat som återfinns i början av Fredrik Lundh Sammelis SOU *Ett fönster av möjligheter*. Min djupaste förhoppning är att den lagstiftning som nu föreslås träda i kraft så långt som möjligt grundas i en sådan förståelse och kunskap.

Delar av den nya lagstiftningen är riktigt bra. Det är bra att vi nu får en reglering av skyddade boenden. Det går inte längre att komma undan med vilken typ av lokal som helst. Det krävs att man ansöker och att man uppfyller krav. Det krävs organisation, och det krävs en grundläggande kvalitet. Skyddade boenden kan generellt ha fungerat bra, men nu behöver kommunerna inte längre köpa grisen i säcken. En viss nivå och standard ska finnas.

Kanske ändå viktigare är att skyddat boende nu blir en insats även för barn. Det är viktigt för att skapa transparens i besluten, men det är också viktigt för att vi därigenom måste se barnet som rättighetsbärare och barnet som offer. Precis som det inledande citatet betonar bär barnet med sig det hemska som skett. Även barnet behöver skydd när en vårdnadshavare har behov av skyddat boende.

Den som behöver skydd kommer nu att ha möjlighet att ensam fatta beslut om barnens skolgång och vård och hemlighålla sin plats för våldsutövaren. Det är på tiden, för det stärker barnens möjlighet till någon form av vardag och kvinnans möjlighet att komma på fötter. Det minskar också mannens möjlighet att utöva våld, såväl institutionellt som psykiskt och fysiskt, åtminstone för stunden.

Det är glädjande att lagstiftningen nu kan komma på plats. Samtidigt är en del av mig besviken. Jag är besviken över att vi inte lär oss av de marknadsieringshaverier som HVB-hemsmarknaden är ett exempel på. Som samhälle borde vi kunna bättre. Men nu är risken att skyddade boenden blir nästa haveri. När boendena ska upphandlas enligt LOU är risken stor att kvinnojoursdrivna boenden drabbas. När lägstapris får styra är det spar som hamnar i fokus. Spar kopplas i det här fallet till personal, omhändertagande och kvalitet. Vi riskerar att tappa kvinnojoursdrivna boenden. Det är fråga om kvinnojourer som med ideellt engagemang i botten byggt upp såväl kunskap som organisation med ett enda syfte: stöd till och omsorg om medmänniskor.

Vi socialdemokrater hade velat se en lösning som gynnar kvinnojourernas verksamhet. Vi uppmanar därför alla kommuner att tillämpa de delar av proposition 2021/22:135 *Idéburen välfärd* som gör det möjligt att reservera deltagande i upphandlingar och valfrihetssystem för idéburna aktörer.

En andra farhåga är finansieringen. Lagstiftningen ställer ökade krav på boendena, och ökade krav är kostnadsdrivande. Vi socialdemokrater vill trycka på att finansieringsprincipen måste hedras. Vi vill därför att såväl lagens tillämpning som dess kostnadsutveckling utvärderas.

Avslutningsvis är det olyckligt att utredningens ursprungliga förslag om att ändra i den så kallade umgängesrätten genom ändringar i föräldrabalken tagits bort. Vi socialdemokrater hade gärna sett en mer långtgående ändring.

Den ändring som ligger på bordet i dag kommer att skydda barn till kvinnor som på grund av våld eller hot om våld behöver skyddat boende. Men problemet med våld mot kvinnor och barn är långt större. En mer långtgående ändring i föräldrabalken hade varit önskvärd.

Vi socialdemokrater vill att det införs en lex Tintin för att skydda barn från umgänge när umgänget riskerar att vara skadligt. När en förälder utövar våld mot barn, förälder eller annan familjemedlem bör grundprincipen vara att inget oskyddat umgänge ska utdömas. Barns rätt till ett liv fritt

från våld ska vara överordnat den så kallade kontaktprincipen i föräldrabalken.

Fru talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till reservation 4 om kvinnojourernas verksamhet. Jag betonar att vi även står bakom reservationerna 9, 18, 21 och 26.
(Applåder)

Anf. 222 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Steg för steg, reform för reform, stärker den moderatledda regeringen det sociala skyddsnetet och ger socialtjänsten nya och bättre verktyg för att uppnå socialtjänstlagens målparagraf om att främja människornas ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor samt aktiva deltagande i samhällslivet.

Steg för steg, reform för reform, stärker den moderatledda regeringen barns rätt och ställning i Sverige. Bara de senaste veckorna har regeringen tagit flera viktiga initiativ för att åstadkomma detta. Jag tänker i synnerhet på tillsättandet av den särskilda utredning som ska lägga grund för en mycket genomgripande och välbehövlig reformering av den statliga sociala barn- och ungdomsvården.

Propositionen vi nu debatterar är ett mycket viktigt steg i regeringens metodiska reformagenda för att stärka utsatta barn och kvinnors trygghet och säkerhet. Propositionens förslag innebär att vi tar flera och stora steg för att uppnå det som propositionens titel säger, nämligen stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende.

Låt mig börja med att ge en liten bakgrund till varför propositionen är så angelägen. Många kvinnor och barn lever i dag i våldsamma relationer. Cirka åtta av tio misshandelsbrott mot vuxna kvinnor begås av någon närstående. Av detta följer att många tvingas fly för att söka skydd på ett särskilt boende. Då är det oerhört angeläget att boendena verkligen är skyddade och ger den trygghet som de utsatta personerna, i regel kvinnor, behöver och har rätt till. Men så är det inte alltid i dag, fru talman.

Ett annat mycket allvarligt problem i dag är att barns egna behov av skola, hälso- och sjukvård och fritidsaktiviteter sällan utreds när de följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende. Vi ser allvarliga problem i skolgången för barn i skyddade boenden. Inte sällan går dessa barn inte alls i skolan eller får långa avbrott i sin skolgång. Det är att svika dessa barn.

Att barn i skyddat boende ofta inte får sina rättigheter och behov tillgodosedda får i förlängningen andra allvarliga konsekvenser. Många kvinnor – mammor – väljer att sätta sin egen säkerhet åt sidan och stannar kvar i en våldsam relation i syfte att säkerställa att barnen får sin skolgång och sjukvård. Detta är naturligtvis en situation som vi bara måste ändra på, fru talman. Det gör vi nu tack vare den proposition som vi debatterar.

Genom reformen blir skyddat boende en boendeinsats enligt socialtjänstlagen. Reformen innebär övergripande att rättigheterna för barn och vuxna i skyddat boende stärks. Mer konkret innehåller propositionen bland annat förslag som innebär att barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende blir egna rättighetsbärare. Socialnämnderna får ett mycket tydligt ansvar att tillgodose barns behov av stöd- och hjälpinsatser, och barnen som vistas i skyddat boende ska erbjudas en hälsoundersökning.

Vidare innebär reformen att socialnämnden ges en tydlig rätt att besluta om hemlighållande av vistelseort och att begränsa en förälders umgängesrätt. När en mamma och hennes barn placeras i ett skyddat boende för att skyddas mot pappan borde det vara alldeles självklart att pappans umgängesrätt ska begränsas, men den möjligheten har alltså inte socialnämnden i dag. Också det ändrar vi nu på.

Fru talman! Jag förstår om den som följer denna debatt, och som inte sedan tidigare känner till vilka allvarliga luckor som finns i lagstiftningen och i skyddet av barn och vuxna i skyddat boende, häpnar. För det är verkligen häpnadsväckande brister vi nu täpper till.

Vad man också kan häpnas över är att Sverige i årtionden har ställt krav på tillstånd för dans på exempelvis en restaurang men inte ställt krav på tillstånd för att bedriva en så viktig, ja, rent av livsviktig, verksamhet som skyddat boende. Det är verkligen absurt, men även det ändrar nu den moderatledda regeringen. Danstillståndet avskaffades i fjol. Genom att riksdagen röstar ja till denna proposition kommer tillståndsplikt nu att införas för att bedriva skyddat boende.

När exempelvis ett företag, en förening eller en stiftelse vill bedriva skyddat boende måste de först granskas och få tillstånd beviljat av Inspektionen för vård och omsorg, Ivo. Så stärker vi kvaliteten i skyddade boenden och hindrar kriminella och oseriösa aktörer från att etablera sig.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag, bifall till stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende och bifall till att ta ännu ett steg på regeringens inslagna väg för att metodiskt stärka barn som egna rättighetsbärare.

I detta anförande instämde Magnus Resare (M).

Anf. 223 MONA OLIN (SD):

Fru talman! Vi debatterar i dag *Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende*. Jag vill börja med att yrka bifall till våra yrkanden i vår följdmotion 2023/24:2779.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Ursäkta, man ska yrka bifall till en reservation.)

Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 2.

Alla människor förtjänar att leva i trygghet. Om någon av olika anledningar har utsatts eller farit illa ska samhället vara redo med stöd i både psykisk och fysisk form.

Ett skyddat boende är den typ av boende som tillhandahålls för personer som är utsatta för våld, hot eller andra riskfaktorer i sina hemmiljöer. Det kan vara barn, kvinnor, män eller hela familjer som behöver skydd och säkerhet på grund av våld i nära relationer, hedersrelaterat våld, människohandel eller andra former av hot eller övergrepp.

Skyddade boenden är utformade för att ge en trygg och säker miljö där de boende kan få stöd, skydd och hjälp. Målet är att ge de utsatta möjlighet att återhämta sig och bygga upp ett självständigt liv utanför den våldsamma eller hotfulla situation de har lämnat bakom sig.

Dessa boenden kan vara temporära eller långsiktiga beroende på behoven hos de boende. De kan drivas av olika organisationer, inklusive stat-

liga myndigheter, privata aktörer, ideella organisationer eller välgörenhetsorganisationer.

Verksamheterna som bedriver skyddat boende gör ett enormt viktigt och alldeles avgörande jobb för de drabbade.

Fru talman! Det inte ovanligt att det finns barn i hemmet när någon utsätts för våld i nära relation. Här behöver samhället stå starkt, och Sverigedemokraterna är därför positiva till att det nu ligger viktiga förslag på bordet som säkerställer att barn också får beviljade insatser om skyddat boende.

Detta kommer att synliggöra barnets situation och stärka barnrättsperspektivet. Barnet kommer att få bättre förutsättningar för insatser i öppna former, eventuellt byte av skolenhet och förskola med mera. Att sådan lagstiftning inte har varit på plats tidigare är ett stort svek mot alla som utsatts, men Sverigedemokraterna menar att det i och med det som föreslås i propositionen tas mycket viktiga steg framåt.

Enligt regeringens förslag ska det krävas tillstånd av Ivo för att bedriva skyddade boenden yrkesmässigt av ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ. Kommuner och regioner ska anmäla de skyddade boenden som de bedriver till Ivo. Sverigedemokraterna är mycket positiva till detta eftersom det i dag inte är möjligt för Ivo att göra någon formell kontroll av verksamheter innan de startar.

Det är faktiskt helt förkastligt att aktörer som kanske helt saknar förutsättningar att bedriva skyddat boende i dag kan starta en verksamhet och börja sälja platser till kommuner utan någon kontroll.

Även om det är positivt med den tillsyn som föreslås tycker Sverigedemokraterna inte att det föreslagna tillståndet är tillräckligt för att långsiktigt säkerställa en trygg och säker verksamhet med god kvalitet. Vi anser därför att regeringen bör ge Ivo i uppdrag att arbeta med kontinuerlig tillsyn av verksamheterna som bedriver skyddat boende just för att säkerställa att verksamheten ständigt arbetar kvalitativt och i rätt syfte. Den ökade organiserade brottsligheten inom vården är ytterligare en stark faktor till att kontinuerlig tillsyn är alldeles avgörande för uppdraget.

Tillståndsplikten är ett bra och viktigt steg i rätt riktning för att öka kvaliteten på de verksamheter som bedriver skyddat boende. Att privata utförare ska ansöka om tillståndsplikt borde vara självklart. De senaste åren har det rapporterats om privata aktörer med stora brister, till exempel adresser på bottenvåningar med fönster ut mot vägen och personal utan medicinsk kompetens som har diagnostiserat skyddsplacerade.

Sverigedemokraterna anser därför att det är viktigt att regeringen följer upp och återrapporterar effekten av tillståndsplikten. Det är positivt att den införs, men regeringen behöver säkerställa att förslaget också får önskad effekt.

Fru talman! Barns och ungas trygghet och säkerhet måste alltid komma i första hand, och här får det inte finnas några tvivel. Sverigedemokraterna anser att regeringen borde ha gått längre i frågan om att utreda delen om begränsning av umgänge för den vårdnadshavare som är skälet till att den utsatta vårdnadshavaren och barnet vistas på skyddat boende.

Sverigedemokraterna anser att umgänge inte är förenligt med skyddsplacering om den rör våld i hemmet från en vårdnadshavare till en annan, och vi ser fram emot den beredning som just nu tas fram i frågan.

Anf. 224 JAKOB OLOFSGÅRD (L):

Fru talman! När vi pratar om våra barn säger vi just ”våra”. Men barn är inga ägodelar. Varje barn är en egen liten människa med egna rättigheter och friheter. Det finns ett berömt citat av poeten Khalil Gibran som lyder:

”Era barn är inte era barn. De är söner och döttrar av livets längtan efter sig själv. De kommer genom er men inte från er. Och fastän de lever hos er, tillhör de er ändå inte.”

Låt mig upprepa: Ett barn är ingen ägodel. Det känns som en självklarhet men är ändå inte det. Det är själva essensen av den stora omläggning av politiken som regeringen nu genomför för att säkra barns egna rättigheter och friheter.

Omläggningen är nödvändig för att Sverige verkligen ska vara ett tryggt land för alla barn och unga – för varenda unge. Vi lever i ett av världens främsta välfärdsländer, och vi har en lång historia av att skapa goda uppväxtvillkor för barn och unga. Det finns mycket att vara stolt över i vårt land. Sverige var ett av de tidigaste länderna med att säkra generella läskunskaper hos barn och unga, med att bygga upp ett utbildningsväsen och med att inrätta allmänna förskolor. Vi var även först i världen med en lagstiftning mot barnaga.

Men – och tyvärr finns det ett men i vårt lands historia – de senaste årtiondena har utvecklingen stannat av. Politikens insatser för att skydda barn har inte utvecklats i samma utsträckning som samhället har förändrats.

I Sverige har vi i stor utsträckning lyckats förebygga att föräldrar använder våld i uppfostringssyfte. Men även om allvarligt våld mot barn minskade mellan 1969 och 2000 har den positiva utvecklingen stannat upp, och det allvarliga våldet har inte minskat nämnvärt under 2000-talet.

Det vi debatterar i dag, fru talman, handlar om samhällets allra mest sårbara människor. Den plats där barn och unga ska känna sig som allra tryggast, hemmet, kan ibland bli en riskzon för barnen.

Antalet barn med omedelbart omhändertagande på grund av brister i hemmiljön har ökat. Sverige har under lång tid inte vågat ställa sig på barnets sida när den krockar med föräldrarna. Föräldrarätten har vägt tyngre än barnets rättigheter. De allra mest sårbara barnen har betalat ett enormt högt pris när myndigheter inte har lyssnat tillräckligt på barnens röster. Det kan handla om myndigheter som inte lyssnar eller som saknar kunskaper om hur man läser av barn och som kanske känner olust eller rädsla för att besöka en vårdnadshavare. Konsekvenserna kan bli ohyggliga, vilket vi har fått se på gång på gång.

Fru talman! Vi debatterar i dag hur vi kan stärka rättigheterna för barn och vuxna i skyddat boende. Det är ett oerhört viktigt ärende. Det är angeläget eftersom det finns varningssignaler. Samtalen till Bris från barn i kontakt med samhällets stödinstanser ökade med 33 procent från 2021 till 2022.

Omläggningen från regeringen för att skydda barn är angelägen. De förslag vi i dag diskuterar utgör en oerhört efterlängtd reform. Detta ska stärka tryggheten och säkerheten för dem som vistas på skyddat boende men också stärka barns rättigheter så att de får sina egna behov tillgodosedda och inte bara ses som medföljande till den vuxne som flytt till det skyddade boendet. Skyddet mot umgänge med en våldsam förälder stärks i och med förslagen.

Prot. 2023/24:71

14 februari

*Stärkta rättigheter för
barn och vuxna i
skyddat boende*

Fru talman! Jag vill därför yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

Jag vill särskilt lyfta fram några förslag i reformen. Reformen innebär flera förbättringar för barn som får insatser i skyddat boende när det gäller tillgång till hälso- och sjukvård och skola. Det blir möjligt att ge skydd och stöd till barn vars ena vårdnadshavare inte lämnar samtycke till barnets vistelse i skyddat boende samt att skydda barn mot kontakt med en våldsam vårdnadshavare under vistelsen i boendet.

Dessutom vill jag understryka vikten – den har poängterats från talarstolen tidigare – av krav på tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg för att driva skyddade boenden. Därmed stärks även skyddet mot oseriösa aktörer och välfärdsbrottslighet på detta område.

Jag är övertygad om att de underbara kvinnojourer som jobbar med detta – jag talade i dag med Talita, som besökte riksdagen vid ett seminarium och som driver ett skyddat boende – nu står på tårna, och det ska de självklart kunna göra, inför detta krav på tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg. Det är inget konstigt för dem. De är ju måna om barnen och kvinnorna.

Med tanke på att målgruppen för skyddade boenden utgörs av personer som är utsatta för hot, våld och andra övergrepp finns det enligt regeringen stora risker med att verksamheten inte är tillståndspliktig. För våldsutsatta personer och medföljande barn kan en vistelse i ett skyddat boende av bristande kvalitet innebära hot mot liv, säkerhet och hälsa.

Med förslagen stärks också förutsättningarna för att skyddade boenden ska kunna tillgodose särskilda behov hos våldsutsatta, till exempel på grund av funktionsnedsättningar eller hedersrelaterat våld och förtryck.

Liberaler har spelat en viktig roll i att steg för steg driva på för sociala reformer som ökar barns frihet, från rätten till skola och förskola till hård kamp mot barnmisshandel och hedersförtryck. Jag är stolt över att vi med en liberal, borgerlig regering nu tar ytterligare ett steg för att barn och unga ska få bli egna rättighetsbärare. Varför? Jo, därför att varenda unges frihet och trygghet är vårt viktigaste ansvar.

Anf. 225 MONA OLIN (SD) replik:

Fru talman! Det var egentligen inte en replik på Jakob jag ville ha. Jag ville bara ha ordet för att klargöra mitt yrkande. Eftersom jag begärde ordet trodde jag att jag skulle hamna längst ned på talarlistan. Men det är alltså vår reservation 17 jag yrkar bifall till.

Anf. 226 MAJ KARLSSON (V):

Fru talman! En förälder, nästan alltid en mamma, som söker skydd från en våldsam man är utan minsta överdrift en kvinna som flyr för sitt liv. Rätten, tryggheten och säkerheten för barnen som är med på denna flykt ligger därför alltid i att den som söker hjälp och skydd får det. Det är den utgångspunkten vi måste ha i den debatt vi för här i dag. Skulden för att ett barn tvingas uppleva detta fruktansvärda trauma har ingen annan än den man som utövar våldet. Det är grunden för hela problematiken.

Det förslag som vi ska fatta beslut om bygger på utredningen *Ett fönster av möjligheter*. Ambitionen, det vill säga att barns rättigheter ska stärkas när de befinner sig i skyddat boende, är inte bara välkommen utan helt

nödvändig. Problemet är att det beslut vi står inför riskerar att inte erbjuda öppna fönster. I värsta fall kan det bli fler höga trösklar.

Fru talman! Vi måste benämna det som egentligen är självklart: Den dagen en kvinna söker hjälp måste hjälpen komma snabbt. Att rädda en människas liv kan inte vara komplicerat. Det kan inte möta en massa hinder. Det ska vara smidigt och effektivt. I en värld där allt är perfekt skulle de lagförslag vi behandlar här i dag kanske bara vara positiva. Men det som kan se bra ut i teorin behöver inte alltid bli lika bra i praktiken.

Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation är ett strukturellt våld som måste angripas med strukturella medel. I förslaget avkönsar man våldet, vilket ger den förödande konsekvensen att vi inte kommer att se våldet utifrån dess verkliga förhållanden. Det är livsfarliga tolkningar som att mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld i stället beskrivs som ”våld mellan föräldrar” eller ”dödligt våld mot vuxen”. Det osynliggör såväl förövare som offer. Det står i stark kontrast till regeringens sjätte jämställdhetspolitiska delmål, att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Med ett lagförslag som är så omfattande som detta behövs en genomlysning som säkerställer att förslagen är till den våldsutsattas fördel. Annars finns stora risker att vi missar viktiga fakta, vilket kan göra att vi hamnar riktigt fel.

Fru talman! Vi vet till exempel att de som utsätts för våld inte alltid möter en hjälpsam hand när de söker samhällets stöd. I själva verket är denna väg kantad av hinder. Det visar om inte annat den dödsfallsutredning vi tog del av förra veckan. Där kan vi svart på vitt se att flera mord hade kunnat förhindras eftersom både brottsoffret och förövaren försökt få samhällets hjälp men ändå lämnats ensamma.

Jag tror inte heller att någon här har missat de enorma brister som finns i vårdnadstvister, där domstolar inte tagit i beaktande det våld mamman vittnat om. Vårdanden har i stället hamnat hos en förövare. Vi ser att man i lagförslaget inte har tagit detta faktum på allvar – en konsekvens av att inte ha utvärderat utifrån ett köns- och jämställdhetsperspektiv.

Vi menar att en så här omfattande förändring i att få skydd måste byggas upp med noggrannhet. Vi har i vår motion lyssnat in de ideella kvinnojourerna, då det är där kunskapen finns. Det får aldrig, verkligen aldrig, finnas den minsta risk att ett barn blir kvar med en våldsamt förälder, först och främst för barnets välmående. Men vi måste också förstå att om det finns en risk att en mamma tvingas lämna sina barn kommer hon inte att fly. Då är barnens rättigheter verkligen i fara.

Därför har vi i vår motion yrkanden om ett antal ändringsförslag och förtydliganden, detta för att rätta upp lagstiftningen utifrån den verklighet som våldsutsatta befinner sig i. Vi vill att det ska vara tydligt i lagen att utgångspunkten ska vara att barnet ska följa med föräldern för att få skydd. Det får inte finnas någon risk att platsen barnet skyddas på röjs eller att barnet blir lämnat till förövaren. Vi vill med kraft understryka att även en förälder under 18 år och en bonusförälder måste ha rätten att skydda barn.

Fru talman! Sedan ett par år tillbaka har politiken öppnat upp för att göra kvinnors utsatthet till en handelsvara. Genom att låta människor tjäna pengar på mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation har man skapat en okontrollerad marknad med kvinnors och barns säkerhet som insats.

Prot. 2023/24:71

14 februari

*Stärkta rättigheter för
barn och vuxna i
skyddat boende*

Nu är regeringen tvungen att agera för att städa upp detta kaos. Det är helt nödvändigt. Problemet är att man agerar på ett sätt som i själva verket kan ge de privata, oseriösa aktörerna en fördel. När man nu inför tillståndsplikt gör man det med en kravspecifikation där det finns en risk att man inte alls utgår från kvinnors och våldsutsattas behov.

För den som inte är så insatt i våldets mekanismer kan det såklart verka logiskt att alla brottsutsatta måste skyddas med pansarglas och andra säkerhetsåtgärder och att de behöver bevakning dygnet runt. Men faktum är att det i många fall är precis tvärtom. Vad kvinnorna oftast behöver är att möta en profession som har kunskapen om och förståelsen för vad som krävs för att återskapa kvinnornas egenmakt och självbestämmande. Detta är ett arbete som måste få ta tid. Det är just därför som de ideella kvinnoorganisationerna inte alltid har byggt nya fängelser för den våldsutsatta utan jobbar för långsiktiga vägar till frihet.

Fru talman! Redan innan det här förslaget har lagts fram har flera ideella skyddade boenden lagts ned. De kommer inte att kunna ställa om till det regeringen nu kräver. Vi ser att det finns en överhängande risk att de som blir kvar är de privata, vinstdrivande aktörer som skapat det kaos som regeringen nu vill städa upp. Det är just dessa privata aktörer som Ivo har riktat kritik mot.

Nu kanske ni tänker att tillståndsplikten ska lösa allt detta och att jag står här och vill att jourerna ska vara helt oreglerade och okontrollerade. Så är det såklart inte alls. Den som känner sig skeptisk till det jag säger tycker jag borde vända blicken mot HVB. Även denna verksamhet har gjorts till en marknad. Trots tillståndsplikt och trots kontroll har verksamheterna så stora brister att regeringen själv nu väljer att agera, vilket är väldigt bra.

Vi vill med emfas understryka att regeringen borde ha gjort en mycket mer omfattande konsekvensanalys av vad det här kommer att innebära såväl för kommunerna som för de våldsutsatta men framför allt för barnen. Vi är mycket besvikna över att utskottet inte ser vilken risk det här innebär. Vi vill att man stoppar vinstjakten när det gäller kvinnojourerna och stärker de verksamheter som utgår från de våldsutsattas verkliga behov.

Fru talman! Jag tror inte att någon här inte vill att kvinnor ska erbjudas hjälp. Jag tror bara att man i en iver att skydda barn inte har beaktat den verklighet vi i dag befinner oss i. Vi vet att myndigheter inte har nått hela vägen fram i fråga om kunskapen om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation. Vi vet att socialtjänsten är under hård press, och vi vet att våra kommuner går på knäna. Då måste vi inte bara se till att det tillförs tillräckligt med resurser. Vi måste också stifta lagar som är så tydliga att inga misstag kan begås.

Vi i Vänsterpartiet värnar inte barns rätt. Vi kräver den. Man måste lyssna på dem som kan, ta till sig av vad de säger och sedan tänka om. Vi hade gärna sett att utskottet hade ställt sig bakom våra förslag så att vi kunde försäkra oss om att man inte gör något som kan gå fel.

Vi står bakom alla våra yrkanden men väljer att yrka bifall endast till reservation 2.

(Applåder)

Anf. 227 MARTINA JOHANSSON (C):

Fru talman! Äntligen finns det en proposition för att reglera det skyddade boendet. Jag säger "äntligen" framför allt för att barnet nu ska få ett eget beslut, få bli en egen person även när man befinner sig på ett skyddat boende. Det är viktigt att vi förändrar lagstiftningen för att barnen ska få de rättigheterna. Barnkonventionen genomsyrar tyvärr inte lagstiftningen och de handlingar som sker i dag.

Det är otroligt bra att det ska krävas tillstånd för att få bedriva de här verksamheterna, så att vi ska kunna följa upp kvalitet, göra uppföljningar och se till att det blir likvärdigt över hela landet. Återigen handlar det om att säkerställa barns rättigheter.

Mycket i lagförslaget är bra. Men jag saknar ändå saker. Jag saknar insikter och ledarskap som går hela vägen när det gäller barns rättigheter. I förslaget står det att man ska ompröva placeringsbeslutet var sjätte månad. Det tycker jag är bra. Men sex månader kan vara lång tid i ett barns liv. Jag vill inte se att man ifrågasätter sex månader när det gäller placeringsbeslutet men däremot när det gäller kravet på uppföljning under de sex månaderna. Hur följer man vårdplanen? Hur följer man genomförandeplaner?

Det handlar om att säkerställa att barnet som befinner sig på boendet faktiskt får de insatser som barnet behöver. Det räcker kanske inte alltid att få bara insatsen placering. Det behövs kanske andra typer av insatser när man är där. Det kan behöva säkerställas att barnet har tillgång till förskola, skola och fritidsaktiviteter eller kontakt med närstående som fortfarande är viktiga och som inte riskerar barnets säkerhet. Det tycker jag har missats.

När det gäller nationella riktlinjer brukar jag återkomma till att vi behöver säkerställa att det är rätt metoder som används, att rätt saker följs upp. Det har vi fortfarande inte gjort. Det är inte enhetliga arbetssätt. Vad är det egentligen som följs upp för att se att en insats faktiskt blir det vi förutsätter att den ska vara? Är det rätt behandling, stöd och insatser?

Barn är känsliga. Vi måste veta att det blir rätt saker från början. Jag har svårt att förstå varför regeringen inte kan ta ledningen, påpeka de sakerna och se till att det blir enhetligt hela vägen.

Fru talman! Det finns ett förslag om att kunna hemlighålla vistelseort. Det är ett otroligt viktigt beslut just när det är två vårdnadshavare där den ena behöver placera sig och sitt barn i ett skyddat boende. Men här hade jag också önskat att utskottet hade gått med på Centerpartiets förslag: att ställa krav på tydliggörande i den typen av beslut, på vad skälen är för att hemlighålla vistelseorten. Då blir det tydligt för alla inblandade varför det här barnet behöver placeras på ett särskilt boende.

Det behövs för att det ska vara rättssäkert för alla inblandade. Det behövs för tryggheten för både barnet och de vuxna. Barnet behöver också kunna backa tillbaka och se vad som gjorde att man behövde vara placerad på det sättet.

Fru talman! Mycket är som sagt bra. Men det hade kunnat vara ännu bättre.

I utredningen *Tryggare hem för barn* finns det en föreskrift om att Domstolsverket behöver utbildning för att kunna riskbedöma i familjemål. Det är alltså fler än jag som har uppmärksammat behovet av utbildningsinsatser. Även i de här delarna hade man kunnat komma mycket längre för

Prot. 2023/24:71

14 februari

*Stärkta rättigheter för
barn och vuxna i
skyddat boende*

att se till att det blir rätt utbildningar och rätt riskbedömningar så att det verkligen blir rätt beslut hela vägen.

Det kommer att behövas inom fler områden. Jag noterar att det förhoppningsvis kommer att finnas majoritet i kammaren på fler områden för att stärka barns rättigheter att komma till tals. Men det får vi återkomma till längre fram.

Fru talman! När jag tittar i betänkandet och läser utskottets argument för att avslå Centerpartiets förslag ser jag inte några starka motargument när det gäller till exempel hemlighållande av vistelseort, som jag var inne på förut. Man hänvisar till att det redan i dag finns motsvarande sådana bestämmelser i lagen om vård av unga. Men vi vet att det finns otydliga sådana beslut i dag. Det är inte tydligt för alla inblandade vad skälen är för omhändertagande eller för att det ska upphöra. Det är därför jag tycker att det är viktigt. Jag saknar som sagt ett ledarskap som visar på helheten.

Fru talman! Sammanfattningsvis tycker jag ändå i grund och botten att det här är ett bra förslag. Men det hade kunnat förstärkas på några ställen.

Jag står självklart bakom Centerpartiets samtliga reservationer men yrkar bifall endast till reservation nummer 9.

(Applåder)

Anf. 228 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Fru talman! Arbetet mot mäns våld mot kvinnor är en viktig fråga för Miljöpartiet. Under vår tid i regeringen presenterade vi bland annat ett åtgärdsprogram med 40 punkter på området mäns våld mot kvinnor.

Hur barnen drabbas av att bevittna våldet och hur deras perspektiv kan stärkas är en annan fråga vi bidrog till att lyfta fram under vår regeringstid. Därför tillsattes 2016 en utredning för att stärka barnrättsperspektivet för barn som vistas i skyddat boende tillsammans med en vårdnadshavare. År 2018 kom betänkandet *Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende*. Förslagen har under flera år diskuterats, remitterats och justerats i viss mån. Nu har regeringen lagt fram en proposition, och vi välkomnar i huvudsak förslagen.

Barn som ser en förälder bli misshandlad är själva brottsoffer. Länge såg man det inte så. Stödet och uppmärksamheten från samhällets sida var långt ifrån tillräckliga. Men sedan dess har lagen ändrats; att ha upplevt våldet gentemot en förälder gör även barnet till ett brottsoffer. Det tycker vi är bra.

Att barn nu i större utsträckning kommer att ses som egna rättssubjekt är viktigt. Ett särskilt beslut ska fattas om barnen och de insatser de behöver. En särskild lag kommer på plats som säkerställer vad som gäller om den ena vårdnadshavaren motsätter sig.

Många problem som har uppmärksammats av verksamma på bland annat kvinnojourer får nu ett regelverk. Det gäller till exempel rätten till läkarundersökning. Föräldern i skyddat boende ska kunna fatta beslut som rör vård och skola och ska inte tvingas få tillstånd från den misshandlande parten, som inte sällan utnyttjat situationen.

I propositionen finns också förslag på lagändringar av socialtjänstlagen som tydliggör att socialtjänsten har ett bredare ansvar för att ge stöd och skydd i skyddat boende även till personer i andra situationer. Det gäller till exempel hedersproblematik.

Fru talman! Även om Miljöpartiet i huvudsak välkomnar propositionen, som vi anser bidrar till att tydliggöra samhällets ansvar för allvarliga samhällsproblem, är det såklart några justeringar som vi hade önskat få gjorda. Jag lyfter fram några av dem här.

Kvinnojourerna har en unik roll i arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Under lång tid fick kvinnojourernas ideella krafter bära hela ansvaret för de våldsutsatta kvinnornas situation medan samhället såg åt ett annat håll. I dag finns, tack vare det arbete som gjorts av jourerna, en djup kunskap om våldet och kvinnornas situation. Andra civilsamhällesorganisationer har också engagerat sig i arbetet gällande annat våld i nära relationer, till exempel bland hbtqi-personer. Det engagemang som civilsamhället bidrar med är ovärderligt.

Det har framförts oro för vad den nya lagstiftningens krav kommer att betyda för kvinnojourerna och deras verksamhet, inte minst av Vänsterpartiet som ju också tryckte på det i sitt anförande nyss. Att skyddet ska göras starkare och att barnen får en egen rätt till beslut anser vi är viktigt. För att underlätta för de idéburna jourernas verksamheter att göra de förändringar som behövs togs en förordning för tillfälligt statsbidrag fram 2022. Syftet är att ideellt drivna skyddade boenden ska kunna söka och få medel för att få stöd att göra de åtgärder som behövs.

Miljöpartiet bedömer att mer behöver göras och avsätter därför 50 miljoner kronor i år för ytterligare en generell förstärkning som är brett riktad till kvinnojourernas verksamhet. Vi är mycket måna om att deras verksamhet ska fortsätta att vara den livsviktiga kraft de är, och vi anser att det är angeläget att regeringen följer utvecklingen.

Fru talman! Idéburna kvinnojourer har länge med oro sett en vikande trend vad gäller placeringar och att kommunerna i allt högre grad placerar hos privata, vinstdrivande aktörer. Enligt kartläggningar som Socialstyrelsen gjort drevs 8 procent av de skyddade boendena av privat vinstdrivande verksamhet 2012, medan motsvarande siffra för 2020 var 37 procent. Miljöpartiet delar oron för denna utveckling och vill se ett förbud mot privata vinstdrivande företag bland skyddade boenden och att lagstiftaren därmed tar ansvar för att det inte blir en ny marknadiserad utveckling.

Vi anser också att möjligheten att reservera en upphandling för idéburna aktörer bör omvandlas till en regel som blir obligatorisk för skyddade boenden. Vi anser även att det ska finnas en möjlighet att helt undanta kvinnojourers skyddade boenden från upphandlingsregelverket. Anledningen till dessa ställningstaganden är förstås vår respekt för kvinnojourernas sedan länge upparbetade kompetens, som inte alla andra aktörer självklart har. Åtminstone borde regeringen nu utvärdera hur den nya lagstiftningen påverkar utvecklingen av vinstdrivande respektive icke vinstdrivande aktörer inom skyddade boenden.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag passa på att nämna några andra angelägna reformer på området. Det finns skäl att tro att det nya regelverket kommer att bidra till stärkt syn på barns rätt även på andra sätt, och Miljöpartiet anser att en så kallad lex Tintin bör införas. Flera andra talare har varit inne på liknande spår i dag.

Inget barn som varit utsatt för våld eller blivit brottsoffer genom att en förälder utövat våld mot en familjemedlem ska behöva träffa den föräldern om hen inte själv vill, oavsett om barnet bor på skyddat boende eller ej.

I propositionen föreslås att ett offentligt biträde som huvudregel ska finnas för både barnet och vårdnadshavaren i ärenden om skyddat boende. Miljöpartiet anser att detta är ett klart steg framåt. Vi anser dock att rätten till ett eget juridiskt ombud för barn måste utökas till samtliga ärenden som rör vårdnad och umgänge. Det handlar om barnets liv och rättigheter, och därför ska barnet alltid ha rätt till hjälp att föra sin egen talan.

Jag står bakom alla Miljöpartiets reservationer men yrkar bara bifall till reservation 26.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jacob Risberg (MP).

Anf. 229 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Tänk dig att du gång efter gång – kanske år efter år – blir misshandlad, slagen och kränkt. Det sker fysiskt, psykiskt och ekonomiskt. Du lever med rädsla för ditt liv men framför allt med rädsla för hur ditt barn påverkas. Till slut flyr du tillsammans med ditt barn i det du står och går i. Du får inte ens med dig dina egna ytterkläder.

Du kommer till ett skyddat boende – men väl där lämnas du ensam, och ditt barn kommer inte till skolan, vårdcentralen eller tandläkaren. Du vet dessutom att rätten står på den våldsamma vårdnadshavarens sida. Han kommer fortfarande att ha rätt till umgänge med ditt barn, trots allt han utsatt er för.

Jag har träffat de här kvinnorna. Jag har hört deras berättelser om hur det är att leva i den här situationen. Det är för dem, deras barn och alla dem som utsatts för våld – och utsatts för våld – som den här propositionen äntligen läggs fram.

Kvinnan jag berättade om är inte ensam. Hennes berättelse är en berättelse om liv och död. Enligt Brå dödas cirka 15 kvinnor om året av en före detta eller nuvarande partner. Cirka 10 barn dödas per år – alltför ofta av en vårdnadshavare. 30 000 fall av misshandel av kvinnor polisanmäls. I åtta av tio fall är förövaren bekant med kvinnan. Mörkertalet är därtill stort.

Fru talman! Det här är en mycket efterlängtd reform, som syftar till att stärka tryggheten och skyddet för våldsutsatta på skyddade boenden. Det handlar oftast om kvinnor och barn. Denna proposition innebär ett paradigmskifte i svensk politik, där barn nu för första gången ses som egna rättighetsbärare och inte längre bara som medföljande till den vuxne.

Alltför många kvinnor och barn lever i dag i våldsamma relationer. Hela 80 procent av misshandelsbrotten mot vuxna kvinnor begås av någon närstående, enligt Brå. Många kvinnor tvingas fly till skyddat boende till följd av det våld de utsatts för, och i många fall följer barn med.

Barn som vistas i skyddat boende har ofta bevittnat eller själva utsatts för våld. Våldet har inte sällan pågått under flera år – ibland under barnets hela liv. Enligt forskningen kan våldets destruktiva följdverkningar minskas genom rätt stöd och behandlingsinsatser. I rapporten *Min tur att berättar* talar barn själva om de allvarliga brister som finns i skyddade boenden.

Utredningen som föregick denna proposition gjordes av ledamoten Fredrik Lundh Sammeli, som vi är stort tack skyldiga för en bra utredning. Den heter *Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn*

i skyddat boende, SOU 2017:112, och fastslår dessvärre att stödet till barn i skyddat boende ofta är obefintligt eller bristfälligt.

Utredningen konstaterar bland annat att barn som placeras i skyddat boende tillsammans med en vårdnadshavare inte alltid utreds och att bristande samverkan och rutiner leder till att barnet många gånger blir utan skolgång eller förskola – ibland under hela sin vistelsetid i det skyddade boendet, vilket i vissa fall kan uppgå till omkring ett år. Dessutom saknas rutiner för att säkerställa att barnets behov av vård tillgodoses, trots att studier pekar på att runt en fjärdedel av barnen i skyddat boende lider av posttraumatiskt stressyndrom.

För utredningen lyfte experter på området såväl som barn själva fram att umgänge med den misstänkte förövaren under barnets tid i det skyddade boendet är ett stort problem.

Fru talman! Artikel 19 i barnkonventionen slår fast att staten ska agera och ge relevant skydd när ett barn utsätts för våld samt utveckla metoder och arbetssätt för att förebygga att barn utsätts för våld.

Sverige är och ska vara ett föregångsland i arbetet för att förebygga och bekämpa våld mot barn. Att barn i skyddade boenden faller mellan stolarna är oacceptabelt. En förändring måste ske så att tiden i skyddat boende utnyttjas som den möjlighet den faktiskt är – en tid när samhället kan uppmärksamma barnets behov och genom stödinsatser verka för att boendet ska bli en vändpunkt i barnets liv.

En nationell kartläggning från Socialstyrelsen visar att det år 2020 var 4 700 barn som vistades i skyddat boende. Möjligheten att fly till och bo på ett skyddat boende kan vara livsavgörande. Det är därför viktigt att våra skyddade boenden håller hög och god kvalitet och att de gör det över hela landet.

I dag kan dock vem som helst starta och driva ett skyddat boende eftersom det saknas både kvalitetskrav och tillståndsplikt. Det leder till stora kvalitetsskillnader och dålig insyn i våra skyddade boenden.

Fru talman! Regeringen ser de problem som finns med skyddat boende. Därför lägger vi fram en proposition som innebär följande.

För det första inför vi krav på tillståndsplikt från Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, för att driva ett skyddat boende. Oavsett om ett skyddat boende drivs i kommunal, privat eller ideell regi ska kvalitet, trygghet och säkerhet garanteras för de boende.

Tillståndsplikt är också ett redskap för att hindra välfärds kriminalitet, som vi ser riskerar att dränera vårt samhälle på resurser. Genom bättre insyn i vilka som driver skyddat boende kan oseriösa och rent kriminella aktörer stängas ute från den här marknaden.

För det andra blir barn äntligen egna rättighetsbärare. Som jag nämnt vet vi att många av barnen i skyddat boende har varit direkt utsatta för våld eller har upplevt våld mot en vårdnadshavare. Våldet har förödande konsekvenser för barns hälsa och utveckling. Trots detta utreds sällan barns egna behov av till exempel vård och omsorg, och trots att vi har skolplikt i vårt land har barn inga egna rättigheter till skola, hälso- och sjukvård eller fritidsaktiviteter. I stället ses de och har de setts främst som medföljande till föräldern som flyr.

Många blir kvar i en våldsam relation för att säkerställa att deras barn får till exempel skolgång. Det innebär att vi har kvinnor som sätter sitt eget

Prot. 2023/24:71
14 februari

*Stärkta rättigheter för
barn och vuxna i
skyddat boende*

liv i pant för att kunna säkerställa att deras barn får något slags grundläggande trygghet och rätt till skola.

För det tredje inför vi begränsad umgängesrätt. I dag har den våldsutövande föräldern umgängesrätt även om barnet flytt till ett skyddat boende under förutsättning att denna förälder är vårdnadshavare. Det äventyrar trygghet och säkerhet för barn och kvinnor, och det finns risk att vistelseadressen röjs för dem som har flytt till ett skyddat boende.

Vi ställer oss nu på de utsattas sida och begränsar umgängesrätten för den våldsutövande föräldern, och vi möjliggör för socialnämnden att hemlighålla barnets vistelseadress.

Fru talman! Att stärka barns rättigheter liksom att arbeta mot våld i nära relationer är prioriterade frågor för vår regering.

Jag vill passa på att lyfta fram alla som arbetar med och inom skyddade boenden i Sverige i dag. Jag vet att det är många som följer dagens debatt och att de förslag som finns i den här propositionen är väldigt efterlängtade. Att skydda våldutsatta, varav majoriteten är kvinnor och barn, och se till att de som behöver det möts av skyddade boenden med hög kvalitet och hög kompetens är ett lagarbete.

Fru talman! Med propositionen *Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende* tar vi nu nästa viktiga steg i att hindra välfärds kriminalitet, kvalitetssäkra våra skyddade boenden och – kanske allra viktigast – göra så att barn blir egna rättighetsbärare.

(Applåder)

I detta anförande instämde Johan Hultberg (M).

Anf. 230 MAJ KARLSSON (V) replik:

Fru talman! Statsrådet förstår ju att jag är ganska bekymrad över att man inte riktigt har sett till hela den verklighet som vi befinner oss i.

Det finns en sak som jag också är väldigt orolig över men som jag tänker att jag kanske fortfarande har chansen att påverka lite grann.

Nu kommer ju kommunerna att få ett enormt stort ansvar. Vi lägger egentligen över hela ansvaret på kommunerna igen, och socialtjänsten kommer att behöva genomgå en enorm förändring av sitt arbete för att kunna efterleva det som lagstiftningen säger. Samtidigt sker enorma nedskärningar. Vi har en extremt svår ekonomisk situation, som slår hårt mot kommunerna.

Min fråga är hur statsrådet kan garantera att detta inte kommer att drabba de våldutsatta som är i behov av skydd när den nya lagen träder i kraft.

Anf. 231 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för en angelägen fråga!

Det är oerhört viktigt att vi nu ger de rätta förutsättningarna. Det här har ju varit så efterlängtat och så efterfrågat. Jag har också inför att lagrådsremissen skrevs och propositionen sedan färdigställdes haft en lång rad av möten med såväl barnrättsorganisationer som kvinnojourer, med till exempel Stadsmissionen och med SKR där vi diskuterat finansieringen.

Jag kan konstatera att den här reformen finansieras med 335,5 miljoner kronor. Totalt läggs 456 miljoner om man räknar in domstolar och satsningar på Ivo och så vidare. Därtill läggs en summa på 8 miljarder under de kommande åren för att säkerställa att socialtjänsten kan lägga om sitt arbete till att jobba tidigt förebyggande och reagera på tidiga signaler.

Det här är ett sammanlagt arbete som inte ska ses i olika spår, utan det är ett konsekvent bygge av stärkta rättigheter och stärkt skydd för såväl barn som kvinnor som befinner sig i utsatta situationer.

Vi kan konstatera att vi inte är överens med SKR. Vi har inte tagit del av SKR:s beräkningar, ska jag också säga. De skiljer sig åt en hel del. Till exempel vill SKR ha retroaktiv kompensation för nuvarande kostnader för skyddat boende.

Däremot är det väldigt tydligt att SKR:s beräkning ger en uppskattad kostnad per individ som är mer än dubbelt så hög som till exempel i Danmark, som är det land i Norden som har högst kostnader för skyddat boende.

Vi har alltså tydligt skilda sätt att se på det här. SKR anser att kommunerna inte har något ansvar för att vid behov tillhandahålla skyddat boende för våldsutsatta. Den bedömningen delar inte vi.

Frågan till ledamoten Maj Karlsson är om hon delar uppfattningen att kommunerna i dag inte har någon skyldighet att göra detta.

Anf. 232 MAJ KARLSSON (V) replik:

Fru talman! Statsrådet har helt rätt i att SKR:s och regeringens bedömningar skiljer sig ganska kraftigt åt. Regeringen har aviserat 321 miljoner, säger man från SKR:s sida, trots att beräkningen är ungefär 607 miljoner. SKR menar att man behöver 2,4 miljarder. Man säger från SKR:s sida att regeringen har utgått från felaktiga beräkningar. Ni har utgått från en total kostnad på 607 miljoner kronor, vilket bygger på 4 880 placerade vuxna och 4 700 barn, medan Socialstyrelsen säger 6 700 vuxna och 6 300 barn.

För att svara på statsrådets fråga: Självklart har kommunerna ett ansvar; det är tydligt i socialtjänstlagen.

Men det jag vill understryka är att om vi inte gör rätt och ser till att det verkligen finns resurser för att genomföra denna lagstiftning kan detta bli förödande. Det räcker nämligen med en mamma som på något sätt hamnar i en situation där hon inte får med sig sitt barn. Då kommer andra mammor inte att söka hjälp. Den situationen kan vi inte riskera.

Vi kan hålla på här med att den ena säger lite si och den andra lite så, men jag tycker att den konflikten är ganska ointressant. Den konflikt som är intressant och som jag säger att vi har just nu är att vi vet att kommunerna går på knäna. Vi ser tydligt att det finns en diff när det gäller vad man faktiskt efterfrågar för att kunna genomföra detta. Och om det inte finns tillräckligt med resurser blir denna lagstiftning farlig.

Därför är min fråga: Hur ska statsrådet kunna garantera barns rätt att få skydd när man blir våldsutsatt?

Anf. 233 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Fru talman! Jag delar verkligen uppfattningen att det är otroligt viktigt att vi med den här propositionen och reformen nu säkerställer att säkerheten och tryggheten tillhandahålls på rätt sätt. Detta är också skälet till att

jag i dag kan konstatera att regeringen kommer att följa implementeringen av och fortsättningen på reformen väldigt nog.

Jag är inte intresserad av något siffertrixande. Men det är oerhört viktigt att ta del av erfarenheten i länder som har haft tillståndsplikt och skyddade boenden under lång tid och som väldigt tydligt för statistik över detta. Det är ansvarsfullt och viktigt att ta del av denna erfarenhet när den finns.

Jag vill alltså än en gång konstatera att när vi jämför med de länder som finns i vår egen närhet och vars kontext är lik vår egen ser vi att SKR:s beräkningar baseras på kostnader som är mer än dubbelt så höga som de kostnader vi kan se i våra grannländer. Detta är ändå en viktig markering om hur man säkerställer att man får rätt resurser.

Jag vill än en gång understryka att vi väldigt nära kommer att följa införandet av denna proposition och hur den genomförs i våra kommuner. För regeringen är det otroligt viktigt att vi kan tillhandahålla den grundläggande tryggheten, som har varit efterfrågad under lång tid. Vi kan i dag konstatera, inte minst efter att ha lyssnat på barns egna röster, att den inte finns i dag. Vi har betydande kvalitetsbrister, på en rad olika sätt, vid de skyddade boendena i Sverige i dag. Vi har också oerhört hög kvalitet – det är också viktigt att lyfta. Men med denna reform får vi nu andra förutsättningar att kunna säkerställa att alla som flyr till skyddade boenden kan känna en trygghet och kan få stöd och hjälp utifrån de behov de har.

Anf. 234 MARTINA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Tack, Camilla Waltersson Grönvall, för ditt anförande tidigare! Vi är helt överens om att vi behöver förändra lagstiftningen och ta nya beslut för att säkra barns rättigheter. Men vi behöver också veta att det vi beslutar ger den effekt vi vill ha – att barn kommer till tals, vilket är en viktig faktor i utredningen *Ett fönster av möjligheter*, som visade på barns känsla av att inte vara viktiga och inte höra till.

Det är jättebra när vi har ramar och så vidare, men det jag saknar i regeringens arbete och som jag brukar återkomma till är att regeringen inte tar ett ledarskap och säger: Vi behöver få bra uppföljningsinstrument och enhetliga metoder. Ministern nämnde själv att det saknas rutiner för att ge hälso- och sjukvård till dessa barn. Hur jobbar då regeringen för att säkerställa att detta förändras? Hur följer regeringen upp att barn faktiskt får hälso- och sjukvård, inte bara att det finns en rutin för att det ska ske, och att barn inte fortsätter falla mellan stolarna utan faktiskt får komma till tals och att de får de insatser de behöver?

Vi är som sagt överens om att vi behöver ändra lagstiftningen och förtydliga och stärka barns rättigheter. Men hur följer regeringen upp att det blir på riktigt?

Anf. 235 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Fru talman! Tack så mycket, ledamoten, för frågan! För den här regeringen är det oerhört viktigt att säkerställa att vi får ökad trygghet, inte minst för våra barn och unga, där särskilt utsatta barn och unga står specifikt i fokus.

Vi bygger en katedral av trygghet. Det handlar om alla de reformer som delvis nämnts av andra ledamöter i talarstolen i dag men också om allt det pågående arbetet för att säkerställa att barns röster ska höras. Detta ska inte

bara vara ord utan också något som är genomgående i samhällets arbete, och regeringens arbete blir naturligtvis oerhört viktigt som förebild. Därför är det en viktig del av inte minst det uppdrag jag har att säkerställa att barns röster finns med vid direktivskrivande, i samband med utredningar och också när det gäller att utvärdera olika reformer.

Fru talman! Denna proposition har inte ens börjat gälla ännu, men jag kan försäkra och trygga ledamoten och kanske övriga ledamöter med att uppföljningar brukar vara Moderaternas kanske trista men också ganska trygga signum. Det är också från regeringens sida väldigt tydligt att vi inte bara avser att följa implementeringen utan naturligtvis också ska säkerställa att de intentioner som finns i denna viktiga utredning och denna viktiga proposition förverkligas.

Utvärdering och uppföljning borde vara en självklar del av varenda reform som genomförs, men man kan snabbt konstatera att det bakåt i tiden inte alltid har varit så. Men ska vi veta att detta får den effekt som jag upplever att samtliga i kammaren i dag eftersträvar är det naturligtvis viktigt att det finns en uppföljning och en utvärdering. Denna proposition har dock inte börjat gälla än, så låt oss återkomma till uppföljning och utvärdering.

Anf. 236 MARTINA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Nej, denna lagstiftning har inte börjat gälla än. Men vi har haft den här regeringen en ganska lång period nu. Regeringen har under lång tid haft möjlighet att börja ställa frågan och följa upp, oavsett vilka reformer vi pratar om, på individnivå inom dessa områden. Vi har varit överens om andra förändringar som görs, men hur följer vi upp att det faktiskt blir skillnad för det enskilda barnet?

Det är viktigt att barn får komma till tals när vi skriver direktiv och när vi utvärderar olika saker. Men hur säkerställer vi att rättigheterna stärks för det enskilda barnet i en insats? Det kan handla om skyddat boende, familjehemsplacering, Statens institutionsstyrelse eller HVB-hem; det finns många olika verksamheter där regeringen har ett ansvar. Jag ser inte att man har tagit itu med den frågan och jobbar med att följa upp att de förstärkningar som görs faktiskt gör skillnad och att de pengar som tilldelas olika verksamheter går till att stärka det enskilda barnets rättigheter.

Jag undrar därför hur regeringen kommer att följa upp att denna reform, även om den inte har börjat gälla, faktiskt ger det vi vill ha, nämligen att barn kommer till tals och får en trygg uppväxt.

Anf. 237 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Fru talman! Jag uppskattar verkligen ledamotens helhjärtade engagemang för att barns och ungas rättigheter ska tas till vara. Med detta sagt får jag väl hoppas att ledamoten kan känna viss förtröstan, hur länge nu regeringen än har suttit eller inte.

Här handlar det om en proposition som inte ens har börjat gälla än, och vi kommer naturligtvis att återkomma till hur vi utvärderar den. Kommunerna får nu ett tydligt ansvar att följa upp detta också när det handlar om de barns beslut som man nu för första gången ska börja fatta.

Prot. 2023/24:71

14 februari

*Stärkta rättigheter för
barn och vuxna i
skyddat boende*

Det är nästan svårt att greppa det faktum att vi ännu år 2024, fram till den 1 april i alla fall, inte har en situation där barn som kommer till skyddade boenden får egna biståndsbeslut. Det ändrar vi på nu. Bara detta ger en möjlighet att för första gången kunna utvärdera.

Innan denna lagstiftning är på plats är det otroligt svårt att utvärdera vad den kommer att ge. Det tror jag att ledamoten håller med om.

Vi kommer också att se till att Barnombudsmannen, som är den myndighet som särskilt arbetar med barns rättigheter, ska följa upp den här lagstiftningen för att säkerställa att dess intentioner kommer på plats.

Anf. 238 LAILA NARAGHI (S):

Fru talman! Genom det nu aktuella lagförslaget görs viktiga förändringar till skydd för våldsutsatta barn och föräldrar. Oftast handlar det om mammor. Detta är resultatet av ett idogt arbete från många kvinnojourer, andra organisationer och partier. Som min partikollega Marcus Wennerström anført är det socialutskottets vice ordförande Fredrik Lundh Sammelis utredning som ligger till grund för hela lagförslaget.

Fru talman! Det som nu debatteras är dock begränsat till skyddade boenden, men naturligtvis måste alla barn få skyddas från våld oavsett var de bor. Vi socialdemokrater vill därför se bredare möjligheter till umgängesbegränsningar för vårdnadshavare som utövat våld. Vi anser att det bör införas en lex Tintin för att skydda barn från umgänge när umgänget riskerar att vara skadligt. När en förälder utövat våld mot ett barn, en förälder eller en annan familjemedlem bör grundprincipen vara att inget oskyddat umgänge ska utdömas. Barns rätt till ett liv fritt från våld ska vara överordnat den så kallade kontaktprincipen i föräldrabalken.

Dessa frågor hanteras inom familjerätten och i civilutskottet, där jag arbetar. Jag är glad över det goda och nära utskottsövergripande samarbete vi har om detta med Fredrik Lundh Sammeli och Marcus Wennerström. Vi socialdemokrater välkomnar den breda partipolitiska enhet som finns i civilutskottet när det gäller att dagens familjerätt behöver förändras och barns rättigheter stärkas.

Fru talman! Det är nu drygt ett år sedan pojken Tintin mördades i Luleå av sin pappa under umgänge. Han tvingades till umgänge trots sin rädsla, trots mammans varningar och trots att flera myndigheter var medvetna om riskerna. Tintin tvingades till umgänge, och han mördades under umgänge. Tintin och hans mamma bodde inte i skyddat boende. Den lagändring som ligger på vårt bord i dag hade alltså inte hjälpt honom eller de väldigt många barn som varje vecka och varje dag tvingas till umgänge där risk för våld föreligger och alltså inte bor i skyddade boenden.

Därför krävs fler lagändringar för att skydda våldsutsatta barns liv och hälsa. Detta har vi socialdemokrater också legat på regeringen om, inte minst ansvarigt statsråd Gunnar Strömmer. Vi ser nu fram emot den nära dialog som Gunnar Strömmer har lovat oss kring kommande lagrådsremiss av *Tryggare hem för barn*. Vi utgår från att den höga ambitionsnivå som regeringen uttrycker här i dag också ska gälla i andra lagstiftningsärenden, den höga ambitionsnivån för att skydda barn från allt våld.

Fru talman! En fråga som socialtjänstministern hade kunnat göra mer av här och nu är det förslag som utredaren Fredrik Lundh Sammeli lyft om umgänge med umgängesstöd i den nämnda SOU:n. Proposition 2009/10:192 innehöll förslag till en reglering i föräldrabalken om att dom-

stol i mål om umgänge ska ha möjlighet att besluta att en person som socialnämnden utser ska medverka vid umgänget, så kallat umgängesstöd. I sitt yttrande till regeringen Reinfeldt om förslaget ifrågasatte Lagrådet lämpligheten i att det inte skulle kunna fattas ett separat beslut om umgängesstöd. Man menade att det kunde finnas behov av en möjlighet för domstolen att just fatta ett separat beslut om detta. Men regeringen Reinfeldt följde inte Lagrådet.

Det har nu gått mer än tio år. Flera fall av missförhållanden under umgänge har uppmärksamrats. Barn är också de enda brottsoffer som tvingas träffa sina förövare. Jag har tidigare nämnt Tintin, som mördades under umgänge. Det finns tyvärr många fler exempel på våld mot barn vid umgänge. Ofta har socialtjänst och tingsrätt kunskap om att risk för våld föreligger, men barnen har ändå tvingats in i förövarnas hem, med övergrepp och våld som följd. Samhället sviker dessa barn varje dag.

Forskning och myndighetsrapporter visar att våldsutsatta mammor ofta lämnas ensamma att skydda sina barn från våldsutövande pappor. Det handlar inte om enstaka fall eller undantag. Tvärtom är det så att våldsutsatta barn och mammor systematiskt lämnas ensamma av samhällets stödssystem och rättsväsendet för att själva tvingas värja sig mot våldet.

Det finns gott om forskning och rapporter. Detta är väl känt. Nu är det på oss i Sveriges riksdag det beror på om vi ska få till en praktisk förändring för dessa barn. Inget barn ska tvingas till umgänge med förövare, och inget barn ska behöva uppleva våld. Och ingen mamma ska behöva lämnas ensam med att skydda barnen både mot pappans våld och mot samhällets tystnad inför och upprätthållande av våldet.

Fru talman! Samhället behöver skaffa sig fler verktyg för att umgänge inte ska leda till våld och övergrepp. Ett av flera sådana verktyg är en ökad möjlighet för tingsrätter att besluta om umgänge med umgängesstöd i linje med det som Lagrådet har sagt. Om tingsrätten bedömer att det är till barnets bästa att ha umgänge trots att risk för våld och övergrepp föreligger måste samhället ta ansvar för att våld och övergrepp inte ska kunna förekomma. Samhället får inte ge våldsutövaren fripass att fortsätta.

Det handlar om att orka förskjuta perspektivet och se lagstiftningens roll och ansvar för att förhindra att umgänge blir en arena där barn, som i dag, återkommande utsätts för våld och övergrepp.

Fru talman! I den nämnda SOU:n föreslås att regeringen ska utreda hur umgängesstöd tillämpas i praktiken. Det hade varit ett sätt att även hantera Lagrådets invändning. Vi beklagar att ministern och regeringen inte tog denna chans när andra delar av utredningen hanteras i dagens ärende. Men vi fortsätter att trycka på.

Umgänge med umgängesstöd var en viktig reform som infördes under regeringen Reinfeldt, och den bör nu utvidgas. Precis som vi har lyckats övertyga Moderaterna om det som nu ligger på riksdagens bord om barn och mammor i skyddade boenden hoppas vi socialdemokrater kunna övertyga Moderaterna även om detta.

Anf. 239 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)
replik:

Fru talman! Jag välkomnar alltid engagerade ledamöter när det gäller barns och ungas rättigheter. Även om jag tror att Fredrik Lundh Sammeli

har lämnat kammaren vill jag framhålla att den utredning som ligger till grund för den proposition som vi debatterar här i dag har gjorts av honom.

Det är nästan plågsamt att behöva påpeka att det har gått sju år sedan den utredningen presenterades. Det innebär att ingen socialdemokratisk regering har lyckats presentera en proposition som har lett till att vi faktiskt tagit steg framåt när det gäller skyddade boenden och barns och ungas rättigheter kopplade till detta.

Jag konstaterar att den här regeringen har barns och ungas rättigheter och ökade trygghet i starkt fokus. Vi presenterade för ett litet tag sedan ett utvidgat utreseförbud. Vi jobbar vidare med lex Lilla hjärtat. Den tidigare socialdemokratiska regeringen klarade inte av att ta steget till att göra barn till egna rättighetsbärare, trots att det är det som hade räddat flickan i Norrköping.

Nu tar vi steg för steg för att bygga barns trygghet. Vi arbetar med Fredrik Malmbergs utredning som handlar om en strategi mot våld mot barn. Vi arbetar också med den utredning som heter *Tryggare hem för barn*, som ligger under Justitiedepartementet och som innebär en rad olika förslag för att öka barns trygghet.

Jag konstaterar därför med emfas och inte utan en viss stolthet att jag representerar en regering som går från ord till handling, till skillnad från den regering vi såg tidigare.

Anf. 240 LAILA NARAGHI (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt fint att ministern begär replik, för det är inte särskilt ofta en ledamot får en replik från en minister. Jag tackar därför för möjligheten och konstaterar att många av de saker som regeringen nu går fram med är produkter som vi startade under den förra regeringen.

Ministern lyfte *Tryggare hem för barn*. Nu när jag får chansen vill jag därför gärna fråga ministern, som ju har varit ute i den här debatten tidigare, om det som lyftes tidigare: Kommer regeringen att ha en lika tydlig ambitionsnivå när det gäller barns rätt att slippa umgänge med en förövare också när det gäller barn som inte bor i skyddade boenden?

Jag vet att det finns många våldsutsatta mammor och barn som följer debatterna kring det här. Det är väldigt många våldsutsatta barn och mammor som inte får plats på skyddade boenden och som varje vecka lever med våldet. Det kallas eftervåld när man har lämnat den våldsamma relationen, men det finns inget ”efter” i det våldet. Det pågår här och nu. Kommer regeringen att ha samma höga ambitionsnivå att hindra våldsutövande föräldrar från att kunna ha umgänge med offren – barnen, överlevarna av våld – på samma sätt som man i den här propositionen har gått fram med dessa förslag?

Ministern lyfter också strategin för en uppväxt fri från våld. Därför vill jag passa på att fråga om det som presenterades i den utredningen – som också tillsattes av den förra regeringen – kommer att få konsekvenser för det som nu läggs fram i *Tryggare hem för barn*.

Jag vill säga att jag utgår från det som justitieministern har sagt till oss om att det kommer att vara en god och nära dialog. Det hoppas vi på och litar på.

Anf. 241 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)
replik:

Fru talman! Precis som ledamoten själv påpekar är *Tryggare hem för barn* en utredning som ligger under Justitiedepartementet. Jag skulle inte våga gå före justitieministern i den dialog som han har utlovat med civilutskottet, utan jag konstaterar att det arbetas intensivt med de utredningar som nu ligger på regeringens bord. Vi har också en hel del kontakt mellan Socialdepartementet och Justitiedepartementet. Jag har ju inte minst själv ibland konstaterat att socialtjänstlagen ligger under Socialdepartementet och mig själv, medan föräldrabalken ligger under Justitiedepartementet och justitieministern. Det innebär naturligtvis att regeringen måste arbeta tillsammans för att kunna bygga den katedral av trygghet som är regeringens avsikt när det gäller politiken runt barn och unga.

Det blir lite fånigt att behöva påpeka detta, men jag konstaterar att de utredningar som jag nu själv får ta del av och som Justitiedepartementet får ta del av ju är resultatet av ett väldigt kraftfullt arbete i socialutskottet, där jag hade förmänen att få sitta med många partier som också var väldigt engagerade i barn- och ungdomsfrågor.

Vi sitter på ett stort antal tillkännagivanden som tvingade den tidigare regeringen att tillsätta utredningar, och jag konstaterar därför att det är dessa yrkanden som ligger till grund för de utredningar som den här regeringen nu får ta del av. På det viset bygger vi den politik som vi påbörjade inte minst i socialutskottet och justitieutskottet.

Jag förstår att det kan vara särskilt plågsamt för en ledamot med så stort engagemang i dessa frågor att de tidigare åren resulterade i väldigt få konkreta förslag för barn. Nu tar den här regeringen detta vidare.

Anf. 242 LAILA NARAGHI (S) replik:

Herr talman! Jag uppskattar som sagt att ministern tog replik på mig. Det tycker jag bådar gott för framtida utbyten också mellan våra partier. Jag kommer från en kommun där vi socialdemokrater styr med Moderaterna. Det är väldigt effektivt, och man når långt när man kan samarbeta.

Jag konstaterar också att det var påtryckningar från vårt parti som i civilutskottet ledde fram till att ett enigt utskott fick till ett tillkännagivande om bodelningsprocesser. Jag tror verkligen att man kan samverka över partigränserna.

Men när jag nu har möjligheten och Moderaterna har en så hög svansföring kring att ni går före kan jag konstatera att i den undersökning som Rädna Barnen presenterade i förra veckan sa sju av åtta partier i den här kammaren att de var beredda att ge barn ett eget ombud i tvister om vårdnad, boende och umgänge. Barn ska inte skyddas *från* processer; de ska skyddas *i* processer.

Vilket parti var det som inte tyckte det? Jo, det var socialtjänstministerns och den så kallade barnrättsministerns parti Moderaterna – det enda partiet här i kammaren som säger nej till att barn ska få ett eget ombud i de här tvisterna!

Jag önskar verkligen att Moderaterna kan sälla sig till oss övriga partier och göra handling också av de ord som ministern uttalade tidigare i sitt anförande om att barns röst ska höras. Det ser vi fram emot, för jag tror verkligen att vi har väldigt mycket gemensamt, och vi kommer ju att fort-

Prot. 2023/24:71
14 februari

*Stärkta rättigheter för
barn och vuxna i
skyddat boende*

sätta att prata om de här frågorna i socialutskottet, i justitieutskottet och i civilutskottet där det också finns flera ledamöter.

Jag är helt säker på att det finns goda förutsättningar att stärka våldsut-satta barns rättigheter, oavsett om de har ett skyddat boende eller om de inte har fått en sådan plats.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 februari.)

Vapenfrågor

§ 8 Vapenfrågor

Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU14

Vapenfrågor

föredrogs.

Anf. 243 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! I dag ska vi debattera betänkande JuU14 *Vapenfrågor*, ett nästan enigt betänkande med två reservationer.

Motionärerna lyfter ett antal frågor som regeringen redan utreder och arbetar med. Därför behöver utskottet inte återigen lyfta dessa frågor till regeringen. Jag yrkar därför avslag på samtliga motioner.

Vi avvaktar nu resultatet från den utredning som pågår, där jag och ledamöter från övriga partier ingår i referensgruppen. Mitt och Moderaternas mål är att så snabbt som möjligt försöka undanröja de för många skyttar helt omotiverade femårslicenserna plus en rad andra tidigare tillkännagivanden som vi påpekade i opposition, men som Socialdemokraterna då vägrade att genomföra.

När det gäller vapendirektivet skriver vi tydligt i beslutet i utskottet att vi noga kommer att följa tillämpningen av vapendirektivet. I klartext: Om det visar sig vara stora problem kommer vi att se över detta. Tidöpartierna i justitieutskottet har redan den tydliga uppfattningen att vi kommer att följa upp hur implementeringen av vapendirektivet fungerar om det behövs.

Herr talman! När det gäller vapenamnestier som S, V, C och MP skriver om i sin reservation är även det en fråga som regeringen redan arbetar med och har i sin verktygslåda. Tidigare vapenamnestier har inte hittills gett så stora resultat som man kanske kunde önska. Det är mest gamla vapen och ofta leksaksvapen som lämnas in. Få har haft någon anknytning till kriminalitet eller gängbrottslighet. Men verktyget finns och kan användas.

Herr talman! Vapenfrågorna är viktiga, och det finns över 600 000 vapenägare i Sverige. Vapenägarna sköter genom jakten om och försöker hålla våra viltstammar i balans för att minska viltskador och viltolyckor. Jägarna gör också ett stort arbete med att ta hand om skadat vilt genom eftersök vid viltolyckor. Detta sköter våra jägare på ett helt föredömligt bra sätt. När vi sedan dessutom kraftfullt har minskat ned landets vargstam kommer vi inte heller att äventyra våra jakthundars värdefulla arbete i skogen.

Jag vill rikta ett stort tack till landets jägare för det arbete ni gör.

Herr talman! Andra vapenägare ägnar sig åt en av landets största sporter, nämligen sportskytte, med närmare 200 000 registrerade medlemmar som tränar och tävlar och visar upp mycket bra resultat både nationellt och

internationellt. Sportskytte är landets sjunde största sportgren. Den här sporten är viktig för oss och ska inte äventyras med lagstiftning som gör det onödigt krångligt och besvärligt för sportskyttarna.

Jag riktar också ett stort tack till landets sportskyttar, som ger oss stora sportsliga framgångar både nationellt och internationellt.

Herr talman! En annan vapenägargrupp är vapensamlarna, som med egen tid och egna pengar jobbar med att samla in, vårda och värna våra gamla och i många fall mycket värdefulla vapen.

Jag vill ge en stor eloge till landets vapensamlare, som med sitt arbete och sitt intresse bevarar vårt kulturarv.

Herr talman! Vapenägare bidrar inte bara till att sköta våra viltstammar eller träna, tävla eller samla på vapen, utan de utgör också ett stort värde och en extra trygghet när vårt lands säkerhet står på spel. När främmande makt hotar vår trygghet och säkerhet utgör våra vapenägare och deras kunskap en stor tillgång för landets trygghet och försvar. Det får vi aldrig glömma bort. Det här är personer som kan använda vapen, skjuta och skydda vårt land, och de är en stor tillgång för Sverige.

Herr talman! Däremot lägger den moderatledda regeringen stor kraft på att vrida de olagliga vapnen ur de kriminellas händer. De ska inte kunna smuggla in eller använda olagliga vapen i Sverige utan att få ordentliga och mycket kännbara straff. Men för att dessa mycket hårdare straffskalor inte ska behöva drabba landets lagliga vapenägare på ett helt oproportionerligt sätt arbetar vi med att dela upp vapenlagstiftningen i en del för kriminella med olagliga vapen och en del som reglerar straff för lagliga vapen hanterade av jägare, skyttar och samlare.

Herr talman! Den vapenutredning som nu pågår och ska vara klar i maj 2024 arbetar nu med alla tidigare tillkännagivanden, och där diskuterar vi och kommer att föreslå en rad förbättringar för landets jägare, skyttar och samlare. Här har Tidöpartierna och även Centern en bred samsyn på åtgärder som behöver genomföras.

Jag vill passa på att tacka Tidöpartiernas och Centerns representanter för ett gott samarbete i utredningen. Jag är mycket glad att vi via våra tidigare tillkännagivanden också nu kan gå vidare med förslagen i denna stora vapenutredning som nu ska kunna underlätta för landets jägare, skyttar och samlare.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkande JuU14 *Vapenfrågor* och avslag på reservationerna.

Anf. 244 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tackar Sten Bergheden för anförandet.

Sten Bergheden är en av de ledamöter som har ägnat mycket tid i talarstolen i kammaren åt att bland annat kraftigt kritisera de ofta mycket negativa konsekvenserna som olika lagskärpningar inom vapenlagstiftningen har lett till för just jägare och sportskyttar.

Jag vill också hylla den utredning som den här regeringen har tillsatt, eller åtminstone utökat dess uppdrag. Det är bra. Men det finns en sak som utredningen om vapenlagstiftningen inte hanterar, nämligen frågan om reglering av vapenmagasin som infördes av den här regeringen förra sommaren.

Jag tar mig friheten att även i år återge vad Sten Bergheden har sagt tidigare år i talarstolen: Den förra regeringen försökte gång på gång reglera

innehav av vapenmagasin. Ibland skyller man på gängkriminaliteten, ibland på EU-direktivet. Man skyller på att polisen annars inte kan beslagta magasin, vilket inte är sant. Polisen beslagtogs drygt tusen magasin 2018. Man skyller på att innehav av magasin måste regleras enligt EU:s vapendirektiv, vilket inte heller är sant. Direktivet kräver bara en reglering av vissa magasin i kombination med vissa vapen. Detta har andra länder löst på ett sätt som inte påverkar lagliga jägare och skyttar.

Ändå gick den här regeringen fram förra sommaren med en implementering av direktivet som innebar just innehavsreglering av vapenmagasin. Det hade man sina skäl till, tyckte regeringen. Det var tidsbrist, och det var hot om vite och så vidare. Men nu när man ändå kan ändra detta genom att det har väckts en motion i frågan, varför är regeringen inte beredd att ändra det som regeringspartierna tyckte var så förfärligt innan man satt i regering?

Anf. 245 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Helena Vilhelmsson för frågan.

Jag vill först tacka för återgivningen av citatet. Det är självklart att man har gått fram med lagregleringar som har försämrats i vissa lägen för jägarna, och det är vad vi har försökt att skriva motioner och tillkännagivanden om för att rätta till.

Tyvärre stöddes den tidigare regeringen av Centerpartiet i fyra år, och man lyckades inte lösa frågan om vapendirektivet. I stället hamnade det i vårt knä när vi tog över regeringsmakten. Dessutom tillsatte också Socialdemokraterna, med stöd av Centern, utredningen om vapendirektivet. När vi tog över utredningen ungefär en månad efter att vi hade tagit över regeringsmakten var utredningen i stort sett klar. Dessutom var Centerns representant i utredningen inte motståndare till det förslag som lades fram i utredningen. Däremot vaknade Centerpartiet efter det att utredningen lades fram.

Vi har varit tveksamma till att införa detta. Jag och flera i Tidöpartierna har velat utreda även användningsalternativet. Det hanns inte med under perioden, och vi stod under press från EU om böter och annat. Trots att vi försökte hålla tempot hamnade vi ändå i böter, vilket självklart var olyckligt. Därför har vi tydligt skrivit in i utskottstexten att vi kommer att följa upp tillämpningen av vapendirektivet, och vi kommer att se över om någon tillämpning behöver justeras. Vi har med detta, och vi har inte släppt frågan.

För tillfället har vapendirektivet gällt i ungefär ett halvår. Vi får väl först se hur detta fungerar innan vi går vidare. Utredningen tittar också på justeringar i den delen, men dem kan jag tyvärr inte gå in på nu.

Anf. 246 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Herr talman! Ibland tänker jag att det var en himla tur att Centerpartiet ingick januariavtalet. Vad skulle Sten Bergheden annars ha sagt i talarstolen sedan dess?

Januariavtalet gällde 2019–2020, och Sten Bergheden vet mycket väl att jakt- och vapenfrågor inte ingick i januariavtalet. Tvärtom, som Sten Bergheden har nämnt, har Centerpartiet tillsammans med de nuvarande regeringspartierna gjort många tillkännagivanden. Men när regeringspartierna hamnade i regering genomförde man inte dem, utan man bytte fot.

När det nu är som Sten Bergheden säger, nämligen att vi inte befinner oss i tidspress längre, vite har redan beslutats, vad är det som förhindrar att gå vidare med att titta på en förändring?

Sten Bergheden hänvisade också till den nuvarande vapenutredningen, och det är bra. Jag vet att det förs en bra diskussion och ett bra arbete där. Men det råkar vara så att Centerpartiets representant har frågat om vi inte också kan titta på en reglering av vapenmagasin. Svaret har då varit att det måste finnas ett direktiv från regeringen. Varför har då Sten Bergheden, som också sitter i utredningen, inte bett regeringen om ett direktiv och fått mandatet? Det är det enda som behövs.

Jag gissar att ledamoten kanske slirade lite på sanningen, för vapenutredningen tittar inte på regleringen av vapenmagasin. Det är därför det vore så bra att följa upp den motion som det ska fattas beslut om i morgon och tillsätta en utredning för att genomföra detta, som var så himla viktigt före valet för samtliga nuvarande regeringspartier.

Anf. 247 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Helena Vilhelmsson för frågan. Jag anser mig rätt säker på vilka frågor vi diskuterar i vapenutredningen. Med det sagt tycker jag fortfarande att det är lika märkligt att Centerpartiet under fyra år kunde släppa fram en S-regering som faktiskt struntade i hela Jakt- och vapensverige. Man fick sitta och skriva motioner och tillkännagivanden med andra partier för att försöka få igenom sin politik. Det visar väl på vilket undermåligt och dåligt inflytande Centern egentligen hade med tanke på den makt man släppte över till Socialdemokraterna. Man löste inte en enda av de här frågorna, framför allt inte vapendirektivsfrågan, som kom redan 2017. Man hade några år på sig att ordna upp den här frågan. Med lite kraft från Centerpartiet hade man kunnat sätta ned foten och pressa fram detta. Så pass mycket tryck fanns det både i riksdagen och annorstädes för att lösa den delen.

Vi har skrivit tydligt i vårt utskott att vi kommer att följa upp den här frågan för att se om det blir en acceptabel tillämpning. Sedan är vi beredda att diskutera om detta behöver justeras eller inte i något läge. Nu har vapendirektivet gällt i ungefär ett halvår. Vi avvaktar vad utredningen kommer att landa i för att se om vi behöver justera någonting när det gäller vapendirektivet framdeles.

Anf. 248 PETTER LÖBERG (S) replik:

Herr talman! Jag kan notera att Sten Bergheden inte tackade dem som beslutade om att dra igång utredningen, där vi sitter i en referensgrupp. Det var den förra regeringen som gjorde det. Skälet var att vi låg i parterr. Vi var i brygga som nation eftersom vapendirektivet inte var implementerat fullt ut. Vi fick i november månad ett vite på 99 miljoner kronor, och det är mycket pengar.

Nu berättar Sten Bergheden för kammaren i sitt anförande att han nogsamtidigt följer hur vapendirektivet implementeras. Om det inte sker på ett så kallat acceptabelt sätt enligt Sten Bergheden ska man riva upp det som vi med stor vanda och mycket besvär fått på plats och som gjort att vi klarat oss ur den här parterren och äntligen slipper riskera mångmiljonböter; pengarna kan användas till andra saker som behövs i vårt samhälle.

Jag skulle gärna vilja veta vad som är en acceptabel nivå. Är det så att Sten Bergheden och Moderaterna inte har förtroende för att myndigheterna tänker följa den svenska lagen, som vi fattar beslut om i kammaren? Vad händer om myndigheternas beslut inte duger åt Moderaterna och regeringen? Hur tänker man skruva på lagstiftningen? Hur kommer det att riskera införandet av vapendirektivet?

Anf. 249 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Petter Löberg för frågorna.

Den förra regeringen tillsatte utredningen. Sedan skrev den nuvarande regeringen ett antal tilläggsdirektiv till utredningen för att få med alla tillkännagivanden med de förbättringar som skulle ske för landets jägare, samlare och skyttar. Det är en avsevärd skillnad mot när den förra regeringen jobbade med vapendirektivet.

Sedan är det lite märkligt att Petter Löberg ställer frågan till mig om att vi ska titta över detta. Som jag tolkar det hela finns det inget annat yrkande från Socialdemokraterna. De står bakom förslaget i betänkandet i den delen. Det handlar om att vi noga kommer att följa upp tillämpningen av vapendirektivet. Där tror jag att vi är överens. Jag tycker att detta är självklart. Det man fick göra i detta läge var att införa en lagstiftning under galgen. Vi hade EU över oss, med risk för böter och annat. Då var det snabba ryck. Vi fick lyfta fram det som fanns. Naturligtvis kommer man att titta över hur detta fungerar. Framför allt är det tillämpningen vi kikar på. Det finns saker där som polisen kanske har lagt in extra men som faktiskt inte krävs av vapendirektivet fullt ut. Det är självklart att vi måste följa upp det här, som all annan lagstiftning. Givetvis måste man kunna ompröva den om man ser att någonting går fel. Därför har vi den här tydliga texten om att vi följer detta noga för att se om vi behöver justera något när det gäller tillämpningen av vapendirektivet.

Anf. 250 PETTER LÖBERG (S) replik:

Herr talman! Jag kan notera att ledamoten inte specificerar vad som eventuellt skulle kunna vara en avvikelse av acceptabel art. Det var ju det som jag reflekterade över. Det är klart att all lagstiftning ska följas upp. Det har vi olika typer av funktioner för: Riksrevisionen, Statskontoret och alla möjliga andra myndigheter och utvärderingsinstrument, även riksdagens utvärdering. Jag upplevde att det var ganska polemiska och starka ord som ledamoten använde kopplat till implementeringen av vapendirektivet, som dessutom bara har några månader på nacken. Vi har ingen aning om hur det ska uttolkas och hur det fungerar i praktiken.

Jag tycker att det här skapar en konstig stämning visavi de myndigheter som kämpar för att få rätt beslut och rättssäkra hanteringar av denna typ av komplexa frågor. Vi vet att det är svår materia som väldigt få personer på de olika myndigheterna, inte minst Polismyndigheten, har förmåga att hantera. De som har specialkunskaper får jobba väldigt hårt. Jag utgår från att de gör sitt allra bästa för att lagen ska kunna fungera på ett bra sätt.

Jag skulle vilja ställa en fråga till, nu när vi ändå har några minuter på oss. Tror ledamoten Bergheden att just den strikta vapenlagstiftning vi haft i Sverige i modern tid kan ha bidragit till att legala vapen inte spills över till den kriminella sektorn? Tror Sten Bergheden att så kan vara fallet? Det skulle jag gärna vilja veta.

Anf. 251 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Petter Löberg för frågan. Med den vapenlagstiftning vi har i dag är det tydligt att vi har en väldigt restriktiv vapenhantering i Sverige. Vi har de hårdaste kraven när det gäller utbildning, förvaring och översikt. Vi kan kontrollera per dygn om någon begår brott och annat. Det är en väldigt bra lagstiftning som självklart har gjort att vi hållit ordning på våra vapen i landet.

Men vi har också detaljer i vapenlagstiftningen som försvårar för jägare, skyttar och samlare och som är oproportionerligt besvärliga. Till exempel kan inte en skytt köpa ett extra vapen när han behöver åka till en tävling och det finns risk att ett eller två vapen havererar eller någonting annat. De andra skyttar runt om i världen som han tävlar mot har med sig så många vapen de kan behöva. Det är som att skicka iväg en golfspelare med sex klubbor till ett VM i golf. Det fungerar inte. Det måste göras en översyn av sådan reglering i vapenlagstiftningen som försvårar för jägare, skyttar och samlare att göra det de behöver göra inom sin jakt, sin sport och sitt samlande.

Det är alla de här detaljerna som vi vill titta över, och det gör vi tydligt i vapenutredningen. Jag tror att vi i brett samförstånd kommer att komma fram till många förbättringar. Vi avvaktar utredningen, som kommer i maj månad. Jag hoppas på ett brett stöd här i kammaren för de förslag som kommer att läggas fram och som verkligen kommer att underlätta för landets jägare, skyttar och samlare. Kanske kommer ledamoten Petter Löberg och hans parti att kunna stödja sådana förslag som de tidigare under åtta år kraftfullt motarbetat.

Anf. 252 PETTER LÖBERG (S):

Herr talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till vår reservation 2 avseende vapenamnesti.

Vårt land plågas och har plågats under en längre tid av en sällan skådad omfattning av sprängningar och skjutningar. Brottsoffer och anhöriga får sin tillvaro raserad. Lokalsamhället påverkas. Tryggheten försvinner när våldet i realiteten kommer och upplevs komma allt närmare in på skinnet.

Specifikt skjutvapenvåldet sticker markant ut i en utveckling där våldsbrottslighet och många andra brottstyper sjunker i statistiken. Forskning och myndigheter står delvis handfallna inför orsaken till att situationen i vårt land sticker ut jämfört mot den i liknande länder.

Vi kan konstatera att det finns en gemensam nämnare i det här sammanhanget, och det är vapnen i sig. Det dödas nästan en kvarts miljon människor om året av skjutvapenvåld på vår jord. Av dem är det 40–60 fall som inträffar i vårt land. Det är 40–60 fall för mycket. För den kvarts miljon människor som förlorar sitt liv innebär det naturligtvis en enorm tragedi. Det är ett liv som avslutats i förtid och ett samhälle som på många sätt aldrig hämtar sig.

Ett effektivt arbete för att få bort de illegala vapnen från vårt samhälle är avgörande för om vi ska kunna lyckas med målet och utmaningarna att stoppa våldet på gator och torg. Kriminologprisvinnarna Cook och Zimring från USA har gjort en omfattande och evidensbaserad forskning. De beskrev att det just handlar om vapnen och tillgången till vapnen. Det är avgörande för om man ska lyckas med arbetet mot våldet.

Vi ser även i vår egen nationella statistik att exempelvis användandet av automatkarbiner leder till att vi har betydligt fler som blir ”skjutna” som inte är måltavlan för skjutningen. Det innebär naturligtvis att vi på olika sätt behöver se över och skruva i vapenlagstiftningarna.

Vi behöver självklart ha repressiva åtgärder där det är lämpligt och brottsförebyggande insatser där det är lämpligt. Ett sådant brottsförebyggande arbete kan handla om att man ger en vapenamnesti.

Jag delar Sten Berghedens uppfattning att det i grund och botten inte har varit speciellt många vapen som har kommit in vid de tidigare amnestierna. År 2018 fick vi in ungefär 12 000 vapen. Av de 12 000 vapnen var huvuddelen sådant som människor hade ärvt eller som de hade hittat.

Vad som har hänt sedan 2018 är att vi kraftigt har höjt straffen för olaga vapeninnehav och grovt vapenbrott. Det innebär naturligtvis ett helt nytt läge även när det kommer till amnestin. Vårt förslag innebär ett test för att se hur mycket människor är beredda att riskera för att gömma exempelvis en pojkvåns eller en släktings vapen i ett källarförråd eller i hemmet. Nu avgörs det i mångt och mycket. I det sammanhanget kan man också säga att vi för att få in vapnen behöver ha ett utökat stöd till anhöriga när de så småningom lämnar in vapnen.

Jag vill avslutningsvis snabbt påpeka att det i ett europeiskt perspektiv finns ungefär 640 000 vapen anmälda i Schengens informationsdatasystem. De flesta av dessa vapen har varit legala under en kortare period vid något tillfälle. Men de kommer naturligtvis att kunna användas i illegala sammanhang så småningom.

Vi har ett enormt mörkertal i det här sammanhanget. Detta är registrerade vapen som är försvunna. Men vi har förmodligen miljontals vapen ute på marknaden.

Vill vi komma åt skjutvapenvåldet behöver vi av princip fortsätta att ha strikta regler. Jag får i det här sammanhanget vädja till regeringen att de regelverken har tjänat oss väl där vi har haft kontroll även på de legala vapnen.

Vi måste se till att vi har bra regelverk för vilka som får ha vapen och hur man använder och lagrar vapen. Men det gäller också att man har en kontroll i klubbar för dynamiskt sportskytte och annat som är omfångsrikt, som faktiskt är fallet i dag. Här har vi många säkerhetssystem på plats.

Vi hoppas verkligen att vi inte får se en alltför långtgående liberalisering av vapenlagstiftningen under kommande mandatperiod.

(Applåder)

Anf. 253 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr talman! Det är ett faktum att vapen och vapens hantering är en viktig fråga. Vapen används som många vet av jägare och sportskyttar men också av bland annat försvaret och polisen. De gör det på ett ansvarsfullt sätt.

Men tyvärr kan vi nästan dagligen se hur det grova våldet, som ofta har gänganknytning, verkar på olika skrämmande sätt i vårt samhälle. Våldet drabbar många direkt och indirekt, och vi kan alla råka vara på fel plats vid fel tidpunkt och riskera att bli skadade eller till och med dödade av ett vapen som avfyras i en konflikt. Denna trend måste brytas. En sådan uppvisning av våld, hänsynslöshet och total avsaknad av respekt för både

människoliv och rätten till varje medborgares trygghet förtjänar samhällets kraftfulla fördömande.

I dagens debatt behandlar vi vapenfrågor, och då kan det vara lätt att ropa på hårdare regler för alla vapenägare för att möta ökningen av skjutvapenvåld. Det är enligt mitt och mitt partis sätt att se det ett helt felaktigt synsätt att göra så. Man bör i stället fokusera på att göra det svårare för gängkriminella att begå våldsbrott med illegala vapen. Genom åren har vi dock sett förslag som i många fall i syfte att verka handlingskraftiga varit riktade mot den svenska jakt- och skytterörelsen för att bryta den dödliga trenden av skjutvapenvåld. Men det är som sagt ett bakvänt sätt att angripa problemet. Naturligtvis behövs det insatser från rättsväsendets alla delar och även lagändringar som gör att man kommer åt de kriminellas innehav av vapen och sprängmedel. Men det måste genomföras på ett sätt så att det inte skapar problem för vanliga jägare och sportskyttar.

Herr talman! Redan i dag omges dagens registrerade vapenägare, vilka är över 600 000, av många regler, och samhället har olika kontrollfunktioner som regelbundet och ofta dagligen kontrollerar den som äger ett vapen.

Jag har sagt det tidigare, men det är ändå nödvändigt att upprepa det: Det är inte legala vapen som huvudsakligen är i fokus för de kriminella eller som används vid de skjutningar och andra grova brott som vi ser i Sverige. Man använder i stället vapen som kommer in i Sverige på illegal väg. Denna väg och användning behöver bekämpas med alla medel. Men det måste ske utan att skapa problem för de vapenägare som sköter både vapen och hantering klanderfritt.

För några år sedan konstaterade man att det under ett antal år var endast 1,2 vapen per år som kom från jakt eller sportskytte vid grov brottslighet. Det är alltså en liten, marginell del. Därför är det självklart att inte bunta ihop jägare och sportskyttar med dem som betar sig allra värst i samhället. Att försvåra för laglydiga vapenägare är inte metoden för att stoppa det ökade antalet skjutningar på våra gator och torg.

Under förra mandatperioden gjordes det som nämnts ett antal tillkännagivanden till regeringen från en majoritet av riksdagen gällande vapenägande och hantering. Det var en tydlig signal från riksdagen till dåvarande regering att det finns förslag för att möta jägares och sportskyttars önskemål om förenklingar utan att samhällets säkerhet blir påverkad. Den förra regeringen hade inte den viljan. Men jag är glad över att det nya ledarskapet för Sverige rullar vidare processen för att förenkla för de vapenägare som sköter sig. Det är hög tid att föra denna process i mål nu.

Herr talman! I Tidöavtalet angavs förutom allt annat som nu är under genomförande också en ny väg för vapenfrågor. Regeringens utredning, som nu är under genomförande, ska ge möjlighet till en enklare vapenhantering för laglydiga jägare och sportskyttar. Men det görs naturligtvis med en inriktning och ett fortsatt fokus på att bekämpa personer som illegalt använder vapen till brottslig verksamhet.

Det är riktigt att den förra regeringen i maj 2022 gav en särskild utredare i uppdrag att som ett första steg föreslå hur EU:s ändringsdirektiv ska genomföras och att därefter se över vapenlagstiftningen. Denna utredning kompletterades under 2023 med ett tilläggsdirektiv som innebar att utredaren ska genomlys ett antal punkter, bland annat gällande vapengarderober och vilka processer som ska gälla vid vapenbyte. Utredaren ska också

ta ställning till tidsbegränsade tillstånd och så vidare. Detta möter många av de tillkännagivanden som gjordes av riksdagen.

Herr talman! Denna debatt visar att det är möjligt att välja en annan inriktning vad gäller vapenägande för laglydiga och skötsamma vapenägare än den väg som den tidigare regeringen valde. De många tillkännagivandena under tidigare år visar att det finns och fanns en majoritet i Sveriges riksdag som vill gå en annan väg. Nu får vi se till att genomföra detta och gå den vägen, och vi är flera partier som jobbar för att detta verkligen genomförs.

Med detta vill jag avsluta med att säga att vi kristdemokrater stöder denna inriktning vad gäller vapenfrågor, och jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på alla motionsyrkanden.

Anf. 254 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Vi debatterar justitieutskottets betänkande om vapenfrågor. Vapenfrågor har inte alltid hanterats i ett särskilt betänkande här i riksdagen, utan tidigare ingick de frågor som rör exempelvis legalt vapenägande i betänkandet om polisfrågor.

Jag har tittat lite i de historiska protokollen och sett att just 2017 var Sverigedemokraterna ganska ensamma om att skriva motioner med syftet att förenkla för legalt vapenägande. Det handlar om bland annat femårslicenserna, vapengarderoben och andra frågor som vi har betonat genom åren när det kommer till synnerliga skäl och sådana saker som det har väckts kritik mot. Det ska sägas att också Centerpartiet var med och skrev motioner på den tiden.

Men Sverigedemokraterna var ganska isolerade under några år i början av förra mandatperioden och ensamma om att tycka att det behövde göras någonting. Därefter har fler partier, framför allt inom den konstellation som man nu kallar Tidögänget, det vill säga Moderaterna, Kristdemokraterna och faktiskt också Liberalerna, arbetat ganska hårt och utfört ett jättebra arbete i opposition gentemot den förra regeringen när det kommer till att skapa tillkännagivanden.

Det handlar om många av de frågor som berörs här, exempelvis femårslicenserna. Jag kan inte minnas att någon annan fråga har rönt så många tillkännagivanden under en och samma mandatperiod. Då hade vi en rödgrön regering som vägrade att tillmötesgå de tillkännagivanden som vi riktade från riksdagen.

Detta är lite grann bakgrunden till det vi debatterar i dag. Det har funnits ett växande tryck i frågorna, och vi har nu fått en klar majoritet och en regering som vill göra någonting åt de frågor som vi så länge har arbetat för i riksdagen i opposition.

Herr talman! Det är glädjande, och jag har stor tillit till att vi får ut ganska goda resultat från vapenutredningen med det tilläggsdirektiv den har. Det är ganska skarpa direktiv, och det ger förmodligen och förhoppningsvis stora möjligheter för riksdagen att fatta beslut i de frågor där man kan förändra lagstiftningen enligt de tillkännagivanden som tidigare har funnits. Det handlar kanske primärt om femårslicenserna, som har varit väldigt omdebatterade. Det gäller också vapengarderoben och andra frågor som hör till detta.

Det handlar om en uppdelning av vapenlagstiftningen så att lagen träffar olika beroende på vad man har för uppsåt. Kriminella utan vapenlicens

ska givetvis straffas om de har beväpnat sig i kriminellt uppsåt, men den som har en vapenlicens och i övrigt hanterar den ganska bra ska inte drabbas av de straff som vi tycker är rimliga för kriminella.

Det finns många saker som är mycket bra och som jag tror kommer att falla väl ut. Det är lite tidigt att säga något nu, och vi lever i en lite oviss tid fram till dess att utredningen presenteras i början på maj. Men det finns hopp, som jag ser det.

Vi har däremot diskuterat och debatterat implementeringen av EU:s vapendirektiv ganska många gånger i den här kammaren. Det började med att den socialdemokratiska regeringen försökte implementera EU:s vapendirektiv inte bara en gång, utan två gånger och kanske tre, om jag minns rätt. Man saknade helt enkelt stöd i riksdagen för sitt förslag till implementering. Man vägrade att förankra förslaget i riksdagen. Ingen socialdemokrat hörde av sig till Sverigedemokraterna för att fråga vad vi tyckte. Det är ett dåligt sätt att hantera en implementering av EU:s vapendirektiv.

Detta har också lett fram till att Sverige fick betala ganska dryga böter till EU för att man inte lyckades implementera lagstiftningen i tid. Det ansvaret vilar såklart fullt ut på den förra regeringen, som inte sanktionerade sina förslag i riksdagen.

Det finns ett frågetecken och en fråga som blir hängande i luften, och detta har kommenterats tidigare i ett replikskifte mellan Centerpartiet och Moderaterna. Det handlar om regleringen av vapenmagasin, där det finns oklarheter. Är det en överimplementering, och är det ett stort problem? Vi har inte riktigt rätt ut den frågan, anser Sverigedemokraterna. Vi är inte helt säkra på att det är ett stort problem, och vi är inte heller helt säkra på att den utredning som nu arbetar anammar vissa delar som kan finnas när det kommer till exempelvis hantering av vapenmagasin för personal inom Försvarsmakten. Ska det vara illegalt att inneha vapenmagasin privat för dem?

Det kan finnas en möjlighet att detta hanteras inom den vapenutredning som finns, men vi är inte helt säkra på den saken från Sverigedemokraternas sida. Vi är definitivt ganska osäkra just när det gäller den principiella inställningen till regleringen av vapenmagasin, där skillnaden utgörs av det som kallas för användningsreglering och innehavsreglering. Vi tycker att man borde utreda användningsregleringen fullt ut på ett principiellt plan.

Sedan kan det vara så – det ska sägas – att justeringar i befintlig reglering tar bort en hel del farhågor och en del problem som gör att detta kanske inte behövs. Men för Sverigedemokraternas del ser vi att det finns en principiell ingång som är viktig att bevaka och utreda om man vill uppnå en minimiimplementering med minsta möjliga negativa effekt i de här frågorna.

Därför, herr talman, har vi valt att yrka bifall till reservation 1 i betänkandet, som handlar om genomförandet och minimiimplementering.

Anf. 255 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Herr talman! Tack, Adam Marttinen, för anförandet! Jag vet att Adam Marttinen brukar referera till vad som har sagts och gjorts långt bak i tiden. Ibland är det en liten risk att begära replik, för han kanske citerar någonting jag har sagt eller gjort.

Jag tycker att Adam Marttinen glömde en sak, nämligen beslutet förra sommaren om just implementeringen av vapendirektivet. Då deltog ju Sverigedemokraterna inte ens i debatten, så därför tänkte jag trots allt passa på att lyfta denna fråga nu.

Jag håller helt med om historiebegrivningen av alla tillkännagivanden som inte har beaktats, och jag tycker att det är jättebra att de nu beaktas i den vapenutredning som pågår.

Men återigen: Denna vapenutredning har inte i uppdrag att titta på just ändringen av regleringen av vapenmagasin. Det ter sig lite märkligt att frågan nu reses om att det inte är säkert att det är en överimplementering. Samtliga partier var ju, som du refererar till, supertydliga med att det var en överimplementering, åtminstone så långt fram som till förra valet.

Jag undrar lite: Vad var det egentligen som gjorde att Sverigedemokraterna faktiskt vek ned sig och godkände en implementering av vapendirektivet med denna överimplementering? De skäl som angavs – att det var tidspress, att vi skulle utsättas för vitesbelopp – hade ju varit desamma också ett halvår och ett år innan. Det är väldigt knepigt att förstå varför Sverigedemokraterna bytte åsikt.

Sedan inser jag också att vi har den situation att hantera som vi har nu. Jag är mycket glad att Sverigedemokraterna stöder reservationen och tror att vi kan hitta en lösning framöver. Men vad var det egentligen som gjorde att ni gick med på denna implementering?

Anf. 256 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Herr talman! Det finns många svar på det. Sverigedemokraterna sitter inte i regering. Det är det första. Vapenfrågorna inryms inte i Tidöavtalet. Det är det andra.

Regeringen lade ett förslag på bordet där vi antingen kunde implementera eller avstyrka implementeringen. I det valet valde vi att implementera det förslag som kom på bordet.

Vi var inte helt nöjda. Jag tror att jag ganska väl minns mina ord när jag diskuterade saken med justitieministern och departementet: Ta böterna! Det är inte vårt fel att vi ställs inför en situation med böter. Ta böterna och utred anmälningsregleringen!

Jag hade ganska många möten där jag tryckte på för att vi skulle gå den vägen. Så blev det inte, och det tycker jag är tråkigt. Det är också anledningen till vi i dag har en gemensam reservation i betänkandet.

Jag tycker också att man ska ha respekt för den hållning regeringen presenterar. Det finns inga väl kända problem. Om det inte blir några kända problem är dock den principiella saken kvar, där vi inte är helt nöjda. Det tycker jag är skäl nog att gå vidare med en utredning.

Vi tycker inte att EU ska lägga sig i svensk vapenlagstiftning över huvud taget. Det var också anledningen till att Sverigedemokraterna 2017 ansåg att det inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen att gå vidare med EU-direktivet. Vi har varit väldigt kritiska till det från början, eftersom syftet har varit att komma åt kriminella och terrorister. Det gör man inte med reglering av vapenmagasin. Vi tycker att man kan lämna det helt därhän.

Men om det inte blir ett jättestort problem kring detta är det inte heller någon jättestor sak att orda om. Då handlar det om det principiella: Ska

EU ha någonting att säga till om när det gäller hur vi ska reglera våra vapenmagasin? Det tycker vi inte att EU ska ha över huvud taget.

Prot. 2023/24:71
14 februari

Vapenfrågor

Anf. 257 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tackar så mycket för svaret. Jag ler lite inombords, för Adam Marttinen använder samma svar som Sten Bergheden gav Centerpartiet. Jag vet inte hur Sten Bergheden uttryckte det, om vi hade dåligt inflytande eller för litet inflytande. Det har uppenbarligen också Sverigedemokraterna på nuvarande regering eftersom de inte fick igenom sina ståndpunkter trots att det finns en majoritet i kammaren för detta.

Jag tycker också att det är lite märkligt att ledamoten återigen använder begreppet kända problem. Vi vet ännu inte om det är kända problem, säger han. Det finns ju ett antal problem, till exempel för målskytterörelsen, som båda våra partier använde sig av innan ändringsdirektivet klubbades. Jag kommer att ta upp det i mitt anförande sedan. Jag tycker nästan att det är en icke-fråga.

Sedan har jag respekt för det ledamoten tar upp om att vapenutredningen kanske via andra vägar kan komma åt en del av problemen. Det ska bli intressant att följa.

Frågan är dock hur vi går vidare framöver. Jag gissar att Adam Marttinen sitter med i vapenutredningen, men på vilket sätt är Sverigedemokraterna villiga att jobba med frågan framöver? Om nu vapenutredningen inte kommer med ett förslag som är till fyllest, vad gör vi då? Vad är Sverigedemokraternas förslag då? Vad är åtgärden då? Ska vi lyfta frågan i justitietskottet? Ska vi ha interpellationsdebatter med justitieministern?

På något sätt tror jag att vi måste vidta åtgärder för att lösa detta. Till skillnad från Adam Marttinen är jag nämligen övertygad om att det finns problem när det gäller att implementera denna lag, framför allt för målskyttarna.

Anf. 258 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Herr talman! Jag instämmer i att det finns ett principiellt problem med att kriminalisera innehav av magasin, nämligen att människor begränsar sig i sin hantering av magasin. Det utgör inte ett problem över huvud taget att människor har vapenmagasin hemma. Detta är ett principiellt fel som kan leda till att människor innehar magasin på ett sådant sätt att de gör sig skyldiga till brott, och det tycker jag är helt fel. I den bästa av världar innebär det dock ett ganska litet problem på kort sikt.

Vad ska vi göra från riksdagens sida? Ja, Sverigedemokraterna står ju bakom reservationen, och kommer också att rösta för den i kammaren, om att regeringen bör utreda användningsreglering som en alternativ implementering. Mer än så kan man kanske inte begära av ett parti som sitter i riksdagen och inte i regeringen. Men vi kommer definitivt att trycka på för att nå framgång också i den frågan.

Sedan blir debatten lite rumphuggen av att vi har en utredning som inte har presenterat sitt fulla förslag, som kommer i maj. Det kan hända att det blir positiva utfall även när det kommer till vapenmagasin. Vi lyfter de frågorna i den referensgrupp till utredningen som är tillsatt, men det är som sagt ovisshet.

Vi väljer det säkra före det osäkra. Vi har yrkat bifall till reservationen för att sätta tryck i frågan och visa att det finns en principiell invändning

mot den implementering som gjordes. Visar det sig att det finns problem längre fram som är mer eller mindre påtagliga eller att utredningen inte omhändertar frågetecken är jag förvissad om att vi också kommer att få ett breddat stöd för vår uppfattning i denna fråga i kammaren och inte behöver stå ensamma med den. Det ser vi dock ut att få göra denna gång.

Jag ser fram emot ett fortsatt gott arbete med att sätta tryck i frågan.

Anf. 259 GUDRUN NORDBORG (V):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nummer 2 av Vänsterpartiet med flera av oppositionspartierna. Reservationen gäller en återkommande vapenamnesti och amnesti för att lämna in sprängmedel.

Tidöpartiernas motiv till att inte säga ja till detta är svårbegripligt, i alla fall för mig. Varför tar man inte varje chans att begränsa det enligt oss alla förfärliga våld med skjutningar och sprängningar som pågår? Ska det i Tidöpartiernas Sverige bara vara strängare straff som ska kunna hantera problematiken? Ska det aldrig få handla om förebyggande åtgärder mot gängen liksom mot övrigt våld? De föreslagna amnestierna kan också ju hindra andra former av skjutningar och illdåd som pågår utanför gängens ramar.

Genom återkommande amnestier för illegala vapen och illegal ammunition är det möjligt att minska andelen vapen i samhället. Det är i rådande läge av stor vikt att skjutvapen som cirkulerar i gängkriminella kretsar kan tas om hand, vilket en vapenamnesti kan bidra till. Det handlar om en åtgärd med viss brottsförebyggande effekt, som en åtgärd bland flera. Det är alltid angeläget att minska antalet illegala vapen i samhället. En sådan amnesti innebär att vem som helst kan lämna in skjutvapen och ammunition liksom sprängämnen anonymt till polisen och slippa rättsliga påföljder. Eftersom sprängämnen inte omfattas av vapenlagen krävs en särskild amnesti för explosiva varor.

Under den senaste vapenamnestin, våren 2018, fick polisen in 12 000 vapen. Det står i vår reservation. Det lämnades också in nästan 30 000 kilo, alltså 30 ton, ammunition. Det var den fjärde amnestin. Jag har tittat lite på historiken. Vid amnestin 1993 kom det in drygt 17 000 vapen. År 2007 kom det in 13 000 vapen. År 2013 kom det in 15 000 vapen, och år 2018 kom det alltså in 12 000 vapen. Sammanlagt handlar det om 57 000 vapen hittills. Om vi summerar uppgifterna om insamlad och inlämnad ammunition handlar det om 96 ton.

I debatten har det tidigare nämnts att det mest skulle handla om gamla vapen eller leksaker. Jag kan inte bevisa att de uppgifterna är fel. Men jag vet att också gamla vapen och till och med leksaker som liknar riktiga, farliga vapen används för att hota och skrämna. Jag tror också att ett antal av de 57 000 vapnen är riktigt, seriöst farliga vapen.

När det gäller de explosiva varorna har jag inte hittat dokumentation över vad man kunnat samla in. Där har det varit enbart en amnesti hittills, år 2018. Även om de sprängmedel som samlades in vid det tillfället inte i önskad omfattning kom från kriminella gäng bör åtgärden upprepas.

Jag anser mot denna bakgrund att det är rimligt att ha upprepade amnestier med ett visst tids mellanrum, som de fyra nämnda amnestierna är exempel på. Man bör återigen ta initiativ till nya vapenamnestier för att få människor att lämna in illegala vapen, ammunition och explosiva varor.

Jag yrkar bifall till reservation nummer 2.

Herr talman! Frågor om vapen och jakt har i många år och många debatter rönt stort engagemang och mycket uppmärksamhet här i kammaren. Kanske beror det på att många människor i Sverige har jakt som sitt största fritidsintresse. Det är faktiskt inte bara ett fritidsintresse, utan en livsstil.

Det råder ingen tvekan om att jägarkåren är viktig för landets fauna-
vård, inte minst när det gäller eftersök av trafikskadat vilt, vilket görs mer eller mindre ideellt av jägarkåren i dag. Därför är det oerhört problematiskt att jägarkåren ofta hamnar i kläm när vapenlagar diskuteras och straffskärpningar sker, i syfte att försvåra för illegala vapen.

Av den anledningen har det skrivits en mängd motioner i dessa ärenden genom åren. Och det har beslutats om tillkännagivanden. Årets motionsflod är markant mindre. Men några motioner finns kvar att hantera, bland annat en som handlar om implementeringen av EU:s vapendirektiv, som det fattades beslut om förra sommaren.

Det, mina vänner, är en märklig följetong i den här kammaren. För dem som eventuellt lyssnar här i kammaren och annorstädes ska jag rekapitulera en aning. År 2017 antog EU ett ändringsdirektiv till vapendirektivet. Olika åsikter om Sveriges vapenlagar fanns långt före det, men det blev definitivt värre då. Centerpartiet var emot vapendirektivet då, och vi var emot det som röstades igenom här i kammaren förra sommaren. För sakens skull kan jag påminna om hur våra folkvalda röstade i EU-parlamentet 2017. De som röstade nej var Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna. De som röstade ja var Socialdemokraterna, Moderaterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Vi vet alla att de vapen som används av kriminella kommer från andra håll än från jägare och sportskyttar. Oavsett vilka lagar vi förändrar här i kammaren kommer en grovt kriminell aldrig att söka licens för sitt vapeninnehav.

Jag kan drista mig till att säga att regeringar av alla kulörer tycks tro att ju fler vapen som finns i samhället, desto mer ökar kriminaliteten. Så är det inte. Alla medborgare i Sverige skulle kunna ha varsitt vapen om vi var och en sköter oss och använder det som det är tänkt att användas, det vill säga till målskytte, till jakt eller som samlarändamål. För att få ha det måste du genomföra kvalificerade tester och ta examen. Din vandel – populärt begrepp – kontrolleras kontinuerligt i polisens register. Om du inte sköter dig blir du helt enkelt av med ditt vapen.

Herr talman! Nu har det intressanta fenomenet uppstått att de partier som gång på gång har kritiserat tidigare regeringar för att ha valt att föreslå en överimplementering av direktivet nu sitter i regeringen. Då hade i alla fall jag förväntat mig att regeringen skulle leverera förslag som verkligen innebar minimiimplementering. Men så blev det inte. Man röstade igenom flera förslag som man tidigare har kritiserat, bland annat att tillståndsreglerade vapenmagasin och dessutom kriminalisera innehavet av vapenmagasin om det inte fanns korrekt tillstånd för det. Det krävdes inte i EU-direktivet.

I ändringsdirektivet som började gälla förra sommaren fanns det uppenbara problem, vilket har nämnts i replikskiften här. Det gällde inte minst för målskyttet och den stora idrottsrörelse det representerar. Jag ska ge några exempel. Sverige har sin tillståndsgivning uppdelad på ändamål, det vill säga jakt, målskytte eller samlare. Till exempel får vapen som

innehas för ändamålet jakt användas även för målskytte men inte tvärtom. Det gäller även om vapnen som sådana är helt identiska. Det vill säga att samma magasin kan vara tillståndspliktigt för en innehavare men inte för en annan. Det är inte särskilt rättssäkert.

Sanningen är att om en kriminell skulle komma över ett halvautomatiskt jakt- eller målskjutningsvapen och avse att skjuta mot andra människor med det spelar det ingen roll om personen har ett magasin med mer eller mindre kapacitet än tio patroner. Men det är endast magasin med mer än tio patroner som ska registreras. Det är inte logiskt.

Att jämföra ett löst plåt- eller plastmagasin med ett skjutvapen är ytterst långsökt. Men det hindrar naturligtvis inte att polisen ska kunna ställa relevanta frågor om man påträffar vapenmagasin eller vapendelar hos någon som inte kan styrka att han lagligt innehar ett vapen som föremålen är avsedda för. Det kan göras även utan tillstånd för magasinerna.

Nej, inför en användarreglering fullt ut, likt för vapenlicensen! Har du avlagt jägarexamen får du ansöka om vapenlicenser och är därmed ansvarig. Är du målskytt har du gjort ett test och är därmed ansvarig. Det fungerar i andra länder. Det är precis vad som föreslås i Centerpartiets motion och är precis det som Tidöpartierna har tyckt i alla år, fram till nu.

Förra sommaren klubbades ändringsdirektivet igenom av tidsskäl och för att risk för vite från EU förelåg. Vite utdömdes i alla fall. Nu finns alltså egentligen inga av de skälen kvar. Nu borde regeringen i lugn och ro kunna tillsätta en utredning eller ge den utredning som redan finns i uppdrag att utreda just införande av användarreglering.

Det spelar ingen roll hur många gånger Moderaterna eller Sten Bergheden säger att Centerpartiet borde ha gjort detta tillsammans med den förra regeringen. Det stämmer nämligen inte. Vi hade inget som helst samverkansavtal om jaktfrågor. Nu finns det däremot en regering där samtliga partier tycker att det här är viktigt. Det tyckte man åtminstone fram till valet.

Det är inte rimligt att polisen ska lägga pengar och resurser på att leta upp, kontrollera och lagföra innehavare av ett metall- eller plastmagasin. Därför tycker jag att en utredning behövs nu.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 261 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Herr talman! Nu blir det lite tillbakakaka i repliken. Det vore väl inte helt i sin ordning om vi gick härifrån och var överens?

Jag har en fråga: Vad är Centerpartiets roll i riksdagen värd? Jag tror aldrig Sverige har haft en regering som negligerat så många tillkännagivanden som den tidigare socialdemokratiska regeringen med Morgan Johansson som ansvarigt statsråd. Vi var nog uppe i en fyra fem tillkännagivanden i en och samma sakfråga när det kom till femårslicenserna. Där var Sverigedemokraterna överens med Centerpartiet i sakfrågan. Vi hade också väldigt många tillfällen att avsätta just det statsråd som negligerade tillkännagivandena. Men Centerpartiet valde att stödja ett statsråd som helt och hållet negligerade tillkännagivandena.

Vad vill jag säga med det här? Jo, att jag tycker att det finns en liten diskrepans mellan de tuffa ord som ofta förekommer i debatten och den faktiska handlingen från Centerpartiets sida. Om vi hade haft en gemensam avsikt att tillkännagivandena i Sveriges riksdag ska genomföras borde

vi också vara eniga om att statsrådet som helt negligerade tillkännagivandena inte förtjänade att vara statsråd. Men när det kom till kritan valde Centerpartiet en socialdemokratisk regering som fullständigt struntade i riksdagens tillkännagivanden och dessutom gång på gång misslyckades med att implementera vapendirektivet. Det lämnade oss med ganska anse- nliga summor i böter från EU.

Vad är Centerpartiets röst värd när det verkligen gäller i de här frå- gorna? Nu har vi en regering som arbetar fullt ut med att genomföra de direktiv som den förra, centerpartistiska, regeringen helt negligerade.

Anf. 262 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Herr talman! Med all respekt för Adam Marttinens replik och fråga vill jag först säga att det under de senaste två mandatperioderna inte har funnits någon centerpartistisk regering. Det var det sista uttalandet som Adam Marttinen gjorde. Och med all respekt – det finns fler frågor att diskutera i kammaren än jakt, vilt och vapen. Det finns väldigt stora frågor och mycket att diskutera.

Jag hänvisar återigen till januariavtalet, precis som Adam Marttinen har hänvisat till Tidöavtalet och förklarar att det var därför man gick ifrån sin viktiga position i dessa frågor som man hade innan valet men släppte efter valet. Januariavtalet innehöll jättemånga viktiga frågor och jätte- mycket centerpartistisk politik om ideologiska frågor. Men det innehöll inte jakt-, vilt- eller vapenfrågor. De frågorna valde vi att verka för här i kammaren precis som man gör om man inte sitter i regering – men vi lyck- ades inte. Det är helt rätt. Regeringen fallerade. Jag håller helt med.

Vi höll med om all den kritik som tillkännagavs här om att regeringen struntade i den formalia som vi hanterade här. Vi stod på samma sida som Sverigedemokraterna och kritiserade regeringen, men januariavtalet inne- höll ingen punkt om jakt-, vilt- eller vapenfrågor.

Anf. 263 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Herr talman! Det är såklart ett tydliggörande från Centerpartiets sida när man säger att man värderar vissa frågor mer än andra. Jag tycker att det är ett värdefullt tydliggörande i den här debatten om vapenfrågor att legalt vapenägende inte låg särskilt högt på Centerpartiets agenda när man väl prioriterade. Man valde då en rödgrön regering framför att genomföra de sakfrågor som man i plenum, i riksdagen, i tillkännagivanden tyckte var så viktiga. Det var egentligen bara det svaret jag var ute efter, och det fick jag.

Vi har nu som bekant en regering som arbetar för de här frågorna. Om vi sverigedemokrater är missnöjda med någonting som kommer ut på andra sidan kan man lita på att vi i kammaren, precis som vi gör i det här betänkandet, kommer att sätta ned foten och markera. Det är vår roll i po- litiken. Vi pratar inte bara, utan vi gör också det som vi säger. Det kanske är skillnaden mellan Centerpartiet och Sverigedemokraterna.

Anf. 264 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Herr talman! I det förra replikskiftet ställde jag frågan till Adam Mart- tinen vad skälet var till att man ändrade åsikt om den viktiga frågan om implementeringen av EU:s vapendirektiv. Jag uppfattade att jag fick svaret att man inte kom hela vägen fram – alltså drar jag slutsatsen att det för

Sverigedemokraterna finns viktigare frågor än legala vapenägares problem vid införandet av EU:s vapendirektiv, för det var vad Sverigedemokraterna gick med på.

Min motfråga, som vi kan ta i någon annan debatt, skulle kunna bli vad Sverigedemokraternas roll i regeringsunderlaget är. Det är en fråga som vi kan återkomma till.

I övrigt vill jag avsluta på samma sätt som Adam Martinen gjorde. Om den pågående vapenutredningens resultat inte anses tillfyllest när det levereras hit till riksdagen ser vi till att göra någonting åt det. Jag hoppas att Sverigedemokraterna är med på andra saker än att bara skriva motioner och yrka på reservationer när det gäller motioner och till exempel lägger fram förslag till utskottsinitiativ, medverkar i debatter och interpellationsdebatter eller tar de informella kontakter som Sverigedemokraterna borde kunna ta för att se till att det blir en användarreglering i stället för en innehavsreglering av vapenmagasin.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 februari.)

§ 9 Terrorism

Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU15
Terrorism
föredrogs.

Anf. 265 MIKAEL DAMSGAARD (M):

Herr talman! Ärendet som vi nu debatterar är ett motionsbetänkande där ett tjugotal motionsyrkanden som berör området terrorism behandlas. Justitieutskottet föreslår i betänkandet att samtliga motionsyrkanden avslås. I betänkandet finns också två reservationer.

Herr talman! Sveriges säkerhetsläge har förändrats och försämrats under en längre tid. I dag möter vi tre huvudsakliga parallella hot mot vår inre säkerhet: terrorism och våldsbejakande extremism, olika statliga aktörer som agerar fientligt mot Sverige och grov organiserad brottslighet.

I augusti höjde Säkerhetspolisen terrorhotnivån från en trea till en fyra på en femgradig skala, från ett förhöjt till ett högt hot. Bakgrunden var det kraftigt försämrade säkerhetsläget och bedömningen att hotet kommer att bestå under lång tid.

Terrorismen har i modern tid utövats med många olika syften och med olika tillvägagångssätt, alltifrån flygplanskapningar till ensamagerande personer som med skjutvapen eller fordon dödar civila urskillningslöst. Under 1970- och 1980-talen stod separatistiska grupper som IRA i Storbritannien och ETA i Spanien för ett stort antal attentat. I mer närliggande tid har ett stort antal attentat utförts såväl i Europa som globalt av grupper eller individer med koppling till våldsbejakande islamism. Vi har också upplevt ett antal allvarliga attentat begångna med motiv kopplade till en våldsbejakande högerextremism.

Gemensamt för alla former av terrorism är det systematiska och hänsynslösa användandet av våld och förstörelse för att injaga rädsla och för-

söka tvinga fram politiska förändringar. Våldet drabbar ofta människor slumpvis utifrån att man råkar vara på fel plats vid fel tillfälle.

Herr talman! Sverige ska präglas av öppenhet, demokrati och respekt för grundläggande mänskliga fri- och rättigheter. Människor ska kunna röra sig tryggt och fritt, delta i sammankomster och uttrycka sina åsikter utan rädsla för att utsättas för hot och våld. Arbetet mot terrorism är därför centralt för att skydda vårt sätt att leva i ett fritt demokratiskt samhälle.

Den svenska lagstiftningen mot terrorism var länge eftersatt, vilket vi moderater i många år har kritiserat. Under senare år har dock viktiga steg tagits. Efter många års väntan trädde den nya terroristbrottslagen i kraft 2022. Samtidigt trädde den nya lagen om särskild kontroll av vissa utläningar i kraft, vilket ökade möjligheten att hålla personer som utgör hot mot Sveriges säkerhet i förvar och under uppsikt. Vi moderater välkomnade de nya lagarna men konstaterade att flera problem kvarstod som olösta liksom att straffskalorna för flera brott var för milda. För knappt ett år sedan kriminaliserades också deltagande i terroristorganisation. Det innebär att Sverige nu har en vidsträckt lagstiftning när det gäller terroristbrottslighet, men arbetet med att ytterligare stärka skyddet fortgår.

Terrorhotet varierar som sagt över tid i fråga om både aktörer och intensitet. Många andra länder har levt med höga terrorhotnivåer under lång tid, men där har samhället i stort kunnat fortsätta fungera som vanligt. Det måste vi i Sverige också klara samtidigt som arbetet för att bekämpa terrorhotet pågår med oförminskad kraft. Arbetet med att skydda samhället mot våldsbejakande extremism och terrorism måste därför vara uthålligt, långsiktigt och strategiskt. Att ha mål och inriktningar i en nationell strategi har varit en framgångsfaktor i det arbetet.

Den första nationella strategin mot terrorism togs fram 2008. Strategin har därefter förnyats 2012 och 2015. Men sedan dess har hotet från den våldsbejakande extremismen och terrorismen blivit alltmer komplext och svårbekämpat. Det finns nu ett bredare hot mot Sverige som syftar till att urholka förtroendet för samhället och dess institutioner och i förlängningen försvaga vår demokrati. I samband med Folk och Försvar i Sälen tidigare i år presenterade regeringen därför en ny strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism.

Arbetet ska utgå från fyra tydliga strategiska områden – det ska förebygga våldsbejakande extremism och terrorism, förhindra terroristattentat och andra ideologiskt motiverade brott, skydda samhällets människor och funktioner och slutligen hantera situationen under och efter ett attentat.

Varje strategiskt område rymmer flera konkreta åtgärder. Det handlar om att skola, socialtjänst och polis ska stärka sin samverkan och utöka de tidiga insatserna för att minska radikaliserings- och rekryteringsrisker av barn till extremistmiljöer. Det handlar om att stärka arbetet för att stoppa finansiering av terrorism, minska tillgången till vapen och snabbare kunna upptäcka personer som utgör säkerhetshot för att förhindra attentat. Det handlar om att stärka skyddet av kritisk infrastruktur och öka möjligheten till kamerabevakning där det behövs. Slutligen handlar det om att genomföra gemensamma taktiska utbildningar med personal från räddningstjänst, polis och hälso- och sjukvård för att förbättra vår förmåga att hantera ett attentat som inte har kunnat förhindras. Målet är att strategin ska medverka till att kraften i hela vårt samhälle kan mobiliseras för att effektivt bekämpa terrorism och våldsbejakande extremism.

Slutligen innebär det skärpta säkerhetspolitiska läget och den ökade hotbilden mot Sverige från bland annat våldsbejakande islamism liksom ny lagstiftning att det är viktigt att säkerställa att Säkerhetspolisen har tillräckliga ekonomiska resurser för sitt uppdrag. Regeringen har därför tillfört Säkerhetspolisen betydande resurser. Sedan 2022 har budgeten ökat med ungefär 500 miljoner kronor, vilket är en ökning på 25 procent. Satsningarna kommer att fortgå framöver.

Med det vill jag avslutningsvis yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 266 ANNA WALLENTHEIM (S):

Herr talman! Det här är min fjärde debatt om frågor rörande terrorism och extremism bara denna mandatperiod, dels på grund av motioner från allmänna motionstiden, dels på grund av debatter utifrån skarpa lagförslag om straffskärpning och ekonomiska sanktioner.

Det innebär såklart att mycket redan är sagt i den här kammaren, både av mig och av andra. Från både högerkant och vänsterkant har vi stått här i talarstolen och talat om terrorism som begrepp. Vi har talat om dess historiska utveckling. Vi har talat om de ökande hoten. Mycket är alltså redan sagt. Man skulle kunna sammanfatta det med att terrorism och extremism alltid ska fördömas och att terrorister ska få kännbara straff.

Men det handlar också om det förebyggande. Precis som i alla mina andra debatter vill jag ta chansen att prata om hur viktigt det är att både terrorism och extremism förebyggs. Det är nämligen så att inget barn och ingen ungdom föds till terrorist eller extremist. Så länge vi väljer att fokusera på det finns det alltid en möjlighet att förhindra att en människa blir terrorist eller extremist och att terroristdåd begås.

Så sent som i går hade jag en interpellationsdebatt med justitieministern där jag undrade hur regeringen jobbar med att förhindra skolattentat, som är ett ökande hot i Sverige. Anledningen till detta är att extremismen bland våra barn och unga ökar och att de rör sig i forum där man både uppmanar till och uppmuntrar skoldåd. Många av fallen har tyvärr sin grogrund i extremism. När det gäller skolattentaten i Sverige har de många gånger kopplingar till högerextremism.

Polis och lärare och Center mot våldsbejakande extremism pekar på att de får fler och fler signaler från lärare, vårdnadshavare, socialtjänst med flera om tecken på att attentat är på gång eller på ökad radikaliserings av unga. I dessa samtal med berörda aktörer inom området kommer det också fram att vi har en ökande grupp unga i vårt samhälle, oftast pojkar, som isolerar sig från verkligheten och fördjupar sig i farliga nätforum. Det är forum där extremism, konspirationsteorier och tanken på olika former av skolattentat eller till och med terroristattentat diskuteras, planeras och hejjas på.

Under de senaste veckorna har man kunnat läsa en artikelserie i Aftonbladet om våldsamma skoldåd. Där beskrivs hur några av de unga männen som utfört skolattacker i Sverige de senaste åren har radikaliserats på nätet och blivit pådrivna av personer som hyllar våld och extremism i forum som Tiktok och Snapchat. Unga killar beskriver själva hur de hamnat i en ond spiral av utanförskap, hat, extremism och våldsromantik där de på nätet hittar forum för gemenskap och pådrivning. Det här är ett växande fenomen som gör mig orolig. Dessa forum på nätet är enligt polisen stora utmaningar och otroligt svåra att hantera och förebygga.

Men som jag nämnde tidigare pekar forskare inom både terrorism och extremism tydligt på att det aldrig börjar med barnen. Det här är tankar och idéer som föds när främlingsfientlighet, rädsla för det okända och hat får fäste hos vuxna och i samhället, och de sprids sedan till våra barn och unga.

Herr talman! Den socialdemokratiska regeringen tog initiativ till att uppdatera den nationella strategi som föregående talare pratade om, som då var en ny strategi mot terrorism. Det ledde till att man kunde lämna över 28 propositioner med lagförslag som var specifikt riktade mot terrorism och våldsbejakande extremism. Strategin lade grunden för två blocköverskridande överenskommelser om kampen mot terrorism. Det är något som vi som land ska vara stolta över, för det är ett styrkebesked när en stor majoritet i Sveriges riksdag står bakom lagförslag.

Det är välkommet att den nya regeringen fortsätter arbetet som den socialdemokratiska regeringen påbörjade. Som föregående talare nämnde ligger en uppdaterad strategi på bordet som vi inom kort ska behandla i kammaren.

Terrorism och våldsbejakande extremism fortsätter dessvärre att växa och vara ett hot mot vårt land och vårt sätt att leva. Sverige har ju efter sommaren 2023 gått från att betraktas som ett legitimt mål för terrorattentat till att betraktas som ett prioriterat mål. Därför måste vi alla självklart fortsätta jobba med att både förhindra och förebygga den här typen av våldsdåd och tankar.

I en tid när Sverige för varje dag blir både farligare och fattigare krävs handlingskraft för att öka svensk säkerhet. Vi behöver tydliga straffskärpningar och åtgärder mot extremism på nätet. Fler poliser måste få de verktyg som krävs för att ta tag i situationen. Detta är några av de åtgärder som är avgörande i kampen mot extremism och terrorism.

Samtidigt vet vi att det krävs mer. Vi måste också klara av utmaningen att angripa roten till hatet, stå upp mot hotet mot vår demokrati och åter bygga upp den starka samhällsgemenskap som vi en gång kände stor tillit till i Sverige.

När den svenska nynazismen växte sig stark på 1990-talet bemöttes den med hela samhällets samlade kraft. Polis och underrättelsetjänst agerade, men det togs flera andra initiativ från både politiken och civilsamhället för att bemöta den ökade extremismen.

Det är därför enligt oss socialdemokrater dags för en ny nationell samlings mot extremismen och för demokratin och tilliten i vårt land. Vi yrkar därför bifall till reservation nummer 1.

(Applåder)

Anf. 267 GUDRUN NORDBORG (V):

Herr talman! Jag vill också, liksom Anna Nyss, framför allt fokusera på det förebyggande arbetet. Jag tror aldrig att vi kan komma ifrån hur extremt viktigt det är. När jag läser utskottsbetänkandet uppskattar jag att man beskriver detta ganska mycket, trots att det kommer från Tidöpartierna.

Center mot våldsbejakande extremism har, menar jag, fått väldigt stor betydelse. Centret startade 2018 och har fått successivt utvidgade möjligheter att agera. Det är en enhet inom Brå, som i sig har fått skapa ytterligare enheter. Jag tycker att det skulle kunna vara befogat att göra Center mot

våldsbejakande extremism till en egen, självständig myndighet. Men det viktiga är vad de gör, oavsett organisationsformen eller kappan omkring dem. Extra viktigt är det alltmer utvecklade arbete man bedriver inriktat inte minst mot skolan och de unga. Det är inte de unga som är onda, men det är de unga som riskerar att bli attraherade av extremisterna och kanske börja agera och följa inte minst vad som sker på nätet.

Inom Center mot våldsbejakande extremism har man bland annat en grupp som agerar kraftfullt när det gäller skolattacker och är specialiserad på att upptäcka sådana. Man har också olika team som kan agera snabbt, bland annat ett mobilt stödteam som kan agera gentemot både stora och, vilket kanske är extra viktigt, små kommuner, som inte har de resurser och erfarenheter som kanske har hunnit samlas i de större kommunerna.

På centret får man, visar det sig, cirka en oroskontakt per vecka, från en förälder, en lärare eller någon annan som är orolig för vad som kommer att hända med en viss ungdom; det handlar om rädsla för radikalisering. Man klarar av att mobilisera kring denna person på ett strategiskt sätt eftersom man utgår från kunskapsbaserade praktiker, som i sin tur har sin grund i forskning och beprövad erfarenhet i Sverige och internationellt.

Jag nämnde att man har ett mobilt stödteam, som kan vara flexibelt och agera. Man har metodstöd när det uppkommer hot omkring eller mot en viss skola, som också kan komma utifrån – det vet vi ju. Man har nyligen också publicerat en rapport om hur man kan arbeta förebyggande digitalt och som polis eller socialtjänst arbeta med onlinenärvaro för att motverka radikalisering via nätet.

Jag vill också nämna att centret förstås samarbetar med andra myndigheter i bred omfattning och står för väldigt mycket nätverkande och systembyggande med andra viktiga organisationer som polisen, Säpo och många andra. Man har också samverkan med forskare och stimulerar till och tar fram publikationer i egen regi, bland annat om män, maskulinitet och våldsbejakande extremism. Jag tror att detta är viktiga källor för oss att reflektera ytterligare över.

En annan aspekt av centrets viktiga verksamhet som jag skulle vilja nämna är att man har haft ansvaret för att ta emot återvändande kvinnor och barn från Syrien. Man har kunnat satsa på att förebygga fortsatt radikalisering och påskynda återanpassning. Det har handlat om många olika insatser. Man har både kunnat vara med och stödja rättsliga processer i de fall där brott har begåtts av återvändare och även tydligen lyckats väl med att stödja de barn som har kommit tillbaka. Man har därmed hindrat en fortsatt radikalisering och kunnat åstadkomma en återanpassning.

Här tycker jag att vi kan se väldigt starka insatser på det förebyggande området, som bygger på att vi stärker mänskliga rättigheter och demokratiska insatser i Sverige.

Anf. 268 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Vi debatterar motionsbetänkandet om terrorism. Sverigedemokraterna är av uppfattningen att vi i Sverige har alldeles för många terrorhot. En del har kanske historiskt varit av motsatt uppfattning – det kan man i alla fall tro när man granskar den politik som har legat till grund för den största tillväxten av våldsbejakande extremism i vårt land.

I Säkerhetspolisens årsböcker genom åren framgår det ganska tydligt att den grupp som är störst när det gäller våldsbejakande extremism, det

vill säga den våldsbejakande islamismen, har sin grund i den invandring som tidigare regeringar har haft ansvar för. Till stora delar är bredden och omfattningen på det terrorhot vi har i Sverige i dag tydligt kopplad till Sveriges tidigare invandringspolitik.

Detta har Sverigedemokraterna varit emot. Sverigedemokraterna har varit av uppfattningen att vi inte ska ha någon massinvandring till vårt land. Vi har inte varit av uppfattningen att vi behöver fler terrorhot i Sverige. Människor som hyser sådana sympatier och utgör ett hot mot vårt land ska inte få uppehållstillstånd i Sverige eller svenskt medborgarskap. De ska inte kunna åka till Syrien eller Irak och delta i terrorkrig – mörda kvinnor och barn – för att sedan komma tillbaka till Sverige, stanna kvar här, behålla sina medborgarskap och leva på bidrag. Detta har varit effekten av de tidigare regeringarnas politik, och det har Sverigedemokraterna varit emot.

Enligt den linje som kommer sig av att vi är av uppfattningen att vi har alldeles för många terrorister i vårt land har vi en reservation i betänkandet. Sverigedemokraterna har motionerat om ytterligare en möjlighet att utvisa människor ur vårt land. Det är nämligen, skulle jag vilja påstå, den brottsförebyggande åtgärd där vi har mest att hämta – att utvisa människor som utgör terrorhot ur vårt land.

Vi har i dag möjligheten att utvisa människor som utgör ett hot mot riket säkerhet. Det är en rätt svårtillämpad lag förvisso, men vi har den möjligheten. Om Sverigedemokraterna hade fått bestämma hade det varit lite mer tryck i den frågan. Vi får se om den här regeringen lyckas leva upp till det. Det är en fråga som jag kommer att följa ganska noggrant. Det vill jag göra er uppmärksamma på.

I vår motion tar vi sikte på en tidigare lag som har funnits i Sverige om utvisning i rikets intresse. Det handlar alltså om en breddning av möjligheten att utvisa personer som på ett eller annat sätt utgör ett hot eller inte bör vara kvar i Sverige.

Låt mig också nämna något mot bakgrund av debatten här i dag. Det är lätt att partier blir ensidiga. När Socialdemokraterna talar om terrorism är det nynazism och högerextremism man tar upp, och sedan är det tyst.

Jag vill betona att det finns en påtaglig risk för terrorattentat kopplade till den högerextrema miljön. Det är inte så konstigt, utan det framgår av Säkerhetspolisens årliga rapporter att det är en av de större miljöerna i vårt land. Vi har också tidigare haft den våldsbejakande autonoma miljön som har varit mer vilande, men man ska inte ta alldeles för lätt på det heller.

Miljöer rör sig och växer lite olika och utgör hot i olika situationer på olika sätt. Därför är det väldigt bra att vi har en säkerhetspolis som har fått utökade befogenheter och att vi har en regering som ser till att Säkerhetspolisen får en större kostym sett både till resurser och till verktyg, liksom att vi har en polis som får detsamma. Detta hjälper vårt land att hålla koll på personer, oavsett om personerna har högerextrema, autonoma eller islamistiska motiv. Det hjälper att vi har en regering som beaktar det och inte ensidigt stirrar sig blind på en eller annan extremism för att det passar det politiska narrativ som man vill driva igenom.

Jag tycker det är lite anmärkningsvärt att Socialdemokraterna helt negligerar den största hotande miljön för vårt land, den våldsbejakande islamismen. Men det får stå för Socialdemokraterna. Vi står för vår politik, och jag yrkar bifall till vår reservation om utvisning i rikets intresse.

Anf. 269 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Jag ska inte bli långrandig i denna sena kväll, men jag tänkte i alla fall säga några saker.

Vi har ingen reservation i det här ärendet. Vi har några yrkanden, men de behandlas med så kallad förenklad behandling. Vi kommer ju snart att få en debatt om den skrivelse som regeringen har lämnat till riksdagen, den nationella strategin mot terrorism, och där kommer jag att utveckla våra ståndpunkter lite till.

Herr talman! Jag vill passa på att ta upp situationen inom kriminalvården och den oro jag känner för den pressade och svåra situationen där, som riskerar att leda till en massa negativa saker. Ett av hoten är faktiskt radikaliserings och i förlängningen terrorism den dag individer kommer ut från fängelserna, om de har blivit radikaliserade under tiden där.

Jag ser med oro på att regeringen inte tar detta på allvar. Man ser inte kopplingen mellan exempelvis dubbelbeläggningar och risken för att personer som tidigare inte har varit i sådana miljöer kan få spendera mycket tid obehagligt med hatpredikanter eller andra som är djupt radikaliserade.

Jag debatterade detta häromveckan med justitieministern. Jag tycker inte att jag får de svar som både jag och svenska folket borde få. I stället talar man om att det är enbart positivt med dubbelbeläggningar och att man ska planera för det när man bygger nytt. Man blundar för riskerna, herr talman. Jag och Miljöpartiet kommer att påminna om detta.

Jag säger inte att det inte i vissa fall kan finnas positiva sidor för dem som sitter i fängelse med att dela cell, men när situationen är så pressad och det inte finns några handlingsalternativ eller någon flexibilitet är det inte positivt utan tvärtom mycket riskfyllt och oroande.

Jag ska också säga något om Center mot våldsbejakande extremism, som är en mycket viktig verksamhet. Vi har tidigare föreslagit att de skulle kunna bli en egen myndighet, men vi vill åtminstone att de ska vara starka och få resurser att jobba strukturerat mot våldsbejakande extremism.

I sammanhanget är förstås Säkerhetspolisen, Säpo, den allra centralaste myndigheten. De har över tid fått stora medelstillskott, och vi ser att de kommer att behöva detta också framöver. Det handlar om tillskott i pengar och i verktyg för att arbeta mot terrorism och för Sveriges säkerhet i en tid som är väldigt oroande.

Herr talman! Vi kommer som sagt att få återkomma till de här diskussionerna när vi debatterar skrivelsen, och då kommer vi att ha ett antal ytterligare förslag. Men här och nu nöjer jag mig med att yrka bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 februari.)

§ 10 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Redogörelse

2023/24:ER1 Europarådets svenska delegations redogörelse om verksamheten under 2023

§ 11 Anmälan om interpellationer

Prot. 2023/24:71

14 februari

Följande interpellationer hade framställts:

den 13 februari

2023/24:483 Modersmålsundervisningens syfte

av *Linus Sköld* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2023/24:484 Samverkan mellan myndigheter och lokalsamhället

av *Martina Johansson* (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:485 Uppsägning av vårdpersonal

av *Yasmine Bladelius* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:486 Innovationskraften i Öresundsregionen

av *Per-Arne Håkansson* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

§ 12 Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 13 februari

2023/24:598 Sveriges ambassadörs besök i Srebrenica

av *Azra Muranovic* (S)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 13 februari

2023/24:549 Sydostlänken i den nationella planen för transportinfrastruktur

av *Heléne Björklund* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:550 Gotlandstrafiken

av *Mattias Ottosson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:553 Problemen på Ystadbanan

av *Adrian Magnusson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

Prot. 2023/24:71
14 februari

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 20.46.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 1 anf. 57 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 1 anf. 109 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 1 anf. 171 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 1 anf. 207 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 7 anf. 241 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

Välkomsthälsning	1
Anf. 1 TALMANNEN.....	1
§ 1 Utrikespolitisk debatt	1
Anf. 2 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	1
Anf. 3 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	6
Anf. 4 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	7
Anf. 5 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	7
Anf. 6 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	8
Anf. 7 HÅKAN SVENNELING (V) replik	8
Anf. 8 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	9
Anf. 9 HÅKAN SVENNELING (V) replik	9
Anf. 10 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	10
Anf. 11 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	10
Anf. 12 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	11
Anf. 13 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	11
Anf. 14 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	11
Anf. 15 JACOB RISBERG (MP) replik.....	12
Anf. 16 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	12
Anf. 17 JACOB RISBERG (MP) replik.....	13
Anf. 18 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	13
Anf. 19 JOAR FORSSELL (L) replik	13
Anf. 20 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	14
Anf. 21 JOAR FORSSELL (L) replik	14
Anf. 22 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	14
Anf. 23 MORGAN JOHANSSON (S).....	15
Anf. 24 ARON EMILSSON (SD) replik.....	17
Anf. 25 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	18
Anf. 26 ARON EMILSSON (SD) replik.....	18
Anf. 27 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	19
Anf. 28 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	19
Anf. 29 MORGAN JOHANSSON (S) replik	19
Anf. 30 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	20
Anf. 31 MORGAN JOHANSSON (S) replik	20
Anf. 32 MAGNUS BERNTSSON (KD) replik.....	21
Anf. 33 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	21
Anf. 34 MAGNUS BERNTSSON (KD) replik.....	21
Anf. 35 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	22
Anf. 36 JOAR FORSSELL (L) replik	22
Anf. 37 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	22
Anf. 38 JOAR FORSSELL (L) replik	23

Anf. 39	MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	23
Anf. 40	ARON EMILSSON (SD).....	24
Anf. 41	MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	26
Anf. 42	ARON EMILSSON (SD) replik	27
Anf. 43	MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	27
Anf. 44	ARON EMILSSON (SD) replik	28
Anf. 45	HÅKAN SVENNELING (V) replik	28
Anf. 46	ARON EMILSSON (SD) replik	29
Anf. 47	HÅKAN SVENNELING (V) replik	29
Anf. 48	ARON EMILSSON (SD) replik	30
Anf. 49	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	30
Anf. 50	ARON EMILSSON (SD) replik	30
Anf. 51	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	31
Anf. 52	ARON EMILSSON (SD) replik	31
Anf. 53	JOAR FORSSELL (L) replik.....	32
Anf. 54	ARON EMILSSON (SD) replik	32
Anf. 55	JOAR FORSSELL (L) replik.....	33
Anf. 56	ARON EMILSSON (SD) replik	33
Anf. 57	HÅKAN SVENNELING (V)	33
Anf. 58	MAGNUS BERNTSSON (KD) replik	35
Anf. 59	HÅKAN SVENNELING (V) replik	36
Anf. 60	MAGNUS BERNTSSON (KD) replik	36
Anf. 61	HÅKAN SVENNELING (V) replik	37
Anf. 62	JOAR FORSSELL (L) replik.....	37
Anf. 63	HÅKAN SVENNELING (V) replik	37
Anf. 64	JOAR FORSSELL (L) replik.....	38
Anf. 65	HÅKAN SVENNELING (V) replik	38
Anf. 66	KERSTIN LUNDGREN (C).....	39
Anf. 67	MAGNUS BERNTSSON (KD).....	41
Anf. 68	HÅKAN SVENNELING (V) replik	43
Anf. 69	MAGNUS BERNTSSON (KD) replik	44
Anf. 70	HÅKAN SVENNELING (V) replik	44
Anf. 71	MAGNUS BERNTSSON (KD) replik	44
Anf. 72	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	44
Anf. 73	MAGNUS BERNTSSON (KD) replik	45
Anf. 74	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	45
Anf. 75	MAGNUS BERNTSSON (KD) replik	45
Anf. 76	JACOB RISBERG (MP) replik.....	46
Anf. 77	MAGNUS BERNTSSON (KD) replik	46
Anf. 78	JACOB RISBERG (MP) replik.....	47
Anf. 79	MAGNUS BERNTSSON (KD) replik	47
Anf. 80	JACOB RISBERG (MP).....	47
Anf. 81	JOAR FORSSELL (L)	49
Anf. 82	MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	51
Anf. 83	JOAR FORSSELL (L) replik.....	51
Anf. 84	MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	52
Anf. 85	JOAR FORSSELL (L) replik.....	52
Anf. 86	HÅKAN SVENNELING (V) replik	53
Anf. 87	JOAR FORSSELL (L) replik.....	53
Anf. 88	HÅKAN SVENNELING (V) replik	54
Anf. 89	JOAR FORSSELL (L) replik.....	54

Anf. 90	KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	54	Prot. 2023/24:71
Anf. 91	JOAR FORSSELL (L) replik	54	14 februari
Anf. 92	KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	55	-----
Anf. 93	JOAR FORSSELL (L) replik	55	
Anf. 94	JACOB RISBERG (MP) replik.....	56	
Anf. 95	JOAR FORSSELL (L) replik	56	
Anf. 96	JACOB RISBERG (MP) replik.....	56	
Anf. 97	JOAR FORSSELL (L) replik	56	
Anf. 98	MATILDA ERNKRANS (S)	57	
Anf. 99	ARON EMILSSON (SD) replik.....	58	
Anf. 100	MATILDA ERNKRANS (S) replik	58	
Anf. 101	ARON EMILSSON (SD) replik.....	59	
Anf. 102	MATILDA ERNKRANS (S) replik	59	
Anf. 103	MARKUS WIECHEL (SD)	59	
Anf. 104	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	61	
Anf. 105	MARKUS WIECHEL (SD) replik	61	
Anf. 106	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	61	
Anf. 107	MARKUS WIECHEL (SD) replik	62	
Anf. 108	MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	62	
Anf. 109	MARKUS WIECHEL (SD) replik	62	
Anf. 110	MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	62	
Anf. 111	MARKUS WIECHEL (SD) replik	63	
Anf. 112	MAGDALENA THURESSON (M).....	63	
Anf. 113	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	65	
Anf. 114	MAGDALENA THURESSON (M) replik	65	
Anf. 115	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	65	
Anf. 116	MAGDALENA THURESSON (M) replik	66	
Anf. 117	MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	66	
Anf. 118	MAGDALENA THURESSON (M) replik	66	
Anf. 119	MATILDA ERNKRANS (S) replik.....	67	
Anf. 120	MAGDALENA THURESSON (M) replik	67	
Anf. 121	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	67	
Anf. 122	MAGDALENA THURESSON (M) replik	68	
Anf. 123	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	68	
Anf. 124	MAGDALENA THURESSON (M) replik	68	
Anf. 125	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	69	
Anf. 126	KATARINA TOLGFORS (M) replik	70	
Anf. 127	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	71	
Anf. 128	KATARINA TOLGFORS (M) replik	71	
Anf. 129	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	71	
Anf. 130	ANNA LASSES (C).....	71	
Anf. 131	MAGDALENA THURESSON (M) replik	73	
Anf. 132	ANNA LASSES (C) replik	73	
Anf. 133	MAGDALENA THURESSON (M) replik	73	
Anf. 134	ANNA LASSES (C) replik	73	
Anf. 135	YUSUF AYDIN (KD).....	73	
Anf. 136	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	75	
Anf. 137	YUSUF AYDIN (KD) replik	75	
Anf. 138	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	76	
Anf. 139	YUSUF AYDIN (KD) replik	76	
Anf. 140	JANINE ALM ERICSON (MP).....	76	

Anf. 141	JOHN E WEINERHALL (M) replik	78
Anf. 142	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	78
Anf. 143	JOHN E WEINERHALL (M) replik	79
Anf. 144	JANINE ALM ERICSON (MP) replik	79
Anf. 145	FREDRIK MALM (L)	79
Anf. 146	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	81
Anf. 147	FREDRIK MALM (L) replik	81
Anf. 148	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	81
Anf. 149	FREDRIK MALM (L) replik	82
Anf. 150	ALEXANDRA VÖLKER (S)	82
Anf. 151	YASMINE ERIKSSON (SD)	83
Anf. 152	OLLE THORELL (S) replik	85
Anf. 153	YASMINE ERIKSSON (SD) replik	85
Anf. 154	OLLE THORELL (S) replik	85
Anf. 155	YASMINE ERIKSSON (SD) replik	86
Anf. 156	MARGARETA CEDERFELT (M)	86
Anf. 157	LORENA DELGADO VARAS (V)	87
Anf. 158	JOAR FORSSELL (L) replik	88
Anf. 159	LORENA DELGADO VARAS (V) replik	88
Anf. 160	JOAR FORSSELL (L) replik	89
Anf. 161	LORENA DELGADO VARAS (V) replik	89
Anf. 162	MARGARETA CEDERFELT (M) replik	89
Anf. 163	LORENA DELGADO VARAS (V) replik	89
Anf. 164	MARGARETA CEDERFELT (M) replik	90
Anf. 165	LORENA DELGADO VARAS (V) replik	90
Anf. 166	KATARINA TOLGFORS (M) replik	90
Anf. 167	LORENA DELGADO VARAS (V) replik	90
Anf. 168	KATARINA TOLGFORS (M) replik	91
Anf. 169	LORENA DELGADO VARAS (V) replik	91
Anf. 170	GUDRUN BRUNEGÅRD (KD)	91
Anf. 171	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	93
Anf. 172	GUDRUN BRUNEGÅRD (KD) replik	93
Anf. 173	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	93
Anf. 174	GUDRUN BRUNEGÅRD (KD) replik	94
Anf. 175	AZRA MURANOVIC (S) replik	94
Anf. 176	GUDRUN BRUNEGÅRD (KD) replik	94
Anf. 177	AZRA MURANOVIC (S) replik	94
Anf. 178	GUDRUN BRUNEGÅRD (KD) replik	94
Anf. 179	EMMA BERGINGER (MP)	95
Anf. 180	OLLE THORELL (S)	96
Anf. 181	MAGDALENA THURESSON (M) replik	98
Anf. 182	OLLE THORELL (S) replik	98
Anf. 183	MAGDALENA THURESSON (M) replik	98
Anf. 184	OLLE THORELL (S) replik	99
Anf. 185	KATARINA TOLGFORS (M) replik	99
Anf. 186	OLLE THORELL (S) replik	99
Anf. 187	KATARINA TOLGFORS (M) replik	100
Anf. 188	OLLE THORELL (S) replik	100
Anf. 189	RASMUS GIERTZ (SD)	100
Anf. 190	JOHAN BÜSER (S) replik	102
Anf. 191	RASMUS GIERTZ (SD) replik	102

Anf. 192	JOHAN BÜSER (S) replik.....	102
Anf. 193	RASMUS GIERTZ (SD) replik	102
Anf. 194	ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V)	103
Anf. 195	LINNÉA WICKMAN (S)	103
Anf. 196	BJÖRN SÖDER (SD)	105
Anf. 197	JOHN E WEINERHALL (M)	107
Anf. 198	TOMAS ENEROTH (S)	108
Anf. 199	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	110
Anf. 200	STEFAN OLSSON (M)	111
Anf. 201	JOHAN BÜSER (S)	112
Anf. 202	MATTIAS ERIKSSON FALK (SD).....	114
Anf. 203	KATARINA TOLGFORS (M)	115
Anf. 204	AZRA MURANOVIC (S).....	117
Anf. 205	ERIK HELLSBORN (SD)	119
Anf. 206	DENIS BEGIC (S)	120
Anf. 207	JOHAN HULTBERG (M)	121
Anf. 208	ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	123
Anf. 209	DANIEL RIAZAT (V).....	124
Anf. 210	MARGARETA CEDERFELT (M) replik.....	125
Anf. 211	DANIEL RIAZAT (V) replik.....	125
Anf. 212	MARGARETA CEDERFELT (M) replik.....	125
Anf. 213	DANIEL RIAZAT (V) replik.....	126
Anf. 214	ANDRE VICE TALMANNEN.....	126
Anf. 215	MARGARETA CEDERFELT (M)	126
§ 2	Justering av protokoll.....	127
§ 3	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	127
§ 4	Anmälan om faktapromemoria	129
§ 5	Ärenden för hänvisning till utskott	129
§ 6	Ärenden för bordläggning.....	129
§ 7	Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende.....	130
	Socialutskottets betänkande 2023/24:SoU6	130
Anf. 216	CHRISTIAN CARLSSON (KD)	130
Anf. 217	MARCUS WENNERSTRÖM (S) replik	131
Anf. 218	CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik	132
Anf. 219	MARCUS WENNERSTRÖM (S) replik	132
Anf. 220	CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik	132
Anf. 221	MARCUS WENNERSTRÖM (S)	132
Anf. 222	JOHAN HULTBERG (M)	134
Anf. 223	MONA OLIN (SD)	135
Anf. 224	JAKOB OLOFSGÅRD (L)	137
Anf. 225	MONA OLIN (SD) replik	138
Anf. 226	MAJ KARLSSON (V)	138
Anf. 227	MARTINA JOHANSSON (C).....	141
Anf. 228	ULRIKA WESTERLUND (MP)	142
Anf. 229	Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	144
Anf. 230	MAJ KARLSSON (V) replik	146
Anf. 231	Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik.....	146
Anf. 232	MAJ KARLSSON (V) replik	147

Anf. 233 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	147
Anf. 234 MARTINA JOHANSSON (C) replik	148
Anf. 235 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	148
Anf. 236 MARTINA JOHANSSON (C) replik	149
Anf. 237 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	149
Anf. 238 LAILA NARAGHI (S)	150
Anf. 239 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	151
Anf. 240 LAILA NARAGHI (S) replik	152
Anf. 241 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	153
Anf. 242 LAILA NARAGHI (S) replik	153
(Beslut skulle fattas den 15 februari.)	154
§ 8 Vapenfrågor	154
Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU14.....	154
Anf. 243 STEN BERGHEDEN (M)	154
Anf. 244 HELENA VILHELMSSON (C) replik	155
Anf. 245 STEN BERGHEDEN (M) replik	156
Anf. 246 HELENA VILHELMSSON (C) replik	156
Anf. 247 STEN BERGHEDEN (M) replik	157
Anf. 248 PETTER LÖBERG (S) replik.....	157
Anf. 249 STEN BERGHEDEN (M) replik	158
Anf. 250 PETTER LÖBERG (S) replik.....	158
Anf. 251 STEN BERGHEDEN (M) replik	159
Anf. 252 PETTER LÖBERG (S)	159
Anf. 253 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	160
Anf. 254 ADAM MARTTINEN (SD)	162
Anf. 255 HELENA VILHELMSSON (C) replik	163
Anf. 256 ADAM MARTTINEN (SD) replik	164
Anf. 257 HELENA VILHELMSSON (C) replik	165
Anf. 258 ADAM MARTTINEN (SD) replik	165
Anf. 259 GUDRUN NORDBORG (V).....	166
Anf. 260 HELENA VILHELMSSON (C)	167
Anf. 261 ADAM MARTTINEN (SD) replik	168
Anf. 262 HELENA VILHELMSSON (C) replik	169
Anf. 263 ADAM MARTTINEN (SD) replik	169
Anf. 264 HELENA VILHELMSSON (C) replik	169
(Beslut skulle fattas den 15 februari.)	170
§ 9 Terrorism	170
Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU15.....	170
Anf. 265 MIKAEL DAMSGAARD (M)	170
Anf. 266 ANNA WALLENTHEIM (S).....	172
Anf. 267 GUDRUN NORDBORG (V).....	173
Anf. 268 ADAM MARTTINEN (SD)	174
Anf. 269 RASMUS LING (MP)	176
(Beslut skulle fattas den 15 februari.)	176
§ 10 Bordläggning.....	176

§ 11 Anmälan om interpellationer.....	177	Prot. 2023/24:71
§ 12 Anmälan om fråga för skriftligt svar	177	14 februari
§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	177	-----
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 20.46.....	178	